

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα</u>	<u>Σελίδα</u>
	I <i>Ανακοινώσεις</i>	
	.....	
	II <i>Προπαρασκευαστικές πράξεις</i>	
	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	Σύνοδος του Μαρτίου 1998	
98/C 157/01	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: “Κατοχύρωση της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες — Προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις ψηφιακές υπογραφές και την κρυπτοθέτηση”»	1
98/C 157/02	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την ασφάλιση αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ και 92/49/ΕΟΚ (Τέταρτη οδηγία ασφάλισης αυτοκινήτων)»	6
98/C 157/03	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (κωδικοποιημένη έκδοση)»	13
98/C 157/04	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων με σκάφη εσωτερικής ναυσιπλοΐας» . . .	15

EL

Τιμή: 19,5 Ecu

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα (συνέχεια)</u>	<u>Σελίδα</u>
98/C 157/05	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 82/714/ΕΟΚ της 4ης Οκτωβρίου 1982 περί θεσπίσεως τεχνικών προδιαγραφών για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας» . . .	17
98/C 157/06	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών για την κοινοτική στρατηγική για την προώθηση της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού (CHP) και την άρση των εμποδίων στην ανάπτυξή της»	20
98/C 157/07	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης των μισθωτών και μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης»	26
98/C 157/08	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τροποποίηση του Κανονισμού ΕΟΚ αριθ. 1408/71 όσον αφορά την επέκτασή τους στους υπηκόους τρίτων χωρών»	30
98/C 157/09	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τροποποίηση της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ σχετικά με τους κτηνιατρικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ενόψει της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς με σκοπό να επιτραπεί η ενίσχυση των ελέγχων»	32
98/C 157/10	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τη «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού καλλωπιστικών φυτών»	33
98/C 157/11	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόληψη των νέων εμποδίων στην ενιαία αγορά» (Παρατηρητήριο της ενιαίας αγοράς)	36
98/C 157/12	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Πρόγραμμα δράσης για την ενιαία αγορά»	45
98/C 157/13	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: “Για μια Ευρώπη της γνώσης”»	49
98/C 157/14	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής»	58
98/C 157/15	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την επέκταση στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας της οδηγίας 97/81/ΕΚ του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1997 σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία μερικής απασχόλησης που συνήφθη από την UNICE, το CEEP και την CES» και — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την επέκταση στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας της οδηγίας 97/80/ΕΚ του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1997 σχετικά με το βάρος αποδείξεως σε περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου»	64

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα <i>(συνέχεια)</i>	Σελίδα
98/C 157/16	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο "Οι εξωτερικές πτυχές της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης"»	65
98/C 157/17	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) καινοτομίας που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης — Πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και την απασχόληση»	71
98/C 157/18	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Λευκό Βιβλίο σχετικά με τους κλάδους και τις δραστηριότητες που εξαιρούνται από την οδηγία για το χρόνο εργασίας»	74

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: “Κατοχύρωση της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες — Προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις ψηφιακές υπογραφές και την κρυπτοθέτηση”»

(98/C 157/01)

Στις 10 Οκτωβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαρτίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Burani.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η ανακοίνωση της Επιτροπής αποτελεί μια επιτυχημένη προσπάθεια δημιουργίας ενός ρυθμιστικού πλαισίου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, έναν τομέα εξαιρετικά τεχνικό και εξειδικευμένο. Η κατανόηση των τεχνικών πτυχών είναι βέβαια απαραίτητη και για τους χρήστες, αλλά προπαντός για τις δημόσιες αρχές και για τους νομοθέτες.

1.2. Οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες μέσω ανοικτών δικτύων, όπως το Internet, αποκτούν σήμερα διαστάσεις αδιανόητες έως πριν από δέκα χρόνια και η μελλοντική τους εξέλιξη θα αποτελέσει πιθανότατα ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της κοινωνίας του τέλους της τρέχουσας και της αρχής της επόμενης χιλιετίας. Η εικόνα που προδιαγράφεται για το εγγύς μέλλον αποκαλύπτει προοπτικές εκθετικής ανάπτυξης: ωστόσο, οι πρακτικές εφαρμογές στους διάφορους τομείς δραστηριότητας και ιδιαίτερα στο ηλεκτρονικό εμπόριο⁽¹⁾ θα εξαρτηθούν από την ικανότητα άρσης των εμποδίων για την αρμονική ανάπτυξη των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

1.3. Η Επιτροπή αποδίδει αυτά τα εμπόδια στις εγγενείς αβεβαιότητες της χρήσης ανοικτών δικτύων: τα μηνύματα

μπορούν να υποκλοπούν και να αλλοιωθούν, η εγκυρότητα των εγγράφων να αμφισβητηθεί, να γίνει αθέμιτη συλλογή προσωπικών στοιχείων και οι επικοινωνίες να χρησιμοποιηθούν για παράνομους σκοπούς. Είναι, λοιπόν, απαραίτητο να δημιουργηθεί μια ασφαλής υποδομή, η οποία θα επιτρέψει, αφενός, να καθιερωθεί μια κοινωνία των πληροφοριών που θα προστατεύει τους πολίτες από τις καταχρήσεις και, αφετέρου, να αναπτυχθεί ένα ηλεκτρονικό εμπόριο βασισμένο τουλάχιστον στην ίδια αξιοπιστία με αυτή που διέπει σήμερα την ανταλλαγή εγγράφων επί χάρτου στους επιχειρηματικούς κύκλους.

1.4. Το υπό εξέταση έγγραφο πραγματεύεται δύο ουσιώδη εργαλεία για την εξασφάλιση αυτής της αξιοπιστίας: την ψηφιακή υπογραφή και την κρυπτοθέτηση. Η πρώτη εγγυάται την ταυτότητα των συμβαλλομένων και την προέλευση των μηνυμάτων (αυθεντικότητα)· η δεύτερη προστατεύει από τις αθέμιτες παρεισδύσεις (ακεραιότητα) και διασφαλίζει τον απόρρητο χαρακτήρα των μηνυμάτων. Η Επιτροπή θέλει να διαπιστώσει, με τη συνδρομή όλων των ενδιαφερόμενων κοινωνικών εταίρων, ποιά είναι η σημερινή κατάσταση και ποιές οι πιθανές της εξελίξεις. Η ΟΚΕ επικροτεί αυτήν την πρωτοβουλία της Επιτροπής και ζητεί να της δίδεται η ευκαιρία να γνωμοδοτεί για ανάλογες μελλοντικές πρωτοβουλίες.

1.5. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών είχαν ζητήσει από την Επιτροπή να προετοιμάσει

(¹) ΕΕ C 19 της 21.1.1998, σ. 72.

τα κατάλληλα μέτρα για τη θέση σε εφαρμογή νομικών διατάξεων που να μπορούν να εγγυώνται την ακεραιότητα και την αυθεντικότητα των ηλεκτρονικών εγγράφων. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι δεν πρέπει πάντως να αποκλεισθούν από τη μελέτη οι άλλες πρωτοβουλίες τρίτων χωρών ή διεθνών οργανισμών [ΟΟΣΑ, UNCITRAL⁽¹⁾ κ.ά.], που έχουν ήδη υιοθετηθεί ή είναι υπό επεξεργασία.

1.6. Η ΟΚΕ παρατηρεί, επίσης, ότι η ρύθμιση του τομέα θα πρέπει να στηριχθεί σε μια σαφή σφαιρική θεώρηση: από τη μία πλευρά, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με ευελιξία, ώστε να μην παρεμποδίσει την τεχνολογική πρόοδο και τις εφαρμογές της· από την άλλη, θα πρέπει να σεβαστεί τις θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ: προστασία των καταναλωτών, ισότητα των όρων ανταγωνισμού, ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών, αμοιβαία αναγνώριση. Οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες αποτελούν μια επανάσταση τουλάχιστον ίσης εμβέλειας με τη βιομηχανική επανάσταση του περασμένου αιώνα: το νομικό και ρυθμιστικό τους πλαίσιο πρέπει να εμπνευστεί από καινοτόμους έννοιες, βασισμένες στις προόδους που έχουν συντελεσθεί μέχρι σήμερα και στις λογικά προβλεπόμενες μελλοντικές τους εξελίξεις.

1.7. Η υφιστάμενη νομοθεσία, η οποία εξελίχθηκε επί δύο χιλιετίες με αφετηρία το ρωμαϊκό δίκαιο, βασίζεται στα έγγραφα επί χάρτου και αυτά πρόκειται στο εγγύς μέλλον να αντικατασταθούν — σε βαθμό ακόμη μη προσδιορισμένο, αλλά οπωσδήποτε σημαντικό — από ηλεκτρονικά «έγγραφα». Πρόκειται για μια ριζική αλλαγή, η οποία απαιτεί διαφορετική προσέγγιση, όχι μόνο του προβλήματος της εγκυρότητας των συμβάσεων, αλλά και της εγκυρότητας των ηλεκτρονικών εγγράφων που ανταλλάσσουν οι ιδιώτες μεταξύ τους ή με τη δημόσια διοίκηση (εφορία, κοινωνική ασφάλιση, καταχώρηση πράξεων, δικαιοσύνη κ.λπ.).

1.8. Η δημόσια διοίκηση σε διάφορες χώρες κάνει ήδη χρήση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών για την ανταλλαγή πληροφοριών και εγγράφων ενδοιπηρεσιακώς και στις σχέσεις της με τους πολίτες. Όταν θεσπισθεί ένα ασφαλές νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες θα μπορούν λογικά να εφαρμοσθούν και για τις σημαντικές νομικές και διοικητικές πράξεις: πρόκειται για επανάσταση μεγαλύτερης ίσως εμβέλειας από αυτή που αναμένεται στον τομέα του ιδιωτικού δικαίου.

1.9. Είναι, λοιπόν, απαραίτητο να θεσπισθεί ένα νέο νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, βασισμένο στον άυλο χαρακτήρα των εγγράφων. Ο τομέας του ιδιωτικού και του διοικητικού δικαίου αποτελεί κατά μεγάλο μέρος αρμοδιότητα κάθε κράτους μέλους, με αποτέλεσμα να έχει υιοθετηθεί ή να μελετάται μια ποικιλία σχετικών πρωτοβουλιών. Μια πρώτη, συνοπτική ανάλυση οδηγεί στη διαπίστωση ότι τις περισσότερες φορές οι προσανατολισμοί και οι λύσεις παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις. Η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής και των κρατών μελών στην επιτακτική ανάγκη να προβούν εαυτών στην εναρμόνιση των βασικών αρχών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι απαιτήσεις της λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς θα καθιστούσαν σύντομα εμφανή τα σοβαρά μειονεκτήματα που

θα προέκυπταν από τις διαφορετικές νομικές και ρυθμιστικές υποδομές από χώρα σε χώρα, ενώ η εκ των υστέρων εναρμόνιση θα ήταν εξαιρετικά δύσκολη.

2. Εισαγωγή: Η ανάγκη για ασφαλείς ηλεκτρονικές επικοινωνίες⁽²⁾

2.1. Η ΟΚΕ έλαβε γνώση των τεχνικών πτυχών των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, των ψηφιακών υπογραφών και της κρυπτοθέτησης και συγχαίρει την Επιτροπή για τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιήθηκε ένα τόσο σύνθετο και εξειδικευμένο αντικείμενο, καθιστώντας το προστό σε ένα κοινό που δεν κατέχει αναγκαστικά τις απαραίτητες επιστημονικές γνώσεις. Η ΟΚΕ δεν θα υπεισέλθει στις λεπτομέρειες αυτών των πτυχών· οι παρατηρήσεις της θα περιορισθούν στις πρακτικές και λειτουργικές ιδιαιτερότητες, οι οποίες ενδέχεται να απαιτούν ρυθμιστική ή νομοθετική παρέμβαση από πλευράς των ευρωπαϊκών οργάνων.

2.2. Δεδομένου ότι στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες είναι αδύνατο να επιτευχθεί απόλυτη και ολοκληρωτική ασφάλεια, η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι ο σοβαρότερος κίνδυνος σ' αυτόν τον τομέα είναι η απάτη, με τις διάφορες μορφές και εφαρμογές της. Είναι αναμφισβήτητο πως, από αυτήν την άποψη, τα ανοικτά δίκτυα (τύπου Internet) είναι τρωτά, τουλάχιστον εάν δεν υιοθετηθούν σε ευρεία κλίμακα αποτελεσματικά μέτρα ασφαλείας. Η Επιτροπή υπενθυμίζει σχετικά ότι τα σημαντικά έγγραφα ανταλλάσσονται σε κλειστά δίκτυα, η πρόσβαση στα οποία επιτρέπεται σε χρήστες που γνωρίζονται ήδη μεταξύ τους και συνδέονται με σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

2.3. Τα κλειστά δίκτυα, καθ' όλα νόμιμα, αναπτύχθηκαν ανεξάρτητα από τα ανοικτά, χρησιμοποιώντας δικά τους συστήματα επικοινωνίας ή στο πλαίσιο του Internet. Από άποψη συγκριτικών πλεονεκτημάτων, είναι ίσως πιο δαπανηρά από τη χρήση των ανοικτών δικτύων, αλλά το καθοριστικό στοιχείο της επιλογής είναι ασφαλώς η μεγαλύτερη συγκριτική ασφάλεια που παρέχουν σε σχέση με τα ανοικτά. Η επέκτασή τους θα είναι, επομένως, συνάρτηση της αξιοπιστίας των ανοικτών δικτύων: όσο μεγαλύτερη θα είναι η αξιοπιστία των τελευταίων, τόσο λιγότερα κίνητρα θα υπάρχουν για τη δημιουργία νέων κλειστών δικτύων. Εν ονόματι της συμβατικής ελευθερίας, η ΟΚΕ δεν θεωρεί αναγκαία τη ρύθμιση αυτού του τομέα· ωστόσο, ένα πιθανό πρόβλημα ενδέχεται να προκύψει από αμφιβολίες σχετικά με την εγκυρότητα της επαλήθευσης της αυθεντικότητας συναλλαγών με τρίτους, σε περίπτωση που οι συναλλαγές αυτές δεν αναγνωρίζονται και εγκρίνονται από μια αρχή πιστοποίησης (βλ. σημείο 5 κατωτέρω).

2.4. Ο γενικός στόχος της ανακοίνωσης δεν είναι, εξάλλου, να εξεταστεί το πρόβλημα της ασφάλειας αυτό καθαυτό, αλλά πολύ πιο ευρύς και φιλόδοξος. Συγκεκριμένα, η ανακοίνωση έχει στόχο:

- να καθιερώσει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις ψηφιακές υπογραφές,
- να διασφαλίσει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες κρυπτογράφησης,

⁽¹⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο.

⁽²⁾ Πρβλ. Ανακοίνωση, κεφ. I, σ. 6-7.

- να λύσει τα διεθνή προβλήματα που προκύπτουν από τον παγκόσμιο χαρακτήρα του Internet,
- να ενσωματώσει την κρυπτογραφία στο πλαίσιο των άλλων κοινοτικών πολιτικών,
- να επιτρέψει στους χρήστες να επωφεληθούν από τις δυνατότητες της κοινωνίας των πληροφοριών, την οποία η Επιτροπή χαρακτηρίζει «παγκόσμια».

2.5. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει αυτό το πλαίσιο δράσης: εφιστά, επιπλέον, την προσοχή σε μια πτυχή που ίσως μοιάζει προφανής, αλλά καμιά φορά αγνοείται στην πορεία των εργασιών: την ανάγκη να λαμβάνεται υπόψη σε κάθε ευρωπαϊκή πρωτοβουλία αυτός ο «παγκόσμιος» χαρακτήρας των ηλεκτρονικών επικοινωνιών: η επιθυμία της Ευρώπης να ξεπεράσει, ποσοτικά και ποιοτικά, τους ανταγωνιστές της ενδέχεται να οδηγήσει σε μια επιβλαβή ανομοιότητα των κριτηρίων. Η Επιτροπή μοιάζει να ενστερνίζεται αυτήν την ιδέα: η ΟΚΕ, ωστόσο, υπογραμμίζει ότι η Ευρώπη θα πρέπει να τεθεί επικεφαλής των πρωτοβουλιών αν και όταν είναι δυνατό, λαμβάνοντας υπόψη το τι πράττουν ή τι έχουν πράξει οι άλλοι. Η τρέχουσα ή η σχεδιαζόμενη διεθνής συνεργασία⁽¹⁾ έχει αποφέρει θετικά αποτελέσματα, αλλά οι μηχανισμοί λήψης αποφάσεων διαρκούν μεγάλα χρονικά διαστήματα, ενώ η ευρωπαϊκή ρύθμιση απαιτείται να συντελεσθεί το συντομότερο δυνατό. Η ρύθμιση αυτή θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτη, ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις της διεθνούς συνύπαρξης.

3. Αυθεντικότητα και ακεραιότητα: ψηφιακή υπογραφή⁽²⁾

3.1. Η ψηφιακή υπογραφή εγγυάται ότι το μήνυμα προέρχεται από συγκεκριμένο και εγκεκριμένο αποστολέα (αυθεντικότητα) και ότι το περιεχόμενό του δεν αλλοιώθηκε κατά τη μετάδοση λόγω παρέμβασης τρίτων ή τυχαία (ακεραιότητα)⁽³⁾. Οι ψηφιακές υπογραφές στηρίζονται σε ένα σύστημα κρυπτογράφησης με ένα δημόσιο κλειδί (γνωστό σε όλους τους χρήστες δεδομένου συστήματος) και ένα ιδιωτικό κλειδί (γνωστό μόνο στον αποστολέα).

3.2. Η ασφαλής ψηφιακή υπογραφή (καθώς και άλλα εναλλακτικά συστήματα σήμερα σε πειραματική φάση) είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εγκυρότητα των συμβάσεων που συνάπτονται βάσει συστημάτων που δεν περιλαμβάνουν ανταλλαγή εγγράφων επί χάρτου: είναι, ως εκ τούτου, ο ακρογωνιαίος λίθος του νέου νομικού πλαισίου των συναλλαγών που θα πραγματοποιούνται με τη χρήση ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

3.3. Στα κλειστά συστήματα, η εγκυρότητα των συμβάσεων που συνάπτονται μεταξύ των συμμετεχόντων δεν θέτει προβλήματα, αφού η βάση της δημιουργίας αυτών των συστημάτων είναι ακριβώς η αμοιβαία εμπιστοσύνη — η οποία στηρίζεται στην ασυτηρότητα των όρων πρόσβασης, στη διαφάνεια των

κριτηρίων και στη συμβατική ελευθερία. Από τις διάφορες τεχνικές που έχουν υιοθετηθεί, αξίζει να μνημονευθεί το πρωτόκολλο SET (Secure Electronic Transaction — Ασφαλής Ηλεκτρονική Συναλλαγή)⁽⁴⁾ στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που εφαρμόζονται στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Η πρόσβαση στο εν λόγω πρωτόκολλο γίνεται μέσω ενός ψηφιακού πιστοποιητικού (digital certificate) των κατόχων πιστωτικών καρτών ή ηλεκτρονικού χρήματος, οι οποίοι αγοράζουν αγαθά ή υπηρεσίες από φορείς συμβεβλημένους με το σύστημα. Υπενθυμίζεται, ωστόσο, ότι το SET δεν μπορεί να θεωρηθεί αυστηρώς ειπείν «κλειστό σύστημα», αλλά «ανοικτό σύστημα πληρωμών».

3.4. Θα πρέπει να διασφαλισθεί η νομική αναγνώριση της εγκυρότητας των συμβάσεων που συνάπτονται στα ανοικτά δίκτυα, τόσο στις σχέσεις των συμβαλλομένων μεταξύ τους όσο και στις σχέσεις τους έναντι τρίτων. Ορισμένες εθνικές δικαιοδοσίες αναγνωρίζουν ήδη την εγκυρότητα της ψηφιακής υπογραφής, αλλά μόνο μια εναρμονισμένη υπερεθνική νομοθεσία μπορεί να εγγυηθεί την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου σε παγκόσμια κλίμακα.

4. Εμπιστευτικές ηλεκτρονικές επικοινωνίες: Κρυπτοθέτηση⁽⁵⁾

4.1. Εκτός από την αυθεντικότητα και την ακεραιότητα του μηνύματος (βλ. σημεία 1.4 και 3.1), οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες πρέπει να έχουν, κατά το πρότυπο των γραπτών επικοινωνιών, εμπιστευτικότητα. Η απαίτηση αυτή, που είναι ήδη σημαντική στα κλειστά δίκτυα, στα ανοικτά καθίσταται ουσιώδης. Η κρυπτοθέτηση εγγυάται ότι το μήνυμα δεν θα γίνει κατανοητό από τρίτους, διαφορετικούς του αποστολέα και του παραλήπτη.

4.2. Το σύστημα της κρυπτοθέσης βασίζεται στην αρχή ότι μόνο ο αποστολέας μπορεί να κρυπτογραφήσει το μήνυμα και μόνο ο παραλήπτης να το αποκρυπτογραφήσει. Σύμφωνα με το έγγραφο της Επιτροπής, υπάρχουν στο εμπόριο πολλά «προκατασκευασμένα» προγράμματα κρυπτοθέσης, σε περισσότερες από 1400 εκδοχές. Εξυπακούεται ότι, για να είναι δυνατή η ανταλλαγή κρυπτογραφημένων και αποκρυπτογραφησιμων μηνυμάτων, ο αποστολέας και ο παραλήπτης πρέπει να κατέχουν συμβατά λογισμικά.

4.3. Ο πολλαπλασιασμός των συστημάτων κρυπτοθέσης περιπλέκει τη διαχείριση του λογισμικού από τους χρήστες στις σχέσεις τους με μια πληθώρα αντισυμβαλλομένων. Εκτός αυτού, η κρυπτοθέτηση εγείρει και από μόνη της βασιικά προβλήματα κεφαλαιώδους σημασίας. Κατά πρώτον, οι θεμελιώδεις αρχές της προστασίας της ιδιωτικής ζωής (καθώς και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και της προστασίας του βιομηχανικού απόρρητου) και της υπεράσπισης του επιχειρηματικού κόσμου έναντι των αθέμιτων εισβολών επιβάλλουν να μπορούν οι χρήστες να προσφεύγουν σε ένα σύστημα κρυπτογράφησης, το οποίο να εξασφαλίζει υψηλό βαθμό μυστικότητας ή εμπιστευτικότητας στις επικοινωνίες: κατά δεύτερον,

⁽¹⁾ Πρβλ. Ανακοίνωση, κεφ. IV, 1.2. (iii), σ. 24.

⁽²⁾ Πρβλ. Ανακοίνωση, κεφ. II, σ. 8-9.

⁽³⁾ Για τις — αρκετά πολύπλοκες — τεχνικές πτυχές, βλ. την Ανακοίνωση και ιδιαίτερα τα παραρτήματα I και II.

⁽⁴⁾ Εκτός από την ακεραιότητα του μηνύματος και την αυθεντικότητα της υπογραφής, το SET περιλαμβάνει και κρυπτογράφηση της επικοινωνίας (βλ. σημείο 5.2 κατωτέρω).

⁽⁵⁾ Πρβλ. Ανακοίνωση, κεφ. I, σ. 6-8.

πρέπει να προστατευθεί το κοινωνικό σύνολο από τις αθέμιτες χρήσεις, όπως η κατασκοπεία, η τρομοκρατία και οι εγκληματικές ή γενικά παράνομες ενέργειες.

4.4. Έπεται από τα ανωτέρω ότι απαιτείται μια εναρμονισμένη ρύθμιση του θέματος μεταξύ των κρατών μελών σύμφωνα με ορισμένες κοινές αρχές. Η ρύθμιση αυτή θα πρέπει να συμβιβάζει — στο μέτρο του δυνατού — απαιτήσεις φαινομενικά αλληλοσυγκρουόμενες. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η πρόσβαση στα συστήματα κρυπτοθέτησης θα πρέπει να αποτελεί δικαίωμα κάθε πολίτη, αλλά αναγνωρίζει ότι το δικαίωμα αυτό πρέπει να έχει το όριο του στην ανάγκη προστασίας της κοινωνίας από τις κάθε φύσεως εγκληματικές ή παράνομες δραστηριότητες. Η δυσκολία έγκειται στη θέση αυτού του ορίου, το οποίο ενδέχεται να ποικίλλει, όχι μόνο από χώρα σε χώρα, αλλά και εν χρόνω, ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες της ίδιας χώρας. Είναι προφανές ότι το πρόβλημα δεν μπορεί να λυθεί από το κάθε κράτος μέλος σύμφωνα με τις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας. Το δεύτερο πρόβλημα που πρέπει να λυθεί είναι ο προσδιορισμός των περιπτώσεων στις οποίες δεν γίνεται σεβαστό το δικαίωμα του πολίτη και του τρόπου παρέμβασης των αρχών σε τέτοιες περιπτώσεις, πάντα σε ένα πλαίσιο νομικής ασφάλειας, το οποίο να παρέχει εγγυήσεις στους πολίτες όσον αφορά τη χρήση των συλλεγόμενων πληροφοριών.

5. Οι αρχές πιστοποίησης (CA) και οι τρίτοι κοινής εμπιστοσύνης (TTP)⁽¹⁾

5.1. Όλα αυτά τα προβλήματα επιβάλλουν την καθιέρωση συστημάτων ικανών να διασφαλίζουν τη μέγιστη αξιοπιστία των ψηφιακών υπογραφών και των συστημάτων κρυπτοθέτησης, καθώς επίσης την ανταλλαγή των κλειδιών, την πιστοποίησή τους, την εμπιστευτικότητα των μηνυμάτων και, ταυτόχρονα, την τήρηση των απαιτήσεων προστασίας της κοινωνίας από την εγκληματικότητα.

5.2. Δεν έχει ακόμη λυθεί, σε κοινοτικό επίπεδο, το πρόβλημα της δημιουργίας ενός νομικού πλαισίου όσον αφορά την αναγνώριση από τρίτους των πράξεων που διαβιβάζονται μέσω ανοικτών δικτύων με ψηφιακή υπογραφή (και ενδεχομένως κρυπτογραφημένες). Η Επιτροπή προσανατολίζεται προς τη σύσταση, σε κάθε χώρα της ΕΕ, μιας ή περισσότερων νομικώς αναγνωρισμένων αρχών πιστοποίησης (CA), οι οποίες θα λειτουργούν ως «συμβολαιογράφοι» θεματοφύλακες των δημόσιων κλειδιών.

5.3. Μια νομικώς αναγνωρισμένη CA θα ασκούσε, λοιπόν, λειτουργίες δημοσίου δικαίου· δεν θα μπορούσε εξάλλου — ή δεν θα έπρεπε — να ασκεί δευτερεύουσες λειτουργίες και να παρέχει τις υπηρεσίες που ανήκουν στους TTP, οι δραστηριότητες των οποίων είναι ιδιωτικής τάξεως. Πρέπει επομένως, πάντα κατά την Επιτροπή, να υπάρχει σαφής διάκριση και διαχωρισμός των δύο τύπων οργανισμών. Η ΟΚΕ συμφωνεί με αυτήν την προσέγγιση· μένει να προσδιορισθεί αν οι CA

θα πρέπει να συσταθούν ως δημόσιοι οργανισμοί ή ως ιδιωτικοί οργανισμοί με κρατική εξουσιοδότηση. Καθώς αυτό που προέχει είναι η αναγνώριση και η ρύθμιση της λειτουργίας τους, η ΟΚΕ καταλήγει ότι η σχετική απόφαση δύναται να αφεθεί στην ευχέρεια κάθε κράτους μέλους.

5.4. Η ΟΚΕ διερωτάται, επίσης, αν είναι αναγκαία πάντα και σε κάθε περίπτωση η σύσταση CA ή, τουλάχιστον, η επέκταση των αρμοδιοτήτων τους σε όλα τα υφιστάμενα συστήματα κρυπτοθέτησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι συμμετέχοντες σε ένα σύστημα (π.χ. στο SET) είναι εκατοντάδες χιλιάδες και σύντομα θα γίνουν εκατομμύρια. Η κατάθεση και η διαχείριση των διάφορων κλειδιών θα ήταν εξαιρετικά περίπλοκη και δαπανηρή. Η απλούστερη και λιγότερο δαπανηρή λύση θα ήταν ίσως να αναγνωρισθούν νομικά ως «ιδιωτικές» CA οι TTP που παρέχουν εχέγγυα ακεραιότητας και πείρας.

6. Τελικές παρατηρήσεις

6.1. Το πρόγραμμα της Επιτροπής, αν και αρκετά περίπλοκο, είναι καλά διαρθρωμένο και η ΟΚΕ κατ' αρχήν το επικροτεί. Για να αποφύγει την επανάληψη παρατηρήσεων με τις οποίες είναι σύμφωνη, η ΟΚΕ διατυπώνει ορισμένες σκέψεις, οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν στον αναπτυσσόμενο προβληματισμό.

6.2. Όσον αφορά τη διαλειτουργικότητα⁽²⁾, η Επιτροπή ενθαρρύνει τη βιομηχανία και τους διεθνείς οργανισμούς τυποποίησης να αναπτύξουν τεχνικά πρότυπα και πρότυπα υποδομής, προκειμένου να κατοχυρώσουν την ασφαλή χρήση των δικτύων, και έχει ήδη αρχίσει να εξετάζει το ενδεχόμενο της υιοθέτησης ειδικών μέτρων για την υποστήριξη των εργασιών των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων σ' αυτό το πεδίο. Η ΟΚΕ, υπενθυμίζοντας ότι ο καθορισμός προτύπων έχει επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας σε σχέση με τη βιομηχανία τρίτων χωρών, συνιστά να εγγραφεί η δράση της Επιτροπής στο πλαίσιο των μέτρων που προβλέπονται από την ίδια στην Ανακοίνωσή της «για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών βιομηχανιών τεχνολογιών των πληροφοριών και επικοινωνιών»⁽³⁾.

6.3. Θα πρέπει, επίσης, να αναπτυχθεί μια στρατηγική για την προώθηση της χρήσης των ηλεκτρονικών επικοινωνιών από μέρους των ΜΜΕ· εκτός από τα διάφορα μέτρα που έχει ήδη προτείνει η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για το «Ηλεκτρονικό εμπόριο»⁽⁴⁾, θα ήταν χρήσιμο να παρασχεθούν στις ΜΜΕ προκατασκευασμένες, «ετοιμοπαράδοτες» λύσεις, σαν εκείνες που εφαρμόστηκαν πειραματικά στο πλαίσιο του προγράμματος Tedis (κοινωνικού προγράμματος για την ηλεκτρονική μεταβίβαση στοιχείων στους τομείς του εμπορίου, της βιομηχανίας και της διοίκησης). Τα εμπορικά επιμελητήρια και άλλοι επαγγελματικοί οργανισμοί θα μπορούσαν να συμβάλουν καθοριστικά στη διείσδυση των νέων τεχνολογιών σ' αυτόν τον τομέα. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να επιστηθεί η προσοχή στην ανάγκη να συνοδευτεί η διάδοση των νέων τεχνολογιών με δράσεις ευαισθητοποίησης των ΜΜΕ στους εγγενείς κινδύνους

⁽²⁾ Πβλ. Ανακοίνωση, κεφ. IV, 3. (i), σ. 25-27.

⁽³⁾ ΕΕ C 73 της 9.3.1998, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 19 της 21.1.1998, σ. 72.

⁽¹⁾ Πβλ. Ανακοίνωση, κεφ. II, 2, σ. 9-12.

και το κόστος της χρήσης των νέων τεχνικών: όπως για κάθε καινοτομία, έτσι και στον τομέα αυτό οι αποφάσεις πρέπει να ληφθούν υπεύθυνα, με πλήρη επίγνωση των θετικών και των αρνητικών στοιχείων της επιλογής.

6.4. Μια πτυχή που υποδηλώνεται στην ανακοίνωση, αλλά που δεν εξετάζεται ανοικτά, είναι η προστασία των καταναλωτών και, γενικότερα, όλων όσοι συμμετέχουν στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Πρόκειται για ένα πρόβλημα προτεραιότητας, με πτυχές αρκετά περίπλοκες από την άποψη του διεθνούς δικαίου. Η σχετική ασφάλεια που παρέχει η ψηφιακή υπογραφή θα ευνοήσει τη διαπραγμάτευση συμβάσεων εξ αποστάσεως. Ενώ οι ευρωπαϊκές νομικές διατάξεις και οι άλλες εθνικές ρυθμίσεις εφαρμόζονται χωρίς ερμηνευτική δυσκολία στη σύναψη συμβάσεων μεταξύ πωλητών και αγοραστών της ίδιας χώρας, η διαπραγμάτευση συμβάσεων μεταξύ κατοίκων διαφορετικών χωρών της ΕΕ ενδέχεται να διέπεται από ορισμένη αβεβαιότητα, όταν διαφέρει το επίπεδο προστασίας. Η κατάσταση περιπλέκεται ακόμη περισσότερο όταν ο αγοραστής ή ο πωλητής κατοικεί σε τρίτη χώρα. Η ΟΚΕ φρονεί ότι οι κανόνες σχετικά με την εγκυρότητα των συμβάσεων που συνάπτονται με ηλεκτρονικό τρόπο πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου και συνιστά αποχή από κάθε απόπειρα υπερεδαφικής εφαρμογής του δικαίου, εκφράζοντας ταυτόχρονα την αντίθεσή της στις πολυάριθμες προσπάθειες που επιχειρούνται προς αυτή την κατεύθυνση από αρχές τρίτων χωρών.

6.5. Οι διαφορές του επιπέδου προστασίας του καταναλωτή σε παγκόσμιο επίπεδο (αλλά και μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ) είναι ένα μειονέκτημα που δεν πρόκειται να αρθεί βραχυπρόθεσμα. Στο μεταξύ, ο καταναλωτής, όπως και κάθε άλλος χρήστης, πρέπει να ενημερωθεί για το γεγονός ότι η «ευρωπαϊκή» ή η «εθνική προστασία» ενδέχεται να μην ισχύει κατά τη διαπραγμάτευση συμβάσεων με προμηθευτές από τρίτες χώρες ή από άλλες χώρες της ΕΕ. Ανάλογες παρατηρήσεις μπορούν να γίνουν και για τις διατάξεις που αφορούν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα δικαιώματα του πολίτη, την ελευθερία γνώμης και τα χρηστά ήθη (πορνογραφία κ.λπ.).

6.6. Ένα ακανθώδες πρόβλημα είναι η φορολογική νομοθεσία και, ιδιαίτερα, οι νόμοι για τον ΦΠΑ. Προβλέπεται κατ' αρχήν σφοδρή εναντίωση όλων των κυβερνήσεων σε κάθε συμφωνία ή νομοθετική πράξη που συνεπάγεται απώλεια εσόδων, όπως τα συστήματα που παραχωρούν ευνοϊκές φοροαπαλλαγές. Η ΟΚΕ διερωτάται κατά πόσο μπορεί να εφαρμοσθεί στο ηλεκτρονικό εμπόριο, και ιδίως έναντι τρίτων χωρών, η επικείμενη εναρμόνιση για το ευρωπαϊκό επίπεδο⁽¹⁾, η οποία προβλέπει τη χρέωση του ΦΠΑ με βάση τον τόπο κατοικίας του αγοραστή.

6.7. Ο παγκόσμιος χαρακτήρας του Internet προσθέτει μια νέα διάσταση στο πρόβλημα της απάτης και της αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος. Οι ποινικοί νόμοι σ' αυτό το πεδίο παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές, ενώ σε ορισμένες

περιπτώσεις είναι εντελώς ανύπαρκτοι. Παράλληλα με τις ήδη προγραμματισμένες παρεμβάσεις της ΕΕ⁽²⁾, η Ευρώπη θα πρέπει να προωθήσει ενεργητικά μέτρα εναρμόνισης και διεθνούς συνεργασίας, που να μην περιορίζονται μόνο στις πιο σημαντικές χώρες. Στο εσωτερικό της ΕΕ θα πρέπει, επίσης, να παρορασθεί η δέουσα υποστήριξη για την κατάρτιση των οργανισμών που είναι επιφορτισμένοι με την πάταξη του εγκλήματος και, ιδιαίτερα, της Europol.

6.8. Εν κατακλείδι, η υιοθέτηση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε αντικατάσταση των γραπτών απαιτεί ένα εξαιρετικά σύνθετο νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, το οποίο καλύπτει ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Παράλληλα με ένα ειδικό πρόγραμμα πρωτοβουλιών, η Επιτροπή έχει παρουσιάσει ένα χρονοδιάγραμμα των δράσεων που πρόκειται να αναληφθούν: η ΟΚΕ οφείλει να επαινέσει τις καλές προθέσεις της Επιτροπής, αλλά διερωτάται αν θα μπορέσουν να τηρηθούν όλες οι προσδιοριζόμενες προθεσμίες — και ιδιαίτερα όσες εξαρτώνται από την υλοποίηση διεθνών συμφωνιών.

6.9. Θα έπρεπε, τέλος, ως προκαταρκτικό στάδιο, να προσδιορισθούν τα όρια της νομοθετικής ή ρυθμιστικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών. Η ΟΚΕ φρονεί πως, με εξαίρεση τους αναγκαίους κανόνες για την εξασφάλιση της νομικής βεβαιότητας των συμβάσεων και την κατάργηση των εθνικών ρυθμίσεων που αντιστρατεύονται τη διαλιειτουργικότητα, ένα ευρύ πεδίο θα πρέπει να αφηθεί στην αυτορρύθμιση (κώδικες συμπεριφοράς). Η τελευταία θα πρέπει να αφορά, συγκεκριμένα, τη συμβατότητα των νέων συστημάτων με τα προϋπάρχοντα, τη διασφάλιση ότι ανοικτά και κλειστά δίκτυα υπόκεινται στους ίδιους κανόνες και τα ίδια πρότυπα ασφαλείας και την ισότητα των όρων μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Η παρέμβαση των δημόσιων αρχών θα πρέπει να περιορισθεί στον έλεγχο της λειτουργίας των συστημάτων και της συμμόρφωσής τους με τις γενικές αρχές της Ενιαίας Αγοράς.

6.10. Από πρακτική άποψη, η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να διατυπώσει τις ακόλουθες προτάσεις ως γραμμή δράσεως για τις μελλοντικές — και σε ορισμένες περιπτώσεις επείγουσες — πρωτοβουλίες της Επιτροπής:

- ο ορισμός της υπογραφής που σήμερα περιέχεται στους νόμους, στους κανονισμούς και στις διαδικασίες θα πρέπει να διευρυνθεί για να συμπεριλάβει την έννοια της ηλεκτρονικής υπογραφής·
- η θέση μιας ηλεκτρονικής υπογραφής πρέπει να είναι μια πράξη αυθόρμητη, σαφής και ελεγχόμενη που γίνεται κάτω από τον πλήρη οπτικό και λειτουργικό έλεγχο του υπογράφοντος. Τούτο απαιτεί σαφή και ομοίμορφο ορισμό που να είναι όμως επαρκώς ευέλικτος για να συμπεριλάβει τις υπογραφές που τίθενται με τις υπάρχουσες και τις μελλοντικές τεχνολογίες·
- σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, όλοι οι πολίτες θα πρέπει να μπορούν να διαθέτουν ένα μέσο (τραπέζινη κάρτα, ταυτότητα κοινοτικής πρόνοιας, κ.λπ.) που θα τους

(1) ΕΕ C 296 της 29.9.1997.

(2) ΕΕ C 251 της 15.8.1997.

- επιτρέπει να υπογράφουν δια της ηλεκτρονικής οδού. Αυτό προϋποθέτει ένα καταχωρημένο εθνικό νούμερο ατομικής χρήσεως και, φυσικά, μια κεντρική τράπεζα δεδομένων·
- το ταχύτερο δυνατό, οι δημόσιες διοικήσεις θα πρέπει να είναι σε θέση να χορηγούν και να δέχονται ηλεκτρονικά έγγραφα. Τουλάχιστον στην αρχή, η πρόσβαση θα μπορούσε να γίνεται μέσω τεματιικών εγκατεστημένων σε δημόσιες υπηρεσίες·

- είναι απαραίτητο να διασφαλισθεί η αμοιβαία αναγνώριση, σε παγκόσμιο επίπεδο, των αρχών πιστοποίησης·
- το απόρρητο της αλληλογραφίας εξασφαλίζεται από όλα σχεδόν τα Συντάγματα των πολιτισμένων χωρών· οι νόμοι ορίζουν τις περιπτώσεις που εξαιρούνται από αυτόν τον κανόνα. Η ηλεκτρονική επικοινωνία θα έπρεπε να προστατεύεται κατά τον ίδιο τρόπο και σύμφωνα με τα ίδια κριτήρια.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την ασφάλιση αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία αυτοκινήτων οχημάτων και την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ και 92/49/ΕΟΚ (Τέταρτη οδηγία ασφάλισης αυτοκινήτων)»⁽¹⁾

(98/C 157/02)

Στις 4 Νοεμβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 100 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαρτίου 1998, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Pelletier.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 94 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η βελτίωση της αποζημίωσης των θυμάτων τροχαίων ατυχημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προβληματίσει έντονα τις νομοθετικές αρχές της ΕΕ ήδη από τη δημιουργία της ενιαίας ασφαλιστικής αγοράς.

1.2. Ο προβληματισμός αυτός αιτιολογείται από την ανάγκη τόσο να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, η οποία διασφαλίζεται από τη Συνθήκη, όσο και να ολοκληρωθεί η ενιαία αγορά.

1.3. Η τέταρτη οδηγία ασφάλισης αυτοκινήτων υπαγορεύεται από την αυξανόμενη κινητικότητα των πολιτών της ΕΕ οι οποίοι πραγματοποιούν τακτικές διαμονές μικρής διάρκειας σε κράτη μέλη άλλα από εκείνο της μόνιμης κατοικίας τους. Αυτές οι ροές πληθυσμού, συχνά κατά τις περιόδους διακοπών,

χαρακτηρίζονται από τη σταθερή αύξηση του όγκου τους και από το γεγονός ότι αφορούν κατά πολύ άνισρο τρόπο τα διάφορα κράτη μέλη. Πράγματι, από την άποψη αυτή, οι χώρες μπορούν να καταταχθούν σε εκείνες που «εξάγουν» τουρίστες, σε εκείνες που «εισάγουν», και στις χώρες διέλευσης.

1.4. Η στατιστική πιθανότητα του κινδύνου για ένα φυσικό πρόσωπο που διέρχεται άλλο κράτος μέλος από εκείνο της προέλευσής του, να υποστεί ατύχημα, είναι πραγματική, όπως επιβεβαιώνουν και οι αναφορές που αποστέλλονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ακόμα και εάν ο αριθμός των ατόμων που ενέχονται παραμένει χαμηλός.

2. Προηγούμενα

2.1. Το σύστημα του πράσινου δελτίου, που εφαρμόστηκε στα τέλη της δεκαετίας του '40 κατόπιν πρωτοβουλίας της Επιτροπής Μεταφορών του ΟΗΕ, οργάνωσε, στο πλαίσιο σύμβασης των επαγγελματικών οργανώσεων ασφαλιστικών

⁽¹⁾ ΕΕ C 343 της 13.11.1997, σ. 11.

επιχειρήσεων (inter-bureaux), την αποζημίωση για τα τροχαία ατυχήματα που συμβαίνουν εκτός χώρας καταχώρησης από οχήματα ασφαλισμένα σε ευρωπαϊκή χώρα.

2.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει τη βελτίωση της αποζημίωσης των θυμάτων τροχαίων ατυχημάτων στην ΕΕ από της εκδόσεως, το 1972, της πρώτης οδηγίας για την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία των αυτοκινήτων οχημάτων (72/166/ΕΟΚ), με την οποία κατέστη υποχρεωτική η ασφάλιση της αστικής ευθύνης σε όλη την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Η δεύτερη (84/5/ΕΟΚ) και η τρίτη (90/232/ΕΟΚ) οδηγία για την ασφάλιση αυτοκινήτων ενίσχυσαν ακόμη περισσότερο την προστασία των θυμάτων.

2.3. Η δεύτερη οδηγία της 30ής Δεκεμβρίου 1983, βασισμένη στο σύστημα του πράσινου δελτίου, ρυθμίζει τις περιπτώσεις τροχαίων που συνβάνουν στη χώρα διαμονής του θύματος και στα οποία εμπλέκονται οχήματα καταχωρημένα και ασφαλισμένα στο ίδιο το κράτος μέλος ή σε άλλο.

2.4. Η τρίτη οδηγία της 14ης Μαΐου 1990 ρυθμίζει τη λειτουργία της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στις ασφάλειες αυτοκινήτων και καλύπτει τις περιπτώσεις όπου το τροχαίο λαμβάνει χώρα στο κράτος διαμονής του θύματος και προκαλείται από όχημα καταχωρημένο στην ίδια χώρα αλλά ασφαλισμένο σύμφωνα με το καθεστώς της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών από μια ασφαλιστική εταιρία άλλου κράτους μέλους.

2.4.1. Συγκεκριμένα, η οδηγία κατέστησε υποχρεωτική την προσχώρηση, στο Γραφείο Πράσινου Δελτίου και στο Ταμείο Εθνικών Εγγυήσεων, όλων των ασφαλιστικών εταιριών που λειτουργούν στην αγορά, είτε είναι εγκατεστημένες σε ένα κράτος είτε όχι.

2.5. Συνεπώς, οι οδηγίες για την ασφάλιση αυτοκινήτων δεν επιτρέπουν την ικανοποιητική κάλυψη των περιπτώσεων των θυμάτων τροχαίου εκτός του κράτους διαμονής τους.

2.6. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαπιστώνοντας το κενό, υπέβαλε στις αρχές της δεκαετίας του '90 το ερώτημα αυτό στις δύο πλέον αρμόδιες επαγγελματικές οργανώσεις για να δώσουν μια λύση: την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλίσεων και το Συμβούλιο των Γραφείων.

2.7. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλίσεων, η οποία διαχειρίζεται το σύστημα του πράσινου δελτίου, κατήρτισε σύμβαση για τους «επισκέπτες θύματα» προκειμένου να ληφθεί υπόψη και αυτή η περίπτωση. Ωστόσο, δεν επετεύχθη συμβατική λύση διότι, αφενός, το σύνολο των γραφείων δεν συμφωνούσε και, αφετέρου, η επέκταση της άμεσης αξίωσης — βάση του συστήματος της προσφυγής σε εκπρόσωπο — δεν μπορούσε να διασφαλισθεί με βέλτιστες συνθήκες νομικής ασφάλειας.

2.8. Διαπιστώνοντας το αδιέξοδο σε ένα τόσο ευαίσθητο ζήτημα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλίσεων τάχθηκε σαφώς υπέρ της κατάρτισης πρότασης οδηγίας, μόνο μέσο που διασφα-

λίζει ένα ομοιογενές επίπεδο προστασίας σε όλη την ΕΕ και θεσπίζει σε όλα τα κράτη μέλη το δικαίωμα άμεσης αξίωσης έναντι του ασφαλιστή αστικής ευθύνης του υπευθύνου.

2.9. Οι πολυάριθμες αναφορές από θύματα τροχαίων σε κράτος άλλο από εκείνο της προέλευσής τους, με τις οποίες καταγγέλλονταν οι καθυστερήσεις στην καταβολή αποζημιώσεων και η αργοπορία των διαδικασιών, οδήγησαν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να ασχοληθεί με το ζήτημα το 1995. Η επιτροπή νομικών θεμάτων όρισε εισηγητή τον κ. Willy Rothley, ο οποίος είχε υποβάλει και το ψήφισμα που υιοθέτησε το ΕΚ στις 26 Οκτωβρίου 1995, σύμφωνα με το άρθρο 138 Β της Συνθήκης.

2.10. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής έλαβαν υπόψη το αίτημα του ΕΚ και συνέταξαν πρόταση οδηγίας με βάση τις ακόλουθες αρχές:

- θέσπιση του δικαιώματος άμεσης αξίωσης έναντι του ασφαλιστή αστικής ευθύνης του υπευθύνου·
- ορισμό από όλες τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, αντιπροσώπων υπεύθυνων για το διακανονισμό των ζημιών σε κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- δημιουργία ενός οργανισμού πληροφόρησης, οποίος θα αναλάβει να ενημερώνει τα θύματα για τα στοιχεία της ασφαλιστικής επιχείρησης που καλύπτει τον υπεύθυνο καθώς και για τα στοιχεία του αντιπροσώπου που είναι υπεύθυνος για το διακανονισμό των ζημιών στη χώρα διαμονής του θύματος·
- θέσπιση της υποχρέωσης της ασφαλιστικής επιχείρησης να υποβάλει, εντός ορισμένης προθεσμίας, και με την ποινή κυρώσεων, προσφορά αποζημίωσης·
- σε περίπτωση μη ορισμού αντιπροσώπου ή μη ικανοποιητικής απάντησης του ασφαλιστή εντός της ταχθείσας προθεσμίας, τίθεται σε λειτουργία μια διαδικασία αποζημίωσης των θυμάτων από έναν οργανισμό ad hoc στον τόπο κατοικίας ο οποίος, στη συνέχεια, έχει απαίτηση κατά του «λειτούργητικού ομολόγου» του στο κράτος μέλος όπου συνέβη το τροχαίο.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση οδηγίας, η οποία αποτελεί απαραίτητο στάδιο για την οικοδόμηση της ενιαίας αγοράς προς όφελος των καταναλωτών οι οποίοι, σε περιπτώσεις τροχαίων που σημειώνονται στο εξωτερικό, ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τις ακόλουθες δυσκολίες:

- προβλήματα γλωσσικά και επικοινωνίας·
- δυσχερής εντοπισμός του υπευθύνου του τροχαίου και της ασφαλιστικής επιχείρησης που τον καλύπτει·
- διαφορετικοί όροι ανάληψης της ευθύνης του υπευθύνου του τροχαίου·
- διαφορετικοί νόμοι και διαδικασίες αποζημίωσης από τη μια χώρα στην άλλη.

3.2. Η ΟΚΕ εκφράζει την ευχή να υιοθετηθεί η πρόταση το συντομότερο δυνατόν και να αποτελέσει αντικείμενο δημοσιο-

τητας τόσο από την Επιτροπή όσο και στα κράτη μέλη, από όλα τα μέρη που ενδιαφέρονται για την προώθηση ενός τέτοιου μηχανισμού: δημόσιες αρχές, επαγγελματικές οργανώσεις ασφαλιστών, ενώσεις καταναλωτών, τουριστικές επιχειρήσεις, κ.λπ.

3.3. Ωστόσο, η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι, εκτός από τη δυνατότητα βελτίωσης της διατύπωσης ορισμένων σημείων, συνεχίζουν να υφίστανται ερωτήματα στους ενδιαφερόμενους κύκλους όσον αφορά την εκπλήρωση, εντός των καθορισμένων προθεσμιών, ορισμένων υποχρεώσεων που προβλέπονται από την πρόταση οδηγίας και κυρίως της υποχρέωσης σχετικά με την θέσπιση ενός ενημερωτικού μητρώου με τους αριθμούς κυκλοφορίας των αυτοκινήτων, τα στοιχεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για θέματα αστικής ευθύνης και την ταυτότητα του αντιπροσώπου που είναι επιφορτισμένος με τον διακανονισμό των τροχαίων.

3.4. Συνεπώς, το ζήτημα μιας πρόσθετης προθεσμίας για την εφαρμογή αυτής της ειδικής διάταξης της οδηγίας αφορμάει να εξετασθεί, στο βαθμό που η θέσπιση ενός τέτοιου μητρώου, το οποίο δεν υπάρχει επί του παρόντος με αυτή τη μορφή σε πολλά κράτη μέλη, απαιτεί ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, προκειμένου να συγκεντρωθούν τα τεχνικά και οικονομικά μέσα που απαιτούνται για την ορθή λειτουργία του.

3.5. Το ζήτημα του κόστους εφαρμογής της οδηγίας αυτής συζητήθηκε από τους ενδιαφερόμενους κύκλους σε γενικές γραμμές. Η ΟΚΕ επιθυμεί να μάθει εάν η Επιτροπή επιχείρηση, μέσω των γνωστών δελτίων αξιολόγησης των επιπτώσεων, να εκτιμήσει το οικονομικό κόστος αυτής της νομοθετικής πρωτοβουλίας.

3.6. Εξάλλου, είναι σαφές για την ΟΚΕ ότι οι ενέργειες δεν μπορούν να σταματήσουν με την υιοθέτηση της οδηγίας.

3.6.1. Ακόμη και εάν πρόκειται για γενικότερο πρόβλημα, κρίνεται σκόπιμο να εξετάσει η Επιτροπή με ποια μέσα μπορεί να επιταχυνθεί και να διευκολυνθεί η πρόσβαση των θυμάτων στους κανόνες απόδειξης, ιδίως όσον αφορά θέματα έκδοσης και διαβίβασης των αναφορών της αστυνομίας ή της χωροφυλακής.

3.6.2. Όσον αφορά την προσπάθεια προσέγγισης των κανόνων σχετικά με τα δικαιώματα αποζημίωσης και αποκατάστασης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τούτη κρίνεται ευκαίρια, ακόμη και εάν επί του παρόντος δεν φαίνεται ότι είναι οι συνθήκες ώριμες για αυτό.

3.6.3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλειών συνέβαλε, στο βαθμό που την αφορά, ώστε να διευκολυνθεί στην πράξη ο διακανονισμός των τροχαίων που προκαλούνται στο εξωτερικό, θεσπίζοντας ένα πρότυπο «ευρωπαϊκού κοινού δηλωτικού εντύπου» το οποίο χρησιμοποιείται σε πολλά κράτη μέλη.

Δικαιώματα άμεσης αξίωσης

3.7. Η θέσπιση του εν λόγω δικαιώματος από τη νομοθεσία όλων των κρατών μελών αποτελεί αναμφισβήτητο ένα ουσιαστικό βήμα για τη βελτίωση της κατάστασης των θυμάτων που ζητούν αποκατάσταση. Επίσης, πρόκειται για καινοτομία για το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία.

3.8. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι το δικαίωμα άμεσης αξίωσης ισχύει μόνο για τα θύματα που ανταποκρίνονται στα κριτήρια του άρθρου 1, δηλαδή τα θύματα τροχαίου σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο της κατοικίας τους, όπου το τροχαίο προκαλείται από όχημα με αριθμό κυκλοφορίας άλλου κράτους μέλους, και ασφαλισμένο από επιχείρηση εγκατεστημένη στο άλλο κράτος μέλος.

3.9. Η ΟΚΕ διερωτάται για τους λόγους αυτών των περιορισμών και θεωρεί ότι η πρόταση οδηγίας αποτελούσε την ευκαιρία να επεκταθεί η δυνατότητα αυτή σε γενικό δικαίωμα όλων των θυμάτων τροχαίων που σημειώθηκαν στο σύνολο της επικράτειας της ΕΕ.

Ορισμός αντιπροσώπου αρμόδιου για το διακανονισμό των ζημιών

3.10. Τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, στις οποίες έχει χορηγηθεί άδεια για την άσκηση δραστηριότητας στον τομέα 10, να ορίσουν σε κάθε κράτος μέλος έναν αντιπρόσωπο αρμόδιο για το διακανονισμό των ζημιών. Με τη νέα αυτή υποχρέωση, που βαρύνει τις επιχειρήσεις, επιδιώκεται να διευκολυνθεί το θύμα. Ακόμη, προστίθεται στον κατάλογο των διατυπώσεων που πρέπει να εκτελούνται για την απόκτηση της άδειας.

3.10.1. Ο ορισμός ενός τέτοιου αντιπροσώπου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση της ευρωπαϊκής άδειας.

3.11. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την μέθοδο που επιλέγηκε αλλά έχει ορισμένα ερωτηματικά όσον αφορά τις συνθήκες εφαρμογής τους από τις εποπτικές αρχές. Οι αρχές αυτές οφείλουν να οργανωθούν προκειμένου να υποχρεώσουν τις επιχειρήσεις που απέκτησαν άδεια, να ορίσουν αντιπρόσωπο και να μεριμνούν ώστε οι φάκελοι των αιτήσεων να είναι πλήρεις. Θα ήταν ευκαίριο να ενισχυθεί ο ρόλος των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών επιχειρήσεων τις οικείες εποπτικές αρχές όσον αφορά τη σημασία αυτής της νέας αποστολής και να επιτύχουν την θέσπιση μιας πρόσθετης σχετικής διάταξης στο πρωτόκολλο για την συνεργασία των εποπτικών αρχών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων των χωρών του ΕΟΧ, όπως τροποποιήθηκε το 1997.

3.12. Αυτές οι νέες διατυπώσεις δεν φαίνεται να επιβαρύνουν ιδιαίτερα τις επιχειρήσεις στο βαθμό που ο κατάλογος των φυσικών ή νομικών προσώπων που μπορούν να αναλάβουν το ρόλο αυτό παραμένει ανοιχτός. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει στην αιτιολογική έκθεση για το άρθρο 3 ότι πρόθεσή της ήταν «να δοθεί μεγάλη ελευθερία στις επιχειρήσεις». Οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν χωρίς πρόβλημα τις υφιστάμενες δομές: θυγατρικές, υποκαταστήματα, πρακτορεία, γραφεία διακανονισμού των ζημιών ή φυσικά πρόσωπα που ασκούν ήδη το δικηγορικό λειτουργήμα, ή καθήκοντα εντολοδόχου, φορολογικού αντιπροσώπου ή αντιπροσώπου παροχής υπηρεσιών υπό την έννοια του άρθρου 6 της οδηγίας 90/618/ΕΟΚ.

3.13. Ακόμη, ο ορισμός ενός τέτοιου αντιπροσώπου δεν εμποδίζει βεβαίως την επιχείρηση να έρθει σε άμεση επαφή με το θύμα. Η ευελιξία αυτή που οδήγησε στην θέσπιση της δυνατότητας προσφυγής στον αντιπρόσωπο, αρμόδιο για τον διακανονισμό των ζημιών, είναι ιδιαίτερα σημαντική διότι αντιστοιχεί στην ποικιλία των περιπτώσεων, κυρίως εκείνων όπου το θύμα έχει συνάψει ασφάλεια «νομικής προστασίας».

3.14. Ο ορισμός της εντολής που συνδέει τον αντιπρόσωπο με την επιχείρηση που τον όρισε, οφείλει να διαπνέεται από την ίδια ευελιξία (άποψη που επικράτησε στο άρθρο 3 παρ. 5), προκειμένου να μην υποχρεωθούν οι επιχειρήσεις να μεταβάλουν τις συμβατικές σχέσεις τους με τρίτα πρόσωπα ή τον τρόπο οργάνωσής τους στις αγορές του εξωτερικού.

3.15. Όσον αφορά τα προσόντα του αντιπροσώπου, υπεύθυνου για τον διακανονισμό των ζημιών, είναι ενκαίριο να διευκρινισθεί σαφώς ότι τούτος θα συνομιλεί με το θύμα στην επίσημη γλώσσα ή γλώσσες του κράτους διαμονής του. Η γλωσσική δυσκολία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια στην καλή λειτουργία των διαδικασιών αποζημίωσης.

Θέσπιση μιας υποχρέωσης υποβολής προσφοράς για αποζημίωση

3.16. Το άρθρο 3, παρ. 6, θεσπίζει την υποχρέωση υποβολής προσφοράς για αποζημίωση, εντός διαστήματος τριών μηνών και επί ποινή κυρώσεων «στην περίπτωση που η ευθύνη έχει διαπιστωθεί και η ζημία έχει προσδιορισθεί ποσοτικά». Πρόκειται για μια πολύ ουσιαστική διάταξη, από την οποία θα εξαρτηθεί, σε μεγάλο βαθμό, η αποτελεσματικότητα της οδηγίας και θα καταστήσει εξαιρετική την παρέμβαση του οργανισμού αποζημίωσης που αναφέρεται στο άρθρο 5.

3.17. Αυτή η υποχρέωση υποβολής προσφοράς ισχύει στη γαλλική αγορά, ήδη από την θέση σε ισχύ του νόμου της 5ης Ιουλίου 1985. Το σύστημα αυτό, το οποίο προβλέπει χρηματικές κυρώσεις σε περίπτωση μη υποβολής προσφοράς ή μη ικανοποιητικής προσφοράς, λειτουργεί ικανοποιητικά εδώ και περισσότερο από δέκα έτη, για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και για τους ασφαλισμένους.

3.18. Εξάλλου, υπό το πρίσμα της γαλλικής εμπειρίας, παρατηρείται ότι η καλή λειτουργία της υποχρέωσης, η οποία βαρύνει την επιχείρηση που ασφαρίζει την αστική ευθύνη του υπευθύνου, βασίζεται στην ρεαλιστική αξιολόγηση των διαδικασιών εκτίμησης των σωματικών βλαβών και των ζημιών. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο ο κώδικας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων αναφέρεται στην έννοια της συνολικής εκτίμησης της κατάστασης του θύματος.

3.19. Η αναφορά αυτή, η οποία αντιστοιχεί, εξάλλου, σε ένα μέτρο που χρησιμοποιείται και σε άλλες αγορές της ΕΕ (Βέλγιο, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, κ.λπ.) αξίζει να ξετα-

σθεί με προσοχή στο βαθμό που μπορεί να εγγυηθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στον μηχανισμό προς όφελος τόσο των ασφαλιστικών επιχειρήσεων όσο και των θυμάτων.

3.20. Η ΟΚΕ διερωτάται σχετικά με τη δυνατότητα επίτευξης συμφωνίας για την εισαγωγή μιας τέτοιου είδους αναφοράς, με την μορφή προσθήκης στο τέλος της πρώτης περίπτωσης του άρθρου 3, παρ. 6: «και συγκεκριμένα τη γενική κατάσταση του θύματος». Ωστόσο, η τροποποίηση αυτή έχει νόημα μόνον εάν η χρήση της γενικευθεί στα κράτη μέλη.

3.21. Αυτή η επιδίωξη ρεαλιστικής αντιμετώπισης θα πρέπει επίσης να οδηγήσει στη διευκρίνιση ότι η αίτηση αποζημίωσης που υποβάλει, είτε το ίδιο το θύμα, είτε ένας από τους αντιπροσώπους του, πρέπει να αιτιολογείται και να περιλαμβάνει το σύνολο των στοιχείων που απαιτούνται για την εκτίμηση των σωματικών βλαβών και των ζημιών.

Δημιουργία μητρώου

3.22. Ο οργανισμός ενημέρωσης που αναφέρεται στο άρθρο 4, παρ. 1 έχει ως κύρια αποστολή την «τήρηση μητρώου των αυτοκινήτων οχημάτων που είναι εγγεγραμμένα στην επικράτεια του, των επιχειρήσεων ασφάλισης της αστικής ευθύνης που καλύπτουν τα οχήματα αυτά και των αντιπροσώπων που είναι υπεύθυνοι για τον διακανονισμό των ζημιών...», προκειμένου να διευκολύνεται ο εντοπισμός της υπεύθυνης ασφαλιστικής επιχείρησης, πληροφορία απαραίτητη για την έναρξη της διαδικασίας διακανονισμού των ζημιών.

3.23. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία ενός τέτοιου μηχανισμού, ο οποίος επιδιώκει την συνδρομή των θυμάτων τροχαίων και, ακόμη, μπορεί να προσφέρει πρόσθετα μέσα για την καταπολέμηση της μη ασφάλισης. Ωστόσο, διερωτάται κατά πόσο είναι εφικτή η εφαρμογή του εντός των προθεσμιών που προβλέπει η πρόταση οδηγίας.

3.24. Πράγματι, εντοπίζονται πολλές δυσκολίες:

- σε πολλά κράτη μέλη, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που καλύπτουν την αστική ευθύνη αυτοκινήτων δεν διαθέτουν πάντοτε πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό κυκλοφορίας κάθε οχήματος·
- επί του παρόντος, δεν είναι εφικτό σε όλα τα κράτη μέλη να εντοπισθεί η ασφαλιστική επιχείρηση μέσω του αριθμού κυκλοφορίας. Ένα τέτοιο σύστημα ισχύει στην Γερμανία και την Αυστρία, ενώ στην Γαλλία και την Ιταλία μέσω του αριθμού κυκλοφορίας, μπορεί να εντοπισθεί ο οδηγός·
- τα υφιστάμενα αρχεία που αντιστοιχούν έως ένα βαθμό στο περιεχόμενο που ορίζει το άρθρο 4, υπάγονται στη διαχείριση ενός ή πολλών οργάνων (δημόσιες αρχές, επαγγελματικές ενώσεις, ανεξάρτητοι οργανισμοί, ...), τα οποία χρειάζονται περιθώριο χρόνου για να προσδιορίσουν τη συνεργασία τους προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ενιαίο «σημείο πρόσβασης».

3.25. Πάντως η ΟΚΕ εμμένει στο να παραχωρηθεί πρόσθετη προθεσμία, π.χ. 30 μηνών αντί των 24. Μια τέτοια προθεσμία επιτρέπει σε όλα τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν, σύμφωνα

με τους διεθνείς και κοινοτικούς κανόνες στον τομέα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, ένα ενιαίο «σημείο πρόσβασης», το οποίο να συλλέγει με αξιόπιστο τρόπο και εάν είναι δυνατόν σύμφωνα με κοινά πρότυπα, το σύνολο των πληροφοριών, γνωρίζοντας ότι το «σύστημα» αυτό θα δημιουργηθεί ανάλογα με την περίπτωση, είτε εκ του μηδενός, είτε με βάση αρχεία υφιστάμενα αλλά αποσπασματικά.

3.26. Ακόμη, μια τέτοια προθεσμία θα επιτρέπει την καλύτερη αξιοποίηση των εμπειριών που παρουσιάζουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον στον τομέα των μητρώων. Για το λόγο αυτό, επισημαίνεται η καλή λειτουργία ενός τέτοιου μητρώου στην ισπανική αγορά από το Μάρτιο 1996. Είναι γεγονός ότι από την ημερομηνία αυτή οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ενημερώνουν, χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες, το Ταμείο Εγγυήσεων τους, σχετικά με τον αριθμό κυκλοφορίας των οχημάτων που καλύπτουν, το όνομα και τη διεύθυνση, τη φύση της σύμβασης (ετήσια, περιορισμένης διάρκειας, κ.λπ.), την περίοδο ισχύος της καθώς και τις αναφορές σχετικά με τη μάζα του οχήματος και τον αριθμό καταχώρησης της επιχείρησης στην ελεγκτική αρχή.

Όροι παρέμβασης του οργανισμού αποζημίωσης

3.27. Η πρόταση οδηγίας περιγράφει λεπτομερώς τους όρους σύμφωνα με τους οποίους οι οργανισμοί αποζημίωσης μπορούν να προβούν στην αποζημίωση των θυμάτων σε περίπτωση μη τήρησης από τις επιχειρήσεις των διατάξεων του άρθρου 3.

3.27.1. Το άρθρο 5 αποτελεί ασπίδα προστασίας και, όπως αναγνωρίζει και η Επιτροπή στην αιτιολογική της έκθεση, «θα εφαρμόζεται μόνο σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις».

3.28. Ο οργανισμός αποζημίωσης θα είναι, ανάλογα με το κράτος μέλος, είτε το Ταμείο Εγγυήσεων ή το Γραφείο του Πράσινου Δελτίου. Αρμόζει βεβαίως, τη στιγμή της μετάβασης, να λάβουν τα κράτη μέλη τα απαραίτητα μέτρα για την επίτευξη των δύο στόχων που ορίζονται στο εν λόγω άρθρο:

- να δοθούν τα υλικά και οικονομικά μέσα στις υφιστάμενες δομές προκειμένου να μπορούν να αποζημιώνουν τα θύματα σε σημαντική αναλογία·
- να διασφαλισθεί η ορθή λειτουργία του συμφηγισμού μεταξύ των οργανισμών αποζημίωσης, οι οποίοι εάν και «λειτουργικοί ομόλογοι» σύμφωνα με τον όρο που χρησιμοποιείται στην αιτιολογική έκθεση, μπορεί να μην αποτελούν ανάλογες δομές στο μέτρο που, για παράδειγμα, το Ταμείο Εγγυήσεων του κράτους διαμονής έχει απαίτηση από το Γραφείο Πράσινου Δελτίου της χώρας όπου συνέβη το τροχαίο.

3.29. Στο μέτρο που οι δύο υπάρχουσες δομές μπορούν να αναλάβουν το ρόλο αυτό, θα ήταν χρήσιμο να επισυναφθεί παράρτημα στην οδηγία με ένα κατάλογο που να απαριθμεί

τους οργανισμούς αποζημίωσης σε κάθε κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 5. Ο κατάλογος αυτός θα ενημερώνεται τακτικά και θα αποτελεί ένα παράγοντα νομικής ασφάλειας.

3.30. Ακόμη, χρειάζεται να εξετασθεί η λύση πρόσθετης ρήτηρας στις υφιστάμενες συμβάσεις μεταξύ Γραφείων και Ταμείων Εγγυήσεων, προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση της δίμηνης προθεσμίας που ορίζεται για τις διαδικασίες προσφυγής.

3.30.1. Επιπλέον, μια τέτοια λύση θα δώσει τη δυνατότητα διμερούς οργάνωσης της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με το κατ'εκτίμηση ύψος των ζημιών, προκειμένου να αποφευχθούν οι παρακινδυνευμένες εκτιμήσεις.

3.31. Το άρθρο 6 καλύπτει τις περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατόν να εντοπισθεί η ασφαλιστική επιχείρηση και προβλέπει την αποζημίωση του θύματος από το Ταμείο Εγγυήσεων του τόπου κατοικίας του. Θα ήταν χρήσιμο να προβεί η Επιτροπή σε ορισμένες διευκρινίσεις προκειμένου να καταστεί σαφές για ποιες περιπτώσεις ισχύει τούτο.

3.31.1. Πράγματι:

- είτε ο οργανισμός ενημέρωσης που προβλέπεται στο άρθρο 4 δεν λειτουργήσει σωστά και δεν μπόρεσε να δώσει, εξαιτίας διαφόρων δυσλειτουργιών, τα στοιχεία τόσο της ασφαλιστικής επιχείρησης για θέματα αστικής ευθύνης όσο και τα στοιχεία του αντιπρόσωπου της·
- είτε η διαπίστωση της ταυτότητας του ασφαλιστή δεν κατέστη δυνατή για αντικειμενικούς λόγους: έγκλημα εγκατάλειψης χωρίς διακρίβωση του αριθμού κυκλοφορίας του υπευθύνου, μη ισχύουσα σύμβαση, κ.λπ.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

Άρθρο 1

4.1. Η γεωγραφική επικράτεια που καλύπτεται, σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, είναι αποκλειστικά η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΟΚΕ διερωτάται κατά πόσο είναι εφικτό και σκόπιμο να επεκταθεί και σε άλλες χώρες.

4.2. Χρειάζεται να διευκρινισθούν πολλές καταστάσεις:

- Τα κράτη μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ισλανδία, Νορβηγία, Λίχτενσταϊν) ενδέχεται να καλυφθούν από την κοινοτική οδηγία, μετά την υιοθέτησή της στο πλαίσιο των συμφωνιών μεταξύ ΕΕ και ΕΟΧ.
- Η Ελβετία, συνοριακή χώρα πολλών κρατών μελών, αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα διότι δεν αποτελεί καν μέλος του ΕΟΧ. Επί του παρόντος, διενεργούνται διμερείς διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινοτικών αρχών και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, οι οποίες πρόσφατα κατέληξαν στους όρους της οδικής διέλευσης. Η ΟΚΕ διερωτάται με ποια

υφιστάμενα νομικά μέσα θα ήταν δυνατόν, για λόγους προστασίας των θυμάτων, να επεκταθούν τα μέτρα που προβλέπονται από την οδηγία και σε πολίτες της ΕΕ, θύματα τροχαίου σε ελβετικό έδαφος. Βραχυπρόθεσμα, θα μπορούσε να υιοθετηθεί μια λύση που να βασίζεται σε μια συμβατική μορφή, παρόμοια με την Διμερή Σύμβαση για την ασφάλεια ζημιών.

— Οι ΧΚΑΕ έχουν επίσης κοινά σύνορα με πολλά κράτη μέλη και η κυκλοφορία αυτοκινήτων αυξάνεται συνεχώς στο έδαφός τους. Πρόκειται να ενταχθούν στην ΕΕ και, για ορισμένες από αυτές, οι διαπραγματεύσεις διεύρυνσης θα αρχίσουν στις 31 Μαρτίου 1998. Οι ΧΚΑΕ προσχώρησαν στο σύστημα του Πράσινου Δελτίου και συμμετέχουν στην Πολυμερή Σύμβαση Εγγυήσεων. Θα ήταν, λοιπόν, σκόπιμο να ακολουθηθεί η μέθοδος των συμβάσεων μέχρι την ένταξή τους στην ΕΕ.

— Η κατάσταση των υπόλοιπων τρίτων χωρών είναι πιο περίπλοκη όσον αφορά τις νομικές αρχές. Ωστόσο, η ΟΚΕ διερωτάται ποια είναι η ρύθμιση, για παράδειγμα, για μια περίπτωση που δεν καλύπτεται από το άρθρο 1, όπου σημειώνεται τροχαίο από αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας τρίτης χώρας, με οδηγό έναν αμερικανό πολίτη, ο οποίος καλύπτεται από μια μεθοριακή ασφαλιστική εγγύηση, η οποία παρέχεται από ασφαλιστική επιχείρηση εγκατεστημένη στην ΕΕ.

4.2.1. Το άρθρο 1 συνδέει κατά τρόπο αναπόσπαστο τον αριθμό κυκλοφορίας και την ασφάλιση. Όμως, φαίνεται ότι υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι δύο αυτοί σωρευτικοί όροι δεν τηρούνται.

4.3. Η ΟΚΕ παρατηρεί, εξάλλου, ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά στα συστήματα χορήγησης άδειας κυκλοφορίας που ισχύουν στην ΕΕ, είτε πρόκειται για τις αρχές, επιφορτισμένες με την χορήγηση πινακίδων, για τα απαραίτητα στοιχεία, τις προθεσμίες για την αλλαγή τους, διότι οι οδηγίες για τα αυτοκίνητα δεν εξετάζουν το ζήτημα.

4.3.1. Το ζήτημα αυτό χρειάζεται περαιτέρω εξέταση διότι έχουν ήδη σημειωθεί ορισμένες περιπτώσεις ασφάλισης υπό καθεστώς ανεξέλεγκτης ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα του αυτοκινήτου.

Άρθρο 2

4.4. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της επέκτασης του δικαιώματος άμεσης αξίωσης σε όλα τα άτομα που υφίστανται βλάβες υπό την έννοια του άρθρου 1, παρ. 2 της οδηγίας 72/166/ΕΟΚ. Συνεπώς, προτείνει να τροποποιηθεί ως εξής η διατύπωσή του:

«Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε κάθε άτομο που υπέστη βλάβες, υπό την έννοια του άρθρου 1, παρ. 2, της οδηγίας 72/166/ΕΟΚ να έχει δικαίωμα άμεσης αξίωσης κατά της ασφαλιστικής επιχείρησης που καλύπτει το άτομο που φέρει την αστική ευθύνη.»

Άρθρο 3

4.5. Κρίνεται σκόπιμο να εισαχθεί αναφορά στην υποχρέωση του αντιπροσώπου που είναι επιφορτισμένος με το διακανονισμό των ζημιών να επικοινωνεί με το θύμα στη γλώσσα του. Αυτή η διευκρίνιση μπορεί να προστεθεί στο τέλος της παραγράφου 4, με την ακόλουθη μορφή:

«Οφείλει να επικοινωνεί με το θύμα στην επίσημη γλώσσα ή γλώσσες της χώρας διαμονής του τελευταίου.»

4.6. Η παράγραφος 6, της οποίας η διατύπωση είναι ουσιαστική προκειμένου να διασφαλισθεί, προς όφελος των θυμάτων, η καλή λειτουργία της υποχρέωσης υποβολής προσφοράς, πρέπει να συμπληρωθεί με τρία σημεία.

4.7. Εν πρώτοις, πρέπει να προβλεφθεί η περίπτωση όπου το αίτημα αποζημίωσης του θύματος απορρίπτεται ως υπερβολικό από την ασφαλιστική επιχείρηση, η οποία εντός τριμηνίας οφείλει να αιτιολογήσει την άρνησή της.

4.7.1. Η φράση «προσφορά αποζημίωσης» περιλαμβάνει χωρίς αμφιβολία και την περίπτωση της μηδενικής αποζημίωσης. Όμως, η ΟΚΕ θεωρεί ότι η διατύπωση πρέπει να είναι σαφέστερη όπως, π.χ., εκείνη του άρθρου 5, παρ. 1, εδ. 2, όπου γίνεται χρήση της φράσης «αιτιολογημένη απάντηση».

4.7.2. Η ακόλουθη φράση μπορεί να τοποθετηθεί μετά τη φράση «προσφορά αποζημίωσης»: «ή αιτιολογεί με σαφή τρόπο τους λόγους απόρριψης της αίτησης αποζημίωσης».

4.8. Μια παρόμοια διευκρίνιση πρέπει να προστεθεί όσον αφορά τη διατύπωση της αίτησης αποζημίωσης. Πράγματι, λαμβανομένων υπόψη των κυρώσεων που πλήττουν την έλλειψη απάντησης ή την μη ικανοποιητική απάντηση, πρέπει να υπάρξει μέριμνα ώστε η τελευταία να είναι πλήρης και αιτιολογημένη, κατά το δυνατόν.

4.8.1. Θα ήταν λοιπόν χρήσιμο να προστεθεί το επίθετο «αιτιολογημένη», μετά τη φράση «αίτηση αποζημίωσης» που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

4.9. Είναι απαραίτητο να διασαφηνιστεί στο γαλλικό κείμενο η διατύπωση της δεύτερης περίπτωσης, η οποία καλύπτει τις περιπτώσεις όπου η ασφαλιστική επιχείρηση μπορεί να «παράσχει κατάλληλη απάντηση» αντί να «υποβάλλει προσφορά αποζημίωσης». Πράγματι, οι δύο προϋποθέσεις που αναφέρονται μπορούν να είναι σωρευτικές ή εναλλακτικές. Χρειάζεται λοιπόν να αντικατασταθεί η λέξη «και» από τις λέξεις «ή/και».

Άρθρο 4

4.10. Είναι σκόπιμο να εισαχθεί ήδη από το άρθρο 4 αναφορά στο Ταμείο Εθνικών Εγγυήσεων. Συνεπώς, η ακόλουθη φράση μπορεί να προστεθεί στο τέλος της τελευταίας φράσης

της τρίτης παραγράφου: «καθώς και το όνομα και τη διεύθυνση του οργανισμού που αναφέρεται στο άρθρο 1, παρ. 4, της οδηγίας 84/5/ΕΟΚ».

4.11. Το άρθρο αναφέρει λεπτομερώς το περιεχόμενο των συγκεκριμένων πληροφοριών για τη διευκόλυνση του διακανονισμού των ζημιών, ορίζει τις υποχρεώσεις αυτές ως ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών και ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Δυστυχώς, δεν γίνεται καμία αναφορά στην υποχρέωση των οργανισμών αποζημίωσης των κρατών μελών να ανταλλάσσουν τις πληροφορίες αυτές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει στην αιτιολογική της έκθεση ότι «η συνεργασία μεταξύ των κέντρων ενημέρωσης είναι απαραίτητη για την γνωστοποίηση του αριθμού εγγραφής του οχήματος και του ονόματος του ασφαλιστή στη χώρα διαμονής του θύματος, δεδομένου ότι οι πληροφορίες αυτές δεν βρίσκονται καταχωρημένες παρά μόνο στη χώρα εγγραφής του οχήματος.»

4.11.1. Η ΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να πραγματοποιηθεί ρητή αναφορά στο άρθρο 4 στη συνεργασία αυτή και προτείνει την ενσωμάτωση της ακόλουθης πρότασης ως νέας παραγράφου 4:

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

«4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διευκολυνθούν οι ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ των οργανισμών ενημέρωσης που θεσπίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.»

Άρθρο 6

4.12. Προκειμένου να αποφευχθούν οι παρανοήσεις σχετικά με τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο, θα ήταν χρήσιμο να αντικατασταθεί η αρχή της πρώτης φράσης «Εάν δεν είναι δυνατή η διαπίστωση της ταυτότητας του ασφαλιστή» από την ακόλουθη πιο σαφή διατύπωση:

«Στην περίπτωση που ο οργανισμός ενημέρωσης δεν μπόρεσε να διαπιστώσει την ταυτότητα του ασφαλιστή ενός οχήματος που έχει καταχωρηθεί στα μητρώα της επικράτειας το ...»

Άρθρο 7

4.13. Λαμβανομένων υπόψη των δυσκολιών πρακτικής εφαρμογής του αρχείου που αναφέρεται στο άρθρο 4, η ΟΚΕ συνιστά την παράταση της 24μηνιας προθεσμίας που ορίζει η παράγραφος 1 σε 30μηνια.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (κωδικοποιημένη έκδοση)»

(98/C 157/03)

Στις 9 Μαρτίου 1998, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του, στις 4 Μαρτίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pelletier.

Κατά τη 353η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 96 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά, και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Επιτροπή με την απόφασή της της 1ης Απριλίου 1987 έδωσε εντολή στις υπηρεσίες της να προβούν στη συστατική ή επίσημη κωδικοποίηση των νομικών πράξεων, το αργότερο μετά τη 10η τροποποίησή τους.

1.2. Τα συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Εδιμβούργου τον Δεκέμβριο του 1992, επιβεβαίωσαν την επιτακτική αυτή ανάγκη τονίζοντας τη σημασία της κωδικοποίησης. Η κωδικοποίηση αυτή θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με πλήρη τήρηση της κανονικής νομοθετικής διαδικασίας της Κοινότητας.

1.3. Στο μέτρο που κατά τη συστατική ή επίσημη κωδικοποίηση δεν μπορεί να γίνει καμία τροποποίηση επί της ουσίας των πράξεων που αποτελούν το αντικείμενό της, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή κατέληξαν, μέσω της διοργανικής συμφωνίας της 20ής Δεκεμβρίου 1994, σε μία ταχεία μέθοδο εργασίας για την επισπευσμένη υιοθέτηση των κωδικοποιημένων πράξεων.

1.4. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τη προσπάθεια διαφάνειας και σαφήνειας που αντιπροσωπεύει η κωδικοποίηση αυτή. Οι διάφορες οδηγίες που αποτελούν το αντικείμενο του σχεδίου έχουν, πράγματι, τροποποιηθεί επανειλημμένα και με ουσιαστικό τρόπο. Ήταν, συνεπώς, αναγκαίο, για λόγους εξορθολογισμού και σαφήνειας, να επιχειρηθεί η κωδικοποίηση των εν λόγω οδηγιών και η ομαδοποίησή τους σε ενιαίο κείμενο. Επιπλέον τα κείμενα αυτά θα αποτελέσουν αναφορά για τις υποψήφια χώρες προκειμένου να μεταγράψουν τα κοινοτικά κεκτημένα.

1.5. Αυτή η εργασία συμπληρώνει τις ανακοινώσεις που εξετάστηκαν ήδη από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και είχαν ως στόχο να διευκρινίσουν την εμβέλεια των οδηγιών αυτών.

2. Το πεδίο εφαρμογής της κωδικοποίησης

2.1. Η παρούσα πρόταση κωδικοποίησης αναφέρεται στις ακόλουθες βασικές οδηγίες:

— 73/183/ΕΟΚ: Κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών για τις μη μισθωτές δραστηριότητες τραπεζών και λοιπών πιστωτικών ιδρυμάτων

— 77/780/ΕΟΚ: Πρώτη τραπεζική οδηγία

— 89/299/ΕΟΚ: Ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων

— 89/646/ΕΟΚ: Δεύτερη τραπεζική οδηγία

— 89/647/ΕΟΚ: Συντελεστής φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων

— 92/30/ΕΟΚ: Εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων σε ενοποιημένη βάση

— 92/121/ΕΟΚ: Εποπτεία και έλεγχος των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων

2.2. αναφέρεται επίσης στις εξής τροποποιητικές οδηγίες:

2.2.1. Οδηγία 77/780/ΕΟΚ — 1η τραπεζική οδηγία

— 85/345/ΕΟΚ: Εφαρμογή ιδιαίτερων όρων για την Ελλάδα

— 86/137/ΕΟΚ: Διαφοροποιημένη εφαρμογή σε ορισμένα κράτη μέλη

— 89/646/ΕΟΚ: Δεύτερη τραπεζική οδηγία

— 95/26/ΕΟΚ: Προληπτική εποπτεία «μετά την υπόθεση BCCI»⁽¹⁾.

— 96/13/ΕΟΚ: Μόνιμος αποκλεισμός ορισμένων πιστωτικών ιδρυμάτων.

⁽¹⁾ BCCI — Bank of Credit and Commerce International.

2.2.2. Οδηγία 89/299/ΕΟΚ — Ίδια κεφάλαια

- 91/633/ΕΟΚ: Υπολογισμός των ίδιων κεφαλαίων για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους·
- 92/16/ΕΟΚ: Εφαρμογή ιδιαίτερων όρων για τα κτηματικά πιστωτικά ιδρύματα της Δανίας·
- 92/30/ΕΟΚ: Εποπτεία σε ενοποιημένη βάση.

2.2.3. Οδηγία 89/646/ΕΟΚ — 2η τραπεζική οδηγία

- 92/30/ΕΟΚ: Εποπτεία σε ενοποιημένη βάση·
- 95/26/ΕΟΚ: Προληπτική εποπτεία «μετά την υπόθεση BCCI».

2.2.4. Οδηγία 89/647/ΕΟΚ — Συντελεστής φερεγγυότητας

- 91/31/ΕΟΚ: Ορισμός των πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης·
- 92/30/ΕΟΚ: Εποπτεία σε ενοποιημένη βάση·
- 94/7/ΕΚ: Ορισμός των πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης·
- 95/15/ΕΚ: Τεχνικός ορισμός της ζώνης «Α»·
- 95/67/ΕΚ: Ορισμός των πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης·
- 96/10/ΕΚ: Συμβάσεις ανανέωσης και συμβάσεις αντιστάθμισης (Contractual Netting).

2.3. Στο άμεσο μέλλον, πρέπει να ολοκληρωθεί το πεδίο αυτό λαμβανομένων υπόψη των οδηγιών που υιοθετήθηκαν σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα. Κατά προτεραιότητα, αναφέρονται σχετικά οι ακόλουθες οδηγίες:

- 93/6/ΕΟΚ: για την επάρκεια των ίδιων κεφαλαίων των επενδυτικών επιχειρήσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων·
- 94/19/ΕΚ: για τα συστήματα εγγύησης αποθεματικών·
- 91/308/ΕΟΚ: για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες·
- 86/635/ΕΟΚ: για τους ετήσιους λογαριασμούς και τους ενοποιημένους λογαριασμούς τραπεζών και άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων·
- 89/117/ΕΟΚ σχετικά με τις υποχρεώσεις στα θέματα της δημοσίευσης των λογιστικών εγγράφων των παραρτημάτων, που είναι εγκατεστημένα σε κράτος μέλος, των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα τους έξω από το κράτος μέλος αυτό.

2.3.1. Εντούτοις, δεδομένων των νομικών περιορισμών της διαδικασίας κωδικοποίησης (μη τροποποίηση της ουσίας και υιοθέτηση του δικαίου ως έχει) είναι ευκαταίω να παροτρυνθεί η Επιτροπή να εξετάσει μελλοντικά τη συγχώνευση των κειμένων εφαρμογής. Πρόκειται για την απλούστερη και αποτελεσματικότερη μέθοδο.

2.3.2. Δεδομένης της χρησιμότητας των κωδικοποιημένων κειμένων για τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες, απαιτείται να υιοθετηθεί το σχέδιο κωδικοποίησης το ταχύτερο δυνατό.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων με σκάφη εσωτερικής ναυσιπλοΐας»

(98/C 157/04)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 75, παράγραφος 1γ) της Συνθήκης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Μαρτίου 1998, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Giesecke.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 105 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η εναρμόνιση των διατάξεων σχετικά με τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων δια των αλληλοσυνδεόμενων εσωτερικών πλωτών οδών της Ευρώπης είναι απαραίτητη τόσο για τις διασυνοριακές μεταφορές όσο και για τις μεταφορές στο εσωτερικό των κρατών μελών.

1.2. Η πλωτή οδός την οποία διασχίζουν τα περισσότερα σκάφη στον κόσμο είναι ο Ρήνος. Από το 1868 η πλεύση, στον εν λόγω ποταμό διέπεται από τις ρυθμίσεις που προβλέπονται στη σύμβαση του Μάνχαϊμ, λόγω της έντονης οικονομικής σημασίας του για την Κεντρική Ευρώπη.

Σύμφωνα με τη σχετική νομική βάση, η Κεντρική Επιτροπή του Ρήνου (CCNR) θέσπισε διατάξεις για τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων με σκάφη εσωτερικής ναυσιπλοΐας (ADNR), στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και σημαντικές διατάξεις σχετικά με την κατάρτιση του προσωπικού.

Τα παραρτήρια κράτη ενσωμάτωσαν τις διατάξεις του κανονισμού ADNR στο εθνικό τους δίκαιο και, επομένως, ο εν λόγω κανονισμός ισχύει στην περίπτωση όλων των αλληλοσυνδεόμενων πλωτών οδών της Κεντρικής Ευρώπης.

1.3. Το 1997, η Αυστρία υιοθέτησε τον κανονισμό ADNR ως «Κανονισμό ADN», ενσωματώνοντας ορισμένες ασημαντες τροποποιήσεις όσον αφορά τις μεταφορές δια του Δούναβη.

1.4. Τα υποψήφια για προσχώρηση κράτη εφαρμόζουν τους εθνικούς τους κανόνες, όσον αφορά τη διασυνοριακή δραστηριοποίησή τους, έχουν συνάψει διμερείς συμφωνίες με βάση τον κανονισμό ADNR.

1.5. Οι τρίτες χώρες της Ευρώπης τηρούν τις δικές τους εθνικές διατάξεις.

1.6. Από το 1996, όλα τα προαναφερθέντα κράτη συμμετέχουν σε διαπραγματεύσεις, στους κόλπους της Οικονομικής Επιτροπής των ΗΕ για την Ευρώπη (CEE), όσον αφορά τη σύναψη μιας, δεσμευτικής για τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμφωνίας σχετικά με τις διεθνείς μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων με σκάφη εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

1.7. Μέχρι σήμερα έχουν εκπονηθεί, στους κόλπους της προαναφερθείσας Οικονομικής Επιτροπής (CEE) των ΗΕ, σχετικές συμφωνίες όσον αφορά τις διασυνοριακές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές. Σε οδηγίες της ΕΕ προβλέπεται ότι

οι εν λόγω διεθνείς συμφωνίες θα ενσωματωθούν στο δίκαιο των κρατών μελών.

1.8. Για την εξασφάλιση υψηλού βαθμού ασφάλειας των συνδυασμένων μεταφορών επικίνδυνων εμπορευμάτων και την εκμετάλλευση των υφιστάμενων δυνατοτήτων μεταφοράς που προσφέρει επιπλέον η εσωτερική ναυσιπλοΐα στο σχετικό τομέα είναι απαραίτητη η θέσπιση διατάξεων όσον αφορά την τελευταία, τόσο για τις διασυνοριακές μεταφορές όσο και για τις μεταφορές στο εσωτερικό των κρατών μελών.

1.9. Για την ταχύτερη δυνατή θέσπιση ενιαίας νομοθεσίας σε ευρωπαϊκή κλίμακα για τις μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων και στον τομέα αυτό, η Οικονομική Επιτροπή των ΗΕ για την Ευρώπη οφείλει να περατώσει τις εργασίες της το συντομότερο δυνατόν. Κατά τη διαδικασία αυτή, ο βαθμός ασφάλειας που προβλέπεται βάσει των διατάξεων του κανονισμού ADNR πρέπει να διατηρηθεί από όλες τις απόψεις αν αυτό είναι δυνατό.

2. Η πρόταση οδηγίας της Επιτροπής

2.1. Στην πρόταση οδηγίας της η Επιτροπή επιδιώκει ένα όσο το δυνατό υψηλότερο επίπεδο ασφάλειας κατά τις μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων δια εσωτερικών πλωτών οδών στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο. Θεσπίζει ίσους όρους ανταγωνισμού στον τεχνικό τομέα και διευκολύνει τις δραστηριότητες των μεταφορικών εταιρειών και των φορτωτών.

2.2. Για να εξασφαλισθεί η συμμετοχή των υποψήφιων για προσχώρηση κρατών και των τρίτων χωρών της Ευρώπης στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων διευρωπαϊκών εσωτερικών πλωτών οδών, η Επιτροπή υιοθέτησε ως νομική βάση για την οδηγία της την πανευρωπαϊκή συμφωνία ADN αντί του κανονισμού ADNR.

2.3. Η Επιτροπή τονίζει σχετικά ότι επιθυμεί να ευθυγραμμίσει τα πρότυπα ασφάλειας που προβλέπονται στην ADN με τις διατάξεις του κανονισμού ADNR.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις της Επιτροπής. Όσον αφορά τα ευρωπαϊκά κράτη, στον τομέα της εσωτερικής ναυσιπλοΐας, τόσο σε διασυνοριακό επίπεδο όσο και στο εσωτερικό

των κρατών, οι αυστηρότερες προδιαγραφές ασφάλειας που ισχύουν προς το παρόν και συγκεκριμένα οι διατάξεις του κανονισμού ADNR πρέπει να υπερισχύουν της ADN, η οποία χρειάζεται ακόμη να συμπληρωθεί.

3.2. Οι βασικές τεχνικές διατάξεις του κανονισμού ADNR υιοθετήθηκαν και εκδόθηκαν ήδη το 1997, βάσει των Ευρωπαϊκών διατάξεων σχετικά με τη διεθνή μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων μέσω εσωτερικών πλωτών οδών (ADN). Αυτό που πρέπει να επιτευχθεί τώρα είναι η σύναψη του συνόλου της συμφωνίας το ταχύτερο δυνατό.

3.3. Αν και οι λεπτομέρειες της οριστικής διατύπωσης της συμφωνίας δεν είναι ακόμη όλες γνωστές, και, επομένως, η αναφορά της οδηγίας στην εν λόγω συμφωνία περιλαμβάνει ορισμένους κινδύνους, η ΟΚΕ επικροτεί την πρόωπη ενέργεια της Επιτροπής.

3.3.1. Οι κίνδυνοι απορρέουν κυρίως από τους δύο ακόλουθους παράγοντες:

- το γεγονός ότι, λόγω των διαπραγματεύσεων με τις υποψήφιες για προσχώρηση χώρες και τα τρίτα κράτη, η θέσπιση των μεταβατικών διατάξεων της συμφωνίας ADN ενδέχεται να καθυστερήσει σε σχέση με τις αντίστοιχες διατάξεις του κανονισμού ADNR.
- το ενδεχόμενο της καθιέρωσης λιγότερο αυστηρών απαιτήσεων που οφείλουν να τηρούν οι εγκεκριμένοι νηογνώμονες ή οι αρχές έγκρισης.

3.4. Η ΟΚΕ εκφράζει ακόμη έντονη ανησυχία για το γεγονός ότι, αν δεν επιτευχθεί σύγκλιση μεταξύ των διατάξεων ADN και ADNR, ενδέχεται να ισχύουν ταυτόχρονα δύο διαφορετικά σύνολα κανόνων για τις μεταφορές στο εσωτερικό των κρατών: οι κανόνες ADN όσον αφορά την οδηγία για σκάφη εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των οποίων το δρομολόγιο δεν περιλαμβάνει τη διάσχιση του Ρήνου, και οι κανόνες ADNR για σκάφη εσωτερικής ναυσιπλοΐας που πραγματοποιούν μεταφορές δια εσωτερικών πλωτών οδών των κρατών, διασχίζοντας το Ρήνο.

3.5. Στο άρθρο 5, σημείο 3 της πρότασης οδηγίας προβλέπεται ότι, σε περίπτωση ατυχήματος, ένα κράτος μέλος οφείλει να ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα ενδεχόμενα μέτρα που προτίθεται να λάβει και να αναμένει την απόφασή της.

Η ΟΚΕ εκφράζει την άποψη ότι, σε παρόμοιες περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, το κράτος μέλος πρέπει να έχει τη δυνατό-

τητα να λαμβάνει αμέσως μέτρα προσωρινού χαρακτήρα και περιορισμένης διαρκείας, εν αναμονή της ολοκλήρωσης της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 5, σημείο 3.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ασκήσει περισσότερη πίεση στα κράτη μέλη, προκειμένου να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τη συμφωνία ADN εντός της κοινής ομάδας εργασίας CEE-UN/CCNR (Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη-HE/Κεντρική Επιτροπή του Ρήνου) που συστάθηκε το 1995, με τον ταχύτερο δυνατό ρυθμό, ώστε η συμφωνία-πλαίσιο να ολοκληρωθεί το 1998 κατά το δυνατόν.

4.2. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες της Επιτροπής να προσχωρήσει στη συμφωνία ADN για την ταχεία εναρμόνιση των διατάξεων της συμφωνίας ADN με στόχο την επίτευξη υψηλού επιπέδου ασφαλείας. Στόχος όμως, κατά την εν λόγω διαδικασία, δεν πρέπει να είναι η αντικατάσταση των κρατών μελών.

4.3. Για την όσο το δυνατό ταχύτερη εφαρμογή των διατάξεων στις ΧΚΑΕ, η ΟΚΕ συνιστά όπως τα συμβουλευτικά όργανα της ΕΚ υποστηρίξουν, κατά τις διμερείς διαπραγματεύσεις με τα υποψήφια για προσχώρηση κράτη, την κύρωση της συμφωνίας ADN πριν από την ένταξη των σχετικών κρατών.

4.4. Σχετικά η ΟΚΕ επιστά την προσοχή στις αντιφατικές διατάξεις του κανονισμού ADNR και της οδηγίας ΕΚ⁽¹⁾ για τις πτητικές οργανικές ενώσεις: η εφαρμογή της τελευταίας συνεπάγεται σημαντικά προβλήματα για την εσωτερική ναυσιπλοΐα, δεδομένου ότι δεν είναι σύμφωνη με τον κανονισμό ADNR.

4.4.1. Η εξάλειψη των αερίων από υπολείμματα που ευρίσκονται σε δεξαμενές δεν επιτρέπεται πλέον κατά τη μεταφορά, ούτε και είναι όμως ακόμη δυνατή σε δυναμικές εγκαταστάσεις εκφόρτωσης, με αποτέλεσμα να προκύπτουν πρόσθετες υψηλές δαπάνες όσον αφορά τη σχετική δραστηριότητα στον τομέα της ναυσιπλοΐας.

4.4.2. Η ΟΚΕ εκφράζει ανησυχία μήπως παρόμοιες δυσκολίες στην εφαρμογή έχουν ως αποτέλεσμα οι μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων να πραγματοποιούνται μέσω οδικών ή σιδηροδρομικών αρτηριών αντί των ασφαλών και φιλοπεριβαλλοντικών πλωτών οδών.

(¹) ΕΕ L 365 της 31.12.1994, σ. 24-33.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 82/714/ΕΟΚ της 4ης Οκτωβρίου 1982 περί θεσπίσεως τεχνικών προδιαγραφών για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας»

(98/C 157/05)

Στις 2 Φεβρουαρίου 1998 και σύμφωνα με το άρθρο 75 της Συνθήκης ΕΚ το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Μαρτίου 1998 με βάση σχετική έκθεση του κ. Kielman.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η πρόταση της Επιτροπής

1.1. Βασικός σκοπός της παρούσας πρότασης είναι η προσαρμογή της οδηγίας 82/714/ΕΟΚ της 4ης Οκτωβρίου 1982 στην επικαιρότητα με βάση την τεχνική πρόοδο που έχει επιτευχθεί, προκειμένου να βελτιωθεί η ασφάλεια και να ενισχυθούν οι πλωτές μεταφορές οι οποίες αποτελούν έναν τρόπο μετακίνησης ιδιαίτερα φιλικό προς το περιβάλλον.

1.2. Σήμερα, τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας υπάρχουν σε διάφορα καθεστάτα όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές που είναι συγκεκριμένα:

1.2.1. Ο αναθεωρημένος κανονισμός για την ναυσιπλοΐα στο Ρήνο, της 1ης Ιανουαρίου 1995, που αποκαλείται «Οι κανόνες του Ρήνου», υιοθετήθηκε από την Κεντρική Επιτροπή για τη ναυσιπλοΐα στο Ρήνο (CCNR). Ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται στην περιοχή που καλύπτεται από την αναθεωρημένη σύμβαση του Μάνχαϊμ (1968) και είναι νομικώς δεσμευτικός για τις χώρες που τον υπέγραψαν (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες και Ελβετία).

1.2.2. Η οδηγία 82/714/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 4ης Οκτωβρίου 1982. Όπως είναι φυσικό, η οδηγία αυτή δεσμεύει τα κράτη μέλη και πρέπει να ενσωματωθεί στις διατάξεις της νομοθεσίας τους. Εντούτοις, τα κράτη μέλη των οποίων οι εσωτερικές πλωτές οδοί δεν διασυνδέονται με το δίκτυο αυτό μπορούν να εξαιρέσουν τα πλοία που χρησιμοποιούν τις εν λόγω πλωτές οδούς από τις διατάξεις της οδηγίας. Το εν λόγω διεθνές δίκτυο εσωτερικών πλωτών οδών εκτείνεται σε έξι μόνο κράτη μέλη, δηλαδή Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες και Λουξεμβούργο.

1.2.3. Υπάρχουν οι συστάσεις της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΗΕ-ΟΕΕ). Οι συστάσεις αυτές, που ισχύουν για την περιοχή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και που μνημονεύονται στο παράρτημα του ψηφίσματος αριθ. 17 (της 14ης Οκτωβρίου 1981) της ομάδας «Μεταφορές δια των εσωτερικών πλωτών οδών» δεν είναι μεν νομικώς δεσμευτικές, αλλά μπορεί να υιοθετηθούν.

1.3. Υπάρχουν επίσης διαφορές όσον αφορά το τεχνικό επίπεδο το οποίο απαιτούν οι ρυθμίσεις που κατονομάζονται στο σημείο 2.2. Το αποτέλεσμα είναι ότι, παρά την ύπαρξη ενός διεθνούς δικτύου εσωτερικών πλωτών οδών το οποίο από την κατασκευή του διαύλου Ρήνου-Μάιν, το 1992,

διασυνδέει τη Μαύρη με τη Βόρεια Θάλασσα, δεν έχουν θεσπιστεί ακόμη κοινός κανόνες για τα πλοία τα οποία κινούνται μέσω αυτού του δικτύου εσωτερικών πλωτών οδών.

1.4. Για το λόγο αυτό επείγει να εκσυγχρονιστούν οι τεχνικές προδιαγραφές που θεσπίζονται με την οδηγία 82/714/ΕΟΚ, σύμφωνα με τους πλέον πρόσφατους κανόνες για τον Ρήνο. Όντως, οι κανόνες αυτοί αντιπροσωπεύουν τα περισσότερα σύγχρονα πρότυπα ασφάλειας, η αποτελεσματικότητά των οποίων έχει αποδειχθεί στην πράξη, πράγμα που αποτέλεσε λόγο για την υιοθέτησή τους από την Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη. Εάν αυτό συνδυαστεί με την έγκριση των κοινών τεχνικών προδιαγραφών, τότε μπορεί να δημιουργηθεί μια ενιαία αγορά για τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές.

1.5. Στον επισυναπτόμενο πίνακα 1 αναφέρεται ποιες τεχνικές προδιαγραφές για την εσωτερική ναυσιπλοΐα θα τεθούν σε ισχύ με την προτεινόμενη μεταρρύθμιση και ποιο είδος επιθεωρήσεων θα πραγματοποιείται. Στις μεταβατικές ρυθμίσεις αναφέρεται πότε θα πρέπει όλα τα πλοία να πληρούν τις προδιαγραφές. Τέλος, κάθε πλοίο που κινείται στις αναφερόμενες εσωτερικές πλωτές οδούς θα φέρει κοινοτικό πιστοποιητικό και, κατ' αυτόν τον τρόπο, θα έχει υλοποιηθεί η ενιαία αγορά.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Με την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων θα βελτιωθεί η ασφάλεια των μεταφορών δια των εσωτερικών πλωτών οδών, θα καθιερωθεί ένα συνεκτικό σύνολο τεχνικών προδιαγραφών για την εσωτερική ναυσιπλοΐα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θα προωθηθεί η εναρμόνιση σε πανευρωπαϊκή κλίμακα.

2.2. Όσον αφορά την εναρμόνιση σε πανευρωπαϊκή κλίμακα, οι συνδεδεμένες χώρες οι οποίες έχουν πρόσβαση στο κοινοτικό δίκτυο εσωτερικών πλωτών οδών (Βουλγαρία, Τσεχία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβακία) θα οφείλουν να τηρούν τους κανόνες της αναθεωρημένης οδηγίας.

2.3. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα διευκολυνθούν οι μεταφορές δια των εσωτερικών πλωτών οδών, θα υπάρξει μια μετατόπιση των μεταφορών στην εσωτερική ναυσιπλοΐα και θα επιτραπεί ο καλύτερος έλεγχος της προβληματικής του περιβάλλοντος, λόγω του φιλοπεριβαλλοντικού χαρακτήρα αυτού του είδους μεταφοράς.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Σημασία έχει ότι και τα επιβατηγά πλοία που έχουν κατασκευαστεί για να μεταφέρουν περισσότερους από 12 επιβάτες θα συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής της τροποποιημένης οδηγίας, ενώ το ίδιο ισχύει και για τα πλωτά εργοτάξια και τις πλωτές εγκαταστάσεις. Όλα αυτά πρέπει να γίνουν σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 8 παρ. 4 της τροποποιημένης οδηγίας.

3.2. Τα πλοία ανοικτής θαλάσσης δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της τροποποιημένης οδηγίας, υπό τον όρο ότι είναι εφοδιασμένα με τα απαραίτητα πιστοποιητικά.

3.3. Ένα σημαντικό πρόσθετο πλεονέκτημα που προσφέρουν οι εναρμονισμένες τεχνικές προδιαγραφές είναι ότι η εσωτερική ναυσιπλοΐα καθώς και άλλες επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν υπεργολαβίες στον τομέα αυτό θα μπορούσαν

να δημιουργήσουν μια μεγάλη εσωτερική αγορά, ενώ παράλληλα θα ενισχυθεί η εναρμόνιση των όρων ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά πλωτών μεταφορών.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συμφωνεί με την πρόταση τροποποίησης της οδηγίας 82/174/ΕΟΚ της 4ης Οκτωβρίου 1982 με βάση τα προαναφερθέντα σημεία αναφοράς. Αντιλαμβάνεται δε την ιδιαίτερη σημασία που έχει η εναρμόνιση του κλάδου της εσωτερικής ναυσιπλοΐας, που αποτελεί σημαντικό τμήμα της αγοράς μεταφορών.

4.2. Η ΟΚΕ καλεί επείγοντως την Επιτροπή να καταστήσει σαφείς τις συνέπειες που θα έχει η εναρμόνιση της εσωτερικής ναυσιπλοΐας και να παροτρύνει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων και των κοινωνικών εταιριών.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Τεχνικές προδιαγραφές για την εσωτερική ναυσιπλοΐα που θα ισχύσουν με την προβλεπόμενη τροποποίηση της οδηγίας 82/714/ΕΟΚ

Κατηγορία	Περίοδος	Είδος επιθεώρησης
Νέα πλοία	από 1.7.1998	Πλήρης συμμόρφωση με τις τεχνικές προδιαγραφές του νέου παραρτήματος II: συμμόρφωση με τους κανόνες του Ρήνου.
Παλαιότερα πλοία που φέρουν κοινοτικό πιστοποιητικό	από 1.7.1998	Συμμόρφωση με τις μεταβατικές διατάξεις του κεφαλαίου 24, νέο παράρτημα II.
Παλαιότερα πλοία των οποίων η καρένα έχει κατασκευαστεί πριν από την 1.1.1970 και που χρησιμοποιούνται μόνο στις εσωτερικές πλωτές οδούς ενός κράτους μέλους για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί κοινοτικό πιστοποιητικό (κατά την έννοια του άρθρου 8 παρ. 2, 2ο εδάφιο)	από 1.7.1998 έως 1.1.2005	Έκδοση πιστοποιητικών στα οποία θα περιλαμβάνονται τα σημεία στα οποία το πλοίο δεν πληροί τις προδιαγραφές του (νέου) παραρτήματος II. Σε περίπτωση αντικατάστασης ή μετατροπής, πρέπει να καλυφθούν οι ελλείψεις όσον αφορά τα σημεία αυτά ή τις διατάξεις του παραρτήματος II.
Παλαιότερα πλοία τα οποία συμπεριλαμβάνονται για πρώτη φορά στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και που είναι συγκεκριμένα: επιβατηγά πλοία για περισσότερους από 12 επιβάτες, πλωτά εργοτάξια και πλωτές εγκαταστάσεις	από 1.7.1998 έως και 31.7.2003 για επιβατηγά πλοία και από 1.7.1998 έως 31.7.2008 για άλλα πλοία	βλ. ανωτέρω.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών για την κοινοτική στρατηγική για την προώθηση της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού (CHP) και την άρση των εμποδίων στην ανάπτυξή της»

(98/C 157/06)

Στις 23 Οκτωβρίου 1997, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απεφάσισε, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα ενέργειας πυρηνικών θεμάτων και έρευνας στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Μαρτίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Bernabei.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας στις 25 και 26 Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 104 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — και ταυτόχρονα στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή των Περιφερειών — ανακοίνωση με θέμα «Μια κοινοτική στρατηγική για την προώθηση της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού (CHP) και την άρση των εμποδίων στην ανάπτυξή της». Η ανακοίνωση αυτή ακολουθεί τη σχετική δέσμευση της Επιτροπής που περιέχεται στο Λευκό Βιβλίο⁽¹⁾ σχετικά με την οποία η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν ζητήθηκε η γνωμοδότησή της.

1.2. Το έγγραφο της Επιτροπής ανταποκρίνεται επιπλέον στο αίτημα του Κοινοβουλίου σχετικά με την αναγκαιότητα να ενθαρρυνθεί η χρήση της συνδυασμένης παραγωγής στις χώρες μέλη και να εξαλειφθούν τα σημερινά εμπόδια, καθώς και στην πρόσκληση του Συμβουλίου Ενέργειας της 27ης Μαΐου 1997 να προετοιμασθεί «Κοινή στρατηγική για την προώθηση των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας και τη συνδυασμένη παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού (CHP)» που θα συμβάλουν περαιτέρω στη βελτίωση της απόδοσης του ενεργειακού τομέα⁽²⁾. Η ΟΚΕ ασχολήθηκε επανειλημμένα με τις στρατηγικές που αποβλέπουν στη μείωση των εκπομπών CO₂ και άλλων αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου⁽³⁾ όπως και με τις στρατηγικές για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας⁽⁴⁾, καθώς επίσης και για την ενεργειακή αποτελεσματικότητα και την ορθολογική χρήση της ενέργειας⁽⁵⁾. Για το λόγο αυτό το Συμβούλιο Ενέργειας υιοθέτησε ψήφισμα στις 8 Δεκεμβρίου 1997 για την προώθηση της κοινοτικής στρατηγικής CHP.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Ο δεδηλωμένος στόχος της Επιτροπής είναι «να προταθεί μία στρατηγική, στα πλαίσια της ενεργειακής πολιτικής

της ΕΕ, ικανή να διευκολύνει την ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής στην Ευρώπη και τη διείσδυσή της στις ευρωπαϊκές αγορές ενέργειας ως σύστημα παραγωγής θερμότητας και οικολογικού ηλεκτρισμού με χαμηλή κατανάλωση» που θα βασίζεται σε μέτρα που ενισχύονται αμοιβαίως σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο και εξασφαλίζουν συνοχή και συμβατότητα με τις άλλες κοινοτικές πολιτικές.

2.2. Η Επιτροπή παρουσιάζει το πλαίσιο των νομοθετικών⁽⁶⁾, τεχνολογικών — ειδικότερα στα πλαίσια των προγραμμάτων Joule και Thermie — και μη τεχνολογικών μέτρων, ειδικότερα στα πλαίσια των προγραμμάτων SAVE και Synergy, όπως επίσης των προγραμμάτων Phare, Tacis και MEDA και των χρηματοδοτήσεων ΕΤΕη, και στη συνέχεια επισημαίνει μία σειρά εμποδίων στην ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής που υπάρχουν σε διαφορετικό βαθμό στα διάφορα κράτη μέλη και παρεμποδίζουν την ικανοποιητική ανάπτυξη των εγκαταστάσεων CHP.

2.2.1. Οικονομικά εμπόδια: μειωμένες δυνατότητες και μη ανταγωνιστικές τιμές των πρωτογενών ενεργειακών πηγών, γενικές και ειδικές δυσκολίες χρηματοδότησης, έλλειψη «συνυπολογισμού» των περιβαλλοντικών τομέων στις ανταγωνιστικές ενέργειες — δυσκολία στις σχέσεις μεταξύ φορέων συνδυασμένης παραγωγής και εταιρειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από την άποψη της ελεύθερης πρόσβασης στα δίκτυα, ανεπαρκείς πληρωμές για πωλήσεις πλεονασματικής ικανότητας και υψηλά τέλη για την ηλεκτρική ενέργεια που παρέχεται ως συμπληρωματική και προσωρινή πηγή.

2.2.2. Κανονιστικά εμπόδια: δυσκολίες και χρονοβόρες διαδικασίες έγκρισης, μη αναγνώριση δικαιωμάτων πρόσβασης στα δίκτυα.

⁽¹⁾ Μια κοινοτική πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁽²⁾ Ψήφισμα του Συμβουλίου για τις κλιματολογικές μεταβολές — Συμβούλιο Ενέργειας της 27.5.1997.

⁽³⁾ ΕΕ αριθ. C 19 της 21.1.1998.

⁽⁴⁾ Πρόσπινο Βιβλίο για μια κοινοτική στρατηγική «Ενέργεια για το μέλλον: οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» (ΕΕ C 206 της 7.7.1997) και Altener II (ΕΕ C 19 της 21.1.1998).

⁽⁵⁾ SAVE II (ΕΕ C 82 της 19.3.1996).

⁽⁶⁾ Σύσταση του Συμβουλίου (77/14/ΕΟΚ) της 25.10.1977. Σύσταση του Συμβουλίου (88/611/ΕΟΚ) του 8.11.1988. Η Συνθήκη για τη Χάρτα Ενέργειας. Οδηγία για τη φιλελευθροποίηση της κοινής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας — Οδηγία 96/92/ΕΚ, ΕΕ L 27 της 30.1.1997. Φορολόγηση ενεργειακών προϊόντων (ΕΕ C 139 της 6.5.1997).

2.2.3. Θεσμικά εμπόδια: έλλειψη ισορροπίας και διαφάνειας στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτικών επιχειρήσεων με εγκαταστάσεις CHP και επιχειρήσεων δημόσιας υπηρεσίας που κατέχουν κυρίαρχη θέση.

2.2.4. Ειδικά εμπόδια: ειδικότερα στην τηλεθέρμανση και τηλεκατάψυξη που δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς από τεχνολογικής και οικονομικής σκοπιάς στην Ευρώπη.

2.3. Στο εσωτερικό ενός συνεκτικού πλαισίου εφαρμογής μιας κοινοτικής ενεργειακής πολιτικής που θα αποβλέπει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στην παγκόσμια αγορά, της περιβαλλοντικής προστασίας και της ασφάλειας του εφοδιασμού για τα οποία η ΟΚΕ πρόσφατα εξέφρασε τη συμφωνία της⁽¹⁾, η ΟΚΕ παρουσιάζει μια νέα κοινοτική στρατηγική από την άποψη της συνδυασμένης παραγωγής που θα βασίζεται στο στόχο του διπλασιασμού το 2010, της ισχύος CHP που θα έχει εγκατασταθεί αντικαθιστώντας τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις και αύξησης κατά 30 % του ποσοστού χρησιμοποίησης των σημεινών εγκαταστάσεων, οδηγώντας έτσι το ειδικό βάρος της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας-ενέργειας από το σημερινό 9 % στο 18 % του συνόλου της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με μείωση κατά 4 % των εκπομπών CO₂ και των άλλων αερίων που προκαλούν φαινόμενα θερμοκηπίου.

3. Η συνδυασμένη παραγωγή στο διεθνές πλαίσιο

3.1. Η Διάσκεψη για την αλλαγή του παγκόσμιου κλίματος, που πραγματοποιήθηκε στο Κυότο τον περασμένο Δεκέμβριο, καθόρισε για όλες τις χώρες που προσχώρησαν στη Σύμβαση, στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, ειδικούς στόχους μείωσης (σε σχέση με το 1990) των εκπομπών αερίων που προκαλούν φαινόμενα θερμοκηπίου, που θα πρέπει να επιτευχθούν έως το 2010: -8 % για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, -7 % για τις Ηνωμένες Πολιτείες, -6 % για την Ιαπωνία.

3.2. Προστέθηκε συνεπώς ένας υποχρεωτικός περιβαλλοντικός περιορισμός ύστερα από γενική απαίτηση, κυρίως στις βιομηχανικές χώρες, για συγκράτηση της κατανάλωσης ενέργειας, αύξηση της ασφάλειας των εφοδιασμών που θα πρέπει να επιτευχθεί με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη χρήση των καυσίμων.

3.3. Είναι πλέον γενικώς αποδεκτό το γεγονός ότι η τεχνολογία της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού αποτελεί μία από τις λίγες τεχνολογίες που είναι σε θέση να προσφέρει σημαντική συμβολή στην προβληματική της ενεργειακής αποτελεσματικότητας και ταυτόχρονα της προστασίας του περιβάλλοντος.

3.4. Τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες όσο και η Ιαπωνία έχουν από καιρό αναγνωρίσει την αναγκαιότητα να προωθηθεί η ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής και έχουν προωθήσει

γενικές και ειδικές γνωμοδοτικές διατάξεις που έχουν καθιερώσει φορολογικές διευκολύνσεις και διευκολύνσεις άλλου τύπου, και έχουν ανοίξει χρηματοδοτήσεις και διευρύνει προγράμματα έρευνας και επίδειξης στο θέμα της συνδυασμένης παραγωγής.

3.5. Ορισμένες από τις διατάξεις αυτές μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμους δείκτες της κατάρτισης αποτελεσματικής πολιτικής υποστήριξης στη συνδυασμένη παραγωγή της ΕΕ.

4. Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τη συνδυασμένη παραγωγή

4.1. Η ΟΚΕ ενστερνίζεται πλήρως τη γενική γραμμή της πρωτοβουλίας της Επιτροπής να προτείνει κοινοτική στρατηγική για την προώθηση της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού.

4.2. Η ΟΚΕ επισημαίνει για το λόγο αυτό ότι οι προτεινόμενοι ενδεικτικοί στόχοι διπλασιασμού της ποσόστωσης συνδυασμένης παραγωγής σε σχέση με τη συνολική παραγωγή ηλεκτρισμού από 9 % σε 18 % έως το 2010, είναι πολύ φιλόδοξοι και δεσμευτικοί και υπογραμμίζει ότι μπορεί να επιτευχθούν μόνο εάν τα κράτη μέλη ανταποκριθούν πλήρως, στις κοινοτικές παραοτρύνσεις λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τις διαφορετικές καταστάσεις εκκίνησης και τις ανάγκες της αγοράς.

4.3. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει τέλος ότι η ανταπόκριση, μεταξύ των γενικών στόχων που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο και των συγκεκριμένων εθνικών στόχων και των προγραμμάτων δράσης που θα επακολουθήσουν, θα εξαρτηθεί από τη σχέση συνεργασίας που θα είναι δυνατόν να καθιερωθεί μεταξύ των προγραμμάτων των επιμέρους κρατών μελών και των γενικών κατευθύνσεων μιας γενικότερης ενεργειακής πολιτικής που θα αφορά το σύνολο των πόρων και των ενεργειακών τεχνολογιών και θα βασίζεται στην ομοφωνία των πλευρών χωρίς να επιβάλλεται εκ των άνω.

4.4. Σύμφωνα με την άποψη της ΟΚΕ χρειάζεται να υπάρξει εκμετάλλευση όλων των σημερινών δυνατοτήτων των ενεργειακών συστημάτων των επιμέρους κρατών μολονότι παραμένουν σημαντικές διαφορές διάρθρωσης, για να υπάρξει μια ουσιαστική επέκταση και διεύρυνση των τεχνολογιών της συνδυασμένης παραγωγής τόσο στον τομέα του ηλεκτρισμού όσο και στον τομέα της τηλεθέρμανσης και της τηλεψύξης.

4.4.1. Σε πολλές κοινοτικές χώρες βρίσκονται ακόμη σε λειτουργία θερμοηλεκτρικές εγκαταστάσεις με χαμηλή ενεργειακή αποτελεσματικότητα και οι οποίες χρησιμοποιούν πηγές ενέργειας που παράγουν υψηλές εκπομπές ρύπων στην ατμόσφαιρα: σύμφωνα με την άποψη της ΟΚΕ η τεχνολογία της συνδυασμένης παραγωγής συνδυασμένου κύκλου μπορεί να προσφέρει τις πλέον κατάλληλες λύσεις σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις που παράλληλα με τη ζήτηση ηλεκτρισμού υπάρχουν σημαντικές και παρατεταμένες ανάγκες θερμότητας. Κατά τον προγραμματισμό της χωροθέτησης των νέων εγκαταστάσεων πρέπει να ληφθούν υπόψη οι δυνατότητες εμπορίας της θέρμανσης, της ψύξης και αφαλάτωσης.

⁽¹⁾ ΕΕ C 19 της 21.1.1998.

4.4.2. Ο πιο αποτελεσματικός δρόμος που θα πρέπει να ακολουθηθεί είναι ασφαλώς ο δρόμος της υλοποίησης νέων εγκαταστάσεων συνδυασμένης παραγωγής και υψηλής αποτελεσματικότητας, με ταυτόχρονη μείωση ή εκσυγχρονισμό των πιο παλαιών εγκαταστάσεων χαμηλής τεχνικής απόδοσης και μεγάλης ρύπανσης, κατ' εφαρμογή της οδηγίας CHP στα κράτη μέλη. Σύμφωνα με την ΟΚΕ είναι αναγκαίο να εξετάσει η Επιτροπή αυτό το πρόβλημα και να ελέγξει ότι στα εθνικά προγράμματα η πτυχή αυτή θα αξιοποιηθεί όπως πρέπει κατόπιν και της συγκεκριμένης εφαρμογής της οδηγίας 96/92/ΕΚ⁽¹⁾ σχετικά με την ενιαία αγορά του ηλεκτρισμού και την μελλοντική αναθεώρηση της οδηγίας για τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσεως.

4.4.2.1. Η ζήτηση ηλεκτρισμού αυξάνεται συνεχώς στην Ευρώπη. Στην περίπτωση νέων παραγωγικών εγκαταστάσεων για την ικανοποίηση αυτής της επιπρόσθετης ζήτησης θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις τεχνολογίες CHP κάθε φορά που είναι δυνατόν και οικονομικά συμφέρον και από πλευράς κόστους για τους τελικούς καταναλωτές.

5. Προοπτικές ανάπτυξης της τηλεθέρμανσης, της τηλεψύξης και της αφαλάτωσης

5.1. Στον τομέα της τηλεθέρμανσης η ΟΚΕ συμφωνεί ως προς την αξιολόγηση του υψηλού δυναμικού συμβολής της συνδυασμένης παραγωγής έστω και ενόψει της μεγάλης διαφοράς των καταστάσεων που υφίστανται στην Ευρώπη για προφανείς κλιματικούς λόγους, αλλά και λόγω του αποτελέσματος των ενεργών πολιτικών ενθάρρυνσης και υποστήριξης των κυβερνήσεων και των πρωτοβουλιών των τοπικών αρχών που βασίζονται σε αναλύσεις κόστους/κοινωνικού οφέλους της συνδυασμένης παραγωγής σε σχέση με τις πιο παραδοσιακές λύσεις.

5.2. Όσον αφορά τα συστήματα τηλεψύξης τα λεγόμενα «district cooling systems» (DCS), μολονότι είναι λιγότερο διαδεδομένα (περίπου 1500 σε σύνολο 7 000 εγκαταστάσεων) μπορούν να αποτελέσουν, σύμφωνα με την ΟΚΕ, έναν δρόμο που πρέπει να προωθηθεί σε συνάρτηση με τις ειδικές κλιματολογικές/περιβαλλοντικές καταστάσεις, μέσω επίσης πειραματικών λύσεων μικρών διαστάσεων και μέγιστης ευελιξίας: σχετικά μ' αυτό η εμπειρία του DCS για την έκθεση της Λισαβώνας του 1998 χρειάζεται να τύχει ιδιαίτερης διάδοσης.

5.3. Αυτές οι θετικές εμπειρίες μπορούν επίσης να επεκταθούν και σε άλλες χώρες από τη στιγμή που θα σταθεί δυνατό να ξεπεραστούν ορισμένα κανονιστικά εμπόδια και να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της χρηματοδότησης των επενδύσεων οι οποίες λόγω της φύσεώς τους χαρακτηρίζονται από μεγάλα διαστήματα αποσβέσεων και μη υψηλή αποδοτικότητα: σε μια φιλελευθεροποιημένη οικονομία η απόφαση για επενδύσεις σε εγκαταστάσεις συνδυασμένης παραγωγής θα καθορισθεί από την αναμενόμενη απόδοση της επένδυσης κεφαλαίου σε σύγκριση με άλλες εναλλακτικές επενδύσεις.

5.4. Η ίδια σκέψη πρέπει να γίνει και για τη συνδυασμένη παραγωγή ηλεκτρισμού και αφαλάτωση του θαλάσσιου ύδατος

που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις μεσογειακές περιοχές και ορισμένες νησιώτικες περιοχές. Όλες οι προηγούμενες προτάσεις μπορούν αυτομάτως να επεκταθούν βάσει του ίδιου σκεπτικίου.

5.5. Σύμφωνα με την ΟΚΕ ειδική προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην κατάσταση που υφίσταται σε ορισμένες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ιδιαίτερα εκείνες που είναι υποψήφιες για ένταξη, και στις οποίες η τηλεθέρμανση έχει καθιερωθεί στο παρελθόν σε μεγάλη κλίμακα και αφορά έως σήμερα δεκάδες εκατομμυρίων κατοίκων. Σύμφωνα με την ΟΚΕ υπάρχουν συνθήκες και μέσα — μέσω των προγραμμάτων Phare, Tacis, Synergy — που θα δικαιολογούν ριζοσπαστικές παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού και καινοτομίας με σημαντικές εξοικονομήσεις ενέργειας, περιβαλλοντικές εξυγιάνσεις και μειώσεις των εκπομπών αερίου που προκαλούν φαινόμενα θερμοκηπίου.

6. Η συνδυασμένη παραγωγή στη βιομηχανία και τον τριτογενή τομέα

6.1. Η ανακοίνωση της Επιτροπής επιβεβαιώνει ότι η συνδυασμένη παραγωγή έχει σημαντικές προοπτικές επέκτασης επίσης στους τομείς της βιομηχανίας και του τριτογενούς τομέα. Προκαταρκτικές έρευνες στο θέμα αυτό έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στο πρόσφατο παρελθόν, ωστόσο είναι επιθυμητό να εκσυγχρονισθούν οι εργασίες αυτές προκειμένου να υπάρξουν αξιόπιστες ποσοτικές προβλέψεις.

6.2. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να υποδειχθεί στην Επιτροπή να προχωρήσει το συντομότερο δυνατό σε παρόμοιες μελέτες βάσει συγκεκριμένων μεθοδολογιών αξιολόγησης που μπορούν να αποδειχθούν σημαντικές για τα κράτη μέλη κατά την προετοιμασία των αναπτυξιακών προγραμμάτων τους τόσο στον βιομηχανικό τομέα όσο και της τηλεθέρμανσης/τηλεψύξης στον τομέα των υπηρεσιών.

6.3. Η άρση των εμποδίων στην καθιέρωση της συνδυασμένης παραγωγής

6.3.1. Οι προκαταρκτικές αναλύσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω εμβάθυναν επίσης το θέμα των κανονιστικών και θεσμικών εμποδίων που σε ορισμένες χώρες επιβραδύνουν την ανάπτυξη των επενδύσεων στο βιομηχανικό και τριτογενή τομέα.

6.3.2. Πρόκειται για δυσκολίες που συνήθως εκδηλώνονται στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων που έχουν υλοποιήσει ή αποβλέπουν στην υλοποίηση εγκαταστάσεων συνδυασμένης παραγωγής και των επιχειρήσεων που διαχειρίζονται τα δίκτυα δημόσιας υπηρεσίας (μη αποδοτικές τιμές για την παρεχόμενη ηλεκτρική ενέργεια, άρνηση σε ορισμένες περιπτώσεις αγοράς της ίδιας της ενέργειας, υψηλό κόστος έκτακτων παροχών και βοηθητικών υπηρεσιών, δυσκολία πρόσβασης στα δίκτυα κ.λπ.).

6.3.3. Τα ζητήματα αυτά θα πρέπει να κανονισθούν στα πλαίσια της οριστικής εφαρμογής της οδηγίας 96/92/ΕΚ για τη φιλελευθεροποίηση της εσωτερικής αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας.

(¹) ΕΕ L 27 της 30.1.1997.

6.3.4. Η ΟΚΕ εκφράζει την υποστήριξή της στην πρόταση της Επιτροπής να ασκήσει στενή εποπτεία όσον αφορά στην ορθή εφαρμογή των κανόνων της οδηγίας για τον ηλεκτρισμό εκ μέρους των κρατών μελών, με τρόπο ώστε τα εμπόδια στην ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής να αρθούν το συντομότερο δυνατόν.

6.3.5. Ωστόσο, το κύριο κριτήριο θα πρέπει να είναι η ενθάρρυνση της λειτουργικής συνεργασίας μεταξύ των βιομηχανιών που διαχειρίζονται τις εγκαταστάσεις συνδυασμένης παραγωγής και των επιχειρήσεων που είναι υπεύθυνες για τη δημόσια υπηρεσία παραγωγής και διανομής σε δίκτυο της ηλεκτρικής ενέργειας.

6.3.6. Με την έννοια αυτή η ΟΚΕ εκφράζει τη συμφωνία της ως προς τον προσανατολισμό της ανακοίνωσης για την ενθάρρυνση των νέων μορφών συλλογικών συμφωνιών προκειμένου να επιτευχθούν οι ειδικοί στόχοι της αποτελεσματικότητας και της τεχνολογικής καινοτομίας.

6.3.7. Όσον αφορά τη χρήση των ενεργειακών πηγών για τις εγκαταστάσεις συνδυασμένης παραγωγής, η ΟΚΕ συμφωνεί με τις θεωρήσεις της Επιτροπής για την μελλοντική σημασία του φυσικού αερίου, υποδεικνύοντας ωστόσο να δοθεί η δέουσα προσοχή στη χρήση ορισμένων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και ειδικότερα της βιομάζας.

6.4. Ο συνυπολογισμός του περιβαλλοντικού κόστους

6.4.1. Η επιλογή υπέρ των τεχνολογιών της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού στους τομείς της βιομηχανίας και του τριτογενούς τομέα ειδικότερα από τους οργανισμούς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στις διάφορες χώρες συναντά οικονομικά εμπόδια δεδομένου ότι η απόφαση επένδυσης έχει αφηθεί μόνο στους υπολογισμούς σκοπιμότητας και εισοδήματος εκ μέρους των μεμονωμένων επιχειρήσεων και των οργανισμών παροχής.

6.4.2. Πολύ συχνά η απόφαση της πραγματοποίησης της επένδυσης με ακινητοποίηση σημαντικών χρηματοδοτικών μέσων έχει αδρανήσει από τις εκτιμήσεις εκ μέρους των επιχειρηματιών ότι θα ήταν απλούστερο και πιο εύκολο να συνεχισθεί η παραγωγή ατμού σε παλαιωμένες και αναποτελεσματικές εγκαταστάσεις οι οποίες όμως έχουν πλήρως αποσβεσθεί καθώς και η αγορά ηλεκτρισμού από τα υπάρχοντα δίκτυα ή τέλος η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς χρησιμοποίηση της πρόσθετης παραγόμενης θερμότητας.

6.4.3. Η Επιτροπή έχει σαφέστατα προειδοποιήσει για την αναγκαιότητα να αντιμετωπισθεί αυτή η αρνητική κατάσταση επιβεβαιώνοντας την αρχή ότι η συνδυασμένη παραγωγή αποτελεί ένα από τα λίγα μέσα που επιτρέπουν τη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλούν τα φαινόμενα θερμοκηπίου και συνεπώς επίτευξη σημαντικών εξοικονομήσεων στην κατάλυση ενέργειας.

6.4.4. Με σκοπό να υποστηριχθούν και ενθαρρυνθούν οι πρωτοβουλίες συνδυασμένης παραγωγής, η ανακοίνωση της Επιτροπής προτείνει δύο ξεχωριστές πρωτοβουλίες: το συνυπολογισμό του εξωτερικού κόστους και των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων στο κόστος των ενεργειακών καταναλώσεων μέσω φορολογικών παρατηρήσεων, — την κινητοποίηση των παραδοσιακών και καινοτόμων δημοσιονομικών

μέσων για να υπάρξει συνεργασία ως προς την υποστήριξη της αποδοτικότητας των επενδύσεων στον τομέα της συνδυασμένης παραγωγής στη βιομηχανία και τον τριτογενή τομέα.

6.4.5. Το μέσο του «συνυπολογισμού του περιβαλλοντικού κόστους» έχει προβλεφθεί από το «Πέμπτο πρόγραμμα δράσης υπέρ του περιβάλλοντος» που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στα τέλη του 1995. Το μέσο αυτό συμπεριλήφθη επίσης στην πρόταση οδηγίας για την «Αναδιοργάνωση του κοινοτικού πλαισίου επιβολής φόρου στα ενεργειακά προϊόντα» που βρίσκεται ακόμη υπό εξέταση στο Συμβούλιο λόγω του προβληματικού χαρακτήρα της και λόγω της ομοφωνίας που επιβάλλεται από τη Συνθήκη στα θέματα αυτά.

6.4.6. Η πρόταση είναι να καθορισθούν για ολόκληρη την Κοινότητα ελάχιστα επίπεδα φορολόγησης όλων των ενεργειακών προϊόντων και ταυτόχρονα να εξαιρεθούν από την επιβάρυνση αυτή η παραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας των εγκαταστάσεων συνδυασμένης παραγωγής.

6.4.7. Με τον τρόπο αυτό εκφράζεται η σκέψη ότι θα υπάρξει συμβολή στην επανισορρόπηση της αποδοτικότητας των επενδύσεων στη συνδυασμένη διαχείριση και θα ενθαρρυνθούν οι αποφάσεις των επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση αυτή.

6.4.8. Η ΟΚΕ είχε την ευκαιρία στις 29 Οκτωβρίου 1997⁽¹⁾ να εκδώσει γνωμοδότηση για το θέμα αυτό στην οποία εξετάζονται οι ενδεχόμενες θετικές συνέπειες και τα προβλήματα που τίθενται από την εφαρμογή της αρχής της επιλεκτικής και εναρμονισμένης φορολόγησης των ενεργειακών καταναλώσεων ως μέσο για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων που προκύπτουν από την παραγωγή σε αποτελεσματικές ενεργειακές εγκαταστάσεις.

6.4.9. Ωστόσο, παρατηρεί ότι η Επιτροπή θα πρέπει να προχωρήσει χωρίς καθυστέρηση στην εξέταση όλων των άλλων περαιτέρω διαδικασιών για να ενσωματωθούν στη φορολογική πολιτική της τα ενεργειακά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα της συνδυασμένης παραγωγής (όπως αναφέρεται στο σημείο 4.7 της ανακοίνωσης) στα πλαίσια της προώθησης της ορθολογικής χρήσης της ενέργειας. Ταυτόχρονα να πρέπει να προγραμματισθεί και να παραχθεί η παραγωγή θερμότητας και θερμού ύδατος ούτως ώστε η σχέση παραγωγής και κατανάλωσης θερμότητας να είναι όσο το δυνατό ισορροπημένη και συνεπώς αποδοτική.

6.4.10. Υπάρχουν παραδείγματα ειδικών φορολογικών παροτρύνσεων στα συστήματα που εφαρμόζονται σε ορισμένες κοινοτικές χώρες, την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη από τα κράτη μέλη (αφαίρεση τμήματος των επενδύσεων από το γενικό φορολογητέο ποσό, αύξηση του ποσοστού απόσβεσης στα πρώτα χρόνια, κ.λπ.).

6.5. Η κινητοποίηση των δημοσιονομικών μέσων

6.5.1. Οι προπαρασκευαστικές μελέτες που προώθησε η Επιτροπή ως προς την κατάσταση και τις προοπτικές της συνδυασμένης παραγωγής στην Ευρώπη απέδειξαν ότι ένας αρνητικός παράγοντας που ενδέχεται να μειώσει την εντατική

⁽¹⁾ ΕΕ C 19 της 21.1.1998.

ανάπτυξη του τομέα αυτού είναι η περιορισμένη διαθεσιμότητα δημοσιονομικών μέσων για επενδύσεις σε σχέδια με μέση ή χαμηλή αποδοτικότητα ή με πολύ μακρόχρονες προθεσμίες απόσβεσης.

6.5.2. Για παράδειγμα εάν μια ιδιωτική φοιτητική Εστία διέθετε επαρκές κεφάλαιο, τότε μια εγκατάσταση CHP θα μπορούσε να αναμένεται ότι θα παρουσιάσει ετήσια απόδοση κεφαλαίου 9%. Αυτό υπερβαίνει το πραγματικό 7% που αναμένεται να αποδώσει ένα σύνολο μετοχών στο χρηματιστήριο. Στην περίπτωση αυτή η CHP είναι ασφαλής επένδυση. Στην μεταποιητική βιομηχανία που παρουσιάζει διαφορετικούς κινδύνους από τον εκπαιδευτικό τομέα, θα απαιτηθεί απόδοση 15 έως 25% και η CHP θα είναι δικαιολογημένη μόνο σε εγκαταστάσεις συνεχούς επεξεργασίας με υψηλές απαιτήσεις ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης, όπως είναι οι χημικές εγκαταστάσεις και η χαλυβουργία. Πρόσθετος περιορισμός εμφανίζεται σε κρατικά ιδρύματα όπως είναι τα μεγάλα Νοσοκομεία όπου, μολονότι οι επενδύσεις CHP μπορεί από οικονομική σκοπιά να είναι δικαιολογημένες, οι δημοσιονομικές περιοχές ενδεχόμενα παρεμποδίζουν αυτές τις επενδύσεις.

6.5.3. Στην Ολλανδία όπου έχουν επιτευχθεί τα καλύτερα αποτελέσματα στην οικοδόμηση νέας ικανότητας συνδυασμένης παραγωγής έχει αποδειχθεί ότι χωρίς τις πολιτικές ενθάρρυνσης και υποστήριξης που έθεσε σε εφαρμογή η ολλανδική κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια ένας πολύ μικρότερος αριθμός εγκαταστάσεων θα είχαν πραγματικά κατασκευασθεί, όπως υπογραμμίζεται στην έκθεση για το Joule II του Φεβρουαρίου 1995⁽¹⁾.

6.5.4. Βάσει αυτής της ίδιας επιδίωξης πολλές χώρες προσέφεραν οικονομικές και δημοσιονομικές υποστηρίξεις διαφόρων τύπων. Σε πολλά κράτη μέλη η συνδυασμένη παραγωγή με τον τρόπο αυτό θεωρήθηκε σύμφωνα με την έκθεση του IEA⁽²⁾ ως «νηπιακή βιομηχανία» που θα πρέπει να ενισχυθεί και να προστατευθεί στη φάση της προώθησης.

6.5.5. Στο παρελθόν ορισμένα παραδείγματα αποδείχτηκαν σημαντικά. Τα ποσοστά επιδοτήσεων στο κόστος των επενδύσεων διακυμάνθηκαν σε πολλές περιπτώσεις στα επίπεδα του 25-40%, η κάλυψη του κόστους των μελετών σκοπιμότητας υπήρξε πολλές φορές υψηλότερη⁽²⁾. Επίσης, στον Καναδά, στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ιαπωνία υπήρξαν παρόμοιες παρεμβάσεις.

6.5.6. Η ανακοίνωση της Επιτροπής, ωστόσο, δεν φαίνεται να δίνει πολύ προσοχή στο ζήτημα αυτό, ίσως βάσει της θεωρήσης ότι πρόκειται για θέμα που ανήκει κυρίως στην αρμοδιότητα των επιμέρους κρατών μελών.

6.5.7. Η ΟΚΕ κρίνει ότι χρειάζεται να βρεθεί η σωστή ισορροπία ανάμεσα στη διαδικασία φιλελευθροποίησης της εσωτερικής αγοράς, στις αρχές της κοινοτικής πολιτικής για τον ανταγωνισμό ως προς το καθεστώς των ενισχύσεων, τους κοινούς στόχους της στρατηγικής για τον διπλασιασμό του

CHP έως το 2010 όπως επίσης, κατά κύριο λόγο, τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ε.Ε. στα πλαίσια της διάσκεψης του Κιότο.

6.5.8. Στην οπτική αυτή καλεί την Επιτροπή να ενθαρρύνει τις χώρες μέλη να εφαρμόσουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να υποστηριχθούν οι επενδύσεις στις εγκαταστάσεις της συνδυασμένης παραγωγής, ειδικά σε ό,τι αφορά την προσφυγή σε δάνεια με επιδότηση επιτοκίου προκειμένου αυτές να αποτελέσουν έγκυρες πρωτοβουλίες που δεν θα νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Μόνο με τον τρόπο αυτό θα είναι δυνατό να επιτευχθεί ο φιλόδοξος στόχος του διπλασιασμού της εγκατεστημένης ικανότητας έως το 2010 σε μια πλήρως φιλελευθροποιημένη εσωτερική αγορά της ενέργειας.

6.5.9. Εξάλλου, η ανακοίνωση της Επιτροπής προτείνει να ενισχύσει η ίδια η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων τις παρεμβάσεις της παρέχοντας χρηματοδοτήσεις με διευκολύνσεις υπέρ των μελλοντικών εγκαταστάσεων συνδυασμένης παραγωγής. Εξάλλου, παρόμοιες επεμβάσεις να πρέπει να εννοούνται και στα πλαίσια άλλων ευρωπαϊκών και διεθνών χρηματοδοτικών ιδρυμάτων όπως η ΕΤΑΑ και η Διεθνής Τράπεζα. Επίσης η νέα διαχείριση των περιφερειακών διαρθρωτικών ταμείων θα πρέπει να μπορεί να προσφέρει σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη αυτού του τομέα στις πιο μειονεκτικές περιοχές.

7. Η συμβολή των κοινοτικών προγραμμάτων στην ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής

7.1. Σύμφωνα με την ΟΚΕ είναι σκόπιμο να αυξηθεί η δέσμευση των κοινοτικών προγραμμάτων Phare, Tacis με τη στήριξη των μελετών του Synergy και του Alure για την Λατινική Αμερική για την υλοποίηση των εγκαταστάσεων αυτών στις τρίτες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, καθώς και στη Λατινική Αμερική μέσω συστημάτων συνδυασμένης παραγωγής για να επιτευχθούν ταχύτατα αποτελέσματα τόσο από την άποψη της εξοικονόμησης ενέργειας και της ορθολογικής χρήσης της ενέργειας όσο και της συγκράτησης των επιπέδων ρύπανσης. Για το πρόγραμμα MEDA χρειάζεται να αναφερθεί ότι αυτό δεν προβλέπει συχνά όπως θα έπρεπε αντιθέτως παρεμβάσεις στον τομέα των υποδομών και συνεπώς της ενέργειας. Η διατύπωσή του θα πρέπει να τροποποιηθεί κατάλληλα.

7.2. Τα κοινοτικά προγράμματα έρευνας, ανάπτυξης και επίδειξης και ειδικότερα τα προγράμματα Joule-Thermie έχουν από καιρό προσανατολιστεί προς ειδικά θέματα που ενδιαφέρουν την συνδυασμένη παραγωγή μολονότι είναι σε γενικές γραμμές αναγνωρισμένο ότι οι εγκαταστάσεις για τη συνδυασμένη παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού, τηλεψύξης και αφαλάτωσης, ανήκουν στην κατηγορία των σχετικά ώριμων τεχνολογιών, ωστόσο υπάρχουν δυνατότητες περαιτέρω τεχνικών και οικονομικών βελτιώσεων που μπορούν να βοηθήσουν την ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής σε σχέση με τις παραδοσιακές λύσεις.

7.2.1. Στα πλαίσια του 5ου Προγράμματος-πλαίσιο ETA ο ευρύς χώρος πρέπει να διασφαλιστεί στα προβλήματα της ενέργειας και του περιβάλλοντος και η νέα προσέγγιση «επιλύσεως των προβλημάτων» των καιρίων δράσεων, ειδικότερα της πόλης του μέλλοντος, των προωθημένων ενεργειακών

(1) Ρύθμιση και διατήρηση ενέργειας — Σχέδιο Joule II για την ΓΔ XVII Φεβρουαρίου 1995, σ. 13.

(2) Βλέπε μεταξύ άλλων τη μελέτη «Combined heat and power generation in IEA member countries» — International Energy Agency — Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας — Οκτώβριος 1994.

συστημάτων και της τεχνολογίας του ύδατος, θα πρέπει να συμβάλει στην προώθηση της συνδυασμένης παραγωγής και ειδικότερα των σχεδίων μικρής και μίνι και μικροσυνδυασμένης παραγωγής που χωροθετούνται κοντά στα κέντρα κατανάλωσης και μπορούν να επιτρέψουν προωθημένες λύσεις και σημαντική εξοικονόμηση του κόστους και της κατανάλωσης, όπως επισημάνθηκε από την ίδια την Επιτροπή.

7.2.2. Για το λόγο αυτό εξαιρετικά σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει το πρόγραμμα SAVE II και σε μικρότερο βαθμό το Altener II που μπορούν να προτείνουν καινοτόμες λύσεις με βεβαιότητες τεχνικών κανόνων, εύκολη εμπορία και διεισδυση στην αγορά όπου οι τεχνικές της συνδυασμένης παραγωγής πρέπει να μπορέσουν να αποκτήσουν στο μέλλον αυτόνομη ανταγωνιστική ικανότητα.

7.2.3. Η Επιτροπή προτείνει να ενσωματωθούν τα προγράμματα αυτά σε ένα πολυετές προγραμματικό πλαίσιο και να συνεχισθούν αυτά τα κοινοτικά προγράμματα ενώ η ΟΚΕ εκφράζεται θετικά για την ενσωμάτωση της ανάπτυξης της συνδυασμένης παραγωγής στα πλαίσια της στρατηγικής αυτής για την οποία άλλωστε καταρτίζει τη γνωμοδότησή της.

8. Συμπεράσματα και υποδείξεις

8.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρωτοβουλία της Επιτροπής να προταθεί μία κοινοτική στρατηγική για την προώθηση της συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού, θερμότητας, ψύχους και επεξεργασίας των υδάτων. Κρίνει πράγματι ότι αυτός είναι ένας από τους λίγους δρόμους που έχουν ανοιχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση για το σεβασμό των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στο Κυότο εκ μέρους των διαφόρων χωρών για τη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, σε συνολική με τις θέσεις που υιοθετήθηκαν στο πρόσφατο παρελθόν ως προς την ενεργειακή αποτελεσματικότητα σε μια βιώσιμη ανάπτυξη.

8.2. Η ΟΚΕ υποδεικνύει στην Επιτροπή, από τη στιγμή που θα περισυλλεγούν οι γνωμοδοτήσεις των κοινοτικών οργάνων να προχωρήσει στην κατάρτιση ενός ειδικού «προγράμματος δράσης» ικανού να συντονίσει τους γενικούς προσανατολισμούς με τις επιλογές και τις αποφάσεις που θα υιοθετηθούν από τα επιμέρους κράτη μέλη σε σχέση με τις υφιστάμενες σημαντικές διαρθρωτικές διαφορές. Η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία να ενταχθεί μελλοντικά το σχέδιο αυτό στο πρόγραμμα-πλαίσιο της ενέργειας που υποβλήθηκε πρόσφατως προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνοχή και διαφάνεια στις κοινοτικές πρωτοβουλίες σε θέματα ενέργειας.

8.3. Τα κράτη μέλη θα παραμείνουν οι πρώτοι υπεύθυνοι της νέας πολιτικής. Θα πρέπει να προσδιορίσουν το ταχύτερο δυνατόν τους ειδικούς εθνικούς στόχους σχετικά με την ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής που θα πρέπει να επιτευχθεί με ενδιάμεσα στάδια έως το 2010 προσδιορίζοντας επίσης τα μέσα παρέμβασης που πρέπει να χρησιμοποιηθούν.

8.4. Από την αποτελεσματικότητα της εποικοδομητικής συνεργασίας μεταξύ Επιτροπής και κρατών μελών θα εξαρτηθεί

η επιτυχία της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ανάπτυξη της συνδυασμένης παραγωγής.

8.5. Η ΟΚΕ ζητεί να αναληφθεί ως προς το στόχο αυτό η μεγαλύτερη δέσμευση και υποβάλλει στην Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τις ακόλουθες συστάσεις:

8.5.1. πλήρης ενσωμάτωση και με τον κατάλληλο χώρο της προβληματικής και των πρωτοβουλιών για την προώθηση της ανάπτυξης της συνδυασμένης παραγωγής στο πλαίσιο της πολυετούς στρατηγικής για την ενεργειακή πολιτική, με σκοπό να διασφαλισθεί ένα πλαίσιο συνέχειας και βεβαιότητας των σχετικών παρεμβάσεων λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών καταστάσεων εκκίνησης και της αρχής της επικουρικότητας·

8.5.2. επιδίωξη ορθής ισορροπίας μεταξύ της διαδικασίας φιλελευθεροποίησης της εσωτερικής αγοράς, των καθεστώτων ενίσχυσης με περιβαλλοντικούς στόχους που έχουν γίνει δεκτοί στα πλαίσια της πολιτικής για τον ανταγωνισμό, αφενός, και, αφετέρου, των κοινών στρατηγικών στόχων διπλασιασμού της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από CHP έως το 1010, καθώς επίσης των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί διεθνώς από την ΕΕ στα πλαίσια του Κυότο·

8.5.3. συνεχής παρακολούθηση της ορθής αποδοχής εκ μέρους των κρατών μελών των οδηγιών για την ενιαία αγορά ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου (που πρόκειται να καταρτισθούν το συντομότερο δυνατό) προκειμένου να εξαλειφθεί ένα μεγάλο μέρος των κανονιστικών και θεσμικών εμποδίων που πλήττουν τη συνδυασμένη παραγωγή·

8.5.4. παρακολούθηση και έλεγχος των εθνικών προγραμμάτων αναδιάρθρωσης του τομέα της παραγωγής και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας·

8.5.5. προώθηση συνεχών ανταλλαγών ενημέρωσης και εμπειρίας μεταξύ των κρατών μελών ως προς το θέμα της υποστήριξης και της ενθάρρυνσης της συνδυασμένης παραγωγής στη βιομηχανία, τον τριτογενή τομέα, την τηλεθέρμανση, την τηλεψύξη και την αφαλάτωση·

8.5.6. επεξεργασία, περισυλλογή και διάδοση εναρμονισμένων στατιστικών στοιχείων για την κατάσταση και την εξέλιξη της συνδυασμένης παραγωγής στις χώρες μέλη και στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που είναι υποψήφιες για ένταξη·

8.5.7. επεξεργασία συγκεκριμένων μέτρων στα θέματα του συνυπολογισμού του εξωτερικού και περιβαλλοντικού κόστους με φορολογικές διατάξεις και διατάξεις άλλης φύσεως, προκειμένου να ενσωματωθούν τα ενεργειακά και οργανωτικά πλεονεκτήματα της συνδυασμένης παραγωγής·

8.5.8. προώθηση κανονιστικών διατάξεων που προβλέπουν την προαγωγή συλλογικών λύσεων για την αγορά εκ μέρους των φορέων των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται

από την συνδυασμένη παραγωγή, βάσει ανάλογων πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο θέμα της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας·

8.5.9. κινητοποίηση των κοινοτικών και εθνικών δημοσιονομικών μέσων, ιδίως μέσω δανείου με ειδικούς ευνοϊκούς όρους, για την ενθάρρυνση και τη διευκόλυνση των επενδύσεων σε νέες εγκαταστάσεις συνδυασμένης παραγωγής ενθαρρύνοντας την εφαρμογή ενός βαθμιαίου αλλά σαφούς προγράμματος μείωσης και εκσυγχρονισμού των πεπαλαιωμένων εγκαταστάσεων·

8.5.10. υιοθέτηση κοινής μεθοδολογίας έγκρισης ή πιστοποίησης της ποιότητας των σχεδίων για νέες εγκαταστάσεις CHP, ή, όπου αυτό είναι δυνατό, εκσυγχρονισμού των υαρχουσών, σύμφωνα με κοινά κριτήρια ελάχιστου ορίου αποτελεσματικότητας, προκειμένου να ευνοηθεί επίσης η χορήγηση χρημα-

τοδότησης σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο σε εγκεκριμένα σχέδια επιχειρηματικής δραστηριότητας·

8.5.11. μελέτη της ένταξης των εγκαταστάσεων CHP στο ενδεχόμενο μελλοντικό σύστημα «πιστώσεις υπέρ της αποτελεσματικότητας» που συνδέονται με τις εκπομπές αερίων που προκαλούν φαινόμενο θερμοκηπίου το οποίο εξετάζεται προς το παρόν από τις υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών ως επακόλουθο των αποφάσεων του Κυότο·

8.5.12. πρόβλεψη στα πλαίσια των κύριων δράσεων στις οποίες θα διαρθρωθεί το 5ο Πρόγραμμα-πλαίσιο κοινοτικής ΕΤΑΕ και ειδικότερα αυτών που αφορούν τα νέα πολεοδομικά συγκροτήματα, τα προωθημένα ενεργειακά συστήματα και τα συστήματα για την επεξεργασία του ύδατος, ικανοποιητικού χώρου για τις νέες τεχνολογίες συνδυασμένης παραγωγής, κυρίως για εγκαταστάσεις μικρών διαστάσεων, ευέλικτες και αποκεντρωμένες.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης των μισθωτών και μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης»⁽¹⁾

(98/C 157/07)

Στις 15 Ιανουαρίου 1998, και σύμφωνα με το άρθρο 235 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 12 Φεβρουαρίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Whitworth.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειάς της της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 98 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή έχει επιδιώξει, δυνάμει του άρθρου 51 της Συνθήκης, να προωθήσει μέτρα στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης προκειμένου να ενισχυθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και ειδικότερα να διασφαλισθεί ότι οι εργαζόμενοι που μετακινούνται από ένα κράτος μέλος σε άλλο δεν υφίστανται απώλειες πλεονεκτημάτων σ' αυτόν τον τομέα.

1.2. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71, για την εφαρμογή των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, τους

μη μισθωτούς και τις οικογένειές τους που μετακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας, αποσκοπούσε, μεταξύ άλλων, στο να εξαλείψει τα εμπόδια για τη διακρατική κυκλοφορία στον τομέα των νόμιμων συντάξεων. Ο εν λόγω περίπλοκος κανονισμός τροποποιήθηκε επανειλημμένα, αλλά εκπλήρωσε το στόχο του σ' αυτόν τον συγκεκριμένο τομέα.

1.3. Η επίτευξη του ίδιου στόχου στον τομέα των επαγγελματιών συστημάτων συνταξιοδότησης αποδείχθηκε πολύ δυσκολότερη. Αυτό οφείλεται αναμφίβολα στη μεγάλη ποικιλομορφία αυτών των διευθετήσεων, καθώς και των νόμων και των ρυθμίσεων που διέπουν αυτές στα διάφορα κράτη μέλη. Ωστόσο, η επίλυση αυτού του προβλήματος αποτελεί βασική

⁽¹⁾ ΕΕ C 5 της 9.1.1998, σ. 4.

προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς εργασίας και η παρούσα πρόταση της Επιτροπής έρχεται την κατάλληλη στιγμή, αν όχι με μεγάλη καθυστέρηση.

1.4. Το 1991, η Επιτροπή δημοσίευσε ένα έγγραφο διαβούλευσης με τίτλο «Τα επικουρικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης: ο ρόλος των επαγγελματιών συνταξιοδοτικών συστημάτων στην κοινωνική προστασία των εργαζομένων και οι συνέπειές τους στην ελεύθερη κυκλοφορία»⁽¹⁾. Στη γνωμοδότησή της για το εν λόγω έγγραφο, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επισήμαινε μία σειρά θεμάτων όσον αφορά τον πιθανό συντονισμό των επαγγελματιών συνταξιοδοτικών συστημάτων και την αντίστοιχη θεμελίωση και άσκηση των δικαιωμάτων, καθώς και τις δυνατότητες μεταφοράς τους σε όλη την Κοινότητα, και ζητούσε επειγόντως την ανάληψη δράσης σχετικά⁽²⁾.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Ο δεδηλωμένος στόχος της προτεινόμενης οδηγίας είναι να διασφαλίσει ότι υφίσταται κατάλληλη προστασία των δικαιωμάτων που έχουν θεμελιώσει ή πρόκειται να θεμελιώσουν σε συστήματα συμπληρωματικής συνταξιοδότησης ασφαλισμένοι που μετακινούνται από ένα κράτος μέλος σε άλλο.

2.2. Η οδηγία επιδιώκει την επίτευξη αυτού του στόχου μέσω των παρακάτω διατάξεων:

Άρθρο 4: Διατήρηση των θεμελιωμένων δικαιωμάτων συνταξιοδότησης. Οι ασφαλισμένοι για τους οποίους δεν καταβάλλονται πλέον εισφορές σε επαγγελματικά συστήματα συνταξιοδότησης, όταν εγκαταλείπουν τη θέση τους και μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος προς εργασία, δεν πρέπει να χάνουν τα δικαιώματα που έχουν ήδη θεμελιώσει στα πλαίσια αυτών των συστημάτων.

Άρθρο 5: Διασφάλιση της διακρατικής καταβολής των παροχών. Πρέπει να καταβάλλονται πλήρως οι παροχές σε ασφαλισμένους που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος.

Άρθρο 6: Αποσπασμένοι εργαζόμενοι. Οι εργαζόμενοι που έχουν προσωρινά αποσπασθεί από τους εργοδότες τους, προκειμένου να εργασθούν σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συνεχίζουν την καταβολή εισφορών στο σύστημα του κράτους μέλους προέλευσής τους, στην ίδια βάση με αυτή που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 για τα νόμιμα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης (δηλ. για ένα έτος με δυνατότητα επέκτασης και για δεύτερο).

Άρθρο 7: Φορολογική μεταχείριση. Το κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να ασκεί την ίδια φορολογική μεταχείριση στις σχετικές εισφορές με αυτή που ασκεί στις εισφορές που καταβάλλονται σε ένα σύστημα που είναι καθιερωμένο στο έδαφός του.

Άρθρο 8: Παροχή πληροφόρησης. Πρέπει να παρέχεται κατάλληλη πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις δυνατότητες επιλογής που προσφέρονται στους ασφαλισμένους όταν μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει την προτεινόμενη οδηγία ως ένα πρώτο περιορισμένο βήμα για την επίτευξη του στόχου της απόλυτα ελεύθερης κυκλοφορίας στον τομέα των συμπληρωματικών συντάξεων. Αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα του θέματος που οφείλεται στις έντονες διαφορές που παρουσιάζουν οι συνταξιοδοτικές διευθετήσεις στα 15 κράτη μέλη, καθώς και οι νόμοι, οι ρυθμίσεις και οι φορολογικοί όροι που τις διέπουν. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ορισμένες από τις διατάξεις της οδηγίας είναι ήδη εφαρμόσιμες σε μερικά κράτη μέλη, ενώ σε άλλα όχι.

3.2. Η διατήρηση των θεμελιωμένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων που ορίζει το άρθρο 4 του σχεδίου οδηγίας αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα από αυτής της απόψεως. Ωστόσο, η αρχή σύμφωνα με την οποία τα άτομα που μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος δεν πρέπει να βρίσκονται σε μειονεκτική ή πλεονεκτική θέση σε σχέση με τα άτομα που παραμένουν στο ίδιο κράτος μέλος, είναι ορθή και πρέπει να ενσωματωθεί στη νομοθεσία της ΕΕ.

3.3. Παρομοίως, η διασφάλιση της διακρατικής καταβολής των παροχών αποτελεί ήδη τον κανόνα. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 προβλέπει ήδη κάτι τέτοιο για τα νόμιμα δικαιώματα και είναι ορθό το άρθρο 1 να προβλέπει την ισχύ της ίδιας αρχής και για τα συμπληρωματικά δικαιώματα.

3.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η διάταξη του άρθρου 6 σύμφωνα με την οποία είναι δυνατόν να συνεχίζεται η καταβολή των εισφορών στο σύστημα της χώρας προέλευσής τους από τους προσωρινά αποσπασμένους εργαζόμενους και/ή τους εργοδότες τους εξ ονόματος τους, είναι το αξιολογότερο στοιχείο του σχεδίου οδηγίας. Αυτό θα ευνοήσει σημαντικά τους εργαζόμενους σε πολυεθνικές επιχειρήσεις οι οποίοι κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους είναι δυνατόν να αποσπασθούν, και θα βοηθήσει από υλικής πλευράς τους εργοδότες τους να παρέχουν σ'αυτούς επαγγελματικές συντάξεις, χωρίς πρόσθετες δαπάνες και περίπλοκες διοικητικές διευθετήσεις.

3.4.1. Ωστόσο, η ΟΚΕ πιστεύει ότι η περίοδος ενός έτους ισχύος που ορίζει ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 είναι υπερβολικά σύντομη και ότι η διάταξη πρέπει να ισχύει καθόλη τη διάρκεια της απόσπασης. Επισημαίνει ότι στη σύσταση 16 της 22ας Δεκεμβρίου 1984 συνιστάται η επέκταση της δωδεκάμηνης περιόδου, με τη συμφωνία του εργοδότη, στο σύνολο της διάρκειας της απόσπασης, σε περίπτωση που οι εργαζόμενοι αποσπώνται στο εξωτερικό σε μία οργάνωση λόγω της κατοχής ειδικών γνώσεων ή δεξιοτήτων ή για την επίτευξη ειδικών στόχων. Πιστεύει ότι θα πρέπει να δοθεί νομική υπόσταση στην εν λόγω σύσταση τόσο στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 όσο και στο παρόν σχέδιο οδηγίας.

⁽¹⁾ SEC (91) 1332 τελικό.

⁽²⁾ ΕΕ C 223 της 31.8.1992, σ. 13.

3.4.2. Το άρθρο 6.2 θα βοηθήσει τους αποσπασμένους εργαζομένους σε ορισμένα κράτη μέλη (καθώς και τους εργοδότες τους), καθώς τους απαλλάσσει από τη νομική υποχρέωση να καταβάλλουν εισφορές σε συστήματα συμπληρωματικής συνταξιοδότησης στο κράτος μέλος υποδοχής, εφόσον συνεχίζουν να καταβάλλουν εισφορές στο κράτος μέλος προέλευσής τους.

3.4.3. Πρέπει να επισημανθεί ότι η έννοια του όρου «αποσπασμένος εργαζόμενος» στο άρθρο 3 (ζ) ορίζεται, βάσει του Τίτλου II του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71, ως εξής: «Ο εργαζόμενος που αποσπάται από την επιχείρηση στην οποία εργάζεται κανονικά, σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να εκτελέσει εργασία για την ίδια επιχείρηση...». Επομένως, ο εν λόγω ορισμός αποκλείει τους εργαζομένους που αποστέλλονται από τους εργοδότες τους σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να εργασθούν για άλλη επιχείρηση. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι δεν θα πρέπει να υφίσταται διάκριση μεταξύ αυτών των δύο κατηγοριών.

3.5. Το άρθρο 7 αποτελεί τη λογική συνέχεια το άρθρου 6. Έχει ιδιαίτερη σημασία ως μία πρώτη απόπειρα για να μπει μια τάξη στο χάος που επικρατεί όσον αφορά τη διαφορετική φορολογική μεταχείριση των συμπληρωματικών συνταξιοδοτικών εισφορών και δικαιωμάτων στα διάφορα κράτη μέλη. Ωστόσο, θα εξακολουθήσουν να παρατηρούνται ανωμαλίες: για παράδειγμα, σε ορισμένες περιπτώσεις, ένας εργαζόμενος αποσπασμένος από το Ηνωμένο Βασίλειο στη Γερμανία δεν απαλλάσσεται από τη φορολόγηση των εισφορών του, όπως θα συνέβαινε στη χώρα προέλευσής του, ενώ όταν επιστρέψει στο ΗΒ οι παροχές της περιόδου που εργαζόταν στη Γερμανία θα φορολογηθούν, πράγμα που δεν θα συνέβαινε εάν υπαγόταν σε ένα γερμανικό σύστημα. Στην αντίστροφη περίπτωση, ένας εργαζόμενος αποσπασμένος από τη Γερμανία στο ΗΒ θα απαλλάσσεται από τη φορολόγηση τόσο των εισφορών όσο και των παροχών του. Η Επιτροπή θα πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να καταστούν περισσότερο ενέλικτα, υιοθετώντας μία ικανοποιητική προσέγγιση στις μεταξύ τους σχέσεις, προκειμένου να αποφευχθούν τέτοιου είδους ανωμαλίες.

3.5.1. Επισημαίνεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 7 είναι εφαρμόσιμες μόνο για ασφαλισμένους σε συστήματα συμπληρωματικής συνταξιοδότησης, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 (β), και όχι για αυτοασφαλισμένους στο πλαίσιο ατομικών συνταξιοδοτικών συστημάτων. Υπάρχει το ενδεχόμενο τέτοιου είδους διευθετήσεις να θεωρηθούν ως συστήματα συμπληρωματικής συνταξιοδότησης, κυρίως στα κράτη μέλη στα οποία οι εργοδότες συνεισφέρουν σ' αυτά επί εθελοντικής ή συμβατικής βάσεως.

3.6. Η ΟΚΕ δίνει ιδιαίτερη σημασία στην απαίτηση του άρθρου 8 όσον αφορά την παροχή πληροφόρησης σε ασφα-

λισμένους σε συστήματα συμπληρωματικής συνταξιοδότησης οι οποίοι μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος. Πιστεύει ότι τόσο ο εργοδότης όσο και ο ασφαλιστικός φορέας πρέπει να υποχρεούνται να παρέχουν στους ασφαλισμένους πλήρη πληροφόρηση σχετικά με τις υπάρχουσες δυνατότητες επιλογής και τις συνέπειες των επιλογών τους.

3.7. Όπως ήδη επισημάνθηκε, το σχέδιο οδηγίας δημιουργεί τις προϋποθέσεις για άνηση μεταχείριση μεταξύ των αποσπασμένων για εργασία στην ίδια επιχείρηση και των αποσπασμένων για εργασία σε άλλη επιχείρηση (άρθρο 6) και το ίδιο συμβαίνει και στο φορολογικό τομέα μεταξύ των ασφαλισμένων σε επαγγελματικά συστήματα και των αυτοασφαλισμένων σε ατομικά φορολογικά συστήματα (άρθρο 7). Αυτές οι διακρίσεις πρέπει να εξαλειφθούν το συντομότερο δυνατόν με τη λήψη περαιτέρω μέτρων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Δεύτερη αιτιολογική σκέψη

Πρέπει να επισημανθεί ότι τα επαγγελματικά συστήματα συνταξιοδότησης (τα οποία αποτελούν το αντικείμενο του παρόντος σχεδίου οδηγίας) διαφέρουν σημαντικά από τα συστήματα συμπληρωματικής κοινωνικής ασφάλισης τα οποία υφίστανται σε ορισμένα κράτη μέλη· κατ'αυτόν τον τρόπο δεν αποτελούν μέρος των εθνικών καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών αυτών. Τα επαγγελματικά συστήματα συνταξιοδότησης είναι από τη φύση τους συμβατικά και αποτελούν μέρος της σύμβασης εργασίας που υπογράφουν οι εργαζόμενοι. Θα ήταν επιθυμητό σε μία πρόσθετη αιτιολογική σκέψη να υπάρξει αναφορά στο ρόλο των επαγγελματικών συστημάτων συνταξιοδότησης εντός αυτού του πλαισίου.

4.2. Στο άρθρο 3(α)

Επισημαίνεται ότι είναι απαραίτητη η εισαγωγή του όρου «αντικαθιστούν» για να καλυφθεί η θέση ορισμένων κρατών μελών στα οποία προβλέπεται απαλλαγή από την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων.

4.3. Στο άρθρο 3(β)

Στη δεύτερη σειρά, το «ή» πρέπει να αντικατασταθεί από το «και», καθώς «τα επαγγελματικά συστήματα συνταξιοδότησης» και «οι συλλογικές συμφωνίες που εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό» είναι εναλλακτικές δυνατότητες.

4.4. Στο άρθρο 3(η)

Ο ορισμός του «κράτους μέλους προέλευσης» είναι λανθασμένος σε σχέση με κάθε δεύτερη ή μεταγενέστερη απόσπαση. Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να είναι εκείνο το κράτος μέλος στο οποίο ο εργαζόμενος εργάστηκε πριν από την πρώτη απόσπασή του.

4.5. Στο άρθρο 4

Επισημαίνεται ότι ο όρος «πλήρης» διατήρηση περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την υποχρέωση σύνδεσης των παροχών με συστήματα καθορισμένων παροχών, στις περιπτώσεις που

αυτό ισχύει βάσει των κανόνων των συστημάτων — όπως ορίζεται στο μέρος 3.1 του Δελτίου Αξιολόγησης Αντίκτυπου της Επιτροπής.

5. Περαιτέρω συστάσεις

5.1. Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3.1, η ΟΚΕ θεωρεί την προτεινόμενη οδηγία ως ένα πρώτο περιορισμένο βήμα για την επίτευξη του στόχου της απόλυτα ελεύθερης κυκλοφορίας στον τομέα των συμπληρωματικών συντάξεων. Στην παράγραφο 1.4, γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι η ΟΚΕ εντόπισε μία σειρά τομέων για την ανάληψη δράσης στη γνωμοδότησή της του 1992 για το «Ρόλο των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών συστημάτων στην κοινωνική προστασία των εργαζομένων και τις συνέπειές τους στην ελεύθερη κυκλοφορία».

5.2. Στη γνωμοδότηση της 11ης Δεκεμβρίου 1997⁽¹⁾ για το «Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής: Οι επικουρικές συντάξεις στην ενιαία αγορά», η ΟΚΕ προέβη σε μία σειρά συστάσεων όσον αφορά ζητήματα τα οποία επισήμανε η Επιτροπή και τα οποία δεν εξετάζονται στο παρόν σχέδιο οδηγίας. Σ'αυτά περιλαμβάνονται:

- οι ειδικές προϋποθέσεις για τη θεμελίωση δικαιωμάτων, και ειδικότερα η μακρά περίοδος που απαιτείται σε ορισμένα κράτη μέλη
- οι δυσχέρειες μεταφοράς των θεμελιωμένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων από ένα κράτος μέλος σε άλλο
- οι φορολογικές δυσχέρειες που σχετίζονται με τη θεμελίωση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη· η θέση ενός εργαζομένου που εργάζεται προσωρινά σε ένα άλλο κράτος μέλος με καθεστώς διαφορετικό απ'αυτό της απόσπασης.

5.3. Επίσης, η γνωμοδότηση περιλάμβανε μία σειρά ειδικών παρατηρήσεων για τη σημασία της φορολόγησης των συμπληρωματικών συντάξεων.

5.4. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει τις παρατηρήσεις και τις συστάσεις που περιλαμβάνονται στη γνωμοδότησή της του Δεκεμβρίου 1997. Υπάρχει και μία σειρά άλλων πτυχών της λειτουργίας των επαγγελματικών συστημάτων συνταξιοδότησης οι οποίες θα ήταν σκόπιμο να εξετασθούν — για παράδειγμα, η ιδιότητα του μέλους διοικητικών συμβουλίων, οι διευθετήσεις επιστάσις και ο υπολογισμός των αξιών μεταβίβασης. Ζητεί από την Επιτροπή να ετοιμάσει και να προτείνει μία σειρά περαιτέρω μέτρων για τους τομείς αυτούς, προκειμένου να επιτύχει ως απώτερο στόχο, όπου αυτό καθίσταται δυνατόν από τη φύση των συστημάτων, την πλήρη δυνατότητα μεταφοράς των επαγγελματικών και ατομικών συντάξεων, η οποία θεωρείται βασικό συστατικό στοιχείο της ελεύθερης κυκλοφορίας των ατόμων σε όλη την ΕΕ. Εφιστά την προσοχή στην

πρόταση της παραγράφου 5.5 της παρούσας γνωμοδότησης όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο το όλο θέμα μπορεί να προχωρήσει, και θεωρεί ότι αυτό θα πρέπει να γίνει εντός ενός προκαθορισμένου χρονικού διαστήματος.

5.5. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στη γνωμοδότησή της του 1992 αναφέρθηκε στη δυνατότητα σχεδιασμού ενός προτύπου Συστήματος Επαγγελματικής Συντάξης για τις Ευρωπαϊκές Επιχειρήσεις (το οποίο θα μπορούσε ενδεχομένως να αποτελέσει συμπλήρωμα του Καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Επιχείρησης, όταν αυτό θα έχει τελικά υιοθετηθεί), και ότι ίσως θα πρέπει να εξετασθεί η δυνατότητα ύπαρξης διακριτικών συστημάτων για τη βιομηχανία. Επαναλαμβάνει αυτές τις συστάσεις ως μία πιθανή πορεία που θα μπορούσε να ακολουθηθεί χωρίς να επιδιωχθεί ο εναρμονισμός των υφιστάμενων εθνικών συνταξιοδοτικών νόμων, ρυθμίσεων, πρακτικών και φορολογικών διευθετήσεων⁽²⁾.

5.6. Μία άλλη δυνατότητα αποτελεί ενδεχομένως η πρόβλεψη μίας διευθέτησης σύμφωνα με την οποία ένα επαγγελματικό σύστημα συνταξιοδότησης στηριζόμενο σε νόμους και ρυθμίσεις ενός κράτους μέλους θα μπορούσε να έχει έναν αριθμό τομέων στους οποίους είναι δυνατόν να ανήκουν εργαζόμενοι που εργάζονται σε άλλα κράτη μέλη επί ειδικής φορολογικής βάσεως. Έτσι, η λειτουργία του συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των προληπτικών και εποπτικών ελέγχων, των απαιτήσεων φερεγγυότητας και των επενδυτικών ρυθμίσεων, θα μπορούσε να διέπεται από τους νόμους και τις ρυθμίσεις του κράτους μέλους προέλευσης και να είναι σύμφωνη με τις αντίστοιχες πρακτικές, ενώ οι φορολογικές διευθετήσεις για τις εισφορές και τις παροχές θα μπορούσαν να είναι σύμφωνες με εκείνες του κράτους μέλους υποδοχής για εργαζόμενους που κατοικούν σ'αυτό.

5.7. Αυτό σημαίνει ότι θα μπορούσε να λειτουργήσει μία ελεύθερη αγορά για τα συστήματα συμπληρωματικών συντάξεων παρόμοια μ'εκείνη για τις ασφάλειες ζωής, χωρίς να θίγεται η αυτονομία των κρατών μελών σε θέματα φορολόγησης, διευθετήσεων κοινωνικής ασφάλισης και νόμων που διέπουν τη λειτουργία των συνταξιοδοτικών ταμείων.

6. Συμπεράσματα

6.1. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει το σχέδιο οδηγίας ως ένα περιορισμένο πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της εφαρμογής της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των ατόμων στους μηχανισμούς των δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης. Εκτιμά ότι το σχέδιο οδηγίας θα πρέπει να τροποποιηθεί, προκειμένου να επεκταθεί η μονοετής περίοδος για τους αποσπασμένους εργαζόμενους (παράγραφος 3.4.1 της γνωμοδότησης), να εξαιρεθούν οι ανωμαλίες που επισημαίνονται στο σημείο 3.7 και να ληφθούν υπόψη οι ειδικές παρατηρήσεις του μέρους 4.

6.2. Αναγνωρίζει τις μεγάλες δυσχέρειες οι οποίες παρεμποδίζουν την πρόοδο σ'αυτόν τον τομέα και οι οποίες οφείλονται στις πολύ διαφορετικές συνταξιοδοτικές διευθετήσεις που

⁽¹⁾ ΕΕ C 73 της 9.3.1998, σ. 109.

⁽²⁾ Το Καθεστώς της Ευρωπαϊκής Επιχείρησης αποτέλεσε το θέμα πρόσφατης γνωμοδότησης της ΟΚΕ, του Δεκεμβρίου 1997, ενώ αναμένεται και μία περαιτέρω γνωμοδότηση.

υφίστανται στα διάφορα κράτη μέλη, καθώς και στους νόμους, τις ρυθμίσεις και τις φορολογικές διευθετήσεις που τις διέπουν.

6.3. Εντούτοις, ζητεί από την Επιτροπή να συνεχίσει το έργο της στον τομέα αυτό, καταβάλλοντας κυρίως προσπά-

θειες για την αντιμετώπιση των θεμάτων που επισημαίνονται στη γνωμοδότηση του Δεκεμβρίου 1997 για το Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής, με παράλληλη συνεκτίμηση των συστάσεων που περιλαμβάνονται στο μέρος 5 της παρούσας γνωμοδότησης.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τροποποίηση του Κανονισμού ΕΟΚ αριθ. 1408/71 όσον αφορά την επέκτασή τους στους υπηκόους τρίτων χωρών»⁽¹⁾

(98/C 157/08)

Στις 6 Ιανουαρίου 1998 και σύμφωνα με το άρθρο 198, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 12 Μαρτίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Liverani.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειάς της, (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 109 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Βασισμένη στα άρθρα 51 και 235 της Συνθήκης ΕΚ, η πρόταση της Επιτροπής αποσκοπεί στην επέκταση του κοινοτικού συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71, στους μισθωτούς και στους μη μισθωτούς που είναι ασφαλισμένοι σε ένα κράτος μέλος και δεν είναι κοινοτικοί υπήκοοι.

1.2. Η πρόταση αποσκοπεί στην ενίσχυση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 και εμπίπτει στην πολιτική για την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας και της βελτίωσης του νομικού καθεστώτος που διέπει τους πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στην ΕΕ.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής και συμμερίζεται τα κίνητρα και τις αιτιολογικές σκέψεις που επιβεβαιώνουν τη σπουδαιότητα του στόχου της ίσης μεταχείρισης στον κοινωνικό τομέα των υπηκόων τρίτων χωρών όπως επισημαίνεται ήδη στο Λευκό Βιβλίο για την κοινωνική πολιτική (1994) και στο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα κοινωνικής δράσης (1995-1997)

2.2. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει σχετικά τις κατευθύνσεις που περιέχονται στις οικείες γνωμοδοτήσεις της για το καθεστώς των διακινούμενων εργαζομένων που προέρχονται από τρίτες χώρες⁽²⁾ και αναφέρει ότι η σημασία της εφαρμογής στον

⁽¹⁾ ΕΕ C 6 της 10.1.1998, σ. 15.

⁽²⁾ ΕΕ C 339 της 31.12.1991· ΕΕ C 159 της 17.6.1991.

τομέα της κοινωνικής πολιτικής των αρχών της μη διακριτικής μεταχείρισης έναντι των υπηκόων των τρίτων χωρών, που αποτελεί άλλωστε και συμβολή στην στρατηγική για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, επιβεβαιώθηκε και από τα πρόσφατα ψηφίσματα του Συμβουλίου⁽¹⁾ και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾.

2.3. Στο πλαίσιο αυτό η ΟΚΕ αναφέρει επίσης και το «Πρόγραμμα δράσης για την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων»⁽³⁾ που υποβλήθηκε από την Επιτροπή ταυτοχρόνως με την παρούσα πρόταση κανονισμού. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι η έγκριση του κανονισμού θα αποτελέσει μέσον καταπολέμησης της παράνομης και λαθραίας εργασίας. Προκειμένου για τον εσωτερικό συντονισμό όσον αφορά αποκλειστικώς τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών, η ΟΚΕ θεωρεί ότι ο τροποποιημένος κανονισμός θα αποτελέσει σημαντική νομική και διοικητική απλοποίηση,

(1) Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Οκτωβρίου 1995 σχετικά με την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στον τομέα της απασχόλησης και των κοινωνικών θεμάτων (ΕΕ C 296 της 10.11.1995).

(2) Ψήφισμα του ΕΚ της 15ης Ιουλίου 1993 σχετικά με την «ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα της μετανάστευσης» και της 30ής Ιανουαρίου 1997 σχετικά με τον «ρατσισμό, αντισημιτισμό και ξενοφοβία και το ευρωπαϊκό έτος κατά του ρατσισμού».

(3) Ανακοίνωση της Επιτροπής (97)586 τελ. της 12ης Νοεμβρίου 1997.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

δεδομένου ότι σήμερα ο συντονισμός της κοινωνικής ασφάλισης μεταξύ κρατών μελών για τους υπηκόους τρίτων χωρών διέπεται από πολυάριθμες διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες.

2.4. Τέλος, η ΟΚΕ λαμβάνει γνώση της αναλύσεως της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η επέκταση του κανονισμού στους υπηκόους τρίτων χωρών θα επιφέρει σημαντική μείωση των διοικητικών δαπανών ενώ θα μειωθούν επίσης και οι δημοσιονομικές επιπτώσεις δεδομένου ότι τα ενδιαφερόμενα άτομα είναι ήδη ασφαλισμένα σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ενός κράτους μέλους.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις των άρθρων 1, 2, και 22α του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 σχετικά με την κατάργηση των αναφορών στην ιθαγένεια των ενδιαφερομένων καθώς και στις ειδικές κατηγορίες ατόμων εκτός των κοινοτικών υπηκόων (απάτριδες, πρόσφυγες, επιζώντες υπηκόων τρίτων χωρών) καθώς και με την εισαγωγή του νέου άρθρου 95 γ περί μεταβατικών διατάξεων, σκοπός των οποίων είναι η προστασία των δικαιωμάτων που αποκτήθηκαν κατά την περίοδο πριν από την έναρξη ισχύος του νέου κανονισμού.

Η ΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο να συντομεύσει τις προθεσμίες για την έγκριση των τροποποιήσεων του κανονισμού.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τροποποίηση της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ σχετικά με τους κτηνιατρικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ενόψει της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς με σκοπό να επιτραπεί η ενίσχυση των ελέγχων»⁽¹⁾

(98/C 157/09)

Στις 16 Δεκεμβρίου 1997, το Συμβούλιο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας στο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Colombo, στις 5 Μαρτίου 1998.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 106 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η οδηγία 89/662/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τους κτηνιατρικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, βασίζεται στην αρνητική εμπειρία που προέκυψε από την αδυναμία αντιμετώπισης της ΣΕΒ (σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών), και στο γεγονός ότι ο πλέον σίγουρος και λιγότερο δαπανηρός τρόπος για την πρόληψη εμφάνισης παρόμοιων προβλημάτων είναι η πραγματοποίηση αυστηρότερων ελέγχων.

1.2. Λόγω της κατάργησης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, προβλέπεται ενίσχυση των κτηνιατρικών ελέγχων στον τόπο καταγωγής των ζωικών προϊόντων και η δυνατότητα ελέγχων στον τόπο του τελικού τους προορισμού.

1.3. Στην οδηγία αυτή θεωρείται καθοριστικής σημασίας η επίτευξη του στόχου της βελτίωσης της ανταλλαγής των πληροφοριών μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών.

1.4. Αν και τα κράτη μέλη αποφασίζουν για τον τρόπο εφαρμογής, στην οδηγία αυτή προτείνεται η επέκταση και στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές προϊόντων διατροφής ζωικής προέλευσης της σύνδεσης μεταξύ των κτηνιατρικών αρχών μέσω του μηχανογραφημένου δικτύου γνωστού με την ονομασία Animo, το οποίο προβλέπεται ήδη στην οδηγία 90/425/ΕΟΚ, σχετικά με τους κτηνιατρικούς και ζωοτεχνικούς ελέγχους.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την επέκταση της χρησιμοποίησης του μηχανογραφημένου συστήματος Animo στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για την ανθρώπινη κατανάλωση, όπως προβλέπεται στη οδηγία 89/662/ΕΟΚ και θεωρεί

ότι αυτή η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών ανταποκρίνεται στην βασική απαίτηση για τη διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας.

2.2. Η ΟΚΕ αν και εγκρίνει την επέκταση αυτή, αναγνωρίζει ωστόσο ότι με αυτή δεν αντιμετωπίζεται ριζικά το πρόβλημα της εξασφάλισης της ενίσχυσης των συστημάτων ελέγχου.

2.2.1. Καλεί ωστόσο την Επιτροπή να συνεχίσει τη δράση της προς την πραγματική εναρμόνιση των συστημάτων ελέγχου των προϊόντων διατροφής σε όλα τα κράτη μέλη.

3. Νομική βάση

3.1. Η Επιτροπή υπέβαλε την πρόταση στηριζόμενη στο άρθρο 100Α της Συνθήκης (εσωτερική αγορά), μολονότι η κανονιστική νομική βάση για το είδος αυτό της νομοθεσίας είναι το άρθρο 43 (γεωργία), διότι αφορά την παραγωγή και την πώληση των προϊόντων τα οποία αναφέρονται στο παράρτημα II. Η νομική υπηρεσία του Συμβουλίου επιβεβαιώνει ότι το άρθρο 43 αποτελεί όντως την κατάλληλη νομική βάση (γνώμη της νομικής υπηρεσίας του Συμβουλίου αριθ. 11180/97 της 10ης Οκτωβρίου 1997).

3.2. Η ΟΚΕ κατανοεί τα κίνητρα που ώθησαν την Επιτροπή να κάνει χρήση του άρθρου 100 Α ως νομική βάση της εξεταζόμενης οδηγίας. Τονίζει όμως ότι τα κίνητρα αυτά είναι εξίσου έγκυρα και στην περίπτωση που θα επιλεγόταν το άρθρο 43.

3.3. Μολαταύτα, προκειμένου να αντισταθμιστεί η μακρά και πολύπλοκη διαδικασία που προβλέπεται σήμερα κατ'εφαρμογήν του άρθρου 100 Α, προτείνεται ως νομική βάση το άρθρο 43 που έχει ήδη χρησιμοποιηθεί για όλα τα σχετικά θέματα της γεωργίας. Θα χρειασθεί να γίνει αναθεώρηση μέσω της θέσης σε ισχύ του άρθρου 129 της Συνθήκης του Άμστερνταμ.

⁽¹⁾ ΕΕ C 13 της 17.1.1998, σ. 12.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Άρθρο 12

4.1.1. Προς αποφυγή οποιασδήποτε πιθανής ερμηνείας σχετικά με την προέκταση του συστήματος Animo σε κάθε κράτος μέλος, η ΟΚΕ προτείνει:

— στην 1η παράγραφο, η φράση «δύναται να προεκταθεί» να γίνει «πρέπει να προεκταθεί».

— στη 2η παράγραφο, να διαγραφεί η λέξη «ενδεχόμενες».

4.2. Τελευταία αιτιολογική σκέψη

4.2.1. Να τροποποιηθεί η νομική βάση που αναφέρεται στην τελευταία «αιτιολογική σκέψη» με βάση το σημείο 3.3.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τη «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού καλλωπιστικών φυτών»

(98/C 157/10)

Στις 26 Ιανουαρίου 1998, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο είχε ανατεθεί η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Μαρτίου 1998, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Stokkers.

Κατά τη 353η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 111 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η καλλιέργεια καλλωπιστικών φυτών καταλαμβάνει σημαντικό μέρος της γεωργικής παραγωγής στην Κοινότητα. Η επίτευξη ικανοποιητικών αποτελεσμάτων στον τομέα αυτό εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τη ποιότητα και την υγιεινή κατάσταση του υλικού που χρησιμοποιείται για την καλλιέργεια των καλλωπιστικών φυτών. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ελεύθερη και η απρόσκοπτη κυκλοφορία, και οι ενδιαφερόμενοι σε όλη την Κοινότητα να είναι βέβαιοι ότι το πολλαπλασιαστικό υλικό που απολαύουν είναι καλής ποιότητας και ανταποκρίνεται στα φυτογυγιονομικά πρότυπα, έχει μεγάλη σημασία να καθοριστούν εναρμονισμένοι κανόνες σε κοινοτική κλίμακα. Τον Μάιο του 1996, η Επιτροπή ανέλαβε την πρωτοβουλία SLIM (Απλούστευση της Νομοθεσίας για την Ενιαία Αγορά), με την οποία επιδιώκει να διαπιστώσει με ποιό τρόπο θα μπορούσε να απλοποιηθεί η νομοθεσία που διέπει την εσωτερική αγορά. Για την εκτέλεση ενός πειραματικού προγράμματος επελέγησαν τέσσερις τομείς, στους οποίους συγκαταλέγονται και τα καλλωπιστικά φυτά. Αυτό συνέβη λόγω των δυσχερειών που αντιμετωπίζονταν κατά την προσπάθεια ενσωμάτωσης και εφαρμογής της νομοθεσίας. Μία αποκαλούμενη ομάδα SLIM κατήρτισε συστάσεις για την απλοποίηση της οδηγίας για τα καλλωπιστικά φυτά. Η σημερινή πρόταση της Επιτροπής συνεκτιμά τις συστάσεις της ομάδας SLIM, τις

παρατηρήσεις των κρατών μελών και των επαγγελματιών οργανώσεων. Η πρόταση της Επιτροπής στηρίζεται στο άρθρο 43 της Συνθήκης για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Προσέλαβε δε τη μορφή του πλήρους κειμένου της υφιστάμενης οδηγίας 91/682/ΕΟΚ, όπου οι τροποποιήσεις είναι υπογραμμισμένες.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Επιτροπή μπόρεσε να επιφέρει ορισμένες τροποποιήσεις οι οποίες απλοποιούν την κατάσταση. Με την πρότασή της, η ευθύνη για την κάλυψη των ποιοτικών απαιτήσεων μετατίθεται κατά πρώτον στους σημαντικότερους κριτικούς της αλυσίδας, που δεν είναι άλλοι παρά εκείνοι που απασχολούνται με την παραγωγή και τον πολλαπλασιασμό του μητρικού υλικού καθώς και με την εισαγωγή του. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τη μέθοδο αυτή, δεδομένου ότι, κατά την άποψή της, οι καταναλωτές μητρικού υλικού διαθέτουν επαρκείς εγγυήσεις για την ποιότητά του, ενώ παράλληλα αποφεύγονται τυχόν περιττές γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις.

2.2. Η πρόταση χειρίζεται επίσης με ισορροπημένο τρόπο τις εισαγωγές μητρικού υλικού, έτσι ώστε να μην υπάρχουν

φόβοι, αφενός, για τυχόν στρέβλωση του ανταγωνισμού και, αφετέρου, για το ενδεχόμενο να δημιουργηθεί ένας παράλληλος δίαυλος, ο οποίος θα μπορούσε να υπονομεύσει το σύστημα προστασίας της ποιότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.3. Η ΟΚΕ ασκεί κριτική για την επιλογή της Επιτροπής να επιτρέψει σε πολλές περιπτώσεις την εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 22 της οδηγίας, το οποίο προβλέπει την κατάρτιση περαιτέρω λεπτομερών κανόνων. Το θέμα αυτό εξετάζεται και στις ειδικές παρατηρήσεις.

2.4. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι έννοιες που χρησιμοποιούνται στην πρόταση πρέπει να οριστούν με ακριβέστερο τρόπο. Ιδιαίτερως εφιστάται η προσοχή στην έλλειψη ορισμού της έννοιας (καλλωπιστικά φυτά) και στους ορισμούς των εννοιών «πολλαπλασιαστικό υλικό» και «προμηθευτές». Η παρατήρηση αυτή έχει ως στόχο να προβλεφθεί το ενδεχόμενο να υπονομευθούν οι στόχοι της πρότασης από έννοιες οι οποίες μπορούν να ερμηνεύονται με πολλούς και διάφορους τρόπους. Το θέμα αυτό εξετάζεται και στο σημείο 3.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Τίτλος I (Πεδίο εφαρμογής)

3.1.1. Άρθρο 1

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η σχέση με τον κανονισμό 3 (ΕΚ) αριθ. 38/97 που αναφέρεται στη πρόταση της Επιτροπής, είναι ασαφής. Η προσθήκη που αναφέρεται είναι περιττή για τα φυτά τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού και δεν επιτρέπεται να διατίθενται στο εμπόριο. Για τα φυτά που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 338/97 και επιτρέπεται να διατίθενται στο εμπόριο ισχύει η παρούσα οδηγία.

3.2. Τίτλος II (Ορισμοί)

3.2.1. Άρθρο 3

Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η έννοια «πολλαπλασιαστικό υλικό» δεν έχει προσδιορισθεί στην πρόταση οδηγίας. Για τον λόγο αυτό προτείνει να διευκρινιστεί περαιτέρω η έννοια αυτή στην οδηγία.

3.2.2. Άρθρο 3, παράγραφος 1 (ορισμός πολλαπλασιαστικού υλικού)

Η ΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί ο ορισμός του πολλαπλασιαστικού υλικού κατά τον ακόλουθο τρόπο: «Πολλαπλασιαστικό υλικό: οι σπόροι, μέρη φυτών καθώς και κάθε φυτικό υλικό που προορίζεται ή που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον πολλαπλασιασμό και την καλλιέργεια καλλωπιστικών φυτών». Με την τροποποίηση αυτή συμπεριλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας κάθε είδος πολλαπλασιαστικού υλικού, ώστε να μην χρειάζεται περαιτέρω συζήτηση σε περίπτωση μεταγενέστερης αλλαγής του προσορισμού του.

3.2.3. Άρθρο 3, παράγραφος 2 (ορισμός της έννοιας προμηθευτής)

Συνίσταται να συμπεριληφθεί στον ορισμό της έννοιας του «προμηθευτή» η απαίτηση ότι είναι καταχωρημένο στις αρμόδιες αρχές και ανταποκρίνεται στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας. Αυτό προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθεί η οδηγία 77/93/ΕΟΚ (φυτώρια) για τη δυνατότητα εξαίρεσης από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

3.2.4. Άρθρο 3, παράγραφος 4 (αρμόδια επίσημη αρχή)

Η ΟΚΕ προτείνει να αντικατασταθεί ο όρος «αρμόδιος επίσημος οργανισμός» από τον όρο «αρμόδιος οργανισμός». Ο λόγος είναι ότι ακόμη και ένας μη δημόσιος οργανισμός πρέπει καταρχήν να μπορεί να λειτουργεί ως επίσημος οργανισμός, σε περίπτωση που το δημόσιο του έχει αναθέσει κρατικά καθήκοντα στον τομέα αυτό — χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η τελική ευθύνη δεν βαρύνει πλέον το δημόσιο. Στο παρόν κείμενο προβάλλεται η περιττή απαίτηση ότι πρέπει να πρόκειται για έναν δημόσιο οργανισμό.

3.2.5. Άρθρο 3, παράγραφος 9 (εργαστήρια)

Κατά την άποψη της ΟΚΕ η αναγνώριση εργαστηρίων δεν καθιστά απαραίτητο να θεσπιστούν περαιτέρω κανόνες με την εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 22 (άρθρο 8, παράγραφος 3· άρθρο 3, παράγραφος 4· σημείο 9 και άρθρο 15, παράγραφος 2).

3.3. Τίτλος III (Απαιτήσεις που πρέπει να πληροί το πολλαπλασιαστικό υλικό)

3.3.1. Άρθρο 6, παράγραφος 1

Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι πρέπει να διαγραφεί από το σημείο αυτό η φράση «τουλάχιστον κατά τον μακροσκοπικό έλεγχο» (είναι ουσιαστικά απαλλαγμένο από επιβλαβείς οργανισμούς και ασθένειες). Υπάρχουν ορισμένες ασθένειες, όπως οι ιώσεις, που μπορεί να διαπιστωθούν μόνο με εργαστηριακούς ελέγχους, ενώ δεν πρόκειται για τις ασθένειες που απαιτούν την επιβολή απομονώσεως. Στην περίπτωση αυτών των ιώσεων, το θέμα είναι να διαπιστωθεί σε ποιό βαθμό έχει μολυνθεί η παρτίδα του πολλαπλασιαστικού υλικού. Για τον σκοπό αυτό έχουν τεθεί συγκεκριμένες οριακές τιμές. Επιπροσθέτως, το τμήμα κρίνει ότι η βιωσιμότητα του πολλαπλασιαστικού υλικού πρέπει να συμπεριληφθεί ρητώς στις στοιχειώδεις ποιοτικές προϋποθέσεις.

3.3.2. Άρθρο 6, παράγραφος 3

Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η διάταξη που προτείνεται για τις ποιοτικές απαιτήσεις στην περίπτωση των βολβών ανθέων ενδέχεται να επαρκεί μόνο για ορισμένα φυτά. Για το λόγο αυτό, συνιστά στην Επιτροπή να συμπληρώσει με τη βοήθεια εμπειρογνομόνων τη διάταξη αυτή κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να καλύπτονται και οι βολβοί εν γένει, οι κόνδυλοι και τα ριζοφόρα.

3.4. *Τίτλος IV* (Απαιτήσεις για τους προμηθευτές πολλαπλασιαστικού υλικού)

3.4.1. Άρθρο 8

Η ΟΚΕ κρίνει ότι στις παραγράφους του άρθρου 8 καθώς και των υπόλοιπων άρθρων όπου γίνεται αναφορά στην έννοια «έγκριση», θα ήταν καλύτερα να αντικατασταθεί η λέξη αυτή από τη φράση «καταχωρημένοι». Η παραπομπή στην οδηγία 77/93/ΕΟΚ προξενεί σύγχυση και θα ήταν προτιμότερο να διαγραφεί. Μία έγκριση με βάση τις διατάξεις αυτής της οδηγίας δεν σημαίνει απαραίτητα ότι πληρούνται οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας. Παρεμπιπτόντως, οι λέξεις «έγκριση» και «καταχωρημένος» θα μπορούσαν να διαγραφούν από όλο το κείμενο σε περίπτωση που στον ορισμό της έννοιας «προμηθευτής» συμπεριληφθεί ο όρος της καταχώρησης.

3.4.2. Άρθρο 9, παράγραφος 1, τρίτη περίπτωση

Η παραπομπή σε ένα εγκεκριμένο εργαστήριο θα μπορούσε να προκαλέσει σύγχυση επειδή, στην περίπτωση αυτή, χρειάζεται ένας ορισμός της έννοιας «εγκεκριμένο εργαστήριο», καθώς επίσης και μία περαιτέρω διευκρίνιση των μεθόδων ανάλυσης που πρέπει να εφαρμόζονται.

3.4.3. Άρθρο 9, παράγραφος 4

Η ΟΚΕ κρίνει ότι στην περίπτωση του άρθρου αυτού δεν χρειάζεται να εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 22.

3.5. *Τίτλος V* (εμπορία και σήμανση πολλαπλασιαστικού υλικού)

Η ΟΚΕ κρίνει ότι στις περιπτώσεις συσκευασίας πολλαπλασιαστικού υλικού που αναφέρονται στο σημείο αυτό δεν υπάρχει ανάγκη να εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 22 της οδηγίας.

3.6. *Τίτλος VIII* (Μέτρα ελέγχου και γενικές διατάξεις)

3.6.1. Άρθρο 21

Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι απαλλαγές που αναφέρονται στο άρθρο αυτό δεν πρέπει να σχετίζονται με την απαραίτητη υποδομή ελέγχου.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόληψη των νέων εμποδίων στην ενιαία αγορά» (Παρατηρητήριο της ενιαίας αγοράς)

(98/C 157/11)

Στις 10 Ιουλίου 1997 και σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 3 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα την «Πρόληψη των νέων εμποδίων στην ενιαία αγορά».

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαρτίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Vever.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 76 ψήφους υπέρ, 7 κατά και 6 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επεξεργάζεται σήμερα, κατά πρωτοβουλία της Επιτροπής, ένα σχέδιο δράσης για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς μέχρι το τέλος του 1998. Τόσο στο πνεύμα όσο και στο χρονοδιάγραμμά του, το σχέδιο δράσης ανταποκρίνεται στις ευχές που είχε εκφράσει και η ΟΚΕ ήδη το 1995, δηλαδή να δοθεί νέα πνοή στις εργασίες, οι οποίες έτειναν να λιμνιάσουν, και να εδραιωθούν στην ενιαία αγορά οι καθοριστικές εξελίξεις που επιβάλλει η καθιέρωση του ευρώ.

1.2. Υποστηρίζοντας σθεναρά το σχέδιο δράσης, η ΟΚΕ υπενθύμισε, μετά από ακρόαση που διοργάνωσε στις 5 Μαρτίου 1997, ότι δεν αρκεί να υιοθετηθούν οι τελευταίες εναπομένουσες κοινοτικές οδηγίες για να εξασφαλισθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των αγαθών, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων. Ένα αποφασιστικό στοιχείο για τη σταθερή λειτουργία της ενιαίας αγοράς είναι να εξευρεθούν κατάλληλα μέσα για την πρόληψη στην πηγή της δημιουργίας νέων εμποδίων, που δημιουργούνται από τη διαρκή και διευρυνόμενη ροή συνεχώς νέων εθνικών ρυθμίσεων. Παρόλες τις οδηγίες που έχουν ήδη υιοθετηθεί και τις απτές προόδους που έχουν επιτευχθεί στην ελευθέρωση των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, είναι ακόμη πολύ πιο εύκολο να εισαχθεί ένα νέο εμπόδιο στην ενιαία αγορά παρά να αποτραπεί εκ των προτέρων ή να επανορθωθεί εκ των υστέρων σε κοινοτικό επίπεδο.

1.3. Με την έκδοση μιας γνωμοδότησης πρωτοβουλίας για την πρόληψη των νέων εμποδίων στους κόλπους της ενιαίας αγοράς, η ΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή των κοινοτικών οργάνων και των κρατών μελών σ' αυτήν την ουσιώδη πτυχή της ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς, που είναι ακόμη πολύ παραμελημένη. Η επιτυχία του σχεδίου δράσης θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη σημασία που θα δοθεί στα μέσα αποτελεσματικής και μακρόπνοης θεραπείας της υπερβολικής δημιουργίας νέων εμποδίων στην πηγή τους.

2. Το νομικό καθεστώς που διέπει τις εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις

2.1. Η λειτουργία της ενιαίας αγοράς αποσκοπεί στον συμβιβασμό της ελεύθερης εγκατάστασης και κυκλοφορίας με την κοινωνική μέριμνα και την προστασία της υγείας του κατανα-

λωτή και του περιβάλλοντος και περιλαμβάνει συγκεκριμένες κατανομές αρμοδιοτήτων μεταξύ του κοινοτικού, του εθνικού και ενδεχομένως του περιφερειακού επιπέδου. Ο μηχανισμός της στηρίζεται σε τέσσερα κύρια στοιχεία: καταρχήν υποχρέωση να καταργηθούν οι εθνικοί περιορισμοί των συναλλαγών, σύγκλιση των εθνικών νομοθεσιών στους τομείς που απαιτούνται για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, αμοιβαία αναγνώριση των εθνικών ρυθμίσεων, η οποία θα επιτρέψει την ελεύθερη κυκλοφορία, και προηγούμενη γνωστοποίηση των εθνικών νομοθετικών σχεδίων που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στην ενιαία αγορά (η οποία συμπληρώνεται με δυνατότητα a posteriori ελέγχου).

2.2. Τα άρθρα 30-36 της Συνθήκης επιβάλλουν στα κράτη μέλη να καταργήσουν όλους τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών, καθώς και τα μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος, με την επιφύλαξη ορισμένων επιτακτικών αναγκών, οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν αίτιο διατήρησης περιοριστικών εθνικών διατάξεων. Αυτές οι επιτακτικές ανάγκες, οι οποίες δικαιολογούνται κυρίως ως μέριμνα για την προστασία των καταναλωτών ή του περιβάλλοντος, δεν πρέπει να αποτελούν ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Πρέπει να είναι τεκμηριωμένες και αναλογικές και να ελέγχονται από την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Έτσι, η νομολογία (απόφαση «Cassis de Dijon») ορθώς υπενθύμισε ότι η ελεύθερη κυκλοφορία πρέπει να παραμείνει ο κανόνας και οι εθνικοί περιορισμοί η εξαίρεση. Παρατηρείται, ωστόσο, σήμερα μια τάση των κρατών μελών να αναπτύσσουν μεγάλη νομοθετική δραστηριότητα στον τομέα του άρθρου 36.

2.3. Προκειμένου να προωθήσει μια στοιχειώδη σύγκλιση αυτών των εθνικών νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγκάστηκε να υιοθετεί, ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες, ειδικά μέτρα που θα συμβάλουν στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς (άρθρο 100 Α). Σ' αυτή τη διάταξη στηρίζεται ουσιαστικά η νομοθεσία που αποσκοπεί στην προσέγγιση των διατάξεων των κρατών μελών λόγω της ενιαίας αγοράς, η οποία αποφασίζεται με ειδική πλειοψηφία από το Συμβούλιο βάσει της διαδικασίας συναπόφασης του Κοινοβουλίου (πλην των διατάξεων που αφορούν τη φορολογία και την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων). Αυτή η κοινή νομοθεσία αποσκοπεί,

σύμφωνα με την ίδια τη Συνθήκη, σε ένα «υψηλό επίπεδο προστασίας» σε θέματα υγείας, ασφάλειας, προστασίας του περιβάλλοντος και προστασίας των καταναλωτών, αλλά αφήνει στα κράτη μέλη ένα συχνά σημαντικό περιθώριο ελευθερίας να εκδίδουν συμπληρωματικά μέτρα, πράγμα που, χωρίς την κατάλληλη εποπτεία, ενδέχεται να οδηγήσει σε νέο κατακεραματισμό της ενιαίας αγοράς.

2.4. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί, πάντως, να αναπτύξει μηχανισμούς ισοδυναμίας των μέτρων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, ώστε να εξασφαλισθεί μια αμοιβαία αναγνώριση που θα διατηρεί την ελεύθερη κυκλοφορία στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς ακόμη και σε περιπτώσεις έλλειψης εναρμόνισης ή εναρμόνισης μόνο εν μέρει (άρθρο 100 Β). Όμως, αυτοί οι μηχανισμοί δεν εφαρμόζονται ακόμα με αποτελεσματικό και απλουστευμένο τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη.

2.5. Για να εξασφαλίσει τη διαφάνεια και τον έλεγχο των πρωτοβουλιών των κρατών μελών που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, η οδηγία 83/189/ΕΟΚ καθιέρωσε μια διαδικασία προηγούμενης ενημέρωσης, η οποία ολοκληρώθηκε την 1η Ιανουαρίου 1997 (απόφαση 3052/95) με την υποχρέωση γνωστοποίησης των ατομικών μέτρων που μπορεί να παρεμποδίζουν τις αναγκαίες αναγνωρίσεις και η οποία σήμερα καλύπτει όλα τα γεωργικά και βιομηχανικά προϊόντα. Η ρύθμιση αυτή επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος να ενημερώνει την Επιτροπή, και διαμέσου αυτής τα άλλα κράτη μέλη, για τα τεχνικά ρυθμιστικά του σχέδια που ενδέχεται να έχουν επίρροια στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Καθιερώνει την απαγόρευση της εφαρμογής οποιουδήποτε μέτρου επί ένα τρίμηνο, για να μπορέσει η Επιτροπή, αφού λάβει τις παρατηρήσεις των άλλων κρατών μελών και διαβουλευθεί με τους ενδιαφερόμενους βιομηχανικούς κύκλους, να εξετάσει τα μέτρα και, αν υπάρχει λόγος, να λάβει πρωτοβουλίες εναντίον τους (αίτηση παράτασης του status quo από τρεις σε έξι μήνες, αίτηση τροποποίησης των γνωστοποιηθέντων σχεδίων, ενδεχόμενη αιτιολογημένη γνώμη που να θέτει σε κίνηση τη διαδικασία για παράβαση).

2.6. Η Επιτροπή μπορεί έτσι να επαληθεύει τις επιπτώσεις των γνωστοποιούμενων μέτρων στην ενιαία αγορά, τη συμμόρφωσή τους με τους κοινοτικούς κανόνες — Συνθήκη και κανονισμούς —, το βάσιμο και την αναλογικότητά τους όταν δημιουργούν εμπόδια. Σε γενικές γραμμές, αυτή η διαδικασία της προηγούμενης ενημέρωσης και ελέγχου λειτουργεί αποδοτικά, αλλά ο πολλαπλασιασμός των κοινοποιήσεων δείχνει ότι χρειάζονται πολλά ακόμα να γίνουν για να επιβληθεί μια καλύτερη πειθαρχία στα κράτη μέλη. Εξάλλου, η διαδικασία παραμένει προς το παρόν περιορισμένη στα ρυθμιστικά σχέδια που αφορούν τα προϊόντα και όχι και τις υπηρεσίες, παρόλο που η Επιτροπή έχει παρουσιάσει προτάσεις για την επέκτασή της στις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών, προτάσεις

που έχουν εγκριθεί από την ΟΚΕ και βρίσκονται στη διαδικασία έγκρισης σε άλλα όργανα.

2.7. Η Συνθήκη προβλέπει, επίσης, τη δυνατότητα ελέγχου εκ των υστέρων, όχι μόνο από πλευράς της Επιτροπής, αλλά και κάθε κράτους μέλους, και τη δυνατότητα κίνησης βάσει αυτού της διαδικασίας για παράλειψη. Όμως, αυτή η διαδικασία πολύ σπάνια φαίνεται να οδηγεί στην εφαρμογή τέτοιων μέτρων στην πράξη.

2.8. Τέλος, οι διατάξεις που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων εμπίπτουν μερικώς μόνο στις κοινοτικές διαδικασίες. Αφορούν επίσης ζητήματα πολιτικής και δικαστικής τάξεως και ασφαλείας και ζητήματα που σχετίζονται με υπηκόους τρίτων χωρών, τη λειτουργία του «τρίτου πυλώνα» που θεσπίζει η Συνθήκη του Μάαστριχ, ο οποίος υπόκειται σε ειδικές διαδικασίες συνεργασίας των κυβερνήσεων. Η νέα Συνθήκη του Άμστερνταμ προσπάθησε, ωστόσο, να ενισχύσει τις διασυνδέσεις κοινοτικών και διακυβερνητικών αρμοδιοτήτων σ' αυτόν τον τομέα, με πιο εξελικτικούς και συνεργασιακούς όρους. Λόγω αυτών τους των ιδιαιτεροτήτων, οι διατάξεις που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων δεν αναφέρονται στην παρούσα γνωμοδότηση παρά μόνο ενδεικτικώς. Θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο βαθύτερου προβληματισμού της ΟΚΕ σε διευρυμένο πλαίσιο.

3. Πρόσφατη εξέλιξη των εθνικών κανονιστικών ρυθμίσεων

3.1. Διαπιστώνεται κατ' αρχάς σαφής αύξηση των εθνικών κανονιστικών πράξεων που ενδέχεται να δημιουργήσουν νέα εμπόδια. Οι ετήσιες γνωστοποιήσεις στην Επιτροπή ανήλθαν, από ρυθμό 350 περίπου κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής της διαδικασίας 83/189/ΕΟΚ, σε περίπου 450 κατά τα επόμενα έτη και έφθασαν τον αριθμό-επίδοση των 900 το 1997. Έστω και αν διαπιστώνεται ότι ο αριθμός αυτός συμπεριλαμβάνει την εξαιρετική περίπτωση 230 καθυστερημένων κοινοποιήσεων της Ολλανδίας, οι 670 υπόλοιπες κοινοποιήσεις του 1997 αντιπροσωπεύουν μια εντονότατη αύξηση της τάξεως του 40 % μέσα σε ένα έτος. Βεβαίως, αυτό αποδεικνύει ότι η διαδικασία λειτουργεί και ότι τα κράτη σέβονται τις υποχρεώσεις τους για κοινοποίηση. Αυτό, όμως, εκφράζει έναν πολλαπλασιασμό των εθνικών νομοθετικών σχεδίων που υποβάλλει την Επιτροπή σ' ένα πολύ βαρύ έργο εποπτείας, το οποίο δεν αφορά μόνο τη ΓΔ XV και τη ΓΔ III, αλλά και τις άλλες ενδιαφερόμενες ΓΔ ανάλογα με τις τεχνικές τους αρμοδιότητες.

3.2. Ένας επιβαρυντικός παράγοντας είναι ότι αυτές οι νέες εθνικές πρωτοβουλίες επικεντρώνονται τα τελευταία χρόνια ως επί το πλείστον (90 %) σε τομείς θεωρητικώς εναρμονισμένους. Σε τομεακό επίπεδο, πρόκειται κυρίως για τις τηλεπικοινωνίες, τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα, τις οικοδομές και τα δημόσια έργα, τις μηχανολογικές κατασκευές και τις μεταφορές. Οι σχετικές τεχνικές ρυθμίσεις αφορούν κυρίως την υγιεινή, την υγεία και την ασφάλεια, την προστασία του καταναλωτή και το περιβάλλον. Οι αιτίες αυτής της κατάστασης είναι

πολλές και ποικίλες. Αφενός, πρόκειται για τομείς και πεδία που η δημόσια εξουσία έχει περισσότερους λόγους να ρυθμίσει από ό,τι άλλα, είτε σε κοινοτικό είτε σε εθνικό επίπεδο. Αφετέρου, η κοινοτική νομοθεσία έχει αφήσει περιθώριο για εθνικές ρυθμίσεις, καθόσον επικεντρώνεται κυρίως στις «ουσιώδεις απαιτήσεις». Όμως, αν και στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας η Επιτροπή φροντίζει αυτές οι ουσιώδεις απαιτήσεις να συνιστούν τόσο κατώτερες όσο και ανώτερες προδιαγραφές, τα κράτη μέλη τείνουν μερικές φορές να θεωρήσουν ότι μπορούν να προσθέτουν συμπληρωματικές προδιαγραφές, διατηρώντας ταυτόχρονα, στους τομείς της προστασίας του καταναλωτή και της προστασίας του περιβάλλοντος, πραγματικά περιθώρια ελευθερίας να εκδίδουν κανόνες που υπερβαίνουν αυτές τις κοινές προδιαγραφές.

3.3. Πρέπει επίσης να μνημονευθεί, πέρα από την πάντα έντονη αλληλοεπικάλυψη των εθνικών τεχνικών ρυθμίσεων, η ανάπτυξη εθνικών ή και περιφερειακών σημάτων και ετικετών, τα οποία, χωρίς να έχουν δεσμευτικό νομικό αποτέλεσμα, μπορούν επίσης να συμβάλουν στην παρεμπόδιση της ελεύθερης εμπορίας στην κλίμακα της ενιαίας αγοράς. Η αμοιβαία αναγνώριση των εθνικών πιστοποιητικών επίσης παρεμποδίζεται ενίοτε από ορισμένους αγοραστές που επιμένουν να απαιτούν στην πράξη την απόκτηση εθνικού πιστοποιητικού.

3.4. Η ανάλυση των κοινοποιήσεων από την Επιτροπή αποκάλυψε ότι το ένα τρίτο δεν απαιτούσε καμία παρατήρηση από πλευράς της, ενώ ένα τρίτο επιδέχονταν ελάχιστες παρατηρήσεις και ένα τρίτο παρατηρήσεις πολύ πιο σημαντικές, που οδήγησαν την Επιτροπή να ζητήσει παράταση της απαγόρευσης εφαρμογής του κοινοποιηθέντος σχεδίου από 3 σε 6 μήνες. Συνολικά, μπορεί να θεωρηθεί ότι μία στις δύο κοινοποιήσεις έθετε πραγματικό πρόβλημα, λιγότερο ή περισσότερο σημαντικό, από τη σκοπιά του κοινοτικού δικαίου. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, τα κράτη συμμεορφώθηκαν με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής, η οποία τους ζητούσε να τροποποιήσουν το σχέδιο ή, τουλάχιστον, να συμπεριλάβουν ρήτρα αμοιβαίας αναγνώρισης των προϊόντων που εισάγονται από άλλο κράτος μέλος.

3.5. Σημειώνεται, επίσης, ότι μέσω αυτής της διαδικασίας κοινοποίησης τα κράτη μέλη απέκτησαν και τα ίδια τη δυνατότητα να αλληλοελέγχονται και να κοινοποιούν στην Επιτροπή εμπειρισματομέγες γνώμες για τις πρωτοβουλίες που κρίνουν ότι δημιουργούν πρόβλημα. Καλούνται έτσι να ασκούν ένα είδος συλλογικού, κοινού ελέγχου, τον οποίο και πράγματι ασκούν, αφού παρεμβαίνουν σχεδόν εξίσου συχνά με την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πράγμα που καταδεικνύει τη χρησιμότητα αυτής της διαδικασίας.

3.6. Υπογραμμίζεται, τέλος, ότι αυτή η αύξηση των εθνικών κανονιστικών ρυθμίσεων συνέπεσε με μια αντίθετη εξέλιξη της κοινοτικής νομοθεσίας, η οποία παρουσίασε σαφή μείωση κατά

τη διάρκεια των τελευταίων ετών. Αυτή η συρρίκνωση της κοινοτικής νομοθεσίας οφείλεται σε δύο λόγους: πρώτον, ότι η πλειοψηφία των αναγκαιών οδηγιών για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς είχε υιοθετηθεί νωρίτερα με το πρόγραμμα του 1992 και, δεύτερον, ότι η έμφαση που δόθηκε κατά τα τελευταία χρόνια στο στόχο της ελάφρυνσης της κοινοτικής νομοθεσίας, ιδίως μέσω των συστάσεων της έκθεσης Molitor, παρακίνησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επικεντρώσει και πάλι τις προτάσεις της (προσέγγιση του «καλύτερου νομοθετικού έργου») και να υποβάλει λιγότερες νέες προτάσεις από ό,τι κατά το παρελθόν.

3.7. Υφίσταται, ως εκ τούτου, μια σαφώς άνιση κατάσταση σε ποσοτικό επίπεδο. Κατά την περίοδο 1992-1994 τα κράτη μέλη υιοθέτησαν 1346 εθνικά κανονιστικά μέτρα, ενώ η Κοινότητα μόνο 116. Και τα κράτη που υποστηρίζουν με το μεγαλύτερο σθένος την ανάγκη περιορισμού των κοινοτικών ρυθμίσεων (όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Γαλλία) είναι παραδόξως αυτά που κοινοποίησαν τον μεγαλύτερο αριθμό νέων εθνικών σχεδίων. Επίσης, ενώ η κοινοτική νομοθεσία είναι εκ φύσεως απορρυθμιστική, αφού αποσκοπεί στη μετατροπή 15 διαφορετικών διατάξεων σε μία και μόνη, οι εθνικές νομοθεσίες δεν κάνουν κατ' αρχήν ποτέ τίποτα άλλο από το να προσθέτουν νέα μέτρα χωρίς να καταργούν κανένα (έστω και αν τα μέτρα αυτά ενδέχεται να δικαιολογούνται, σε δεδομένο πλαίσιο, για την προστασία του πολίτη ή του καταναλωτή).

4. Λόγοι που συνηγορούν υπέρ της αποκατάστασης της ισορροπίας

4.1. Αν δεν υπάρξει πιο αποτελεσματική αντίδραση στη δημιουργία εμποδίων στην πηγή, η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς θα μοιάζει με ορίζοντα που συνεχώς απομακρύνεται όσο προχωρούμε προς τον στόχο (όσο και αν είναι αναπόφευκτο να διατηρηθούν και ορισμένες εθνικές ή/και περιφερειακές διαφορές σε μια ενιαία αγορά που θεωρείται «ολοκληρωμένη»). Εξάλλου, ακόμη και αφού υιοθετηθούν οι κύριες οδηγίες, η διατήρηση της ομαλής λειτουργίας της ενιαίας αγοράς θα παραμείνει ένα μόνιμο πρόβλημα, το οποίο θα πρέπει να βρσκει κάθε φορά κατάλληλες «αυτοδιορθωτικές» λύσεις.

4.2. Ομοίως, δεν θα υπάρξει ικανοποιητική αντίδραση στην ελάφρυνση, την απλοποίηση και τη διασαφήνιση των ρυθμίσεων της ενιαίας αγοράς, αν το θέμα αυτό δεν αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού και δράσεων που να καλύπτουν και τις ρυθμίσεις του εθνικού και του περιφερειακού επιπέδου.

4.3. Φαίνεται επίσης αναγκαίο να αλλάξει η συμπεριφορά των κρατών με την προσέγγιση της καθιέρωσης του ευρώ. Όπως το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης επιβάλλει τη σύγκλιση των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών,

έτσι και η λειτουργία της ενιαίας αγοράς με ενιαίο νομισματικό καθεστώς θα πρέπει να προκαλέσει μια μεγαλύτερη σύγκλιση των εθνικών νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων και, κατά πάσα πιθανότητα, ένα συνεχές μέλημα «ευρωσυμβατότητας».

4.4. Πρέπει, ακόμη, να υπάρχει εποπτεία για την ενίσχυση της διαφάνειας των νέων εθνικών μέτρων προκειμένου να αρθούν οι κίνδυνοι παρέκκλισης που θα μπορούσαν ενδεχομένως να προκύψουν από δύο καινοτομίες της Συνθήκης του Άμστερνταμ που υπογράφηκε το 1997. Για την ακρίβεια, η νέα Συνθήκη αφήνει στα κράτη μέλη την ευχέρεια, όχι μόνο να διατηρήσουν, αλλά και να θεσπίσουν εθνικούς κανόνες ανστηρότερους από την κοινοτική νομοθεσία άρθρο 95.5 (πρώην 100α4), ενώ το μόλις προηγούμενο άρθρο 95.3 (πρώην 100α3) παρέχει ήδη στα κράτη μέλη υψηλό βαθμό προστασίας των υπηκόων τους. Αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατηρήσει το δικαίωμα ελέγχου αυτών των μέτρων για προθεσμία ενός εξαμήνου, η συμφωνία της θεωρείται σιωπηρώς δεδομένη μετά την πάροδο αυτής της περιόδου. Από την άλλη πλευρά, τα κράτη μέλη μπορούν να ενισχύουν, στον τομέα του περιβάλλοντος μέσω του άρθρου 176 (πρώην 130τ), τα μέτρα που υιοθετεί η Ευρωπαϊκή Ένωση βάσει του άρθρου 176 (πρώην 130τ).

4.5. Τέλος, αυτό το θέμα θα αποκτήσει αυξημένη σημασία με την προοπτική των νέων διευρύνσεων, οι οποίες θα πολλαπλασιάσουν τις δυνατότητες δημιουργίας νέων εμποδίων στην πηγή από πλευράς των κρατών μελών. Πρέπει, λοιπόν, έως τότε να έχουν συμφωνηθεί και εφαρμοσθεί οι κατάλληλες λύσεις.

4.6. Πρέπει, έτσι, να βρεθεί εκ νέου μια στενή, διαρκής και ικανοποιητική σχέση μεταξύ των αναγκών λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, της προστασίας του καταναλωτή και του περιβάλλοντος και των επιταγών της επικουρικότητας. Αυτή η σχέση πρέπει να στηριχθεί σε μέτρα που να εξασφαλίζουν περισσότερη ευελιξία των συναλλαγών, περισσότερη απλοποίηση της νομοθεσίας, περισσότερη συμβατότητα μεταξύ των εθνικών μέτρων και, γενικά, περισσότερη διαφάνεια στην κλίμακα της ενιαίας αγοράς.

5. Συνιστώμενες δράσεις σε εθνικό επίπεδο

5.1. Κρίνεται γενικά απαραίτητο να πεισθούν τα κράτη μέλη να αλλάξουν στάση απέναντι στις ρυθμιστικές υπερβολές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει ήδη αναγνωρίσει και από μόνο του την ανάγκη μιας πορείας προς την ελάφρυνση των ρυθμίσεων και σε αυτά τα κράτη μέλη. Πρέπει λοιπόν να εφαρμοσθούν και στα ίδια τα κράτη μέλη οι συστάσεις που η έκθεση Molitor απηύθυνε στα κοινοτικά όργανα: καλύτερη αναδιοργάνωση των υφιστάμενων ρυθμίσεων, λιγότερες νέες ρυθμίσεις, περισσότερη απλοποίηση των ήδη εν ισχύ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καλούνται να υποβάλλουν κάθε χρόνο στην Επιτροπή έκθεση με τον απολογισμό της συμβολής τους στην ελάφρυνση και την απλοποίηση της νομοθεσίας στην Ευρώπη. Η Επιτροπή θα μπορούσε έτσι να αντλεί ορισμένα γενικά συμπεράσματα και να τα υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

5.2. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να υιοθετούν λιγότερες εθνικές ρυθμίσεις στους τομείς που αποτελούν αντικείμενο εναρμονιστικών μέτρων σε κοινοτικό επίπεδο. Αυτό αφορά κατά πρώτο λόγο τα μέτρα εθνικής μεταφοράς των οδηγιών, όπου τα κράτη μέλη πρέπει να φροντίζουν να μην εισάγουν υπερβολικές διοικητικές διατάξεις, υπερβαίνοντας το στόχο της οδηγίας.

5.3. Όταν ένα κράτος μέλος υιοθετεί ένα μέτρο εθνικής ρύθμισης με ενδεχόμενη επίπτωση στην ενιαία αγορά, θα πρέπει να υποχρεούται κατ' αρχήν να συμπεριλαμβάνει σαφώς στη ρύθμιση μια ρήτρα διατυπωμένη σύμφωνα με ένα στερεότυπο υπόδειγμα, κοινό για όλα τα κράτη μέλη, που θα διευκρινίζει ότι έλαβε υπόψη μεν, υπό τον έλεγχο της ευρωπαϊκής κοινοποίησης, τα μέσα για την αποφυγή όσο γίνεται παρεμπόδισης της εισαγωγής προϊόντων που παράγονται και διατίθενται στο εμπόριο ελεύθερα σε άλλο κράτος μέλος.

5.4. Θα μπορούσε, επίσης, να συμφωνηθεί ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να αναστέλλουν την υιοθέτηση μιας εθνικής ρύθμισης σε τομέα που πρόκειται να αποτελέσει αντικείμενο σχεδιαζόμενης ευρωπαϊκής τυποποίησης (και όχι μόνο, όπως συμβαίνει σήμερα, σχεδιαζόμενης ευρωπαϊκής νομοθεσίας).

5.5. Σε ένα άλλο επίπεδο, πρέπει να αναπτυχθεί η κατάρτιση των εκλεγμένων αξιωματούχων, των δημόσιων υπαλλήλων, των δικαστών και των νομικών των κρατών μελών σε σχέση με τις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς και, ιδιαίτερα, με την αρχή της «εθνικής μεταχείρισης» των κοινοτικών υπηκόων, η οποία δεν έχει ακόμη εισαχθεί στις διοικητικές νοσοτροπίες (π.χ. νόμοι για την κοινωνική ασφάλιση, τη φορολογία, τη μόνιμη κατοικία κ.λπ.). Η αναγκαία αυτή κατάρτιση θα πρέπει να επεκταθεί και στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, όπου συχνά παρατηρείται ανεπαρκής γνώση της κοινοτικής νομοθεσίας. Για παράδειγμα, η συγκεκριμένη εφαρμογή της αναγνώρισης των ισοτιμιών των επαγγελματιών προσόντων ή του δικαιώματος διαμονής των κοινοτικών υπηκόων επιβάλλει συχνά την κατευθείαν προσφυγή στην κεντρική διοίκηση.

5.6. Προσπάθεια ενημέρωσης θα πρέπει να διενεργηθεί και προς την κατεύθυνση των κοινοτικών υπηκόων από άλλα κράτη μέλη, με σκοπό να τους βοηθήσει να εξοικειωθούν με τις συνηθέστερες πράξεις και διοικητικές διαδικασίες και να απλοποιήσει την πραγματική άσκηση της ελευθερίας εγκατάστασης εντός της Ένωσης.

5.7. Τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ, τα οποία είναι ήδη στενά συνδεδεμένα με τη μεταφορά του κοινοτικού κεκτημένου, και στον ανώτατο δυνατό βαθμό τα υποψήφια κράτη για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα οποία πρέπει να ενσωματώσουν προοδευτικά αυτό το κεκτημένο στη νομοθεσία τους, θα πρέπει να κληθούν να λάβουν ανάλογα μέτρα, τα οποία θα τελούν επίσης υπό τη δέουσα εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

6. Συνιστώμενες δράσεις σε κοινοτικό επίπεδο

6.1. Κατά πρώτον, οι ανωτέρω συστάσεις προς τα κράτη θα μπορούσαν να τεθούν ευκολότερα σε εφαρμογή, αν αποτελούσαν αντικείμενο κοινής δέσμευσης, όπως ένας κώδικας συμπεριφοράς των κρατών. Ο κώδικας αυτός θα μπορούσε να λάβει τη μορφή συστάσεως του Συμβουλίου, κατοχυρώνοντας έτσι την εποπτεία από μέρους της Επιτροπής.

6.2. Όσον αφορά την κοινοτική νομοθεσία, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα όρια που τίθενται στην ελάφρυνσή της, ιδίως έναντι της μη μεταβαλλόμενης τάσης των κρατών μελών να προβαίνουν σε δική τους, υπερβολική νομοθετική και ρυθμιστική δραστηριότητα. Ένα μέσο για την προαγωγή της ελάφρυνσης και της απλοποίησης των κανονιστικών ρυθμίσεων στην Ευρώπη είναι, πράγματι, να διατηρηθεί η κοινοτική νομοθεσία σε επίπεδο επαρκές για τη σύγκλιση των εθνικών ρυθμίσεων. Προπαντός, όμως, πρέπει να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητά της.

6.3. Πρέπει να επισημανθεί, κατ' αρχάς, ότι η εναρμόνιση χάνει πολλή από την αποτελεσματικότητά της, όταν επιβάλλει στα κράτη μέλη μόνο ένα κατώτατο επίπεδο, αλλά τα αφήνει ελεύθερα να προχωρήσουν πέρα από αυτό. Η περίπτωση αυτή συναντάται συχνά σε εναρμονίσεις που αφορούν κυρίως την προστασία του περιβάλλοντος και των καταναλωτών, όπου τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν εθνικές ρυθμίσεις που προχωρούν πέραν από εκείνες που έχουν υιοθετηθεί στο κοινοτικό επίπεδο. Αυτή η ασυμμετρία μπορεί να αφαιρέσει από την εναρμόνιση μεγάλο μέρος της αποτελεσματικότητάς της, διότι οι αποκλίσεις καταστραφούν την ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, βλάπτοντας την ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων, την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελεύθερη εγκατάσταση στην ενιαία αγορά. Θα πρέπει να επιστρέψουμε σε μια πιο αποτελεσματική αντίληψη της εναρμόνισης, εξετάζοντας το ενδεχόμενο, σε ορισμένους τομείς για τους οποίους θα ενδείκνυτο αυτή η προσέγγιση, της συχνότερης προσφυγής σε κανονισμούς παρά σε οδηγίες. Περιορίζοντας τη δυνατότητα συμπληρωματικών αποκλινοσών εθνικών ρυθμίσεων, τα μέτρα αυτού του είδους θα συντελούσαν εξάλλου σε μεγάλο βαθμό στην ελάφρυνση και την απλοποίηση της ρυθμιστικής νομοθεσίας στην Ευρώπη. Η προσχώρηση όλων των κρατών μελών σε ένα νέο τύπο επιταγών, που θα διασφαλίζει την πραγματική εφαρμογή τους, θα ευνοηθεί από μία αποτελεσματική και εμπειροστατωμένη προκαταρκτική διαβούλευση που θα αφορά, εκτός από τα κράτη μέλη, και όλους τους ενδιαφερόμενους κύκλους, ως προς το εν λόγω μέτρο, και θα οδηγήσει στην εφαρμογή του τύπου εκείνου που είναι ο πιο κατάλληλος.

6.4. Χρειάζεται, επίσης, να επανεξετασθούν οι όροι προσφυγής στις «ανοικτές» ή «προαιρετικές» οδηγίες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η «υπολειμματική» αρμοδιότητα, την οποία διατηρούν τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή ορισμένων οδηγιών, ενδέχεται να είναι πολύ σημαντική (π.χ. δυνατότητα να επιλέξουν, μεταξύ των εγκεκριμένων σε κοινοτικό επίπεδο προϊόντων ή ουσιών, αυτά που επιθυμούν να επιτρέψουν ή να απαγορεύσουν στην επικράτειά τους). Αν και ορισμένη ευελιξία

κατά την εφαρμογή των οδηγιών είναι ίσως απαραίτητη, δεν πρέπει εντούτοις να αντιβαίνει στις ανάγκες της εναρμόνισης. Πρέπει, λοιπόν, να περιοριστεί η χρήση της προσφυγής σε τέτοιες προαιρετικές οδηγίες.

6.5. Όσον αφορά τη διαδικασία της ενημέρωσης και της προηγούμενης κοινοποίησης των νομοθετικών σχεδίων, κρίνεται σκόπιμο να επεκταθεί και στις υπηρεσίες, οι οποίες επί του παρόντος δεν περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ. Ένα πρώτο βήμα προς τα εμπρός θα ήταν η ταχεία υιοθέτηση από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο της πρότασης της Επιτροπής σχετικά με την επέκταση αυτής της διαδικασίας στις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών⁽¹⁾.

6.6. Η Επιτροπή θα πρέπει να διαβουλεύεται άμεσα με τους Ευρωπαίους εκπροσώπους των ενδιαφερόμενων τομέων σχετικά με τα εθνικά νομοθετικά σχέδια που της κοινοποιούνται. Οι κοινοποιήσεις νομοθετικών σχεδίων των κρατών μελών θα πρέπει, ακόμη, να τίθενται εις γνώσιν όλων των ενδιαφερομένων, πράγμα που θα μπορούσε να επιτευχθεί με την τροφοδότησή τους σε μια τράπεζα δεδομένων προσπελάσιμη μέσω του Internet. Αυτή η τράπεζα δεδομένων θα παρείχε, επίσης, στους χρήστες της ενιαίας αγοράς μια συνολική εικόνα των εθνικών ρυθμίσεων που εφαρμόζονται στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς.

6.7. Σχετικά με τις αμοιβαίες αναγνωρίσεις, είναι ανάγκη να επισημάνουμε ότι στους τομείς όπου δεν υπάρχουν ευρωπαϊκά πρότυπα, δεν εφαρμόζονται πάντοτε στην πράξη, πράγμα που συντελεί στη διατήρηση των εμποδίων στην κοινοτική αγορά. Ορισμένοι έλεγχοι δεν αναγνωρίζονται ακόμη, ιδίως αυτοί που αφορούν τα είδη διατροφής. Επίσης, οι δυσκολίες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δοκιμών και Πιστοποίησης (EOTC) να ασκήσει σωστά τον ρόλο του στους διάφορους τομείς που ενδιαφέρουν τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα σε σχέση με τα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας, οδηγούν τους εθνικούς οργανισμούς τυποποίησης στη συναφή διμερών συμφωνιών αμοιβαίας αναγνώρισης. Έτσι, το θέμα της πρακτικής εφαρμογής της αρχής της «αμοιβαίας αναγνώρισης» αξίζει να επανεξετασθεί από διάφορες οπτικές γωνίες:

6.7.1. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να διοργανώσουν μια νέα εκτενή ενημερωτική εκστρατεία για τη σημασία του σήματος ΕΚ, με κύριο στόχο τους οικονομικούς παράγοντες.

6.7.2. Θα πρέπει να ξαναρχίσουν εργασίες στο ευρωπαϊκό επίπεδο για την ενίσχυση της διαφάνειας όσον αφορά την αμοιβαία αναγνώριση των ελέγχων συμμόρφωσης των προϊόντων. Διαπιστώνεται, πράγματι, πάρα πολύ συχνά ότι συνεχίζονται οι πολλαπλοί έλεγχοι των προϊόντων μεταξύ των κρατών μελών, τόσο στον ρυθμιζόμενο τομέα όσο και στον προαιρετικό. Θα πρέπει να υιοθετηθούν οριστικά κοινά πρότυπα αναφοράς σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την ποιότητα των ελέγχων.

6.7.3. Οι δηλώσεις των προμηθευτών σχετικά με τη συμμόρφωση με τις ουσιαστικές απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει γενικά να θεωρούνται επαρκείς από τα κράτη μέλη, χωρίς την ανάγκη προσθήκης συμπληρωματικών ελέγχων, υπό

⁽¹⁾ ΕΕ C 158 της 26.5.1997.

τον όρο ότι θα τεθεί παράλληλα σε εφαρμογή μεταξύ των κρατών μελών ένα αποτελεσματικό σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών σε σχέση με τα μη συμμορφούμενα προϊόντα. Για τα προϊόντα τρίτων χωρών, αυτή η δυνατότητα θα πρέπει να εξαρτάται από την ύπαρξη συμφωνιών αμοιβαίας αναγνώρισης.

6.7.4. Όσον αφορά αυτά καθανά τα σήματα συμμόρφωσης, δεν είναι σπάνια η προσθήκη εθνικών ή τεχνικών σημάτων στο σήμα ΕΚ επί των προϊόντων. Αυτή η πολλαπλότητα σημάτων αντιβαίνει στον στόχο της απλότητας και της διαφάνειας, που πρέπει να αποτελεί τον κανόνα σε σχέση με τα τεχνικά εμπόδια των συναλλαγών. Θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη η εμφάνιση του προβληματισμού επ' αυτού του θέματος μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και των διάφορων φορέων πιστοποίησης της συμμόρφωσης.

6.7.5. Θα πρέπει, τέλος, να ενισχυθούν οι έλεγχοι στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης και της ΕΖΕΣ, ώστε να διασφαλίζεται πως δεν υπάρχει κανένας σφετερισμός της επίθεσης του σήματος ΕΚ σε εισαγόμενα προϊόντα και ιδίως σε προϊόντα ευρείας κατανάλωσης.

6.8. Για την επαλήθευση της αποτελεσματικής επίδρασης των εναρμονιστικών οδηγιών και των διατάξεων περί αμοιβαίας αναγνώρισης στην άρση των εμποδίων, η Επιτροπή θα πρέπει να συμπεριλάβει στους πίνακες αποτελεσμάτων («scoreboards»), τους οποίους έχει καταρτίσει στο πλαίσιο της εφαρμογής του σχεδίου δράσης της, ένα τεστ «πραγματικής άρσης εμποδίων», το οποίο να υπερβαίνει το στενό πλαίσιο της νομικής εφαρμογής των οδηγιών.

6.9. Είναι επίσης ουσιώδες, πέρα από τις προόδους που έχουν επιτευχθεί κατά τα τελευταία χρόνια, να ενισχυθούν τα μέσα των ευρωπαϊκών επιτροπών τυποποίησης, ώστε να παρασχεθούν όσο το δυνατόν περισσότερα κοινά πρότυπα αναφοράς.

6.10. Στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, θα ήταν απαραίτητο να δοθεί συνέχεια στο σχέδιο δράσης «Flynn»⁽¹⁾ το οποίο είχε βασισθεί στις συστάσεις της «Ομάδας Veil» του Μαρτίου 1997.

6.11. Τέλος, πρέπει να διαπιστωθεί ότι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, που αντιπροσωπεύουν, σύμφωνα με τον κοινοτικό ορισμό, το 99,8% των επιχειρήσεων της Κοινότητας, είναι τα κυριότερα θύματα της δυσλειτουργίας της ενιαίας αγοράς. Τα εμπόδια είναι ιδιαίτερα αρνητικά για όλες τις μικρές επιχειρήσεις και τη βιοτεχνία, που δεν διαθέτουν τα νομικά, ανθρώπινα και δημοσιονομικά απαραίτητα μέσα. Έτσι, χιλιάδες επιχειρήσεις στερούνται από τα αναμενόμενα οφέλη της μεγάλης αγοράς.

Η ΟΚΕ καλεί λοιπόν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να προωθήσουν εκστρατεία ενημέρωσης και εξήγησης προς τις μικρές επιχειρήσεις σχετικά με τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς και στην ενίσχυση των ενημερωτικών διαρθρώσεων, κυρίως των κέντρων Euro-Info, στην προοπτική αυτή.

(1) COM(97) 586 τελικό, 12.11.1997

7. Συμπεράσματα

Παρά τις αδιαμφισβήτητες προόδους που έχουν επιτευχθεί στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, τα κράτη μέλη συνεχίζουν να εκδίδουν στο εθνικό επίπεδο πολυάριθμα νομοθετικά μέτρα σε τομείς που υποτίθεται ότι αποτελούν αντικείμενο κοινοτικής εναρμόνισης. Η κατάσταση αυτή, η οποία επιβάλλει βαρύ φόρτο εποπτείας στην Επιτροπή, κρίνεται ανησυχητική για δύο λόγους. Από τη μία πλευρά, δείχνει ότι τα κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν καλά-καλά τα ίδια στο εσωτερικό τους τους στόχους ελάφρυνσης της νομοθεσίας που αξιώνονται από το κοινοτικό επίπεδο. Από την άλλη, τροφοδοτεί μια διαρκή διεργασία δημιουργίας νέων δυνητικών εμποδίων στις συναλλαγές, έστω και αν η διαδικασία της προηγούμενης κοινοποίησης επιτρέπει να διορθώνεται ένας μεγάλος αριθμός τους.

Φαίνεται λοιπόν απαραίτητο να είμαστε σε επαγρύπνηση απέναντι σ' αυτή την κατάσταση και να παρακολουθούμε την ανάλυσή της (νέες εξελίξεις, καλυπτόμενοι τομείς, μορφές των νέων εμποδίων). Πραγματικά, αν αυτό το φαινόμενο συνεχίσει να αναπτύσσεται με το σημερινό ρυθμό του, θα θέσει σε κίνδυνο τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και υπό αμφισβήτηση την ολοκλήρωσή της. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει ήδη από τώρα την ανάγκη να αναληφθούν ταχέως νέες πρωτοβουλίες, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, για τη διόρθωσή της.

7.1. Στο εθνικό επίπεδο:

7.1.1. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν και τα ίδια την πειθαρχία που ζητούν από την Ένωση για την ελάφρυνση και τη διασαφήνιση της ρυθμιστικής νομοθεσίας στην Ευρώπη και να παρουσιάζουν κάθε χρόνο έκθεση με τον απολογισμό της συμβολής τους σ' αυτό το θέμα.

7.1.2. Ειδικότερα, θα πρέπει να φροντίζουν, κατά τη μεταφορά των οδηγιών στο εθνικό τους δίκαιο, να μην εισάγουν υπερβολικές διοικητικές απαιτήσεις καθ' υπέρβαση του στόχου των εν λόγω οδηγιών.

7.1.3. Τα εθνικά νομοθετικά σχέδια που ενδέχεται να έχουν επίπτωση στην ενιαία αγορά θα πρέπει να περιλαμβάνουν μια τυποποιημένη ρήτρα, η οποία θα διευκρινίζει ότι το κράτος μέλος έλαβε υπόψη, υπό τον έλεγχο της ευρωπαϊκής κοινοποίησης, τα μέσα για την αποφυγή όσο γίνεται παρεμπόδισης για της εισαγωγής προϊόντων που παράγονται και διατίθενται στο εμπόριο ελεύθερα σε άλλο κράτος μέλος.

7.1.4. Στα κράτη μέλη θα πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση και την κατάρτιση των αρετών αξιωματούχων, των δημόσιων υπαλλήλων και των νομικών σε σχέση με τις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς.

7.1.5. Οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών της Κοινότητας θα πρέπει να ενημερώνονται σαφέστερα για τις εφαρμοστέες διαδικασίες, με σκοπό ιδίως την απλούστευση του δικαιώματός τους στην εγκατάσταση.

7.1.6. Οι ευρωπαϊκές χώρες που συνδέονται με την ενιαία αγορά (ΕΖΕΣ, υποψήφια κράτη μέλη) θα πρέπει να παρακινηθούν να λάβουν ανάλογα μέτρα.

7.2. Στο κοινοτικό επίπεδο:

7.2.1. Καταρχήν οι προηγούμενες συστάσεις που απευθύνονται στα κράτη θα ήταν δυνατόν να υλοποιηθούν ευκολότερα αν αποτελούν αντικείμενο κοινής δέσμευσης, όπως ένας κώδικας συμπεριφοράς των κρατών.

7.2.2. Οι κοινοτικές ρυθμίσεις θα πρέπει να παραμένουν σε επίπεδο επαρκές για την αποτελεσματική προσέγγιση των εθνικών.

7.2.3. Σε ορισμένους τομείς, για τους οποίους κρίνεται ενδεδειγμένη αυτή η προσέγγιση, οι οδηγίες θα πρέπει να παραχωρούν τη θέση τους σε κανονισμούς.

7.2.4. Οι ανοικτές ή «προαιρετικές» οδηγίες θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο σε περιορισμένες και σε αυστηρά δικαιολογημένες περιπτώσεις.

7.2.5. Η προηγούμενη κοινοποίηση των ρυθμιστικών σχεδίων θα πρέπει να διευρυνθεί, ώστε να καλύπτει, εκτός από τα προϊόντα, και τη ρύθμιση των υπηρεσιών, αρχίζοντας από τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών.

7.2.6. Θα πρέπει να πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των ευρωπαϊκών τομέων επ' αυτών των κοινοποιήσεων, οι οποίες θα πρέπει εξάλλου να είναι προσπελάσιμες σε μία τράπεζα δεδομένων του Internet, η οποία θα ήταν επίσης επιθυμητό να συγκεντρώνει σε μια συνολική εικόνα τις εθνικές ρυθμίσεις που ισχύουν στους κόπους της ενιαίας αγοράς.

7.2.7. Θα πρέπει να εξαπολυθεί νέα ενημερωτική εκστρατεία για το σήμα ΕΚ, να ενισχυθεί η διαφάνεια όσον αφορά την αμοιβαία αναγνώριση των ελέγχων συμμόρφωσης και να ενισχυθούν καλύτερα οι έλεγχοι στα εξωτερικά σύνορα. Για την πιστοποίηση της συμμόρφωσης, οι δηλώσεις των προμηθευτών θα πρέπει να αρκούν, αλλά να συμπληρωθούν με ένα αποτελεσματικό σύστημα ενδοκοινοτικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τα μη συμμορφούμενα προϊόντα.

7.2.8. Τα «scoreboards» της Επιτροπής για την εφαρμογή των οδηγιών θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν ένα τεστ πραγματικής άρσης των εμποδίων.

7.2.9. Θα πρέπει να ενισχυθούν τα μέσα των ευρωπαϊκών επιτροπών τυποποίησης, ώστε να καθιερωθούν όσο το δυνατόν περισσότερα κοινά πρότυπα αναφοράς.

7.2.10. Όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, θα πρέπει να δοθεί συνέχεια στο σχέδιο δράσης «Flynn».

7.2.11. Πρέπει να προωθηθεί ενημερωτική εκστρατεία προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, και να ενισχυθούν τα μέσα των Κέντρων Euro-Info.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Τα ακόλουθα εδάφια της γνωμοδότησης του τμήματος των οποίων η διατήρηση ζητήθηκε από περισσότερους του 1/4 των ψήφων που εκφράστηκαν, απορρίφθηκαν από την ολομέλεια.

Σημείο 6.3

Θα πρέπει να επιστρέψουμε σε μια πιο αποτελεσματική αντίληψη της εναρμόνισης, εξετάζοντας το ενδεχόμενο, σε ορισμένους τεχνικούς τομείς για τους οποίους θα ενδείκνυτο αυτή η προσέγγιση, της συχνότερης προσφυγής σε κανονισμούς παρά σε οδηγίες ή, εάν συντρέχει περίπτωση, σε οδηγίες πιο δεσμευτικές, οι οποίες δεν θα προσδιορίζουν μόνο τις ελάχιστες απαιτήσεις, αλλά και τις μέγιστες. Περιορίζοντας τη δυνατότητα συμπληρωματικών αποκλινοσών εθνικών ρυθμίσεων, τα μέτρα αυτού του είδους θα συντελούσαν εξάλλου σε μεγάλο βαθμό στην ελάφρυνση και την απλοποίηση της ρυθμιστικής νομοθεσίας στην Ευρώπη. Η προσχώρηση όλων των κρατών μελών σε ένα νέο τύπο επιταγών, που θα διασφαλίζει την πραγματική εφαρμογή τους, θα εννοηθεί από μία αποτελεσματική και εμπειριστωμένη προκαταρκτική διαβούλευση που θα αφορά, εκτός από τα κράτη μέλη, και όλους τους ενδιαφερόμενους κύκλους, ως προς το εν λόγω μέτρο, και θα οδηγήσει στην εφαρμογή του τύπου εκείνου που είναι ο πιο κατάλληλος.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για τη διαγραφή της φράσης με πλάγια γράμματα

Ψήφοι υπέρ: 45, ψήφοι κατά: 26, αποχές: 8.

Σημείο 7.2.1

Για να διευκολύνει την εφαρμογή των ανωτέρω συστάσεων, το Συμβούλιο θα πρέπει να εκφράσει σχετική δέσμευση των κρατών μελών, η οποία θα μπορούσε στην πράξη να λάβει τη μορφή συστάσεως που θα περιέχει έναν κώδικα συμπεριφοράς για την αποφυγή της δημιουργίας ανεπιθύμητων νέων εμποδίων στην πηγή τους.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας για τη διαγραφή αυτής της φράσης

Ψήφοι υπέρ: 52, ψήφοι κατά: 30, αποχές: 5.

—

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Κατάσταση των Κοινοποιήσεων των Κράτων μέλων το 1997

Κοινοποιήσεις (Άρθρο 8.1)

Παρατηρήσεις (Άρθρο 8.2 + άρθρο 7 της συμφωνίας ΕΟΚ/ΕΖΕΣ)

Εμπειριστατωμένες γνώμες (Άρθρο 9.1)

Προθέσεις οδηγίας (Άρθρα 9.2 + 9.2bis)

Κράτη μέλη	Κοινοποιήσεις	Παρατηρήσεις			Εμπειριστατ. γνώμες		Προθέσεις οδηγίας	
		ΚΜ	ΕΕ	ΕΖΕΣ	ΚΜ	ΕΕ	9.2	9.2bis
Κάτω Χώρες	342	53	61	5	29	6	1	
Αυστρία	106	20	29	24	8	19		
Γερμανία	99	18	11	2	11	4		
Ηνωμένο Βασίλειο	71	11	6		1	3		
Βέλγιο	59	8	38		1	33		
Γαλλία	51	32	16	6	18	6		
Δανία	40	18	24	1	2	8		1
Ισπανία	35	10	8	3	2	4		
Ιταλία	31	9	9		14	7		1
Σουηδία	23	3	11	11		5		
Φινλανδία	22	5	7	11	1	2		
Ελλάδα	12	6	9	1	6	2		
Πορτογαλία	7	6	3		8	2		
Ιρλανδία	3	1	2					
Λουξεμβούργο								
Σύνολο ΕΟΚ	901	200	234	64	101	101	1	2

ΚΜ = Κράτη μέλη της Ένωσης.

ΕΕ = Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Πρόγραμμα δράσης για την ενιαία αγορά»

(98/C 157/12)

Στις 30 Σεπτεμβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 23 του Εσωτερικού Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να προβεί στην κατάρτιση γνωμοδότησης σχετικά με το «Πρόγραμμα δράσης για την Ενιαία αγορά».

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pasotti στις 4 Μαρτίου 1998.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998) υιοθέτησε, με 76 ψήφους υπέρ, 5 ψήφους κατά και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η ΟΚΕ δέχτηκε με μεγάλο ενδιαφέρον, αλλά και σοβαρή ανησυχία τη δημοσίευση από την Επιτροπή πληροφοριών σχετικά με την εξέλιξη της Ενιαίας Αγοράς (ΕΑ), που βασίζονται στην πρώτη έκδοση του Πίνακα Αποτελεσμάτων (που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο του Λουξεμβούργου το Δεκέμβριο του 1997) για την Ενιαία Αγορά (ΠΑΕΑ).

1.2. Η ΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει σε προηγούμενες σχετικές γνωμοδοτήσεις της⁽¹⁾ ότι, για την οικοδόμηση της ΕΑ, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η ακριβής και ορθή μεταφορά όλων των διατάξεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία των κρατών μελών, ο καθορισμός των διαδικασιών που θα καταστήσουν αποτελεσματική την εφαρμογή τους με την παροχή σε όλους τους ενδιαφερόμενους απλών και αποτελεσματικών μέσων για την αντιμετώπιση ανόμιων συμπεριφορών, καθώς και η πληρέστερη δυνατή ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων πολιτών.

1.3. Η σημασία των πτυχών αυτών έχει επιβεβαιωθεί από τις επιλογές των στρατηγικών στόχων του Προγράμματος Δράσης (ΠΔ) και εδραιώθηκε με την ευκαιρία της εγκρίσεώς του από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ.

1.4. Ο ΠΑΕΑ τον οποίο η Επιτροπή προτίθεται να δημοσιεύει ανά εξάμηνο περιέχει για πρώτη φορά, σε εύληπτη μορφή, βασικές πληροφορίες για την αξιολόγηση αυτών των πτυχών και, κατά συνέπεια, για τον προσδιορισμό του τι πρέπει ακόμη να γίνει προκειμένου το 1999 να έχει υλοποιηθεί η ΕΑ στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

1.5. Σημαντική επίσης πτυχή της πρωτοβουλίας ελέγχου και διάθεσης, σε τακτά χρονικά διαστήματα, των στοιχείων που αφορούν τη δέσμευση κάθε κράτους μέλους είναι η εισαγωγή του στοιχείου της διαφάνειας στις σχέσεις μεταξύ ευρωπαϊκών εταιρών. Εάν προσδιοριστούν οι κατάλληλοι δίαυλοι για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων ενδείκνυται η θέση σε εφαρμογή ενός μηχανισμού άμιλλας μεταξύ των κρατών μελών

ούτως ώστε οι πολίτες τους να έχουν πλήρη πρόσβαση στα οφέλη της ΕΑ. Είναι πολύ νωρίς, ωστόσο, για να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος αυτού του δυναμικού κινήτρου. Η ανησυχία που γεννά στην ΟΚΕ η εξέταση της πρώτης έκθεσης της Επιτροπής για τον Πίνακα Αποτελεσμάτων της εκπληγίζει από την έκταση στην οποία αποκαλύπτεται, όπως θα επισημανθεί κατωτέρω, ότι καθυστερούν οι δράσεις που οφείλουν να αναλάβουν τα κράτη μέλη για να προωθήσουν την ολοκλήρωση της ΕΑ.

2. Πίνακας Αποτελεσμάτων για την Ενιαία Αγορά (ΠΑΕΑ)

Η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται στον ΠΑΕΑ. Ωστόσο, η ΟΚΕ μέσω του δικού της παρατηρητηρίου για την ΕΑ και της κατάρτισης ειδικών γνωμοδοτήσεων, παρακολουθεί το σύνολο των μέτρων που αφορούν την υλοποίηση της ΕΑ.

2.1. Υιοθέτηση των οδηγιών

2.1.1. Ο πρώτος δείκτης για την πορεία προόδου της ΕΑ του ΠΑΕΑ αφορά τον αριθμό των οδηγιών για την ΕΑ που ενέκριναν όλα τα κράτη μέλη. Την 1η Νοεμβρίου 1997 πάνω από το ένα τέταρτο, κατά μέσο όρο, των μέτρων για την ΕΑ δεν είχαν ακόμη εγκριθεί στο σύνολο της Ένωσης· τούτο είναι αρκετά ακριβές ακόμη και εάν ληφθούν υπόψη μόνο οι βασικές οδηγίες (δηλαδή εκείνες που δεν τροποποιούν προηγούμενες οδηγίες). Από την άλλη πλευρά είναι χαρακτηριστική η διαβάθμιση όσον αφορά την έγκριση των οδηγιών, με σημαντικά στοιχεία για την υλοποίηση της ΕΑ τα οποία ευθύνονται για το μεγαλύτερο τμήμα του συνόλου. Επισημαίνονται ιδιαίτερα τα στοιχεία που αφορούν τον τομέα των μεταφορών όπου το 60% των οδηγιών δεν έχει ακόμη εγκριθεί, τις δημόσιες συμβάσεις με 55% και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας με 50%.

2.1.2. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, στο ΠΔ εξητείτο από τα κράτη μέλη να ανακοινώσουν έως την 1η Οκτωβρίου το χρονοδιάγραμμά τους για την έγκριση όλων των οδηγιών. Από τις πληροφορίες που προκύπτουν από τον

(¹) Γνωμοδότηση για την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο του Σχεδίου Δράσης για την Ενιαία Αγορά — ΕΕ C 287 της 22.9.1997, σ. 89.

ΠΑΕΑ προβλέπεται ότι, εάν κάθε κράτος μέλος τηρήσει τα προγράμματα που έχει ανακοινώσει, την 1η Ιανουαρίου 1999 θα έχει ολοκληρωθεί το νομικό πλαίσιο της ΕΑ.

2.1.3. Ωστόσο η ΟΚΕ επισημαίνει ότι, παρά την πρόβλεψη αυτή, ο ΠΑΕΑ δείχνει ότι κανένα κράτος μέλος δεν έχει ανακοινώσει πλήρες χρονοδιάγραμμα εφόσον πάνω από το 15 % των ανακοινώσεων δεν περιλαμβάνεται σε αυτόν, και ότι οι στόχοι που έχουν θέσει τα κράτη μέλη είναι υπερβολικά φιλόδοξοι εάν συγκριθούν με το χρόνο μεταφοράς που έχει σημειωθεί έως σήμερα ο οποίος σε ορισμένες περιπτώσεις παρουσιάζει μέση καθυστέρηση δύο ετών από το χρόνο που προβλέπεται στην οδηγία, πράγμα που θα καθυστερήσει την συνολική διαδικασία κατά τέσσερα περίπου έτη. Αυτή η καθυστέρηση θα μειώνει τις ελπίδες για ικανοποιητική ολοκλήρωση της ΕΑ. Η ΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή, στη δεύτερη έκθεσή της για τον ΠΑΕΑ, να δηλώσει σαφώς εάν τα κράτη μέλη προτίθενται να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους εμπρόθεσμα.

2.2. Πραγματική εφαρμογή της νομοθεσίας και επίλυση των προβλημάτων

2.2.1. Ωστόσο η δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών στα οφέλη της ΕΕ δεν σημαίνει μόνο τροποποίηση των νομοθεσιών προκειμένου να μεταφερθούν στις εθνικές νομοθεσίες οι διατάξεις που αφορούν την ΕΑ. Ενώ όλα σχεδόν τα κράτη μέλη έχουν ορίσει και ανακοινώσει στην Επιτροπή τα κέντρα συντονισμού και ενημέρωσης των επιχειρήσεων και των πολιτών για την ΕΑ, — και η πρόκληση όπως αναφέρει η Επιτροπή συνίσταται στην παροχή αυτών των πληροφοριών με κάθε λεπτομέρεια στους πολίτες — από το κεφάλαιο του ΠΑΕΑ που αφορά την εφαρμογή των νόμων και τη διευθέτηση των διαφορών προκύπτει ότι λίγα είναι ακόμη τα κράτη μέλη που έχουν προβεί στις ίδιες ενέργειες όσον αφορά τις δομές και τις διαδικασίες για την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν την ΕΑ.

2.2.2. Η ΟΚΕ αποδίδει μεγάλη σημασία στην τελευταία περίπτωση, και την θεωρεί χαρακτηριστικό δείγμα των ανεπαρκών προσπάθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για να επιλύσουν τα προβλήματα που οι πολίτες και οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν κατά την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχει η ΕΑ.

2.2.3. Επίσης, η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή όσον αφορά τη σημασία που αποδίδουν τα κράτη μέλη στη συνέχεια των δράσεων κοινοποίησης με το συντονισμό των κέντρων ενημέρωσης σε ένα λειτουργικό δίκτυο που να καθιστά δυνατή την επίλυση, διμερώς καταρχήν, των προβλημάτων.

2.2.4. Όσον αφορά τις περιπτώσεις που απαιτούν παρέμβαση της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 169 της Συνθήκης, προβλήματα δημιουργεί ο χρόνος απάντησης των κρατών μελών σε κριτικές που αφορούν παραβιάσεις ο οποίος κατά μέσο όρο είναι διπλάσιος από τις προβλεπόμενες 60 ημέρες. Εν προκειμένω επιβάλλεται η αυστηρή τήρηση της Συνθήκης.

2.2.5. Οι πολίτες και οι επιχειρήσεις πιστεύουν ότι η αξιοπιστία της πολιτικής δέσμευσης των κρατών μελών για την υλοποίηση της ΕΑ κρίνεται, ακόμη και μέσω της δυνατότητας παροχής άμεσων και λεπτομερών πληροφοριών όσον αφορά τα εμπόδια που εμφανίζονται στην εφαρμογή της ΕΑ. Εμπόδια που, όπως έχει ήδη επισημάνει η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις «Συνέπειες και αποτελεσματικότητα της ΕΑ», είναι ολόένα και σημαντικότερα όσο περισσότερο αυξάνει ο αριθμός των φορέων της ΕΑ.

2.2.6. Για το λόγο αυτό, προκαλεί εντύπωση στην ΟΚΕ το στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα, σύμφωνα με το οποίο το ήμισυ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που βρέθηκαν στην ανάγκη να υποβάλλουν επίσημη αίτηση δεν το έκαναν διότι δεν γνώριζαν τις διαδικασίες ή τις θεωρούσαν υπερβολικά δαπανηρές ή περίπλοκες, ενώ πάνω από το 80 % θεωρούσαν υπερβολικές τις απαιτούμενες προσπάθειες σε σχέση με τα αποτελέσματα που θα επιτύγχαναν.

2.2.7. Τούτο επιβεβαιώνει τη χρησιμότητα της διαφάνειας κατά την οικοδόμηση της ΕΑ, ακόμα και με την ενίσχυση των άμεσων δράσεων για την ενημέρωση των πολιτών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην πρωτοβουλία «Οι πολίτες πρώτα», η οποία ωστόσο δεν μπορεί να επιτύχει μόνη της την υπέρβαση των δυσκολιών διοικητικής προσαρμογής των κρατών μελών.

2.2.8. Η ΟΚΕ λαμβάνει γνώση της πρότασης κανονισμού του Συμβουλίου⁽¹⁾ που επιτρέπει στην Επιτροπή να παρεμβαίνει στο κράτος μέλος στο οποίο σημειώνονται σαφείς παραβιάσεις του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών προκειμένου να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα. Οι παρεμβάσεις αυτές πρέπει να προστατεύουν τα δικαιώματα των εργαζομένων και των συνδικάτων.

2.3. Υλοποίηση του προγράμματος δράσης

2.3.1. Στρατηγικός στόχος 1: αποτελεσματικότερη νομοθεσία

2.3.1.1. Η ΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για το γεγονός ότι δεν συντελείται καμία πρόοδος στις κύριες δράσεις που έχουν προσδιορισθεί ως απαραίτητες για την ικανοποιητική ολοκλήρωση της Εσωτερικής Αγοράς. Η ΟΚΕ αναμένει από την Επιτροπή, κατά τη δεύτερη έκθεσή της για τον ΠΑΕΑ, μία πληρέστερη αναφορά στην πρόοδο που σημειώθηκε επ' αυτών των θεμάτων.

2.3.2. Στρατηγικός στόχος 2: εξάλειψη των κυριότερων στρεβλώσεων της αγοράς

2.3.2.1. Τα θέματα που αφορούν τη φορολογική πολιτική αποτελούν μια πολύπλοκη και ευαίσθητη, αλλά καθοριστική

⁽¹⁾ Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) για τη δημιουργία μηχανισμού επέμβασης της Επιτροπής για την άρση ορισμένων εμποδίων στο εμπόριο.

σημασίας πτυχή όταν γίνεται λόγος για τις στρεβλώσεις της αγοράς. Σε αυτά επικεντρώνονται, πράγματι, μαζί με τους κανόνες για τον ανταγωνισμό, οι δράσεις που προβλέπονται στο ΠΔ.

2.3.2.2. Όταν στο φυσιολογικό ανταγωνιστικό περιβάλλον μεταξύ των κρατών μελών υπεισέρχεται επιβλαβής φορολογικός ανταγωνισμός μειώνονται τα περιθώρια ελιγμών των κρατών μελών για την αναδιάρθρωση των φορολογικών τους συστημάτων, με εμφανείς συνέπειες στο συντονισμό των φορολογικών συστημάτων στο εσωτερικό της Ένωσης.

2.3.2.3. Η ΟΚΕ εξετάζει με μεγάλο ενδιαφέρον τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου ECOFIN της 1ης Δεκεμβρίου 1997⁽¹⁾ σχετικά με τον κώδικα συμπεριφοράς των κρατών μελών όσον αφορά τον επιβλαβή φορολογικό ανταγωνισμό, καθώς και την εξεύρεση μιας κοινοτικής λύσης όσον αφορά την επιβολή φόρων στα έσοδα κεφαλαίων και τη φορολογία των τόκων στην πηγή.

2.3.2.4. Η σημασία των δράσεων που αφορούν την έμμεση φορολογία και οι οποίες περιλαμβάνονται στο ΠΔ επιβεβαιώνεται από στοιχείο που προέκυψε από δειγματοληπτική έρευνα, σύμφωνα με το οποίο οι επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως διάστασης, αναφέρουν την πολυπλοκότητα των κανόνων εφαρμογής του ΦΠΑ ως ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια που εξακολουθούν να υπάρχουν για την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών.

2.3.2.5. Εάν αληθεύει ότι η συναίνεση των συμμετεχόντων στην ΕΑ είναι καθοριστικής σημασίας παράγοντας για την επιτυχία της, η ΟΚΕ δεν μπορεί να μην επισημάνει ότι στον τομέα της φορολογικής εναμόνισης υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες η δέσμευση των κρατών μελών να έχει ως αποτέλεσμα την πραγματοποίηση θετικών δράσεων.

2.3.2.6. Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, για τις οποίες στον ΠΑΕΑ αναφέρεται ότι έχουν «πρακτικά ολοκληρωθεί», η ΟΚΕ παρατηρεί με την ευκαιρία αυτή ότι, σε γενικές γραμμές, δεν είναι καθόλου πειστικό να βασίζεται ο πίνακας στην πορεία εφαρμογής του ΠΔ, σε ό,τι αφορά τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς, διότι η εκτίμηση βασίζεται μόνο στην ολοκλήρωση των διοικητικών σταδίων, και χωρίς καμιά αναφορά στις επόμενες φάσεις.

2.3.3. Στρατηγικός στόχος 3: εξάλειψη των τομεακών εμποδίων στην ολοκλήρωση της αγοράς

2.3.3.1. Παραμένουν ορισμένα σημαντικά εμπόδια, μερικά εκ των οποίων απαιτούν από καιρό ειδική παρέμβαση, όπως για παράδειγμα ο ορισμός του καθεστώτος της ευρωπαϊκής εταιρείας. Ιδιαίτερα δε όσον αφορά τον ορθό καθορισμό των κανόνων για την προστασία του ανταγωνισμού στην ΕΑ πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη σε σημαντικούς τομείς όπως οι τηλεπικοινωνίες και οι αερολιμένες.

2.3.3.2. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 1995 που αφορά τις καθυστερήσεις πληρωμών και η οποία εντός της προθεσμίας που είχε ανακοινωθεί στον ΠΑΕΑ του Δεκεμβρίου

1997, δεν είχε οδηγήσει στην υιοθέτηση πρότασης οδηγίας, δεν λαμβάνεται υπόψη το σοβαρό πρόβλημα των προθεσμιών των πληρωμών, όπως προτεινόταν στην προγενέστερη γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 30ής Ιουνίου 1993⁽²⁾.

2.3.4. Στρατηγικός στόχος 4: υλοποίηση της ενιαίας αγοράς προς όφελος των πολιτών

2.3.4.1. Σχετικά με την ελεύθερη διακίνηση των πολιτών υπάρχουν ακόμη σημαντικές καθυστερήσεις όσον αφορά την πλήρη εξάλειψη των συνοριακών ελέγχων, το δικαίωμα εγκατάστασης σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της ΕΕ και το δικαίωμα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας.

2.3.4.2. Στη συνέχεια της Συνθήκης του Άμστερνταμ, που δεν έχει ακόμη επικυρωθεί, ενδείκνυται η επανεξέταση των μέτρων που αναφέρονται στο ΠΔ.

2.3.4.3. Καλείται η Επιτροπή να προβεί στην επεξεργασία ανακοίνωσης σχετικά με την ελεύθερη διακίνηση των πολιτών και τα εμπόδια που τίθενται σε αυτή.

2.3.4.4. Μεταξύ των προτεραιοτήτων θα πρέπει να συμπεριληφθεί και η πρόταση οδηγίας του ΠΔ όσον αφορά την συμπλήρωση των ρυθμίσεων που αφορούν τα συνταξιοδοτικά καθεστώτα.

2.3.4.5. Τόσο επ' αυτών των θεμάτων όσο και επί άλλων που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία, όπως έχει υποστηρίξει σε σχετική με το θέμα αυτό γνωμοδότησή της, τα διάφορα θεσμικά όργανα της ΕΕ να εκτιμήσουν τη συμβολή Ενώσεων και Ιδρυμάτων στην εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών.

2.3.5. Η διεθνής διάσταση της ΕΑ

2.3.5.1. Όπως είναι φανερό, η ΕΑ δεν μπορεί να θεωρηθεί ως κάτι το αφηρημένο, ούτε να διαχωριστεί από το ευρύτερο οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύσσεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ολοκλήρωση της ΕΑ διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ, στις σχέσεις της με τον ΕΟΧ και, γενικότερα, με τους άλλους παράγοντες της παγκόσμιας αγοράς.

2.3.5.2. Η ΟΚΕ προτείνει συνενπώς τα θέματα αυτά — που περιλαμβάνονται σαφώς εξάλλου στο ΠΔ — να εξεταστούν ξεχωριστά στις επόμενες δημοσιεύσεις ΠΑΕΑ.

3. Διεύρυνση της προοπτικής του ΠΑΕΑ

3.1. Εκφράζοντας το ενδιαφέρον της για τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στον ΠΑΕΑ και την ικανοποίησή της για την απόφαση της Επιτροπής να συμπληρώσει τη δημο-

⁽¹⁾ ΕΕ C 2 της 6.1.1998.

⁽²⁾ ΕΕ C 249 της 11.9.1993, σ. 21.

σίευση του ΠΑΕΑ με μια έρευνα και μια έκθεση ανά τομέα — που ως ένα βαθμό διευρύνουν το πεδίο ανάλυσης για τις προσδοκίες και τις ανάγκες των χρηστών της ΕΑ — η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η αξιολόγηση ενός πολύπλοκου και ιδιαίτερα δεσμευτικού προγράμματος όπως το ΠΔ δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο σε ποσοτικές πτυχές.

3.2. Τα ποσοτικά στοιχεία είναι μεν απαραίτητα αλλά όχι επαρκή για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προβλεπόμενων δράσεων. Είναι πράγματι εμφανές — και τα στοιχεία για τη δυνατότητα εφαρμογής των κανόνων είναι εύλογα — πως μόνο με την εμβάθυνση της ανάλυσης για τους χρήστες της ΕΑ, είτε είναι επιχειρήσεις, είτε εργαζόμενοι ή καταναλωτές, θα υπάρξει ένα ακριβές πλαίσιο για τη δέσμευση των φορέων που, κατά διάφορους τρόπους, εμπλέκονται στην υλοποίηση της ΕΑ: Συμβούλιο, Επιτροπή και κράτη μέλη.

3.3. Η ΟΚΕ από την αρχή των εργασιών του δικού της παρατηρητηρίου για την ΕΑ, με την πραγματοποίηση δύο δημόσιων ακροάσεων των κοινωνικοοικονομικών φορέων, το 1994 και το 1997, έχει ταχθεί υπέρ μιας προσέγγισης για την αξιολόγηση η οποία θα μπορούσε συνοπτικά να οριστεί εκ των κάτω προς τα άνω και θα μπορούσε να συμπληρώσει την αντίστοιχη εκ των άνω προς τα κάτω της Επιτροπής. Πράγματι, η ΟΚΕ εκ φύσεως αποτελεί ένα κατ' εξοχήν όργανο παρατήρησης όσον αφορά την κατανόηση των αναγκών των χρηστών της ΕΑ και τον έλεγχο των πραγματικών συνεπειών των δράσεων που έχουν αναληφθεί σε πολιτικό επίπεδο. Η ολοκλήρωση των δύο προοπτικών συμβάλλει εξάλλου στη δημιουργία περιβάλλοντος γενικής εμπιστοσύνης πράγμα που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη της διαδικασίας της ολοκλήρωσης. Πράγματι, στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την

«Πρόληψη των νέων εμποδίων στην ενιαία αγορά» αναφέρεται συγκεκριμένα ότι οι πίνακες της Επιτροπής για την εφαρμογή των οδηγιών θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν ένα τεστ «πραγματικής άρσης των εμποδίων».

3.4. Την ίδια κατεύθυνση προτίθεται να ακολουθήσει με συνέπεια η ΟΚΕ και στο μέλλον, με το δικό της ανεξάρτητο έλεγχο για την αξιολόγηση των ποιοτικών πτυχών όπως η συνοχή των δράσεων των κρατών μελών, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τις καλυπτόμενες περιοχές, η πρόοδος που έχει σημειωθεί όσον αφορά την απλοποίηση των κανόνων και τη διαφάνεια, καθώς και οι συνέπειες για τις δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης.

Μεταξύ των βελτιώσεων που θα μπορούσαν έτσι να επέλθουν επωφελώς στις αξιολογικές εκθέσεις της Επιτροπής, η ΟΚΕ συνιστά ιδιαίτερος:

- να συμπληρωθούν οι δείκτες του Πίνακα Αποτελεσμάτων με την παροχή επακριβών ενδείξεων όσον αφορά τη συγκριτική εξέλιξη, σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο, των τεχνικών ρυθμίσεων, των προτύπων και των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, καθώς και με τον προσδιορισμό της εξέλιξης του ποσοστού των ανοικτών στον ανταγωνισμό δημόσιων συμβάσεων που έχουν όντως ανατεθεί σε υπηκόους άλλου κράτους μέλους·
- να παρουσιάζονται, παράλληλα με τον Πίνακα Αποτελεσμάτων, δεδομένα σχετικά με τις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις της στην Ενιαία Αγορά, ιδίως αναφορικά με τις τάσεις της οικονομικής ανάπτυξης, της απασχόλησης, της κινητικότητας των προσώπων, των ενδοκοινοτικών και εξωκοινοτικών συναλλαγών και των διεθνικών επενδύσεων.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: "Για μια Ευρώπη της γνώσης"»

(98/C 157/13)

Στις 18 Νοεμβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του, στις 12 Μαρτίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Κορυφίδη.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 65 ψήφους υπέρ, και μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο: «Για μια Ευρώπη της γνώσης», αποτελεί μια σημαντική προσπάθεια προσδιορισμού του πεδίου και του περιεχομένου της νέας γενεάς δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεότητας.

1.2. Αφετηρία και πηγή άντλησης των προβληματισμών και των θέσεων που διατυπώνονται σ' αυτήν είναι η Νέα Συνθήκη, οι σχετικές γενικές θέσεις της Επιτροπής, όπως αυτές διατυπώθηκαν στο πρόγραμμα δράσης (Ατζέντα 2000) και οι προηγούμενες σχετικές ανακοινώσεις, ενώ ο κεντρικός προσανατολισμός της ανακοίνωσης προσδιορίζεται από τις παρακάτω αναγκαιότητες:

- Την αναγκαιότητα διατήρησης της θετικής πολιτικοοικονομικής θέσης της Ένωσης στον κόσμο, με νέα ώθηση της κοινοτικής προσπάθειας στους τομείς της καινοτομίας, της έρευνας, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.
- Την αναγκαιότητα σύνδεσης των πολιτικών — μακροοικονομικών και μη — για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, με μια στρατηγική εκπαίδευσης και κατάρτισης, που θα οδηγεί στη συνειδητή απελευθέρωση, καλλιέργεια και αξιοποίηση, όσο γίνεται μεγαλύτερου μέρους των δυνάμεων που διαθέτει κάθε άτομο, για το δικό του καλό, αλλά και για το καλό του κοινωνικού συνόλου.
- Την αναγκαιότητα, τέλος, ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού των εσωτερικών πολιτικών της Ένωσης — πέρα από τους αθραρά οικονομικούς στόχους — για την προώθηση της ιδιότητας του ευρωπαϊκού πολίτη με την ευρεία έννοια του όρου.

1.3. Προϋπόθεση κλειδί για την οικοδόμηση της Ευρώπης της γνώσης αποτελεί, σύμφωνα με την ανακοίνωση, «η σταδιακή δημιουργία ενός ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου, ανοιχτού και δυναμικού». Αυτός ο εκπαιδευτικός χώρος καλύπτει

ένα πολυδιάστατο πλαίσιο, μέσα στο οποίο εντάσσεται και η κορυφαία διαδικασία πραγμάτωσης της «δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης».

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να επισημάνει από την αρχή ότι η υπό εξέταση ανακοίνωση της Επιτροπής αποτελεί επιγέννημα του Λευκού Βιβλίου για την εκπαίδευση και την κατάρτιση⁽¹⁾ και της σχετικής ανακοίνωσης που επακολούθησε για τον απολογισμό της συνέχειας που δόθηκε σ' αυτό⁽²⁾. Στα προηγούμενα πλαίσια οι όποιες παρεμβάσεις της στο περιεχόμενο αυτής της ανακοίνωσης έχουν σημείο αναφοράς τις αντίστοιχες σχετικές γνωμοδοτήσεις της⁽³⁾.

2.2. Η υπό εξέταση ανακοίνωση της Επιτροπής έρχεται σε μια στιγμή όπου, με εξαίρεση τη Σύνοδο Κορυφής για την Απασχόληση, οι κεντρικές πολιτικές της ΕΕ επικεντρώνονται στα ζητήματα της διεύθυνσης και της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Στα προηγούμενα πλαίσια η ανακοίνωση αυτή μετατοπίζει το κέντρο ισορροπίας των πολιτικών της Ένωσης σε σημείο περισσότερο ορατό και αντιληπτό από τον μέσο ευρωπαϊκό πολίτη, κάτι που στην πράξη λειτουργεί ως κίνητρο για περισσότερη ενασχόλησή του με τις πολιτικές της Ένωσης και συνακόλουθα μεγαλύτερη προσέγγισή του σ' αυτήν.

2.3. Σ' ό,τι αφορά το περιεχόμενο της ανακοίνωσης η ΟΚΕ το κρίνει θετικό και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις ουσιαστικό για τη συνολική προοπτική της ΕΕ. Ειδικότερα η ΟΚΕ σε σχέση με τις θέσεις της Επιτροπής που εμπεριέχονται στην ανακοίνωση επισημαίνει:

2.3.1. Θεωρεί τις θέσεις της Επιτροπής για την προώθηση στο προσκήνιο των πολιτικών που σχετίζονται με τη γνώση

(1) COM(95) 590 τελικό.

(2) COM(97) 256 τελικό.

(3) ΕΕ C 295 της 7.10.1996 και ΕΕ C 95 της 30.3.1998.

(καινοτομία, έρευνα, εκπαίδευση, κατάρτιση), ως θέσεις σημαντικές και πρωτοπόρες. Εξάλλου αποτελούν θέσεις τις οποίες η ΟΚΕ έχει ήδη προβάλλει, ή με τις οποίες έχει ήδη συμφωνήσει, σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της.

2.3.2. Θεωρεί τη συσχέτιση των θέσεων αυτών με την προοπτική της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας, την προοπτική της απασχόλησης και την προοπτική της δημιουργίας κλίματος και περιβάλλοντος προσωπικής ολοκλήρωσης των ευρωπαίων πολιτών, ως καίριας σημασίας ζήτημα. Η συσχέτιση αυτή συντελεί τα μέγιστα στη προσαρμογή της ΕΕ και των πολιτών της στις νέες συνθήκες που εν δυνάμει δημιουργούνται από την έλευση της κοινωνίας της γνώσης.

2.3.3. Επισημαίνει ότι η ανάπτυξη μιας συντονισμένης στρατηγικής και μακροοικονομικής πολιτικής για την απασχόληση προϋποθέτει νέες εκπαιδευτικές, παιδαγωγικές και διδακτικές συμπεριφορές. Συμπεριφορές, που σχετίζονται με την καλλιέργεια στους νέους και όχι μόνον, μιας άλλης αντίληψης και μεταξύ των άλλων, με την οριοθέτηση μιας άλλης στάσης απέναντι σε τομείς όπως είναι η λεγόμενη οικονομία της αλληλεγγύης ή σε άλλες δραστηριότητες που συνδέονται με ανάγκες οι οποίες δεν ικανοποιούνται ακόμη από την αγορά (π.χ. περιβαλλοντικές ανάγκες).

2.3.3.1. Η ίδια ως άνω στρατηγική και μακροοικονομική πολιτική απαιτεί επιπλέον συνεχή παρακολούθηση και σοβαρή μελέτη όλων των τομέων της παραγωγής και ειδικότερα εκείνων που παρουσιάζουν έντονη (θετική ή αρνητική) τάση μεταβολών. Αυτή ακριβώς η τάση είναι εκείνη που πρέπει να προσδιορίζει, έγκαιρα και προσεκτικά, τις παρεμβάσεις στο επίπεδο της εκπαίδευσης για μεσομακροπρόθεσμες πολιτικές και στο επίπεδο της κατάρτισης, για την ανάπτυξη ενεργειών άμεσης απόδοσης.

2.3.4. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι για τους ευρωπαίους «Ευρώπη της γνώσης» σημαίνει δυνατότητα του κάθε ευρωπαίου πολίτη για πρόσβαση στη γνώση, συνειδητή πολιτική και κοινωνική δράση και δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση. Σημαίνει όμως ταυτόχρονα και «συνεκτική και ολοκληρωμένη κοινωνία που θα βασίζεται στην αλληλεγγύη, σε υψηλό βιοτικό επίπεδο, υγιές περιβάλλον, ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη»⁽¹⁾. Με άλλα λόγια και περιεκτικά σημαίνει περισσότερη πολιτική και κοινωνική δημοκρατία.

2.3.5. Σ' ό,τι αφορά στη συγκεκριμένη πρόταση της Επιτροπής για «τη σταδιακή δημιουργία ενός ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου» η θέση της ΟΚΕ είναι, κατ' αρχήν, απόλυτα θετική. Σχετίζεται με τη διατυπωμένη πολλές φορές άποψη της ότι υπάρχει ήδη ακάλυπτος από τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα χώρος, που χρεώνεται στα όργανα της Ένωσης και επιπλέον

υπάρχει αναγκαιότητα — στα πλαίσια της επικουρικότητας — για συντονισμό των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων έτσι ώστε να καταστούν αυτά περισσότερο αποτελεσματικά.

2.3.6. Ένα άλλο πρόβλημα που σχετίζεται με την οικοδόμηση της Ευρώπης της γνώσης και τον ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό χώρο είναι εκείνο του αποκλεισμού. Ο αποκλεισμός από τη δυνατότητα συμμετοχής στην οικοδόμηση της Ευρώπης της γνώσης και από τα αγαθά που αυτή πρόκειται να προσφέρει στην ευρωπαϊκή κοινωνία και τους ευρωπαίους πολίτες δεν αποτελεί μόνον πρόβλημα ατόμων. Αποτελεί και πρόβλημα ολόκληρων κοινωνικών ομάδων και ίσως ολόκληρων περιοχών της Ένωσης. Η πραγματικότητα αυτή καθιστά αδήριτη την ανάγκη για την ανάπτυξη από τώρα αποτρεπτικών, μιας τέτοιας προοπτικής, πολιτικών.

2.3.7. Για την ΟΚΕ οι όποιες νέες κοινοτικές ενέργειες αποφασιστούν για τη νεότητα (εντός ή εκτός εκπαιδευτικών συστημάτων) θα πρέπει να εντάσσονται σε μια συνολικότερη πολιτική που θα διαμορφώνεται, τόσο από τις ρίζες και την ιστορική πορεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού, όσο και από την πορεία και την προοπτική της οικοδόμησης της Ευρώπης της γνώσης. Να μην ξεχνάμε ότι οικοδομούμε μια Ευρώπη κύρια γι' αυτούς που σήμερα είναι νέοι και οι οποίοι, λόγω ακριβώς της ηλικίας τους, δεν συμμετέχουν στους σχεδιασμούς μας. Είμαστε λοιπόν υποχρεωμένοι να τους προσφέρουμε τουλάχιστον την ιστορική μας μνήμη και τις διαχρονικές αξίες που μας οδήγησαν στη σημερινή μας θέση. Καθώς και τη δυνατότητα να κατανοήσουν και να ενταχθούν στη λογική μας, τουλάχιστον κατά τη φάση υλοποίησης των σχεδιασμών μας.

2.3.8. Μια άλλη εικόνα της Ευρώπης της γνώσης οδηγεί σε σκέψεις και προβληματισμούς σε σχέση με το ρόλο που μπορούν να παίξουν οι νέες τεχνολογίες στην ανάπτυξη μιας άλλης μορφής δημοκρατικής λειτουργίας περισσότερο άμεσης και ουσιαστικής. Σ' ένα πλαίσιο απεριόριστων δυνατοτήτων διακίνησης της πληροφορίας είναι ίσως καιρός να δούμε πως μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης μπορεί να δημιουργηθεί παιδεία διύλισης της πληροφορίας και ελέγχου της εγκυρότητας της γνώσης. Και επιπλέον, πως μπορεί να αποκτηθεί παιδεία για ανάπτυξη υψηλότερων και αμεσότερων μορφών δημοκρατίας.

2.3.9. Η ΟΚΕ εκφράζει, τέλος, την ικανοποίησή της γιατί οι θέσεις της Επιτροπής στην ανακοίνωση — ιδιαίτερα αυτές που αφορούν στον αριθμό των στόχων, τη συγκέντρωση των ενεργειών, το ρόλο των εμπλεκόμενων συντελεστών και τη διεθνή συνεργασία — βρίσκονται πολύ κοντά στις αντίστοιχες θέσεις της όπως αυτές διατυπώθηκαν εδώ και καιρό, σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της.

⁽¹⁾ Ατζέντα 2000 — COM(97) 2000 Τόμος Ι.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Οι πολιτικές της γνώσης

3.1.1. Τα προβλήματα που αναδύονται κατά την προσέγγιση της ανακοίνωσης από την ΟΚΕ είναι τα εξής:

- Το πρόβλημα της λεπτομερέστερης αιτιολόγησης της επιλογής για την οικοδόμηση της Ευρώπης της γνώσης και το πρόβλημα της τεκμηρίωσης της επιλογής αυτής ως αναγκαιότητας.
- Το πρόβλημα του σαφέστερου προσδιορισμού των όρων «Ευρώπη της γνώσης», «ευρωπαϊκός εκπαιδευτικός χώρος», «δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση».
- Το πρόβλημα του ακριβέστερου προσδιορισμού των μεγεθών (στόχοι, ενέργειες, αριθμός πολιτών που σχετίζονται με τις δράσεις, κόστος δράσεων).

Η ΟΚΕ τοποθετούμενη ενισχυτικά και συμπληρωματικά στα όσα σχετικά αναφέρονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής υπογραμμίζει τα εξής:

3.1.1.1. Ο μέσος πολίτης αισθάνεται πλέον έντονα τις αναταράξεις που δημιουργούν στις κοινωνικές ισορροπίες και λειτουργίες η νέα οικονομική τάξη πραγμάτων και οι ρυθμοί εξελίξεων στη γνώση και την τεχνολογία. Απαιτεί λοιπόν λεπτομερή και αντικειμενική πληροφόρηση για το τι γίνεται και συμμετοχή στο τι θα γίνει. Η απαίτηση αυτή υποχρεώνει εκείνους που γνωρίζουν και ειδικότερα όσους εξουσιάζουν τη σύγχρονη γνώση και την πορεία προς την οικοδόμηση της κοινωνίας της γνώσης να προσφέρουν και στους άλλους το φως της γνώσης τους.

3.1.1.2. Στα ευρωπαϊκά πλαίσια η προηγούμενη επισήμανση σημαίνει ότι τα όργανα της ΕΕ και ειδικότερα η Επιτροπή υποχρεούνται πλέον να διατυπώσουν κατανοητές, τεκμηριωμένες και πειστικές απαντήσεις στα πολλά και αγωνιώδη σχετικά ερωτήματα των ευρωπαίων πολιτών. Ερωτήματα, τα οποία αν δεν απαντηθούν θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη δογματικών διαχωριστικών γραμμών. Διαχωριστικών γραμμών, που θα οφείλονται στην έλλειψη πληροφόρησης και γνώσης και θα οικοδομούνται στη βάση της λογικής του άσπρου-μαύρου.

3.1.1.3. Κατά το σχεδιασμό, τη σύνταξη και την υλοποίηση των νέων προγραμμάτων, θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι επισημάνσεις που γίνονται στις προηγούμενες δύο παραγράφους. Οι επισημάνσεις αυτές στην πράξη σημαίνουν: κατανοητή, σοβαρή και πειστική αιτιολόγηση κάθε προγράμματος και προπόντων ουσιαστική γνώση της λογικής και του περιεχομένου του, καθώς και της πορείας που θα ακολουθηθεί για την κατάκτηση των στόχων του.

3.1.2. Η αιτία του ως άνω τρόπου προσέγγισης της ανακοίνωσης της Επιτροπής από την ΟΚΕ σχετίζεται με το ρόλο της ως θεσμού και ειδικότερα με τις ευαισθησίες και τις προτεραιότητές της, που διαμορφώνονται από τα μεγάλα προβλήματα που βιώνει σήμερα η ευρωπαϊκή κοινωνία. Αυτά ακριβώς τα προβλήματα, με προεξάρχοντα τα προβλήματα

της απασχόλησης, της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας και των κινδύνων που αντιμετωπίζει το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο είναι εκείνα που καθιστούν την ΟΚΕ επιφυλακτική και έντονα διερευνητική σε κάθε τέτοιου είδους κεντρικές επιλογές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γι' αυτό και η ΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να συνδέσει τις θέσεις της για την πορεία προς την οικοδόμηση της Ευρώπης της γνώσης, ακόμα περισσότερο με τα προβλήματα, τις αγωνίες και τα ερωτήματα των ευρωπαίων πολιτών και ιδιαίτερα των νέων.

3.1.2.1. Συνεπώς, η νέα πρόταση της Επιτροπής στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεότητας, θα κριθεί από το αν κατά την υλοποίησή της συνεργήσει στην επίλυση, ή έστω στην άμβλυνση αυτών των προβλημάτων. Η συνολική λογική της πρότασης της Επιτροπής, που προσδιορίζεται από τους στόχους που θέλει να υπηρετήσει, τον αριθμό και το μέγεθος των ενεργειών, το εύρος και το ρόλο των συντελεστών, καθώς και από το γενικό πλαίσιο ανάπτυξης του όλου συστήματος των προγραμμάτων, κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.

3.1.2.2. Για την ΟΚΕ είναι σαφές ότι η Νέα Συνθήκη και οι σχετικές διατάξεις της για την εκπαίδευση, την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική, δημιουργούν εν δυνάμει καλύτερες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των ως άνω πολιτικών.

3.2. Οι πολιτικές διαχείρισης

3.2.1. Οι τρόποι διαχείρισης των προγραμμάτων αποτελούν για την ΟΚΕ ένα σοβαρό πρόβλημα. Η ενημέρωση των ευρωπαίων και η δυνατότητα πρόσβασής τους σ' αυτά αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμά τους και ουσιαστική υποχρέωση προς αυτούς, των οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών. Γι' αυτό και η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εντείνει τις προσπάθειές της για προβολή των κοινοτικών προγραμμάτων από τη φάση του σχεδιασμού και της υλοποίησής τους, έως τη φάση της εξαγωγής των συμπερασμάτων για τα αποτελέσματά τους, αξιοποιώντας όλα τα μέσα ενημέρωσης και ιδιαίτερα τα ηλεκτρονικά. Παράλληλα η ΟΚΕ καλεί όλους τους ευρωπαίους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στην εκπόνηση και υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών.

3.2.2. Σ' ό,τι αφορά στη δυνατότητα πρόσβασης και συμμετοχής των ευρωπαίων στα προγράμματα, η ΟΚΕ εκτιμά ότι απαιτείται ακόμη μεγαλύτερη προσπάθεια. Στην περίπτωση αυτή η Επιτροπή καλείται να δημιουργήσει προϋποθέσεις αντόματης άρσης των εμποδίων που εγείρονται μπροστά στους ευρωπαίους πολίτες, όταν επιδιώκουν συμμετοχή. Η δυνατότητα αναζήτησης λύσεων από τον πολίτη για το εκάστοτε συγκεκριμένο πρόβλημά του, σε ανεξάρτητο δευτεροβάθμιο επίπεδο, είναι μια ιδέα που πρέπει να προωθηθεί.

3.3. Η προώθηση της απασχόλησης

3.3.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί επίσης με τη συσχέτιση που γίνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, μεταξύ των πολιτικών απασχόλησης και των πολιτικών για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την νεότητα. Υπογραμμίζει όμως από την αρχή ότι οι σχετικές χρεώσεις που γίνονται στην εκπαίδευση και την κατάρτιση δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις δυνατότητές τους και δεν πρέπει να οδηγούν σε φρούδες προσδοκίες. Το επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης παίζει σίγουρα καθοριστικό ρόλο στην απασχόληση των ατόμων. Δεν είναι όμως η εκπαίδευση και η κατάρτιση εκείνες οι δυνάμεις που από μόνες τους θα λύσουν το πρόβλημα της απασχόλησης.

3.3.2. Η ως άνω επισήμανση γίνεται περισσότερο, για να μην υπάρξουν χρεώσεις στις πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης, ανώτερες των δυνάμεών τους και επιπλέον για να μην υπάρξουν λαθεμένα συμπεράσματα σε σχέση με τους τρόπους επίλυσης του μεγάλου προβλήματος της απασχόλησης.

3.3.3. Τα προτεινόμενα έξι κύρια είδη μέτρων⁽¹⁾ εκτιμώνται από την ΟΚΕ ως σοβαρή θέση και πρόταση, που καλύπτει ευρύ φάσμα των σχετικών αναγκών. Ιδιαίτερα όμως η ΟΚΕ στέκεται στην πραγματική κινητικότητα και στην πολυσημαντική αποτελεσματικότητά της. Γι αυτό και προτείνει την ιδιαίτερη ενίσχυση αυτής της δράσης και ταυτόχρονα την αναζήτηση μιας ισορροπίας μεταξύ των διαφόρων τομέων (εκπαίδευση, κατάρτιση, νεότητα), έτσι ώστε ο συνολικός επιμερισμός να είναι αποδεκτός και με το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, από πλευράς ποιότητας.

3.4. Η οικοδόμηση της Ευρώπης της γνώσης

3.4.1. Ιδιαίτερα η ΟΚΕ συμφωνεί με τη θέση της Επιτροπής που αποτελεί και θέση του Συμβουλίου ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε μια καλή ποιότητας γενική βασική εκπαίδευση και σ' ένα φάσμα ικανοτήτων (τεχνολογικών, κοινωνικών και οργανωτικών), που ευνοούν την καινοτομία και καλλιεργούν το επιχειρηματικό πνεύμα. Επισημαίνει όμως από την πλευρά της ότι, για πολλούς λόγους, οι αλλαγές που πρέπει να γίνουν στη γενική βασική εκπαίδευση, δεν μπορούν να γίνουν στα πλαίσια και με αποκλειστική ευθύνη των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων. Οι ρυθμοί εξέλιξης στη γνώση και την τεχνολογία είναι τέτοιοι, που απαιτούν ενέλικτους και σύγχρονα δομημένους μηχανισμούς παρακολούθησής τους. Επιπλέον οι εξελίξεις αυτές απαιτούν την ανάπτυξη άμεσων αντιδράσεων για αντιμετώπιση των όποιων μορφής επιπτώσεών τους ή και δράσεων για δημιουργική αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν. Γι' αυτό και η ΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να αναπτύξει τους δικούς της σχετικούς παρεμβατικούς μηχανισμούς, συμπληρωματικά στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα και παράλληλα να δημιουργήσει

όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση και αξιοποίηση των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων και της τεράστιας δύναμης που αυτά εμπεριέχουν.

3.4.2. Οι επισημάνσεις της ΟΚΕ για την ενεργοποίηση των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, προς την κατεύθυνση της συμμετοχής τους στην οικοδόμηση της Ευρώπης της γνώσης, έχουν αναφορά τη βεβαιότητα ότι αυτά δεν σχετίζονται επαρκώς με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και πολύ περισσότερο με το στόχο της οικοδόμησης της Ευρώπης της γνώσης.

3.4.3. Σαφώς οι επισημάνσεις αυτές δεν έχουν ως στόχο να μειώσουν την αξία της πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής διάστασης της Ευρώπης. Αντίθετα η ΟΚΕ επανειλημμένα έχει διατυπώσει τη θέση ότι θεωρεί τη διάσταση αυτή κορυφαίας σημασίας θετική συνθήκη, για την προοπτική της ΕΕ ως θεσμικής οντότητας, καθώς και γενικότερα, για την προοπτική του ευρύτερου ευρωπαϊκού χώρου. Θεωρεί όμως ότι είναι καιρός ενόψει της νέας πολιτικής διεθνούς συνεργασίας που αναπτύσσει η ΕΕ, αλλά και ενόψει της προοπτικής των όποιων διευρύνσεών της, να αναζητηθούν, αναδειχθούν και διασφαλιστούν μερικά πολιτισμικά δεδομένα διαχρονικής και ανεκτίμητης αξίας, που μπορούν να καταχωρηθούν ως ευρωπαϊκό πολιτισμικό κεκτημένο⁽²⁾.

3.5. Ο ευρωπαϊκός εκπαιδευτικός χώρος

3.5.1. Σ' ό,τι αφορά στη σταδιακή δημιουργία ενός «ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου», ανοιχτού και δυναμικού και την πραγμάτωση στα πλαίσια του χώρου αυτού του στόχου της «δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης», η ΟΚΕ επισημαίνει:

3.5.2. Συμφωνεί καταρχήν με τις διαστάσεις και το περιεχόμενο που δίνει η Επιτροπή στην έννοια του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου. Συμφωνεί επίσης και με τους στόχους που αυτός εξυπηρετεί, καθώς και με τη σταδιακότητα της οικοδόμησής του. Σε γενικές γραμμές η ΟΚΕ εκτιμά ότι:

— Η δυνατότητα συνεχούς και απρόσκοπτης πρόσβασης των ευρωπαίων πολιτών στη σύγχρονη γνώση θα προσδώσει

⁽¹⁾ Πραγματική κινητικότητα, εικονική κινητικότητα, δίκτυα συνεργασίας, γλώσσα και πολιτισμός, καινοτομία, ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς.

⁽²⁾ Οι 25 αιώνες συνεχούς ανανέωσης και προόδου της Ευρώπης αποτελούν μια βαριά κληρονομιά για όλους τους ευρωπαίους, αλλά και ανεκτίμητης αξίας πρώτη ύλη για δημιουργία προϋποθέσεων επίλυσης, ή υπέρβασης των όποιων σύνθετων προβλημάτων δημιουργεί η νέα μεταβατική συνθήκη της διεθνοποίησης της οικονομικής και όχι μόνον ζωής στον πλανήτη. Η αξιοποίηση αυτής της κληρονομιάς αποτελεί σίγουρα ευθύνη όλων. Κύρια όμως (θεσμικά και τυπικά), αποτελεί ευθύνη των οργάνων της ΕΕ. Γι' αυτό και η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εντάξει στους προγραμματισμούς της και στα πλαίσια της Συνθήκης, την αναζήτηση, καταγραφή και προβολή των στοιχείων της «κοινής ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς».

σ' αυτούς νέους ορίζοντας και στόχους για κατάκτηση, νέα εργαλεία για χρήση και νέες πρακτικές δράσης.

- Η ανάπτυξη διεθνικών, διακρατικών και διαπολιτισμικών κοινών δράσεων, θα συντελέσει σίγουρα στη διαμόρφωση και ενίσχυση της ιδιότητας του ευρωπαίου πολίτη, κάτι που προοπτικά αποτελεί προϋπόθεση για το επόμενο μεγάλο κοινό άλμα των ευρωπαίων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προς την ολοκλήρωση.
- Η συνεχής ανανέωση των ικανοτήτων των ευρωπαίων για την εναρμόνισή τους με τις σύγχρονες εξελίξεις που αναφέρονται στην οικονομία, την παραγωγή και την εργασία — παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, αυτοματοποίηση της παραγωγής, νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας — μπορεί να προσφέρει και κάτι άλλο. Σε συνδυασμό με τη δυνατότητα των ευρωπαίων για συνεχή πρόσβαση στη γνώση, μπορεί προοπτικά να συντελέσει στην αλλαγή της σχέσης ανθρώπου εργασίας και μάλιστα προς θετική για τον άνθρωπο κατεύθυνση. Ειδικότερα και συγκεκριμένα στη μέχρι τώρα καθαρά βιοποριστική σχέση μεταξύ ευρωπαίου και εργασίας μπορεί να προστεθεί η δημιουργικότητα, δηλαδή η συνθετότερη και υψηλότερη παραγωγική λειτουργία, που μπορεί να κατακτήσει ο άνθρωπος.

3.5.3. Η ΟΚΕ εκτιμά όμως ότι οι βασικοί παράμετροι για την αποδοχή εκ μέρους των ευρωπαίων του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου και συνακόλουθα για την αποτελεσματική ανάπτυξή του, είναι δύο:

- τα προβλήματα της συγκυρίας και ειδικότερα το αποτέλεσμα της μάχης για την απασχόληση και
- η σχέση που θα αναπτυχθεί μεταξύ ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου και εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων.

3.5.4. Ιδιαίτερα σ' ό,τι αφορά στη σχέση μεταξύ εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων και ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου η ΟΚΕ υπογραμμίζει το ρόλο που μπορεί να παίξει η ανάπτυξη από την Επιτροπή της εικονικής εκπαίδευσης με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών της επικοινωνίας και των πληροφοριών⁽¹⁾.

3.5.5. Η ΟΚΕ κρίνει ότι για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου, θα πρέπει να αξιοποιηθούν δεόντως η εμπειρία και οι σχετικές θέσεις του CEDEFOP.

3.6. Οι εμπλεκόμενοι συντελεστές

3.6.1. Η ΟΚΕ θεωρεί επίσης πολύ σημαντικό το κεφάλαιο της ανακοίνωσης που αναφέρεται στους εμπλεκόμενους συντελεστές, κατά την πορεία μετάβασης προς την Ευρώπη της γνώσης. Οι σχετικές θέσεις που διατυπώνονται αποτελούν προτάσεις μεγάλης σημασίας για την ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου γενικά ως αντίληψης, αλλά και για την ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου, στο επίπεδο της εκπαίδευσης της κατάρτισης και της νεότητας. Η ΟΚΕ στηρίζει ιδιαίτερα τις ως άνω θέσεις της Επιτροπής.

3.6.2. Στα προηγούμενα πλαίσια η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στην αναγκαιότητα επιπλέον προσδιορισμού των κοινών ορίων δράσης των συντελεστών της εκπαίδευσης, αλλά και των ορίων δράσης κάθε συντελεστή της εκπαιδευτικής διαδικασίας, κατά τομέα προέλευσης. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η όλη προσπάθεια, που απαιτεί σίγουρα προσεκτικά βήματα, δεν πρέπει να οδηγήσει σε μια ισόβαρη εμπλοκή των πάντων σε όλα. Αντίθετα, μέσα από έναν συνεχή, ευρύ και ουσιαστικό διάλογο και στη βάση ότι ο κάθε συντελεστής έχει ιδιαίτερες γνώσεις και λόγο στον τομέα του, το όλο σύστημα θα πρέπει να ισορροπεί κατά την ανάπτυξή του και στα σημεία σύνθεσης των αντιθέσεών του. Εξαιρεση βέβαια από την ως άνω λογική αποτελούν οι κλασσικοί συντελεστές του εκπαιδευτικού έργου, δηλαδή η οικογένεια, η εκπαιδευτική κοινότητα και οι μαθητές. Στο λόγο, τις θέσεις και τις προτάσεις των συντελεστών αυτών θα πρέπει να αποδίδεται πάντα ιδιαίτερη βαρύτητα.

3.7. Ένα πιο ολοκληρωμένο σύστημα

3.7.1. Κεντρικό ζήτημα για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου αλλά και γενικότερα της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής αποτελεί για την ΟΚΕ η ενοποίηση των σχετικών πολιτικών (εκπαίδευση — κατάρτιση — νεότητα) και η συγκέντρωση των σχετικών προγραμματίων δράσης. Οι πολιτικές εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεότητας, από τη φάση της σύλληψης και της υιοθέτησης, έως τη φάση της υλοποίησής τους θα πρέπει να εντάσσονται σ' ένα ενιαίο πλαίσιο δράσης και να είναι ολοκληρωμένες. Η ως άνω θέση της ΟΚΕ δεν σχετίζεται με αποκλεισμούς στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών και πολύ περισσότερο με υιοθέτηση μιας συγκεντρωτικής πολιτικής αντίληψης. Η θέση αυτή σχετίζεται με την αναγκαιότητα να υπάρξει επιτέλους ενιαία στρατηγική εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεότητας και επιπλέον ολοκληρωμένος σχεδιασμός δράσεων.

3.7.2. Στα προηγούμενα πλαίσια η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής για περιορισμένο αριθμό στόχων και μεγαλύτερη συγκέντρωση ενεργειών. Συμφωνεί επίσης με τους συγκεκριμένους στόχους και τις συγκεκριμένες ενέργειες που προτείνονται, αφού αυτές αποτελούν ήδη θέσεις της, διατυπωμένες στη γνωμοδότησή της για το σχετικό Λευκό Βιβλίο,

(1) Πρόκειται για την αξιοποίηση και εισαγωγή στην εκπαίδευση, γενικά των σύγχρονων τεχνολογιών, όπου σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία η ΕΕ υστερεί. (Σύμφωνα με την Επιτροπή — ΛΒ για την εκπαίδευση και την κατάρτιση — υπάρχει ήδη σχετική εμπειρία, που αποκτήθηκε από την ανάπτυξη του προγράμματος «εφαρμογές τηλεματικής»).

αλλά και στη γνωμοδότησή της σε σχέση με τον «Απολογισμό της συνέχειας που δόθηκε στο Λευκό Βιβλίο-Διδασκαλία και εκμάθηση: Προς την κοινωνία της γνώσης»⁽¹⁾.

3.7.3. Συμπληρωματικά στους ως άνω στόχους και ενέργειες η ΟΚΕ επαναφέρει την πρότασή της για υιοθέτηση, προώθηση και γενίκευση του θεσμού της εσωσχολικής βοήθειας⁽²⁾.

3.7.4. Ιδιαίτερα η ΟΚΕ επισημαίνει το πλαίσιο που ορίζει η Επιτροπή για την ανάπτυξη των σχετικών δράσεων. Το ζητούμενο είναι να υπάρξουν δράσεις ολοκληρωμένες και σαφείς δράσεις, που θα αξιοποιούν στο έπακρο και αποτελεσματικά τις σχετικές επενδύσεις. Με διαφορετικά λόγια οι σχετικές δράσεις θα πρέπει να έχουν:

- συγκεκριμένους γενικούς και ειδικούς στόχους, ενταγμένους σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο,
- συγκεκριμένο σχεδιασμό της πορείας για την κατάκτηση των στόχων,
- συγκεκριμένες δυνατότητες για τυχόν διορθωτικές παρεμβάσεις, κατά την πορεία υλοποίησης των δράσεων,
- αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δράσεων, για επαναστροφή, άλλων, νέων δράσεων, με πιο προωθημένους στόχους.

3.7.5. Στα προηγούμενα πλαίσια η ΟΚΕ θεωρεί θετική την προσέγγιση της Επιτροπής για ένα «κοινό πλαίσιο ενεργειών συντονισμού και παρακολούθησης», που θα «διευκρινίζει τους στόχους, τα είδη των μέτρων, τις κοινές και τις πειραματικές ενέργειες και την παρακολούθηση των καλών πρακτικών». Εφιστά όμως την προσοχή της στην οριοθέτηση των ειδικών

πλαισίων δράσης για την εκπαίδευση την κατάρτιση και την νεότητα, κάτι που προβλέπεται να γίνει με σχετικές αποφάσεις. Άποψη της ΟΚΕ είναι ότι θα πρέπει να προσδιοριστούν με σαφήνεια, τόσο τα όρια των κοινών αναφορών και δράσεων, όσο και τα πλαίσια των δράσεων του κάθε τομέα ξεχωριστά.

3.8. Δημοσιονομικοί πόροι

3.8.1. Εκείνο όμως που αποτελεί για την ΟΚΕ το κλειδί της επιτυχίας για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου και συνακόλουθα το κλειδί για την απόκτηση μιας σύγχρονης και ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής αντίληψης, είναι οι σχετικές δαπάνες που πρόκειται να διατεθούν για τον σκοπό αυτόν. Εκτίμηση της ΟΚΕ είναι ότι οι δαπάνες που διατίθενται σήμερα για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεότητας είναι ανεπαρκείς σε σχέση με το μέγεθος και τη σοβαρότητα των προβλημάτων που στοχεύουν να επιλύσουν. Γι' αυτό και η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα άλλα όργανα της Κοινότητας να επανεξετάσουν τη στάση τους στο θέμα αυτό και να προχωρήσουν άμεσα σε αποφάσεις χρηματοδότησης αντίστοιχες των πραγματικών αναγκών.

3.8.2. Σ' ό,τι αφορά στη συγκεκριμένη πρόταση της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση των δράσεων η ΟΚΕ επισημαίνει:

- Θεωρεί ότι η λογική της συγχρηματοδότησης των προγραμμάτων είναι πλέον αποδεκτή απ' όλους. Ο αντίκτυπος όμως ενός προγράμματος στα κράτη μέλη εξαρτάται αφενός από το μέγεθος του προγράμματος και αφετέρου από το ποσοστό χρηματοδότησής του από την Κοινότητα. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ένα όριο στη χρηματοδότηση των προγραμμάτων από την Κοινότητα κάτω από το οποίο τίθεται σε κίνδυνο η αξιοπιστία του και συνακόλουθα η αξιοπιστία της Ένωσης.
- Τονίζει ότι το σύστημα συγχρηματοδότησης δράσεων ήδη σήμερα λειτουργεί με αποτελεσματικότερο τρόπο εφόσον τα κονδύλια χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τους θεσπισμένους στόχους.
- Έχει τη γνώμη ότι οι γενικές κατευθύνσεις του προγράμματος δράσης Agenda 2000 σε σχέση με τη διαρθρωτική πολιτική και η συγκεκριμένη πρόταση για τη δημιουργία ενός νέου στόχου 3⁽³⁾ συνιστούν ήδη έναν αξιολογικό ακρογωνιαίο λίθο για μια νέα αντίληψη όσον αφορά τη διάθεση των αντίστοιχων δημόσιων πόρων για την εκπαίδευση.

4. Συμπεράσματα

4.1. Οι ρυθμοί εξέλιξης στις επιστήμες και κύρια στην τεχνολογία, καθώς και οι συνακόλουθες ως ένα βαθμό εξελίξεις στην οικονομία και την αγορά εργασίας υποχρεώνουν την ΕΕ να επιταχύνει το βηματισμό της για τον εκσυγχρονισμό και

⁽¹⁾ COM(95) 590 τελικό και COM(97) 256 τελικό.

⁽²⁾ Πρόκειται για έναν θεσμό παρόμοιο μ' εκείνον των «σχολείων εντατικής μάθησης», που αναπτύχθηκαν στις ΗΠΑ. Ο θεσμός έχει ως στόχο την καταπολέμηση του πρόωμου αποκλεισμού των μαθητών από τη μάθηση και τη γνώση. Ο αποκλεισμός αυτός, που δεν είναι πάντα ολικός, είναι το επακόλουθο των δυσκολιών, που αντιμετωπίζουν πολλά παιδιά — κατά κανόνα της πρόωμης σχολικής ηλικίας — για δημιουργική ένταξη στη σχολική ζωή. Αυτές οι δυσκολίες προσαρμογής οι οποίες προέρχονται από διάφορες αιτίες αίρονται κατά κανόνα με την εσωσχολική βοήθεια, που περιλαμβάνει τη διάγνωση του προβλήματος και την επίλυσή του με προσαρμοσμένη αντίστοιχα παιδαγωγική συμπεριφορά και με μερική ή και ολική εξατομικευμένη της διδασκαλίας. Ο θεσμός της εσωσχολικής βοήθειας προτείνεται να λειτουργήσει μέσα στο υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα, εντός και εκτός ωρολογίου προγράμματος και με εκπαιδευτικούς που αποκτούν σχετική ειδικότητα. Προτείνεται επίσης ο θεσμός της εσωσχολικής βοήθειας να μην αφορά μόνον τους αδύναμους μαθητές αλλά και εκείνους που διακρίνονται για αντιληπτικές επιδόσεις ανώτερες του ηλικιακού τους επιπέδου και οι οποίοι γι αυτόν ακριβώς το λόγο αντιμετωπίζουν επίσης δυσκολίες δημιουργικής ένταξης στη σχολική ζωή.

⁽³⁾ Ενίσχυση των κρατών μελών για να αναπροσαρμόσουν και να εκσυγχρονίσουν τα συστήματά τους στον τομέα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της απασχόλησης.

την ολοκλήρωση των θεσμών της. Στα προηγούμενα πλαίσια η ΟΚΕ θεωρεί πολύ σημαντική την κεντρική πρόταση της επιτροπής, την κεντρική πρόταση της Επιτροπής για κεφαλαιοποίηση της γνώσης, μεταξύ των άλλων, μέσω της ανάπτυξης, κυκλοφορίας και αξιοποίησης των μέσων κατάρτησής της. Θεωρεί επίσης έγκαιρη και επίκαιρη την πρωτοβουλία της Επιτροπής για την παρουσίαση της πρότασής της σχετικά με τις μελλοντικές δράσεις της Κοινότητας στους τομείς της Εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεότητας.

4.2. Η ΟΚΕ κατ' αρχήν και σε γενικές γραμμές συμφωνεί με την ουσία, το περιεχόμενο και τη νομική θεμελίωση των σχετικών θέσεων της Επιτροπής. Συμφωνεί επίσης με την πορεία που προτείνεται για την ολοκλήρωση των διαδικασιών έτσι ώστε οι νέες δράσεις για την εκπαίδευση την κατάρτιση και τη νεότητα να τεθούν σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2000. Οι σχετικές, λοιπόν, επισημάνσεις και προτάσεις της ΟΚΕ λειτουργούν διευκρινιστικά και συμπληρωματικά σε σχέση με την ανακοίνωση της Επιτροπής.

4.3. Η ΟΚΕ επισημαίνει τη σημασία που έχει για τη συνολικότερη προοπτική της ΕΕ η πρόταση της Επιτροπής για τη «σταδιακή δημιουργία ενός ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου».

Θεωρεί ότι η πρόταση:

- Καλύπτει σαφώς ακάλυπτο, από τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, ζωτικό χώρο.
- Συντελεί — πάντα στα πλαίσια και τα όρια της συνθήκης — στο συντονισμό των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, έτσι ώστε να καταστούν αυτά περισσότερο αποτελεσματικά και ανταγωνιστικά στην παραγωγή της γνώσης αλλά και στις διαδικασίες κατάρτησής της από τους νέους και γενικότερα από τους πολίτες.
- Μπορεί, μέσω του συστήματος της «δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης», να οδηγήσει τον ευρωπαίο πολίτη σε επίπεδα ατομικής, παραγωγικής και πολιτικοκοινωνικής λειτουργίας, που θα ανταποκρίνονται στο κλίμα και τις απαιτήσεις των καιρών και δεν θα είναι αποκομμένα από τις ρίζες και τις αξίες που διαμόρφωσαν τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. (Ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας, χωρίς αποκλεισμούς και με δυνατότητες συνειδητής και ουσιαστικής συμμετοχής των πολιτών στα δρώμενα).

4.4. Για την ΟΚΕ, η κεντρική ευθύνη για την πορεία οικοδόμησης της Ευρώπης της γνώσης χρεώνεται στα όργανα της Ένωσης και ιδιαίτερα στην Επιτροπή. Η επισημάνση αυτή δεν

πρέπει να ερμηνευτεί ως συγκεντρωτική λογική και αντίληψη. Αντίθετα θα πρέπει να ερμηνευτεί ως επιπλέον και συνεχής κεντρική προσπάθεια για:

- Όλο και περισσότερη διαφάνεια και προβολή στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων, μεγαλύτερη σαφήνεια στην αιτιολόγηση των επιλογών και ακριβέστερο προσδιορισμό των όρων και των μεγεθών.
- Όλο και μαζικότερη και ουσιαστικότερη συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών και των μαζικών φορέων τους στις σχετικές διαδικασίες σχεδιασμού, σύνταξης και υλοποίησης των προγραμμάτων.
- Ουσιαστικότερη σύνδεση των πολιτικών επιλογών και των συγκεκριμένων δράσεων για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεότητα με τα μεγάλα, σύγχρονα προβλήματα και ειδικότερα με το πρόβλημα της απασχόλησης.
- Απλούστερη διαχείριση των προγραμμάτων, με καλύτερη αξιοποίηση των πόρων, για απρόσκοπτη και μαζικότερη συμμετοχή των ευρωπαίων σ' αυτά.

4.5. Η ΟΚΕ επιμένει ιδιαίτερα στη σημασία που έχει για την όλη προσπάθεια η αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης γενικής βασικής εκπαίδευσης, καθώς και η συντονισμένη αξιοποίηση της τεράστιας δύναμης που εμπεριέχουν τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα στο σύνολό τους. Καλεί λοιπόν την Επιτροπή να αξιοποιήσει όλες τις υπάρχουσες ιδέες και να βοηθήσει με έξυπνες δράσεις στην υπέρβαση των αγκυλώσεων που κρατούν δέσμα όλα σχεδόν τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα σε αναχρονιστικά πλαίσια λειτουργίας. Προς την ως άνω κατεύθυνση και μεταξύ των άλλων η δημιουργία και ενίσχυση με συγκεκριμένες δράσεις κλίματος άμιλλας στο εσωτερικό της κοινότητας (σχολικές μονάδες, σχολικές περιοχές, εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα) καθώς και η καλλιέργεια ανταγωνιστικού κλίματος προς τα εκτός χωρών μελών εκπαιδευτικά συστήματα, αποτελεί μια ιδέα που αξίζει να προσεχθεί και να υλοποιηθεί (1).

4.6. Σ' ό,τι αφορά τις επιμέρους προτάσεις της Επιτροπής, η ΟΚΕ επισημαίνει:

- Συμφωνεί με τις θέσεις της σε σχέση με τον αριθμό των στόχων και τη συγκέντρωση των ενεργειών υπογραμμί-

(1) Η ιδέα προσδιορίζεται από την αναγκαιότητα να δημιουργηθεί κλίμα απεργλωβισμού των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων από την ακησία, που σε μεγάλο βαθμό έχουν περιέλθει. Για το σκοπό αυτόν προτείνεται η καθιέρωση της «Ολυμπιάδας της γνώσης», ενός θεσμού που θα λειτουργεί με στόχο την επιβράβευση της συμμετοχής μαθητών/φοιτητών, σχολικών μονάδων και γενικότερα εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και εκπαιδευτικών περιοχών σε προσγεδιασμένους από την Επιτροπή στόχους. Η επιβράβευση μπορεί, μεταξύ των άλλων, να σχετίζεται με: ιδιαίτερη επιχορήγηση συγκεκριμένων δράσεων· κινητικότητα· υποτροφίες· αντίστοιχη με το αντικείμενο της επιβράβευσης ενίσχυση υποδομών.

ζοντας ιδιαίτερα το ρόλο της εικονικής κινητικότητας ως εργαλείου του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου, για την οικοδόμηση της Ευρώπης της γνώσης.

- Θεωρεί τις θέσεις που διατυπώνονται για τον τρόπο ανάπτυξης των δράσεων και τον ρόλο των εμπλεκόμενων συντελεστών ως προτάσεις μεγάλης σημασίας για την προοπτική του κοινωνικού διαλόγου.
- Εκτιμά ότι η ένταξη της νέας πολιτικής για την εκπαίδευση, κατάρτιση και νεότητα στην προοπτική της διεύρυνσης καθώς και ο νέος τρόπος παρακολούθησης και συντονισμού των ενεργειών (νομικά μέσα) κινούνται προς θετική κατεύ-

θυνση. Επισημαίνει όμως την αναγκαιότητα να προσδιοριστούν με σαφήνεια τα όρια του κάθε τομέα ξεχωριστά καθώς και την αναγκαιότητα να καταγραφεί στο μεταξύ η «κοινή ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά».

- Τέλος, σ' ό,τι αφορά τους δημοσιονομικούς πόρους και τη διαχείριση των προγραμμάτων η ΟΚΕ επισημαίνει την αναγκαιότητα για αντιμετώπιση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεότητας ως πολιτικών άμεσης και πρώτης προτεραιότητας. Συμφωνώντας δε, με τη δημιουργία του στόχου 3, υπογραμμίζει ότι θα πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα το σύστημα της συγχρηματοδότησης των προγραμμάτων για να λειτουργεί αξιόπιστα και αποτελεσματικά.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες που έλαβαν περισσότερες από το 25 % των εκφρασθεισών ψήφων, απεριορίθησαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημείο 3.8.2

Να διαγραφούν οι δύο τελευταίες περιπτώσεις.

Αιτιολογία

Από τη δεύτερη περίπτωση δεν προκύπτει τι εννοούμε. Μήπως ότι το σύστημα δεν οδηγεί σε αύξηση των κοινοτικών μέσων; Κρίνουμε άραγε ότι αυτό είναι καλό ή κακό;

Η τρίτη περίπτωση αφορά τους τρεις προτεινόμενους στόχους των Διαρθρωτικών Ταμείων, θέμα για το οποίο πρέπει να αναμείνουμε τις απόψεις που θα εκφραστούν στην ειδική γνωμοδότηση η οποία θα καταρτισθεί για τα εν λόγω ταμεία. Επιπλέον, η επίσημη χρηματοδότηση δεν μπορεί να εξασφαλισθεί με τα Διαρθρωτικά Ταμεία αλλά με προσπάθειες της Κοινότητας.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 22, ψήφοι κατά: 37, αποχές: 11.

Σημείο 4.5

Να αντικατασταθεί η έκφραση «κλίματος άμιλλας στο εσωτερικό της Κοινότητας» από τα εξής: «μιας εντατικής ανταλλαγής εμπειριών».

Αιτιολογία

Δεν μπορεί να δημιουργηθεί εν προκειμένω ένα κλίμα άμιλλας μεταξύ σχολικών μονάδων, σχολικών περιοχών και εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων. Στην ουσία, ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός αντικαθιστά τους υπόλοιπους. Ένα εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορεί να αντικατασταθεί από ένα άλλο. Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να διδαχθούμε ο ένας από τον άλλον, ώστε να καταστούν πιο αποτελεσματικά τα εκπαιδευτικά συστήματα.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 29, ψήφοι κατά: 38, αποχές: 2.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής»

(98/C 157/14)

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 11ης Δεκεμβρίου 1997 αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3, του Εσωτερικού της Κανονισμού, να προβεί στην κατάρτιση γνωμοδότησης με θέμα: «Ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής».

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, εμπορικής και αναπτυξιακής πολιτικής στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 13 Μαρτίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Filip Hamro-Drotz.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειάς της της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 98 ψήφους υπέρ, και 1 κατά.

1. Εισαγωγή

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 1997 στο Λουξεμβούργο έλαβε τις αποφάσεις που απαιτούνται για την έναρξη των διαδικασιών διεύρυνσης. Οι αποφάσεις αυτές βασίζονται στις σχετικές γνώμες της Επιτροπής⁽¹⁾, στις αποφάσεις που έλαβε το Συμβούλιο των Υπουργών στις 27.11.1997 και στις 8.12.1997 καθώς και στην έκθεση της προεδρίας προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Στην εισαγωγή περιλαμβάνονται επίσης οι εκθέσεις που έχει συντάξει η Επιτροπή σχετικά με την οικονομική κατάσταση των υποψήφιων χωρών⁽²⁾.

Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υπογραμμίζονται οι κύριες προκλήσεις για το θέμα αυτό: «Στόχος είναι να προετοιμαστούν τα επόμενα χρόνια οι υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και να εξεταστεί το κατά πόσον η Ένωση είναι έτοιμη για τη διεύρυνση ...»⁽³⁾.

Η Επιτροπή έχει αναλάβει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών και η προενταξιακή στρατηγική εφαρμόζεται από τον Μάρτιο του 1998.

Στο παράρτημα περιλαμβάνονται τα κύρια σημεία και η σημαντική κατάσταση όσον αφορά την ενισχυμένη προενταξιακή στρατηγική.

2. Προηγούμενες δραστηριότητες της ΟΚΕ για το θέμα αυτό

Η ολοκλήρωση της Ευρώπης, στην οποία οι συνθήκες διαβίωσης και επαγγελματικής δραστηριότητας των μελλοντικών γενεών θα είναι καλύτερες, αποτελεί τον κύριο στόχο των δραστηριοτήτων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

Η ΟΚΕ, σε αυτή τη βάση, έχει συμμετάσχει τα τελευταία χρόνια στις προετοιμασίες της ΕΕ για την επερχόμενη διεύρυνση προς τις ΧΚΑΕ. Το θέμα αυτό έχει λάβει πρωταρχική θέση στις δραστηριότητες της ΟΚΕ. Έχουν καταρτιστεί και υιοθετηθεί πολλές γνωμοδοτήσεις και εκθέσεις με στόχο την παροχή συμβουλών στις αρχές της ΕΕ που αντιμετωπίζουν την πρόκληση αυτή.

Τα τελευταία χρόνια, η ΟΚΕ συμμετέχει στις προπαρασκευαστικές διαδικασίες για τη διεύρυνση προς τις ΧΚΑΕ και έχει διοργανώσει διάφορες ακροάσεις (στις Βρυξέλλες, στη Βαρσοβία, στο Τάλιν, κ.λπ.) για τους εκπροσώπους των κοινωνικοοικονομικών κύκλων των υποψήφιων χωρών. Έχει επίσης πραγματοποιήσει συνεδριάσεις με τους εκπροσώπους αυτούς, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της για την κατάρτιση γνωμοδοτήσεων, για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια των διασκέψεων με θέμα «Η Ευρώπη των πολιτών» στη Βιέννη και στο Ελσίνκι. Η ΟΚΕ έχει επίσης θεσπίσει και εντίνει τις διμερείς συναντήσεις με τους φορείς των χωρών αυτών με τη σύσταση, μεταξύ άλλων, μικτών συμβουλευτικών επιτροπών. Τα πορίσματα και τα συμπεράσματα των συνεδριάσεων αυτών έχουν καταγραφεί ξεχωριστά και έχουν ληφθεί δεόντως υπόψη στις γνωμοδοτήσεις και στις εκθέσεις της ΟΚΕ.

3. Συμπεράσματα και συστάσεις

Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης είναι η παροχή συμβουλών, η πρόταση μέτρων και η θέση προτεραιοτήτων όσον αφορά την εφαρμογή της ενισχυμένης προενταξιακής στρατηγικής της ΕΕ τον Μάρτιο του 1998.

(1) Agenda 2000, τόμοι I και II και περιλήψεις και συμπεράσματα σχετικά με την ένταξη. Πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τον κανονισμό (ΕΚ-Ευρατόμ) του Συμβουλίου όσον αφορά τη βοήθεια προς τις ΧΚΑΕ, που είναι υποψήφιες για προσχώρηση στην ΕΕ, στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής.

(2) European Economy Supplement C N 3, 4 (ISSN 1027-2097).

(3) C/97/400.

Βασίζεται δε στα συμπεράσματα των σχετικών γνωμοδοτήσεων της ΟΚΕ, χωρίς ωστόσο να αναφέρεται άμεσα σε αυτές. Επειδή στόχος της ΟΚΕ είναι να συνεχίσει να συμμετέχει στη διαδικασία προετοιμασίας της διεύρυνσης της ΕΕ, η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται στα κυριότερα θέματα που αφορούν τη διαδικασία προετοιμασίας.

3.1. Η ΟΚΕ αποδέχεται τις βασικές αρχές της διαδικασίας διεύρυνσης που υπέβαλε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: οι όροι και τα κριτήρια συμμετοχής στη διαδικασία ένταξης είναι τα ίδια για όλες τις υποψήφιες χώρες, ενώ η κάθε υποψήφια χώρα προβλέπεται να προχωρήσει με το δικό της ρυθμό σύμφωνα με το επίπεδο προετοιμασίας της. Πριν αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις ένταξης, η υποψήφια χώρα πρέπει να πληροί τα κριτήρια που έχει θεσπίσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης και, εν μέρει, να έχει μεταφέρει τη νομοθεσία της ΕΕ στο εθνικό της δίκαιο ούτως ώστε να ισχύει κατά τη στιγμή της ένταξης.

Στόχος όλων των μερών πρέπει να είναι ο περιορισμός, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, της εφαρμογής προσωρινών μεταβατικών μέτρων όσον αφορά την ένταξη.

Με τις αρχές αυτές τονίζεται η σημασία της ενίσχυσης της προενταξιακής στρατηγικής, και η ΟΚΕ θεωρεί ότι η μελλοντική διεύρυνση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την επιτυχή εφαρμογή της στρατηγικής αυτής.

3.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τη διάθρωση της ενισχυμένης προενταξιακής στρατηγικής, αλλά εφιστά την προσοχή στα ακόλουθα σημεία:

— είναι πρωταρχικής σημασίας να καθοριστεί η σύμπραξη για την ένταξη όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένα και ρεαλιστικά για κάθε χώρα, και να επισημανθεί συνεπώς η σπουδαιότητα της προετοιμασίας και της εφαρμογής παρόμοιας σύμπραξης. Για το λόγο αυτό οι υποψήφιες χώρες πρέπει να χαράξουν σαφείς πολιτικούς, κοινωνικούς στόχους (ιδιαίτερα όσον αφορά την απασχόληση) και τομεακούς (όσον αφορά τη γεωργία, το περιβάλλον, κ.λπ.), καθώς και στόχους για την περιφερειακή συνεργασία. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που οι συμπράξεις για την ένταξη που πρότεινε η Επιτροπή στις 4.2.1998 ακολουθούν αυτές τις αρχές. Επίσης είναι σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην παρακολούθηση των συμπράξεων, στις εκθέσεις που αφορούν την εφαρμογή τους και στον έλεγχο των προγραμμάτων δράσης, πράγμα που θα καταστήσει δυνατή την ανάπτυξη μιας βιώσιμης διαδικασίας:

— κατά τη διαδικασία σύμπραξης, που σε πολλές περιπτώσεις ενδέχεται να διαρκέσει πολύ, θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι το κοινοτικό κεκτημένο μεταβάλλεται συνεχώς, κυρίως λόγω της ενίσχυσης της εσωτερικής συνοχής, της βελτίωσης της λειτουργίας της αγοράς και της υλοποίησης της Νομισματικής Ένωσης. Οι υποψήφιες χώρες πρέπει να αναπτύξουν επαρκώς τη συνεργασία προκειμένου να προσαρμοστούν σε αυτές τις αλλαγές. Παράλληλα, πρέπει να διασφαλιστεί ότι ούτε το κοινοτικό κεκτημένο ούτε η εσωτερική συνοχή θα τεθούν υπό αμφισβήτηση κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας της διεύρυνσης, κατά τη διάρκεια της διεύρυνσης αυτής καθ'εαυτής ή κατά τη λήξη της διαδικασίας:

— είναι καθοριστικής σημασίας να ελέγχονται συνεχώς και με ακρίβεια οι οικονομικές προϋποθέσεις της φάσης προετοιμασίας, και να αποφευχθεί η λήψη κάθε απόφασης που θα μπορούσε να οδηγήσει σε επαχθείς οικονομικές κυρώσεις

τόσο κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας όσο και μετά την ένταξη. Το σχέδιο δράσης πρέπει να διαρθρώνεται σε ένα ρεαλιστικό πλαίσιο χρηματοδότησης δεδομένων τόσο των υφιστάμενων όσο και των μελλοντικών πόρων. Για την εξεύρεση νέων πόρων ενδείκνυται η σταθεροποίηση των τραπεζικών συστημάτων και η ενίσχυση των χρηματιστηριακών αγορών οι οποίες θα συμβάλουν στην εισροή ιδιωτικών κεφαλαίων τόσο από τις εγχώριες όσο και τις ξένες ιδιωτικές αγορές. Παράλληλα όμως πρέπει να καθοριστούν σαφώς οι όροι που διέπουν αυτές τις χρηματοδοτήσεις, την επιστροφή χρημάτων από τις υποψήφιες χώρες καθώς και την ασφάλεια των ιδιωτικών επενδύσεων κ.λπ. Για την επίτευξη τούτων απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η θέσπιση σταθερού δικαιώματος ιδιοκτησίας. Ενδείκνυται ο ακριβής και σαφής καθορισμός των αναγκών και των στόχων χρηματοδότησης (π.χ. για τη βελτίωση του περιβάλλοντος) ανάλογα με τις κυριότερες απαιτήσεις και την εξέλιξη της κατάστασης σε κάθε μια από τις υποψήφιες χώρες. Η χρηματοδότηση κατά συνέπεια πρέπει να πραγματοποιείται ανάλογα με την πρόοδο που σημειώνει κάθε χώρα στη διαδικασία ένταξης. Απαιτείται συνεπώς η ανάπτυξη νέων μέσων στο πλαίσιο των διαφόρων ταμείων και του προγράμματος Phare για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και το σωστό συντονισμό των διαφόρων χρηματοδοτικών οργάνων από την αρχή της διαδικασίας. Τα δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και οι εγγυήσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων πρέπει να αυξηθούν και να αναπτυχθεί περαιτέρω η συνεργασία με την ΕΤΑΑ (Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη) και με τη Διεθνή Τράπεζα:

— δεδομένου ότι η διαδικασία προετοιμασίας της διεύρυνσης μπορεί να είναι πολύπλοκη και απαιτητική, και ο ρυθμός να αλλάζει από χώρα σε χώρα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό η διοίκηση της ΕΕ να στηρίζεται σε όσο το δυνατό σταθερότερη βάση από την αρχή της διαδικασίας, οι πόροι να είναι επαρκείς, και να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων και προετοιμασίας θα είναι ανοικτή και ενιαία για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

3.3. Η ΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως την προενταξιακή στρατηγική για την Κύπρο όπως καθορίστηκε στη Διάσκεψη Κορυφής του Λουξεμβούργου. Προτείνει δε να επικεντρωθεί σε μια πρώτη φάση στη βελτίωση των σχέσεων των δύο κοινοτήτων που κατοικούν σε αυτή. Τούτο θα συμβάλει στην εκ νέου εδραίωση της εμπιστοσύνης μεταξύ τους.

3.4. Η ΟΚΕ καλεί την ΕΕ και την Τουρκία να ενισχύσουν περαιτέρω τη συνεργασία τους, με στόχο να προωθήσουν όσο το δυνατό συντομότερα την προενταξιακή στρατηγική που αφορά την Τουρκία.

Η ΟΚΕ προτίθεται να συμβάλει στην εν λόγω διαδικασία μέσω των δραστηριοτήτων της Κοινής Συμβουλευτικής Επιτροπής που έχει συσταθεί από μέλη της ΟΚΕ και εκπροσώπους των διαφόρων ομάδων συμφερόντων της Τουρκίας.

3.5. Κατά τη διάρκεια της φάσης προετοιμασίας, η ΕΕ οφείλει να επικεντρώσει την προσοχή της κυρίως στην ανάπτυξη της διασυνοριακής και περιφερειακής συνεργασίας τόσο μεταξύ των υποψήφιων χωρών όσο και με τις γειτονικές χώρες που παραμένουν εκτός ΕΕ.

Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ούτως ώστε να διατηρηθούν και να ενισχυθούν οι βασικές οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και πολιτικές σχέσεις των υποψήφιων χωρών. Η ΟΚΕ προτείνει να συνεχίσει η Ευρώπη να χορηγεί βοήθεια μέσω των προγραμμάτων δράσης για την ανάπτυξη των εμπορικών ανταλλαγών και της συνεργασίας μεταξύ των υποψήφιων χωρών κυρίως δε μεταξύ των παραμεθόριων περιφερειών και των γειτονικών κρατών.

3.6. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τη διαπίστωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ότι η διεύρυνση εξαρτάται επίσης και από τη βούληση της ΕΕ να δεχτεί νέα μέλη και να βελτιώσει τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης του Άμστερνταμ. Παράλληλα με την ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής, θα πρέπει να διοργανωθεί μια ΔΔ μεταξύ των υφιστάμενων κρατών μελών ούτως ώστε οι υποψήφιες χώρες να έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τέτοιου είδους ενέργειες.

Επίσης πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε η διεύρυνση να αξιοποιηθεί όσο το δυνατό καλύτερα και ισόρροπα σε όλα τα μέρη της ΕΕ και να διασφαλιστεί στα κράτη μέλη ποιοτική ενημέρωση και δημόσιος διάλογος για τα οφέλη και τις συνέπειες της διεύρυνσης.

Για το λόγο αυτό η επερχόμενη διεύρυνση πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα της ΕΕ όχι μόνο σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη των σχέσεών της με τις τρίτες χώρες αλλά και τη συμμετοχή της στις τρέχουσες διαπραγματεύσεις με τα διάφορα διεθνή φόρουμ, όπως με τον ΠΟΕ παραδείγματος χάριν.

Οι συνέπειες της διεύρυνσης στην ΟΚΕ στη σύνθεσή της, στη λειτουργία της και στις εσωτερικές της διαδικασίες πρέπει επίσης να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης, και η ΟΚΕ είναι πρόθυμη να γνωμοδοτήσει επί του θέματος.

3.7. Η ενισχυμένη προενταξιακή στρατηγική πρέπει να επικεντρωθεί σε δύο κυρίως σημεία:

- α) στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των διοικητικών και νομικών συστημάτων και
- β) στην ενίσχυση της μεταφοράς της κοινοτικής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο και στην ενθάρρυνση των επενδύσεων για την επίτευξη τούτου. Όσον αφορά το δεύτερο σημείο, στόχος είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, σε διεθνές επίπεδο, της οικονομίας των υποψήφιων χωρών με βάση τις οικονομικές και κοινωνικές αξίες και την ικανότητα

της οικονομίας τους να αντιμετωπίσει επιτυχώς τον ανταγωνισμό ο οποίος θα αυξηθεί — και στις δικές τους αγορές — με την ένταξή τους στην ΕΕ. Απαιτείται επίσης βελτίωση σε μεγάλο βαθμό των υποδομών των υποψήφιων χωρών καθώς και όσων χωρών εντάσσονται στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών. Τούτο έχει βέβαια επίδραση στην απασχόληση, στην κοινωνική ευημερία και στις συνθήκες εργασίας.

Η μεγαλύτερη πρόκληση της εφαρμογής της στρατηγικής έγκειται στην προετοιμασία των υποψήφιων χωρών, αλλά και στην προετοιμασία της ΕΕ και των σημερινών κρατών μελών, για τη διεύρυνση. Για το λόγο αυτό έχει καθοριστική σημασία οι πολίτες, οι οικονομικοί και άλλοι φορείς, τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις υποψήφιες χώρες, να γνωρίζουν καλά τα σχετικά με τη διεύρυνση καθώς και τις συνέπειές της.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ καλεί την ΕΕ να προωθήσει τη συμμετοχή των οικονομικών και των κοινωνικών εταίρων της στη διαδικασία της διεύρυνσης προκειμένου να επιτευχθεί πλήρως η ενισχυμένη προενταξιακή στρατηγική, και να ενθαρρύνει τις υποψήφιες χώρες να πράξουν το ίδιο. Είναι σημαντικό η άποψη των οικονομικών παραγόντων, των μισθωτών, των γεωργών, των καταναλωτών και άλλων κοινωνικών ομάδων να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο ενός κοινωνικού διαλόγου προσαρμοσμένου στις συνθήκες, και να διασφαλιστεί η συμμετοχή τους στη διαδικασία της διεύρυνσης τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η ΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι θα αυξηθούν σημαντικά οι πιθανότητες επιτυχίας της διαδικασίας διεύρυνσης ήδη από την αρχή, εάν οι απόψεις των ομάδων αυτών ληφθούν υπόψη, χάρη σε κατάλληλους μηχανισμούς διαβούλευσης, στη χάραξη της προενταξιακής στρατηγικής, στην καθιέρωση ελέγχων των συμπεράσεων για την ένταξη και στην εφαρμογή του προγράμματος Phare, και εάν αξιοποιηθεί η ενημέρωση, η εμπειρία, οι σχέσεις και η γνώμη των εμπλεκόμενων φορέων.

Οι διάφορες ομάδες συμφερόντων των υποψήφιων χωρών θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία προκειμένου να ενισχυθεί, σε σταθερή και βιώσιμη βάση ο κοινωνικός διάλογος, όσον αφορά το περιεχόμενο των συμπεράσεων για την ένταξη, όπως γίνεται στα υφιστάμενα κράτη μέλη της ΕΕ, και να καταστούν συνειδηση οι σχετικές με την ένταξη θέσεις. Για να είναι λειτουργική η οικονομία, απαιτείται υγιής αγορά εργασίας και αποτελεσματικός κοινωνικός διάλογος τόσο μεταξύ των ανεξάρτητων ομάδων συμφερόντων, όπως π.χ. οικονομικών εταίρων, μισθωτών, γεωργών, όσο και μεταξύ αυτών των ομάδων και των δημόσιων αρχών. Η οικονομία, η κοινωνία των πολιτών, η δημοκρατία και το κράτος δικαίου πρέπει να αποτελέσουν κατά συνέπεια τον άξονα της προενταξιακής στρατηγικής, ενώ οι σχετικές με αυτά τα θέματα δομές, τεχνολογία και άλλα συστήματα πρέπει να δημιουργηθούν και να αναπτυχθούν στις υποψήφιες χώρες. Είναι αναντικατάστατη σήμερα η βοήθεια και υποστήριξη των κοινωνικών φορέων των υφιστάμενων κρατών μελών της ΕΕ. Η συμμετοχή τους θα συμβάλει και στη δική τους προετοιμασία για τη διεύρυνση της ΕΕ. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι φορείς των κρατών μελών πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη της συμμετοχής τους στην διαδικασία αυτή προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί.

Η ΟΚΕ μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην στρατηγική προετοιμασίας της διεύρυνσης όσον αφορά τα προαναφερθέντα θέματα. Η ΟΚΕ καλεί συνελπώς την ΕΕ να υποστηρίξει τις προσπάθειές της που αποσκοπούν στη σύναψη στενότερων και αποτελεσματικότερων διμερών ή πολυμερών σχέσεων με τους κοινωνικούς εταίρους των υποψήφιων χωρών, στο πλαίσιο της στρατηγικής αυτής.

Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ έχει την πρόθεση, με βάση την εμπειρία της και τις σχέσεις που έχει συνάψει, να καταρτίσει και άλλες γνωμοδοτήσεις για το θέμα αυτό και να ενισχύσει τη διάθρωση του διαλόγου με τη διοργάνωση, μεταξύ άλλων, ετήσιων ακροάσεων με τους αρμόδιους φορείς των υποψήφιων χωρών και με τη σύσφιξη των επίσημων διμερών σχέσεων με

τους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες κάθε υποψήφιας χώρας. Στόχος είναι να ληφθούν υπόψη οι απόψεις των κοινωνικών εταίρων των υποψήφιων χωρών σχετικά με την προετοιμασία της στρατηγικής και τη σύμπραξη για την ένταξη καθώς και σχετικά με τις απαιτούμενες βελτιώσεις, να διευκρινιστούν οι στόχοι και οι όροι της διαδικασίας προετοιμασίας στους διάφορους φορείς, να βελτιωθεί η αλληλεπίδραση, να υποστηριχτεί η δημιουργία των απαραίτητων κοινωνικών δομών στις υποψήφιες χώρες καθώς και να διαβιβαστούν οι απόψεις που θα προκύψουν από αυτή τη δράση στα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ. Σκοπός τούτων είναι η υποστήριξη των υφιστάμενων προετοιμασιών για τη διεύρυνση.

Η ΟΚΕ επιθυμεί η ΕΕ να θεωρήσει τη δράση αυτή αναπόσπαστο τμήμα της ενισχυμένης προενταξιακής στρατηγικής.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Κύρια σημεία του πλαισίου που έχει καθοριστεί για την προετοιμασία της διεύρυνσης της ΕΕ

1. Πρόγραμμα προετοιμασίας για τη διεύρυνση της ΕΕ-Τρία κύρια στοιχεία

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε στο Λουξεμβούργο, τον Δεκέμβριο του 1997, σχετικά με τα ακόλουθα τρία κύρια σημεία που αφορούν την προετοιμασία για τη διεύρυνση:

1) Την καθιέρωση ετήσιας Ευρωπαϊκής Διάσκεψης (η πρώτη πραγματοποιήθηκε στις 12 Μαρτίου 1998) στην οποία θα συμμετέχουν τα κράτη μέλη της ΕΕ καθώς και οι υποψήφιες χώρες προκειμένου να ενστερνισθούν τις αξίες της ΕΕ και τους εσωτερικούς και εξωτερικούς της στόχους. Αρχικά, η ΕΕ κάλεσε τις υποψήφιες ΧΚΑΕ, την Κύπρο και την Τουρκία.

Η Διάσκεψη θα αποτελέσει ένα πολυμερές φόρουμ για πολιτικές διαβουλεύσεις, στο οποίο θα προωθούνται θέματα γενικού ενδιαφέροντος για όλους τους συμμετέχοντες καθώς και η διεύρυνση και εμβάθυνση της συνεργασίας τους όσον αφορά την εξωτερική πολιτική και την ασφάλεια, τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις και άλλους τομείς κοινού ενδιαφέροντος, ιδιαίτερα δε τα οικονομικά θέματα και την περιφερειακή συνεργασία.

2) Την έναρξη (30.3.1998) της διαδικασίας ένταξης και των διαπραγματεύσεων βάσει του άρθρου Ο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου περιλαμβάνονται οι δέκα υποψήφιες ΧΚΑΕ και η Κύπρος («η έννοια 15+11»). Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

α. Την καθιέρωση ενιαίου πλαισίου για τις υποψήφιες χώρες — τα κράτη μέλη της ΕΕ θα έρχονται σε επαφή με τις υποψήφιες χώρες ανάλογα με τις ανάγκες. (Το Συμβούλιο ενέκρινε στις 26.1.1998 τον κανονισμό που αφορά τη θέσπιση ενιαίου πλαισίου.)

β. Τη χάραξη ενισχυμένης προενταξιακής στρατηγικής με την οποία θα μπορέσουν οι υποψήφιες χώρες να γίνουν μέλη της ΕΕ. Τα κύρια στοιχεία της στρατηγικής είναι η σύμπραξη για την ένταξη και η αυξημένη προενταξιακή βοήθεια (βλ. κεφάλαιο 2). Για την Κύπρο προτείνεται ειδική προενταξιακή στρατηγική. (Το έτος 1999 θα πραγματοποιηθεί η πρώτη γενική αξιολόγηση της στρατηγικής.)

γ. Οι προτάσεις της Επιτροπής (συμπεριλαμβανομένων των παρατηρήσεων της Agenda 2000) θα αποτελέσουν τη βάση της διαδικασίας και οι διαπραγματεύσεις ένταξης θα διαρθρωθούν ως εξής:

— Η ΕΕ θα συγκαλέσει (στις 30-31.3.1998) διμερείς διακυβερνητικές διασκέψεις για την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Κύπρο, την Ουγγαρία, την Πολωνία, την Εσθονία, τη Δημοκρατία της Τσεχίας και τη Σλοβενία σχετικά με τους όρους προσχώρησης στην ΕΕ.

— Τα κράτη μέλη, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων, θα αποφασίσουν το ταχύτερο δυνατό το πλαίσιο των γενικών διαπραγματεύσεων με λεπτομερείς διαδικαστικές ρυθμίσεις των προσεχών διαπραγματεύσεων. (Η σχετική απόφαση του Συμβουλίου λήφθηκε κατά τη συνεδρίασή του της 13ης και 14ης Μαρτίου 1998).

— Η ΕΕ θα επιταχύνει (στην ίδια προθεσμία που προβλέπεται για το προηγούμενο σημείο), ειδικότερα με τη βοήθεια αναλυτικής εξέτασης εξετασής του κοινοτικού κεκτημένου, την προετοιμασία των διαπραγματεύσεων με τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, την Λετονία και τη Βουλγαρία (αρχής γενομένης από τις 3.4.1998).

δ. Θα πραγματοποιηθεί επανεξέταση της διαδικασίας, βάσει των τακτικών εκθέσεων της Επιτροπής, καθώς και της προόδου που έχει σημειώσει κάθε υποψήφια ΧΚΑΕ. Στην περίπτωση αυτή ενδέχεται να προταθεί η έναρξη διμερών διακυβερνητικών διασκέψεων. (Η πρώτη έκθεση θα γίνει τέλη του 1998.)

3) Η χάραξη ειδικής στρατηγικής για την Τουρκία, με την οποία θα επιβεβαιώνεται η επιλογή της Τουρκίας για την ένταξη της στην ΕΕ. Η στρατηγική θα επανεξεταστεί από το Συμβούλιο Σύνδεσης των δύο εταίρων, βάσει κυρίως του άρθρου 28 της συμφωνίας σύνδεσης. (Η Επιτροπή ολοκλήρωσε τη χάραξη της εν λόγω στρατηγικής το Μάρτιο με την υποβολή προτάσεων για στενότερη συνεργασία σε πολλά ειδικά θέματα.)

2. Τα κύρια σημεία της ενισχυμένης προενταξιακής στρατηγικής

Το Συμβούλιο του Έσσαν χάραξε το 1995 την προενταξιακή στρατηγική που βασίζεται στις ευρωπαϊκές συμφωνίες, στο διαρθρωμένο διάλογο και στην οικονομική ενίσχυση από το πρόγραμμα Phare. Το 1996 το Συμβούλιο του Δουβλίνου αποφάσισε ότι η στρατηγική αυτή πρέπει να ενισχυθεί και να επεκταθεί σε όλες τις υποψήφιες χώρες.

Βασίζόμενες στο Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, οι ευρωπαϊκές συμφωνίες θα παραμείνουν η βάση των σχέσεων της ΕΕ με τις δέκα υποψήφιες ΧΚΑΕ. (Επίσης οι συμφωνίες που αφορούν τις τρεις χώρες της Βαλτικής τέθηκαν σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1998). Η ενισχυμένη προενταξιακή στρατηγική περιγράφεται με περισσότερες λεπτομέρειες από την Επιτροπή στο έγγραφο της «Πρόγραμμα δράσης 2000»⁽¹⁾.

Με την ενισχυμένη προενταξιακή στρατηγική θα μπορέσουν όλες οι υποψήφιες χώρες να προετοιμαστούν για τις διαπραγματεύσεις που αφορούν την ένταξή τους, και να ευθυγραμμιστούν στο μέτρο του δυνατού με το προ της ένταξης κοινοτικό κεκτημένο.

Η στρατηγική επικεντρώνεται α) στη σύμπραξη για την ένταξη και β) στην αύξηση της προενταξιακής ενίσχυσης.

Η σύμπραξη για την ένταξη (για κάθε μια από τις ενδιαφερόμενες χώρες) αποτελεί καθοριστικής σημασίας παράγοντα για την ενισχυμένη προενταξιακή στρατηγική. Στόχος είναι η κινητοποίηση κάθε μορφής βοήθειας προς την υποψήφια χώρα που θα βασίζεται στη λεπτομερή διατύπωση των προτεραιοτήτων και των υφιστάμενων προγραμμάτων δράσης που έχει εκπονήσει η Επιτροπή και για τα οποία υπάρχει ετήσια συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και της ενδιαφερόμενης υποψήφιας χώρας. Η οικονομική ενίσχυση, κυρίως από το πρόγραμμα Phare, πρέπει να καταβάλλεται ανάλογα με την πρόοδο που σημειώνει η υποψήφια χώρα και, ειδικότερα, σύμφωνα με το προς έγκριση πρόγραμμα του κοινοτικού κεκτημένου.

Το Συμβούλιο θα αποφασίσει το ταχύτερο δυνατό την καθιέρωση της σύμπραξης και, με βάση αυτή την απόφαση, το αργότερο έως τις 15 Μαρτίου 1998, θα ορίσει τις λεπτομέρειες κάθε μεμονωμένης σύμπραξης. [Οι προτάσεις που αφορούν την σύμπραξη για την ένταξη των υποψηφίων χωρών υποβλήθηκαν στις 4.2.1998. Σε αυτές περιγράφονται οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι (που πρέπει να πραγματοποιηθούν εντός του 1998) καθώς και οι γενικοί τομεακοί στόχοι. Το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο υιοθέτησαν τις προτάσεις αυτές, βάσει του άρθρου 235, στις 23.2.1998 και 10.3.1998 αντίστοιχως.]

⁽¹⁾ Agenda 2000 τόμος II DOC/97/7.

(Για την έναρξη των διαπραγματεύσεων έχει ζητηθεί από κάθε υποψήφια χώρα να υποβάλει εντός του Μαρτίου σχέδιο δράσης για το πως προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή το κοινοτικό κεκτημένο. Άλλοι παράγοντες της διαδικασίας προετοιμασίας είναι: ένα μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα για τα σημαντικότερα οικονομικά θέματα, οι κύριες κατευθυντήριες γραμμές για την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς καθώς και η συνεργασία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.)

Ειδικά η αυξημένη προενταξιακή ενίσχυση πρέπει να χορηγείται μέσω του προγράμματος Phare, το οποίο έχει εκ νέου επικεντρωθεί στις προτεραιότητες ένταξης με τη θέσπιση δύο πρωταρχικών στόχων: την χρηματοδότηση της θεσμικής και της διοικητικής ικανότητας (κατά 30% περίπου) καθώς και την αύξηση των επενδύσεων που αφορούν την υιοθέτηση και την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου (κατά 70% περίπου). Το πρόγραμμα Phare είναι το σημαντικότερο πρόγραμμα για τις ΧΚΑΕ με προϋπολογισμό 10,5 δις Ecu για την περίοδο 1990-1999. Οι ρυθμίσεις για τη συμβολή του Phare κατά την περίοδο 2000-2006 βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας. [Η Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της για τη θέσπιση κανονισμού σχετικά με τα προενταξιακά χρηματοδοτικά μέσα (ISPA) στις 18 Μαρτίου 1998.]

Η προενταξιακή ενίσχυση, από το έτος 2000, θα περιλαμβάνει και ενισχύσεις για τη γεωργία καθώς και διαρθρωτικές παρεμβάσεις, πράγμα που θα δώσει προτεραιότητα σε μέτρα παρόμοια με τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. 7 δις Ecu από τα διαρθρωτικά ταμεία και 4 δις από την ΚΓΠ έχουν ήδη διατεθεί για την προενταξιακή ενίσχυση. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) αποφάσισε πρόσφατα να διπλασιάσει, τα επόμενα δύο έτη την οικονομική βοήθεια προς τις ΧΚΑΕ, η οποία θα είναι ύψους 3,5 Ecu.

Σημαντικό τμήμα της διαδικασίας προετοιμασίας είναι η συμμετοχή των υποψήφιων χωρών σε διάφορα κοινοτικά προγράμματα και στη διαχείριση ορισμένων επιτροπών. Οι αποφάσεις θα λαμβάνονται ανάλογα με την περίπτωση.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την επέκταση στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας της οδηγίας 97/81/ΕΚ του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1997 σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία μερικής απασχόλησης που συνήφθη από την UNICE, το CEEP και την CES» και
- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την επέκταση στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας της οδηγίας 97/80/ΕΚ του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1997 σχετικά με το βάρος αποδείξεως σε περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου»

(98/C 157/15)

Στις 17 Μαρτίου 1998, και σύμφωνα με το άρθρο 100 της Συνθήκης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ανωτέρω προτάσεις.

Η ΟΚΕ ανέθεσε την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στο τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτιστικών θεμάτων. Στην πορεία των εργασιών της, η ΟΚΕ όρισε Γενική Εισηγήτρια τη δ. Maddocks (άρθρα 20 και 50 του Εσωτερικού Κανονισμού).

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 52 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Σύμφωνα με την ίδια προσέγγιση που είχε υιοθετήσει στην προηγούμενη γνωμοδότησή της⁽¹⁾ σχετικά με την επέκταση στο Ηνωμένο Βασίλειο των οδηγιών για την ευρωπαϊκή επιτροπή επιχείρησης και τη γονική άδεια, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί την προσχώρηση του ΗΒ στις κοινωνικές διατάξεις της νέας Συνθήκης και επομένως υποστηρίζει τις δύο προτάσεις της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Tom JENKINS

⁽¹⁾ ΕΕ C 19 της 21.1.1998.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο "Οι εξωτερικές πτυχές της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης"»

(98/C 157/16)

Στις 13 Μαΐου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της πρώτης με τίτλο «Οι εξωτερικές πτυχές της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης».

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαρτίου 1998 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Robert Pelletier.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 26ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 63 ψήφους υπέρ, 19 κατά και 19 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, το οποίο δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 1997 μετά από μακρές προπαρασκευαστικές εργασίες αναλύσεων και διαβουλεύσεων, παρουσιάζει τους πρώτους προσανατολισμούς της Επιτροπής σε σχέση με το θέμα του μελλοντικού ρόλου και της μελλοντικής θέσης του ευρώ στο διεθνές νομισματικό σύστημα.

1.2. Η Επιτροπή αξιίζει συγχαρητηρίων, διότι επιδόθηκε σε μια σημαντικότερη σύνθεση ορισμένων εξαιρετικά πολύπλοκων προβλημάτων, που αφορούν τις σχέσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης με τον υπόλοιπο κόσμο.

1.3. Η Επιτροπή αναλύει τις διεθνείς επιπτώσεις της μετάβασης στο ευρώ, παρουσιάζοντας διαδοχικά: την οικονομική βαρύτητα της ζώνης του ευρώ στη διεθνή οικονομία, τα προβλήματα της μετάβασης, τις σχέσεις μεταξύ οικονομικής πολιτικής και συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ και, τέλος, τη θέση της Ευρώπης ως διεθνούς εταίρου.

1.4. Για πολλά σημεία η Επιτροπή δεν διατυπώνει προτάσεις, αλλά εκθέτει τα προβλήματα χωρίς να παίρνει θέση. Ανοίγει έτσι μια συζήτηση που θα έχει θεμελιώδη σημασία για την παγκόσμια νομισματική ισορροπία, αφού σκοπός της καθιέρωσης του ευρώ είναι να διαδραματίζει καιρικό διεθνή ρόλο δίπλα στο δολάριο.

1.5. Οι προσπάθειες που καταβάλλει η Επιτροπή για να προωθήσει το ευρώ θα έπρεπε ίσως να ενισχυθούν με πιο εμπειροστατωμένες τεχνικές αναλύσεις, ώστε να δοθεί απάντηση στα προβλήματα που έχει εκθέσει η Οικονομική Επιτροπή του ΟΗΕ⁽¹⁾, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο⁽²⁾, ο ΟΟΣΑ και διάφοροι άλλοι, πασίγνωστοι ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση οργανισμοί οικονομικών αναλύσεων ή προβλέψεων⁽³⁾ και τα

οποία η Επιτροπή ξεχνά ή αναφέρει μόνο παρεπιπτόντως, ως στοιχεία «μιας όλο και πιο ζοφερής συζήτησης στους διεθνείς κύκλους».

2. Προόμιση

2.1. Η ΟΚΕ είχε ήδη την ευκαιρία να εκφραστεί για τα νομισματικά και οικονομικά προβλήματα που θέτει το ενιαίο νόμισμα, ιδίως στη γνωμοδότησή της του Οκτωβρίου 1995 με θέμα «Πράσινο Βιβλίο για τις πρακτικές ρυθμίσεις σχετικά με την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος»⁽⁴⁾. Τόνισε εκείνη την εποχή ότι ήταν καθήκον της, όπως και γενικά των κοινοτικών αρχών, να εξετάσει ρεαλιστικά την κατάσταση. Το ίδιο πνεύμα εμπνέει και τις παρατηρήσεις του παρόντος σχεδίου γνωμοδότησης, ουσιαστικός σκοπός του οποίου είναι να εξασφαλίσει τη συμμετοχή της ΟΚΕ στη δημόσια συζήτηση, χωρίς να θέτει υπό αμφισβήτηση τη δεδομένη υποστήριξή της προς την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος. Στην πράξη, πρόκειται για διατύπωση ερωτήσεων, για επισήμανση προβλημάτων, και όχι — στην παρούσα φάση — για πρόταση συγκεκριμένων λύσεων.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Το Μέρος Α', το οποίο παρουσιάζει τους κυριότερους οικονομικούς δείκτες που επιτρέπουν την αξιολόγηση της βαρύτητας της ζώνης του ευρώ στη διεθνή οικονομία, και ιδιαίτερα σε σχέση με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, δείχνει καθαρά ότι αυτή η νέα ζώνη, αν καλύψει όλα τα κράτη μέλη, θα έχει οικονομική και εμπορική βαρύτητα εφάμιλλη με των ΗΠΑ. Εξάλλου, η υλοποίηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης πολύ σύντομα θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας από τις μεγαλύτερες κεφαλαιαγορές κρατικών τίτλων του κόσμου.

3.2. Στο σημερινό στάδιο της Νομισματικής Ένωσης, ωστόσο, θα πρέπει να ιδωθεί μέσα από ένα πρίσμα σχετικότητας αυτή η σύγκριση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αποτελείται από κράτη που παραμένουν πολύ διαφο-

(1) Μελέτη της οικονομικής κατάστασης της Ευρώπης την περίοδο 1996/1997 (μέχρι στιγμής μόνο στα αγγλικά).

(2) Παγκόσμιες οικονομικές προοπτικές — Μάιος 1997 — ΔΝΤ (Μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το προσωπικό του ΔΝΤ).

(3) Για να αποφευχθούν οι πολεμικές, οι παρατηρήσεις των εθνικών οργανισμών δεν συμπεριλήφθηκαν στο παρόν έγγραφο. Δεν μπορούμε, ωστόσο, να μην αναφέρουμε ότι, κατά γενικό κανόνα, οι παρατηρήσεις αυτές συμφωνούν εν πολλοίς με τις παρατηρήσεις των διεθνών οργανισμών.

(4) ΕΕ C 18 της 22.1.1996.

ρητικά ως προς την οικονομική τους διάρθρωση (με αποκλίσεις του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ έως και της τάξεως του 1:4) και τους θεμελιώδεις κανόνες λειτουργίας της οικονομίας (κρατική παρέμβαση, φορολογικό σύστημα κ.λπ.) ή των κοινωνικών τους σχέσεων, και χωρών όπως οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία, που χαίρουν μεγαλύτερης ομοιογένειας στο σύνολο της επικράτειάς τους, έστω και αν εξακολουθούν να υπάρχουν και σ' αυτές σημαντικές περιφερειακές διαφορές.

3.3. Οι συγκρίσεις που αφορούν τη θέση της ζώνης του ευρώ στην παγκόσμια οικονομία, σε σχέση με τις ΗΠΑ ή την Ιαπωνία, έχουν το θετικό ότι προσδιορίζουν ένα πλαίσιο αναφοράς για την κοινή γνώμη. Τεχνικά, ωστόσο, παραμένουν εύρωστες, διότι απλουστεύουν τα πολύπλοκα δεδομένα των διεθνών εκθέσεων και του σχετικού βάρους των ανταγωνιστικών οικονομιών.

3.4. Έστω και αν η ΟΚΕ κατανοεί την προσέγγιση της Επιτροπής κατά τον ορισμό της ζώνης του ευρώ, καθώς συμμερίζεται απόλυτα την ευχή της τελευταίας να συμμετάσχουν στην ΟΝΕ και τα δεκαπέντε σημερινά κράτη μέλη, εντούτοις εμποδίζει τη διαμόρφωση μιας αντικειμενικής μελλοντικής εικόνας η υπόθεση ότι η εν λόγω ζώνη καλύπτει το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης «προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε εικόνα όσον αφορά τον αρχικό αριθμό των συμμετεχόντων»⁽¹⁾. Μια ανάλυση με τη μορφή εναλλακτικών σεναρίων θα ήταν πιθανότατα πιο ενδεδειγμένη.

3.5. Γνωρίζουμε, πράγματι, σήμερα ότι τέσσερις χώρες της Οικονομικής Ένωσης δεν θα συμμετάσχουν στη Νομισματική Ένωση το 1999, είτε επειδή δεν επιθυμούν να προσχωρήσουν στην Ένωση για την ώρα είτε επειδή δεν πληρούν τα οικονομικά και νομισματικά κριτήρια που θέτει η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Αυτή η αβεβαιότητα όσον αφορά τον αριθμό των συμμετεχουσών χωρών περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του εγγράφου εργασίας της Επιτροπής: έστω και αν μπορούμε να παραδεχθούμε την εντονότερη εξάρτηση που θα έχουν από τη ζώνη οι χώρες εκτός ζώνης, αφενός λόγω των κανόνων που θα τους επιβάλλει και αφετέρου λόγω της επιρροής που θα ασκεί στη διεξαγωγή της νομισματικής και της συναλλαγματικής τους πολιτικής, είναι εντούτοις αδύνατο να πούμε με βεβαιότητα ότι θα υπάρχει μία μόνο πολιτική σ' αυτούς τους τομείς και για τις 15 χώρες.

3.6. Είναι εξάλλου δύσκολο να ειπωθεί με βεβαιότητα, έστω και αν δεν μπορεί να αποκλεισθεί ως ενδεχόμενο, ότι θα εξαφανισθούν οι εντάσεις μεταξύ των ευρωπαϊκών νομισμάτων. Πάντως, εάν υπάρξει πλήρης σύγκλιση, όπως στην περίπτωση της Δανίας, εάν οι προσπάθειες σύγκλισης συνεχίσουν αξιόπιστα, όπως στην περίπτωση της Ελλάδας, και εάν υπάρξει πολιτική βούληση για ένταξη στη ζώνη ευρώ, πράγμα για το οποίο υπάρχουν σήμερα όλο και σαφέστερες ενδείξεις, όπως μεταξύ άλλων στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα αίτια για ένταση μεταξύ των νομισμάτων και για αγοραπωλησίες νομισμάτων για κερδοσκοπικούς σκοπούς θα είναι πολύ περιορισμένα. Η ύπαρξη νομισμάτων «εντός» και νομισμάτων «εκτός» θα αφήσει στην αγορά συναλλάγματος δυνατότητες πραγματοποίησης τέτοιων κερδοσκοπικών αγοραπωλησιών των νομισμάτων αυτών σχεδόν σε καθημερινή βάση⁽²⁾.

3.7. Η κεφαλαιαγορά της ζώνης ευρώ

3.7.1. Η Επιτροπή ορθώς υπογραμμίζει την αλλαγή διάστασης της κεφαλαιαγοράς, και ειδικότερα τη δημιουργία μιας από τις μεγαλύτερες αγορές κρατικών τίτλων του κόσμου, έστω και με διατήρηση των εθνικών χαρακτηριστικών κάθε χρέους.

3.7.2. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε από το έγγραφο της Επιτροπής περισσότερη σαφήνεια επί ορισμένων σημείων, τα οποία κρίνει ουσιώδη. Θα ήταν σκόπιμο, συγκεκριμένα, να τονισθούν περισσότερο:

- τα εμπόδια για μια πραγματική ενοποίηση της αγοράς, λόγω των διαφορών των φορολογικών συστημάτων και του κινδύνου μαζικής στροφής των αποταμιευτικών ροών προς τις χώρες της ζώνης που παρέχουν το πιο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς,
- ο κίνδυνος να ευνοηθούν από την εφαρμογή υποχρεωτικών αποθεμάτων στις χώρες «εντός» οι χώρες «εκτός», οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση αργότερα, έχοντας προηγουμένως εξασφαλίσει την υπερίσχυσή τους από άποψη μεριδίου της αγοράς,
- οι επιπτώσεις της ενοποίησης της χρηματαγοράς και της κεφαλαιαγοράς στην κατάσταση καθενός από τα σημερινά χρηματοοικονομικά κέντρα. Η θεωρούμενη αναπόφευκτη μείωση του αριθμού των χρηματιστηρίων αξιών και των κέντρων διαπραγματεύσεων θέτει ερωτήματα σχετικά με το μέλλον ορισμένων εθνικών χρηματοοικονομικών κέντρων⁽³⁾. Υπάρχουν 32 χρηματιστηριακά κέντρα στην Ευρώπη, έναντι 8 στις ΗΠΑ.

3.7.3. Έστω και αν το αντικείμενο του εγγράφου εργασίας της Επιτροπής, για το οποίο καλείται να γνωμοδοτήσει η ΟΚΕ, είναι η μελέτη των εξωτερικών πτυχών του ευρώ, θα ήταν ενδιαφέρον να καταρτισθεί μια ειδική ανακοίνωση με θέμα τις συνέπειες αυτής της ενοποίησης των χρηματαγορών.

3.8. Η διεθνοποίηση του ευρώ

3.8.1. Η Επιτροπή πιστεύει ότι η διεθνής χρήση του ευρώ θα αυξηθεί, τόσο μεταξύ των επιχειρήσεων τρίτων χωρών που συναλλάσσονται με τη ζώνη ευρώ όσο και ως νόμισμα-φορέας σε συναλλαγές που πραγματοποιούνται εκτός της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

3.8.2. Από την άλλη πλευρά, η Επιτροπή πιστεύει ότι, επειδή το ευρώ θα στηρίζεται σε δημοσιονομικές και νομισματικές πολιτικές προσανατολισμένες προς τη σταθερότητα, θα ευνοηθεί λογικά η χρήση του ως αποθεματικού νομίσματος, τόσο από τους οικονομικούς φορείς όσο και από τις κεντρικές τράπεζες.

3.8.3. Η ιδέα — άρρητη, αλλά εκλαμβανόμενη ως πιθανή — είναι ότι το ευρώ θα μπορούσε πράγματι, μετά από ορισμένο

(1) Πρβλ. Εισαγωγή (σημείο 3) του εγγράφου της Επιτροπής (προσωρινή μετάφραση).

(2) Πρβλ. επίσης τη δημοσίευση της Τράπεζας της Αγγλίας με τίτλο «Πρακτικά ζητήματα της καθιέρωσης του ευρώ».

(3) Πρβλ. την έκθεση του David Clementi, υποδιοικήτη της Τράπεζας της Αγγλίας, ο οποίος διαβεβαιώνει ότι το Λονδίνο, ακόμη και αν μείνει εκτός ευρώ, θα γίνει το σπουδαιότερο χρηματοοικονομικό κέντρο της Ευρώπης για αυτό το νόμισμα (*Financial Times*, 20 Ιανουαρίου 1998).

χρονικό διάστημα, να αντικαταστήσει, τουλάχιστον εν μέρει, το δολάριο στα διεθνή ενεργητικά σε καταθέσεις.

3.8.4. Η σκέψη αυτή, η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε όλη τη βιβλιογραφία που είναι αφιερωμένη στην προώθηση του ευρώ, θα άξιζε μια προσπάθεια συμπληρωματικής ανάλυσης:

3.8.4.1. Ο ρόλος που διαδραματίζει το δολάριο στα ενεργητικά στοιχεία των κεντρικών τραπεζών δεν ήταν τόσο αποτέλεσμα επιλογής όσο υποχρέωσης επιβεβλημένης, αφενός, από το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου των ΗΠΑ και την ανεπάρκεια της εσωτερικής τους αποταμίευσης και, αφετέρου, από την ανικανότητα των κεντρικών τραπεζών να προωθήσουν τα δολάρια τους στην αγορά συναλλάγματος, από φόβο μην επιταχύνουν την πτώση τους. Το παράδειγμα της «κορεσμένης» σε αξίες του Αμερικανικού Θησαυροφυλακίου Ιαπωνίας — προς αντιστάθμιση των πλεονασμάτων του εμπορικού της ισοζυγίου με τις ΗΠΑ — δείχνει παραστατικά το φαινόμενο.

3.8.4.2. Ομοίως, πρέπει να αναθεωρηθεί η διαδεδομένη ιδέα ότι η θέση του αποθεματικού νομίσματος παρουσιάζει μόνο πλεονεκτήματα. Αν το ευρώ γίνει επιζητούμενο νόμισμα λόγω των εγγενών του ιδιοτήτων, το αποτέλεσμα θα είναι να αυξηθεί η τιμή του στην αγορά συναλλάγματος, ιδίως σε σχέση με τα σπουδαιότερα ανταγωνιστικά του νομίσματα, το δολάριο και το γεν.

3.8.4.3. Το μειονέκτημα, που ενδέχεται να παρουσιασθεί από μια υπερεκτίμηση του ευρώ στην αγορά συναλλάγματος για το σύνολο των επιχειρήσεων της ζώνης, μνημονεύεται σπανίως. Η ΟΚΕ εύχεται να αποτελέσει αυτό το θέμα αντικείμενο διεξοδικής ανάλυσης⁽¹⁾. Πράγματι, μια υποτίμηση του νομίσματος θα είχε εξίσου αρνητικές συνέπειες όσο και η υπερεκτίμηση. Το διεθνές νομισματικό σύστημα είναι εκείνο το οποίο πρέπει να υποστεί μια εκ βάθρων μεταρρύθμιση. Οι ισοτιμίες του δολαρίου και του γεν σημείωσαν σημαντικές διακυμάνσεις και πιθανόν να συμβεί το ίδιο και με το ευρώ. Πάντως, ένα θετικό στοιχείο της νομισματικής ένωσης είναι ότι θα μειωθεί κατά πολύ η εξωτερική εξάρτηση των χωρών μελών, δεδομένου ότι η πλειονότητα των συναλλαγών μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών θα γίνεται σε ευρώ. Συνεπώς, η εξωτερική αξία του ευρώ θα έχει λιγότερη σημασία σε σύγκριση με το παρόν όπως, για παράδειγμα, στην περίπτωση της εξωτερικής αξίας του γαλλικού φράγκου για τη Γαλλία ή της εξωτερικής αξίας του βελγικού φράγκου για το Βέλγιο.

3.8.4.4. Στο σημείο 10 του εγγράφου της, η Επιτροπή προσεγγίζει — δυστυχώς συνοπτικά — το θεμελιώδες για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής πρόβλημα του ελέγχου των νομισματικών μεγεθών, η εξέλιξη των οποίων θα επηρεάζεται από τις αποφάσεις ξένων παραγόντων.

3.8.4.5. Η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του ευρώ θα πρέπει λογικά να έχει επίσης ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη εκτός της ζώνης — όπως συνέβη και με τα ευρωδολάρια — καταθέσεων σε ευρώ, οι οποίες θα χρησιμεύουν ως βάση για τη χορήγηση πιστώσεων, χωρίς να μπορεί να επεμβαίνει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ή οποιαδήποτε άλλη ελεγκτική αρχή για να καθορίσει το ύψος τους.

3.8.4.6. Θα ήταν επιθυμητό να προβούν η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) σε μια διεξοδική ανάλυση των κινδύνων που παρουσιάζει αυτή η εξασθένιση του ελέγχου των νομισματικών μεγεθών, μεταξύ των οποίων η απώλεια του ελέγχου της προσφοράς χρήματος σε ευρώ⁽²⁾.

4. Μέρος Β' — Προβλήματα εξαιτίας της μετάβασης

4.1. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, ενώ μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οι επιπτώσεις του ευρώ στο διεθνές νομισματικό σύστημα προβλέπονται θετικές, υπάρχουν εντούτοις ορισμένα προβλήματα, τα οποία σχετίζονται με τη μετάβαση. Πρόκειται, συγκεκριμένα, για το πρόβλημα του δυνητικού κινδύνου μιας περιόδου αστάθειας των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ του ευρώ και άλλων μεγάλων νομισμάτων και για το ενδεχόμενο ακούσιας απόκλισης της τιμής του ευρώ από το επίπεδο που θεωρείται ενδεδειγμένο. Ο κίνδυνος αυτός είναι προφανώς πραγματικός στο σημερινό νομισματικό σύστημα και συνδέεται με τη μετάβαση της Ευρώπης στο ενιαίο νόμισμα. Μόνο που η εξωτερική αξία του ευρώ θα έχει πολύ περιορισμένη σημασία για τις ευρωπαϊκές οικονομίες σε σύγκριση με την εξωτερική αξία των αντίστοιχων εθνικών νομισμάτων, πράγμα που αποτελεί μεγάλη πρόοδο.

4.2. Το έγγραφο διευκρινίζει ότι αυτό το φαινόμενο της αστάθειας ενδέχεται να εμφανισθεί και πριν από την 1η Ιανουαρίου 1999 ή κατά τη μεταβατική περίοδο, για τέσσερις κύριους λόγους:

- το προαίσθημα των οικονομικών παραγόντων ότι η ΕΚΤ θα αποφασίσει στο μέλλον να υιοθετήσει αυστηρή νομισματική πολιτική,
- μια λιγότερο αυστηρή δημοσιονομική πολιτική των κρατών μελών,
- τη συσσώρευση στις κεντρικές τράπεζες ενός υπερβολικού αποθέματος δολαρίων και
- το απρόβλεπτο των αγοραπωλησιών που θα προκαλέσει το ευρώ στα χαρτοφυλάκια των επενδυτών.

4.3. Ενώ ως προς τα τρία πρώτα σημεία η Επιτροπή παρέχει καθησυχαστικά επιχειρήματα, ομολογεί αντίθετα την αβεβαιότητα που περιβάλλει τη συμπεριφορά των επενδυτών κατά τη μεταβατική περίοδο.

4.3.1. Ενόψει των αναλύσεων της Επιτροπής, θα μπορούσε να θεωρηθεί πιθανό ένα σενάριο, κατά το οποίο η αρχική τιμή συναλλάγματος του ευρώ ορίζεται σε επίπεδο αισθητά διαφορετικό από εκείνο που θα αντιστοιχούσε στις βάσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας με την ποικιλομορφία της.

⁽¹⁾ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εφιστά την προσοχή στον κίνδυνο οικονομικής ύφεσης εξαιτίας μιας υπερεκτίμησης του ευρώ (βλ. ψήφισμα της 13ης Ιανουαρίου 1998).

⁽²⁾ Ο κ. Duisenberg αναγνώρισε την πραγματικότητα του προβλήματος κατά τη συνομιλία του με το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων της ΟΚΕ, αλλά θεωρώντας ότι επαφίεται στις νομισματικές αρχές των χωρών εκτός της ζώνης ευρώ να ελέγξουν τα ενδεχόμενα παράγωγα των καταθέσεων σε ευρώ.

4.3.2. Η ΕΚΤ θα μπορούσε πράγματι να αποφασίσει να μην ασκήσει ιδιαίτερα ανστηρή νομισματική πολιτική και να αυξήσει τα επιτόκια αναχρηματοδότησης, προκειμένου να ανταποκριθεί σε χρηματογορές με συμπεριφορά σκεπτική έναντι του στόχου της σταθερότητας των τιμών, εξαιτίας της πολιτικής ορισμένων χωρών. Πρέπει λοιπόν, κατά τη μεταβατική περίοδο, να αποφευχθεί ο,τιδήποτε μπορεί να βλάψει την αξιοπιστία της ΕΚΤ.

4.4. Τα ήδη πολύ πλεονασματικά αποθέματα των ευρωπαϊκών κρατικών τραπεζών σε δολάρια ενδέχεται να αποδειχθούν υπερπλεονάζοντα, αφού, αφενός, θα μειωθούν οι ανάγκες για αποθεματικά λόγω της σταθεροποίησης των ισοτιμιών των νομισμάτων που θα συμμετάσχουν στο ευρώ, και, αφετέρου, θα περιορισθούν σημαντικά οι εμπορικές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές σε νομίσματα διαφορετικά του ευρώ, διότι οι συναλλαγές αυτές είναι κατά τα δύο τρίτα τους ενδοκοινοτικές.

4.4.1. Ενώπιον μιας ευμενούς για το ευρώ σχέσης απόδοσης/κινδύνου, η οποία θα ενισχυθεί με την αύξηση της ρευστότητας στις αγορές, οι επενδυτές θα ενισχύσουν το ενεργητικό τους σε ευρώ.

4.5. Ο ρόλος της ΕΚΤ θα είναι λοιπόν καθοριστικός και δεν μπορούν να υποτιμηθούν οι κίνδυνοι από ένα υπερβολικά ισχυρό ευρώ ή από την ενδεχόμενη βούληση της ΕΚΤ να επιβάλει ένα ισχυρό ευρώ μέσω της αύξησης των επιτοκίων.

4.6. Άλλες αβεβαιότητες που ενδέχεται να αυξήσουν τις απόπειρες κερδοσκοπίας είναι αυτές που συνδέονται με τη μελλοντική εξωτερική αξία του ενιαίου νομίσματος σε σχέση με άλλα νομίσματα. Η αξία αυτή θα είναι συνάρτηση του οικονομικού δυναμικού των συμμετεχουσών χωρών και της εμπιστοσύνης των επενδυτών στην ΕΚΤ. Κάθε νομισματική ομαδοποίηση ενέχει άγνωστες μεταβλητές, οι οποίες μεταφράζονται στις χρηματαγορές σε αύξηση του κόστους (ή της απόδοσης) του κινδύνου.

4.7. Το ενδεχόμενο διαταραχών εξαιτίας μαζικών κερδοσκοπικών πρακτικών αποτελεί έναν πραγματικό κίνδυνο, παρά τις καθησυχαστικές διαβεβαιώσεις των νομισματικών αρχών περί του εναντίου και την αντίθετη γνώμη ορισμένων έργων οικονομικών κύκλων. Αν και οι συνθήκες που επικρατούν δεν είναι πλέον οι ίδιες με των γεγονότων του Σεπτεμβρίου 1992, οι νομισματικές αρχές ενδέχεται να έχουν μεγάλη δυσκολία να συγκατήσουν φαινόμενα εξαιρετικών πιέσεων επί ενός ή περισσότερων νομισμάτων. Αν και είναι παρακινδυνευμένη η σύγκριση των ροών και των αποθεμάτων, είναι εντούτοις σκόπιμο να υπενθυμιστεί ότι οι καθημερινές εγγραφές συναλλαγών στις αγορές συναλλάγματος αποτιμώνται σε 1 300 περίπου δισ. δολάρια. Ο αριθμός αυτός ποικίλλει ωστόσο σημαντικά ανάλογα με την ημέρα και θα πρέπει να πολλαπλασιάζεται με ένα συντελεστή αναγωγής για να λαμβάνονται υπόψη οι πράξεις που τελούνται εντός της ημέρας. Το εν λόγω ποσό, ακόμη και αισθητά μειωμένο, υπερβαίνει κατά πολύ το σύνολο

των νομισματικών αποθεμάτων των ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών, τα οποία το Διεθνές Νομισματικό Ίδρυμα υπολογίζει σε 350 δισ. δολάρια⁽¹⁾. Με την εξαφάνιση των εθνικών νομισμάτων στη ζώνη του ευρώ, ο όγκος των συναλλαγών στην αγορά συναλλάγματος θα μειωθεί, αλλά η αγορά θα εξακολουθήσει να κυριαρχείται, όπως ήδη συμβαίνει, από τις συναλλαγές επί του δολαρίου.

4.8. Παρά τη σύγκλιση των βασικών οικονομικών δεικτών, η ζώνη του ευρώ ίσως να μην είναι για την ώρα εντελώς προστατευμένη από τις διαταραχές της διεθνούς αγοράς συναλλάγματος. Οι εντάσεις που γνώρισε το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα εξαιτίας των διακυμάνσεων του δολαρίου θα μετατεθούν στο ευρώ, και με την αυξημένη ικανότητα αντίστασης της ΕΚΤ σε σχέση με το σημερινό σύστημα συνεννόησης και αλληλοϊσοστήριξης των κεντρικών τραπεζών, αλλά χωρίς να έχουν ωστόσο εξαφανιστεί εντελώς οι διαταρακτικές επιπτώσεις του συστήματος των κυμαινόμενων ισοτιμιών⁽²⁾.

4.9. Δεν θα ήταν συνετό να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο μιας αποκλίνουσας εξέλιξης της ισοτιμίας του ευρώ σε σχέση με τα νομίσματα των χωρών της Ένωσης που θα μείνουν εκτός της ζώνης. Δεν χρειάζεται να υπομνησθεί η έννοια της ανταγωνιστικής υποτίμησης για να καταδειχθεί αυτός ο κίνδυνος.

4.10. Ένα άλλο ενδεχόμενο που πρέπει να θεωρηθεί πιθανό, έστω και αν παρατηρείται εδώ και πολλά χρόνια αυξανόμενη σύγκλιση και μεγαλύτερη σταθερότητα των κεντρικών ισοτιμιών, είναι να εμφανισθεί μια πολύ ισχυρή πίεση της αγοράς, που δεν θα μπορέσει να ελεγχθεί από την ΕΚΤ και τις συνδεδεμένες κεντρικές τράπεζες. Το ΕΝΙ αναγνωρίζει την ύπαρξη αυτού του κινδύνου, αλλά κρίνει ότι είναι σε θέση να τον αντιμετωπίσει, με χειρισμούς των επιτοκίων και παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος.

4.11. Η απειλή για τη συνοχή της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης δεν πρέπει, ωστόσο, να υποτιμηθεί. Η συνοχή δεν θα μπορέσει να αντέξει σε μια μεγάλη ανισότητα των όρων ανταγωνισμού που θα προέκυπτε από τις ασυντόνιστες προσαρμογές των επιτοκίων. Η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη τη συμπληρωματική ανάλυση αυτού του θέματος.

4.12. Παρόμοιος προβληματισμός θα πρέπει να διενεργηθεί και όσον αφορά τις επιπτώσεις της ζώνης ευρώ στις προοπτικές της προς ανατολάς διεύρυνσης της ΕΕ. Είναι, πράγματι, δύσκολο να φανταστεί κανείς ένταξη των ανατολικευρωπαϊκών χωρών στη ζώνη ευρώ εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών για τη διεύρυνση.

(1) Πβλ. Παράρτημα I του εγγράφου της Επιτροπής.

(2) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του της 13ης Ιανουαρίου 1998 για το ίδιο έγγραφο της Επιτροπής στο οποίο αναφέρεται η παρούσα γνωμοδότηση, εκτιμά «ότι υπάρχει κίνδυνος αστάθειας της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ κατά την περίοδο αμέσως μετά την καθιέρωσή του [...] και ότι αυτή η περίοδος αστάθειας ενδέχεται να διαρκέσει κάποιο χρονικό διάστημα, καθώς η εξαφάνιση της μεταβλητότητας των ενδοευρωπαϊκών συναλλαγματικών ισοτιμιών πιθανότατα θα αντισταθμιστεί με μεγαλύτερη μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ».

4.12.1. Αντίθετα, αυτά που θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο συμπληρωματικής ανάλυσης είναι τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν αυτές οι χώρες από άποψη ανταγωνιστικότητας, λόγω της ανίσχυρης θέσης των νομισμάτων τους έναντι του ευρώ.

4.13. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει την άποψη που έχουν εκφράσει οι κοινωνικοί εταίροι, οι πολίτες και οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης: οι νομισματικές αρχές πρέπει να προβλέψουν και να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα, για να αποφευχθούν τα απαισιόδοξα σενάρια που αναφέρθηκαν ανωτέρω. Εξυπακούεται ότι αυτά τα μέτρα δεν χρειάζεται να εξαγγελθούν με λεπτομέρειες (διευκολύνοντας έτσι τους κερδοσκόπους να λάβουν τα αναγκαία αντίμετρα): αρκεί να γνωρίζει η αγορά ότι υπάρχουν και ότι θα είναι αποτελεσματικά στη λυπηρή περίπτωση που θα αποδειχθούν αναγκαία.

4.14. Η υιοθέτηση αποτελεσματικών μέτρων που να μην συνεπάγονται περιορισμούς για την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και την ελεύθερη παροχή (χρηματοπιστωτικών) υπηρεσιών είναι ασφαλώς ένα δύσκολο εγχείρημα, καθώς δεν φαίνεται δυνατό να επιβληθούν περιορισμοί μόνο στις ευρωπαϊκές αγορές, οι οποίες θα τις έφεραν σε μειονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστικών τους αγορών εκτός Ευρώπης. Εξάλλου, τα μόνα συγκεκριμένα μέτρα που μπορούν να ληφθούν είναι να συνεχίσουν στην Ευρώπη να εφαρμόζονται ορθόδοξες νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές: η κερδοσκοπία κάνει γενικά την εμφάνισή της μόνο όταν διαπιστώνει ανισορροπίες, ασυνέπειες και αντιφάσεις στις νομισματικές, δημοσιονομικές, και φορολογικές πολιτικές ορισμένων χωρών. Τα μέτρα που θα υιοθετηθούν θα πρέπει να αποσκοπούν κυρίως στην προαγωγή της ανάληψης συγκεκριμένων υποχρεώσεων εποπτείας και συνεργασίας των ελεγκτικών αρχών των κρατών μελών και των διεθνών κεντρικών τραπεζών, προκειμένου να θέσουν σε εφαρμογή τα απαραίτητα μέτρα.

4.15. Με το ίδιο πνεύμα, η ΟΚΕ θεωρεί πολύ θετικές τις αποφάσεις του Συμβουλίου να καθορίσει αμετάκλητες ισοτιμίες μεταξύ των συμμετεχόντων νομισμάτων από τον Μάιο του 1998 και παρατηρεί ότι στα τέλη του 1997 οι ισοτιμίες δεν απέχουν πολύ από τις κεντρικές τιμές.

4.15.1. Η εξαγγελία αυτών των ισοτιμιών είναι ένας παράγοντας που θα μειώσει τις αβεβαιότητες. Θα παράσχει στους φορείς της αγοράς και γενικά της οικονομίας μία σημαντική πληροφωρία για την οικονομική λειτουργία της Ένωσης.

4.15.2. Θα προσδιορίσει το πλαίσιο της άσκησης της νομισματικής και της συναλλαγματικής πολιτικής κατά την ενδιάμεση περίοδο (από τον Μάιο ως τον Δεκέμβριο του 1998).

5. Μέρος Γ' — Το πρόβλημα των επιπτώσεων των οικονομικών πολιτικών στην ισοτιμία του ευρώ

5.1. Κρίνεται σκόπιμο, δεδομένων των στόχων της εξυγίανσης των δημόσιων οικονομικών και της πλήρους απασχόλησης, να μην εφαρμοσθούν στη ζώνη του ευρώ πολύ περιοριστικές νομισματικές συνθήκες, χωρίς ωστόσο να διακυβευθεί ο στόχος της σταθερότητας των τιμών.

5.2. Η Επιτροπή υπογραμμίζει πως «όσον αφορά τις μακροπρόθεσμες προβλέψεις, η τιμή συναλλάγματος του ευρώ θα αντικατοπτρίζει τη λειτουργία της ΟΝΕ. Πιο συγκεκριμένα, η πρόκληση της ενίσχυσης του ανταγωνισμού θα πρέπει να αντιμετωπισθεί με εφαρμογή των κατάλληλων διαρθρωτικών πολιτικών. Η αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας, μαζί με μια μεταρρύθμιση της φορολογίας και της κοινωνικής ασφάλισης εμπνευσμένη από τα πλέον αποτελεσματικά συστήματα, θα βοηθήσουν την ευρωπαϊκή οικονομία να προσαρμοσθεί στις διεθνείς προκλήσεις. Αν όντως πραγματοποιούνταν αυτές οι μεταρρυθμίσεις, η ΟΝΕ θα συνέβαλε σε μια ισχυρή διαρθρωτική δόνηση, η οποία θα είχε, τελικά, θετικό αντίκτυπο στην απασχόληση»⁽¹⁾.

5.2.1. Η ΟΚΕ επιθυμεί να αποτελέσουν αυτά τα μέτρα, τα οποία έχουν σημαντικές επιπτώσεις, αντικείμενο διεξοδικής συμπληρωματικής ανάλυσης⁽²⁾.

6. Μέρος Δ' — Η Ευρώπη ως εταίρος σε διεθνές επίπεδο

6.1. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση έχει ως άμεση συνέπεια τον καθορισμό ενιαίας συναλλαγματικής ισοτιμίας και ενιαίας νομισματικής πολιτικής.

6.2. Η εκπροσώπηση της Κοινότητας σε διεθνές επίπεδο γίνεται κυρίως στο πλαίσιο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λουξεμβούργου (Δεκέμβριος 1997) παραμένουν αρκετά αόριστα, λέγοντας ότι «η Επιτροπή θα συνδεθεί με την εξωτερική εκπροσώπηση στο μέτρο που είναι απαραίτητο για να μπορεί να ασκεί τον ρόλο που της αναθέτουν οι διατάξεις της Συνθήκης». Απαιτούνται περαιτέρω διευκρινίσεις επ' αυτού του θέματος.

7. Συμπέρασμα

7.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιθυμεί να συμμετάσχει πλήρως στη συζήτηση σχετικά με τους όρους και τις επιπτώσεις της καθιέρωσης ενός ενιαίου νομίσματος στο εσωτερικό της Νομισματικής Ένωσης.

7.2. Οι παρατηρήσεις και τα σενάρια που περιγράφονται στην παρούσα γνωμοδότηση δεν έχουν επ' ουδενί την πρόθεση να θέσουν υπό αμφισβήτηση τη δεδηλωμένη συμφωνία της ΟΚΕ για την αρχή της νομισματικής ένωσης, αλλά να συμβάλουν στη βαθύτερη ανάλυση των πρακτικών όρων υλοποίησής της.

⁽¹⁾ Πβλ. σημείο 22 του εγγράφου της Επιτροπής (προσωρινή μετάφραση από τις υπηρεσίες της ΟΚΕ).

⁽²⁾ Πβλ. τις διεξοδικές αναλύσεις του Horst Siebert, Προέδρου του Ινστιτούτου Παγκόσμιας Οικονομίας του Κιέλου, ενός από τους πέντε «σοφούς» που επικουρούν τη γερμανική κυβέρνηση, και του Heiner Flassbeck, κίριου οικονομολόγου του Γερμανικού Ιδρύματος Οικονομικών Ερευνών (DIW).

7.3. Τα στοιχεία αξιολόγησης και προβληματισμού που περιέχονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής για τις «Εξωτερικές πτυχές της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης», στο οποίο θα πρέπει να προστεθεί και η ανακοίνωση για τις «Πρακτικές πτυχές της καθιέρωσης του ευρώ», αποτελούν ουσιαστική συμβολή στη συζήτηση για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση, χωρίς ωστόσο να εξαντλούν μια προβληματική με πλήθος επιπτώσεων στην αρμονική ολοκλήρωση ενός πειράματος χωρίς ιστορικό προηγούμενο.

7.4. Το βάθος των μελετών της Επιτροπής, του ENI και των επαγγελματικών κύκλων σχετικά με τους τεχνικούς όρους υλοποίησης της Νομισματικής Ένωσης έρχεται σε αντίθεση με την ανεπαρκή ακόμη ανάλυση των οικονομικών και κοινωνικών της επιπτώσεων.

7.5. Παράδοξως, οι πιο ογκώδεις μελέτες αυτού του θέματος ανευρίσκονται σε εκθέσεις διεθνών οργανισμών εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΝΤ, ΟΗΕ, ΔΤΤ, ΟΟΣΑ κ.ά.) ή σε μελέτες εθνικών ιδρυμάτων οικονομικών αναλύσεων, των οποίων μένει να γίνει η σύνθεση. Είναι λοιπόν απαραίτητο να ακουστεί η γνώμη της Επιτροπής για αυτό το θέμα.

7.6. Οι περισσότερες από αυτές τις εκθέσεις και τις μελέτες εκφράζουν ανησυχίες σε σχέση με τις επιπτώσεις της Νομισματικής Ένωσης στην οικονομική ανάπτυξη και, κατά συνέπεια, στη βελτίωση της απασχόλησης στην Ευρώπη.

7.7. Η κλίση όλων των κοινοτικών πολιτικών (οικονομικής, νομισματικής, δημοσιονομικής κ.λπ.) προς μια μεγαλύτερη αυστηρότητα, το βάρος των κριτηρίων του Μάαστριχτ και η υιοθέτηση ενός «συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης» έχουν βέβαια σκοπό την εξεύρεση μιας αναπτυξιακής τροχιάς, αλλά γεννούν επίσης ανησυχίες.

7.8. Η ΟΚΕ δεν θεωρεί ότι είναι σήμερα σε θέση να κρίνει το βάσιμο ή μη αυτών των φόβων. Θεωρεί απλώς επιθυμητό να δώσουν καθησυχαστική απάντηση οι αναλύσεις της Επιτροπής. Αυτή η ενέργεια δεν αποσκοπεί σε καμία περίπτωση στην αμφισβήτηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, αλλά στον καθησυχασμό ενδεχόμενων ανησυχιών όσον αφορά την προσαρμογή της Νομισματικής Ένωσης σε μια ανάκαμψη που είναι αναγκαία για τη μείωση της ανεργίας και, πιο μακροπρόθεσμα, όσον αφορά γενικά την επιτυχία της.

7.9. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιθυμεί να ενισχύσει και να συμπληρώσει τη συμμετοχή της στη θεμελιώδη συζήτηση για τις προσπάθειες που καταβάλλει η Οικονομική και Νομισματική Ένωση στον οικονομικό τομέα προσφεύγοντας στην ακρόαση διεθνώς αναγνωρισμένων οικονομολόγων.

7.10. Τέλος, η ΟΚΕ σημειώνει με ενδιαφέρον και ικανοποίηση τη σύγκλιση των ανησυχιών που εκφράζει στη γνωμοδότησή της με εκείνες που εκθέτει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμα που υιοθέτησε στις 13 Ιανουαρίου 1998 για το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 26 Μαρτίου 1998.

*Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής*

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) καινοτομίας που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης — Πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και την απασχόληση»

(98/C 157/17)

Στις 24 Φεβρουαρίου 1998, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 130, παρ. 3 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Η ΟΚΕ ανέθεσε στο τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να ορίσει τον κ. Pezzini γενικό εισηγητή.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 26ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Ενώ στις περισσότερες περιπτώσεις τα μέτρα που αποσκοπούν στην προώθηση της απασχόλησης πρέπει να λαμβάνονται από τα κράτη μέλη, μετά τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την απασχόληση που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο τον Νοέμβριο 1997, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κλήθηκε να υποβάλει προτάσεις για νέα μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης υπέρ των καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης· η χρησιμοποίηση του άρθρου 130 (βιομηχανική πολιτική) ως νομική βάση αποτελεί σημαντική εξέλιξη για έναν τομέα στον οποίο η Κοινότητα δεν υπήρξε ιδιαίτερα δραστήρια.

1.2. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τις πρωτοβουλίες αυτές που συμφωνούν με τη θέση που έχει λάβει σχετικά και έχει εκθέσει σε διάφορες γνωμοδοτήσεις⁽¹⁾.

2. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

2.1. Στα πλαίσια της πρωτοβουλίας του για την ανάπτυξη και την απασχόληση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει προβλέψει να διαθέσει πόρους του κοινοτικού προϋπολογισμού για τη στήριξη των ΜΜΕ.

2.2. Κάνοντας χρήση του δικαιώματος πρωτοβουλίας της, η Επιτροπή υποβάλει πρόταση απόφασης του Συμβουλίου που περιλαμβάνει πρόγραμμα για τη χρησιμοποίηση των ανωτέρω πόρων προς συμπλήρωση των δράσεων που έχει αναλάβει η

ΕΤΕΠ (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων), το ΕΤΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων), καθώς και άλλα κοινοτικά μέσα. Στην υπό εξέταση πρόταση τονίζονται κυρίως οι χρηματοπιστωτικές ανάγκες των καινοτόμων⁽²⁾ ΜΜΕ που δημιουργούν απασχόληση, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι επιχειρήσεις που η δραστηριότητά τους βασίζεται στις προηγμένες τεχνολογίες και οι οποίες μπορεί να μην είναι σε θέση να ανεύρουν χρηματοδοτήσεις από τις παραδοσιακές πηγές λόγω των κινδύνων που συνεπάγονται οι δραστηριότητές τους.

2.3. Η πρόταση της Επιτροπής επικεντρώνεται σε τρεις διακεκριμένες δράσεις:

- βελτίωση της πρόσβασης εκ μέρους των καινοτόμων επιχειρήσεων στα κεφάλαια που προορίζονται για τη στήριξη των επιχειρήσεων στο αρχικό τους στάδιο και στα κεφάλαια εκκίνησης, που προέρχονται από πόρους ιδιωτικών επιχειρηματικών κεφαλαίων μέσω επενδύσεων, που διαχειρίζεται το ΕΤΕ, σε ειδικευμένες εταιρείες κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών·
- προώθηση της σύστασης κοινών διακρατικών επιχειρήσεων μεταξύ ΜΜΕ στα πλαίσια της ΕΕ, με την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης κατά το στάδιο του σχεδιασμού και της εκκίνησης, και συμβάλλοντας στην κάλυψη του ποσού των πάγιων επενδύσεων, για τις οποίες οι διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης είναι προς το παρόν ανεπαρκείς. Τη διαχείριση αυτού του προγράμματος θα αναλάβει η Επιτροπή και εθνικοί ενδιάμεσοι οργανισμοί· και
- καθιέρωση ενός μηχανισμού εγγυήσεων επί των πιστώσεων, που διαχειρίζεται και πάλι το ΕΤΕ, για τις ΜΜΕ που έχουν δυνατότητα ανάπτυξης. Με τον τρόπο αυτό θα γίνει κατανομή του κινδύνου μεταξύ της Επιτροπής, των εθνικών συστημάτων εγγυήσεων, των συστημάτων αμοιβαίων εγγυήσεων και άλλων εξειδικευμένων οργανισμών στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και η ΕΤΕΠ στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το καταστατικό της της απαγορεύει τη συμμετοχή λόγω του υψηλού επιπέδου κινδύνου.

⁽¹⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ για τα εξής θέματα: Ο ρόλος των αμοιβαίων συστημάτων εγγυήσεων (ΕΕ C 169 της 6.7.1992)· Χρηματοδοτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ (ΕΕ C 388 της 31.12.1994)· Βελτίωση του φορολογικού περιβάλλοντος των ΜΜΕ (ΕΕ C 397 της 31.12.1994)· Τρίτο πολυετές πρόγραμμα για τις ΜΜΕ της ΕΕ (ΕΕ C 295 της 7.10.1996)· Δεύτερο ολοκληρωμένο πρόγραμμα για τις ΜΜΕ και τον τομέα της βιοτεχνίας (ΕΕ C 56 της 24.2.1997).

⁽²⁾ Ο ορισμός της καινοτομίας δίδεται από το Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής για την Καινοτομία (COM(95) 688 τελ., εισαγωγή). Εν συντομία, ως καινοτομία νοείται: «η ανανέωση και διεύρυνση του φάσματος των προϊόντων και υπηρεσιών και των συναφών αγορών· η καθιέρωση νέων μεθόδων παραγωγής, προσφοράς και διανομής· η εισαγωγή αλλαγών στη διαχείριση, την οργάνωση της εργασίας, στις συνθήκες εργασίας και στις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού».

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Το σημαντικό κριτήριο σύμφωνα με τους στόχους της πρότασης της Επιτροπής είναι η δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω της προώθησης και της ενίσχυσης των ΜΜΕ.

Πρόκειται κυρίως για τη δημιουργία εξειδικευμένων και μακράς διάρκειας θέσεων εργασίας.

Αυτό είναι το βασικό κριτήριο βάσει του οποίου θα αποφασίζεται η χορήγηση της ενίσχυσης. Ο στόχος αυτός θα έχει προτεραιότητα καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Επίσης, η επακόλουθη αξιολόγηση των σχεδίων θα πρέπει να είναι επαρκώς λεπτομερής προκειμένου να αντληθούν διδάγματα για μελλοντικές εφαρμογές.

3.2. Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην Ευρώπη η ποσότητα των κεφαλαίων που προορίζονται για στήριξη των επιχειρήσεων κατά το αρχικό τους στάδιο και των κεφαλαίων εκκίνησης είναι κατά πολύ χαμηλότερη σε σχέση με τις ΗΠΑ. Ωστόσο, και στις ΗΠΑ στην πραγματικότητα μόνο το 2% περίπου των επιχειρήσεων δέχεται χρηματοδοτήσεις μέσω αυτής της πηγής. Στην Ευρώπη, εκτός από το ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την ποσότητα των διαθέσιμων επιχειρηματικών κεφαλαίων, υπάρχει η τάση μεγαλύτερης απροθυμίας για την ανάληψη κινδύνων, και ένα σημαντικό μέρος των διαθέσιμων πόρων χρησιμοποιείται για την ενίσχυση πράξεων «management buy-out» (αγορά της επιχείρησης εκ μέρους των ιδυνόντων της ίδιας επιχείρησης) και «management buy-in» (αγορά της επιχείρησης εκ μέρους άλλων ιδυνόντων) σε ενοποιημένες εταιρείες σημαντικών διαστάσεων. Αναμφίβολα υπάρχει ένα πολύ μεγάλο χρηματοδοτικό κενό και είναι αξιέπαινες οι προσπάθειες που κατέβαλε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Επιτροπή για την αντιμετώπιση του προβλήματος, όχι τόσο για τον αριθμό των δυναμικών δικαιούχων, όσο για το οικονομικό δυναμικό τους.

3.3. Το πρόγραμμα πρέπει να βασίζεται σε εμπορικές αρχές, ιδιαίτερα όσον αφορά το υψηλό επίπεδο κινδύνου που συνδέεται με τις επενδύσεις αυτού του είδους. Ιδιαίτερα ο βαθμός καινοτομίας που αποδίδεται σε κάθε σχέδιο πρέπει να εκτιμάται κατάλληλα από άτομα που γνωρίζουν αυτόν τον τομέα δραστηριότητας, και τουλάχιστον εν μέρει, τις έρευνες αγοράς που έχουν πραγματοποιηθεί. Παρόλα αυτά αναγνωρίζεται ότι οποιαδήποτε απόφαση όσον αφορά τη σκοπιμότητα στηρίζεται ενός σχεδίου, βασίζεται σχεδόν πάντοτε στις διοικητικές ικανότητες όσων συμμετέχουν στην πρωτοβουλία.

3.4. Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους του ΕΤΕ ήταν να παράσχει στις ΜΜΕ εγγυήσεις επί των πιστώσεων. Μέχρι τώρα ο αριθμός των ΜΜΕ που κατέφυγε σε παρόμοιες εγγυήσεις ήταν απογοητευτικός, ίσως λόγω μιας υπερβολικά επιφυλακτικής στάσης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων. Εκφράζεται η ελπίδα ότι με τη νέα πρωτοβουλία θα διορθωθεί η κατάσταση.

3.5. Έχει σημασία να τύχουν ευρείας δημοσιότητας και οι τρεις πρωτοβουλίες ώστε να γίνουν γνωστές όσο το δυνατό περισσότερο στους κύκλους των μικρών επιχειρήσεων καθώς και στους δυναμικούς επιχειρηματίες. Για το σκοπό αυτό δεν θα απαιτηθούν μόνοι οι υπάρχοντες δίαυλοι πληροφοριών

που στηρίζει η Επιτροπή (BC-Net, Euro-Info Centres, κ.λπ.) αλλά και η ευρεία κινητοποίηση επαγγελματιών ενδιάμεσων και οργανισμών. Η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να αναθέσει στους μεσάζοντες και τις επαγγελματικές οργανώσεις μία ειδική αποστολή αναγνώρισης και συνοδείας των προγραμμάτων.

3.6. Τα σχέδια πρέπει να εκτιμώνται λαμβάνοντας πλήρως υπόψη την αρχή των ίσων ευκαιριών.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

Άρθρο 3 — Ενισχύσεις εκκίνησης του ευρωπαϊκού μηχανισμού για τις τεχνολογίες

4.1. Ένα μεγάλο πρόβλημα που θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τα ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων όταν εξετάζουν την πραγματοποίηση μιας σχετικά μετρίου μεγέθους επένδυσης είναι το κόστος για την πραγματοποίηση μιας ακριβούς εξέτασης της επιχείρησης, καθώς και η παροχή συμβουλών και βοήθειας μακροπρόθεσμα. Συχνά το επίπεδο του κόστους αυτού καθιστά αντιοικονομική μια επένδυση, με εξαίρεση ορισμένα προγράμματα που θεωρούνται ιδιαίτερα ελκυστικά. Για να ασκήσει το πρόγραμμα αυτό ισχυρή επίδραση, η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει υπόψη της την υπόθεση να συμβάλει εκ των προτέρων στο αρχικό κόστος αξιολόγησης ενός ταμείου το οποίο θα επιστρέφεται με βάση τα συνολικά αποτελέσματα ενός συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος. Αυτό όμως δεν είναι δυνατό στο άμεσο μέλλον λόγω ελλείψεως πόρων των προϋπολογισμών. Η ΟΚΕ όμως ελπίζει ότι η Επιτροπή θα αναζητήσει μελλοντικές δυνατότητες.

Επιπλέον, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αξιολόγηση των σχεδίων επαγγελματίες ενδιάμεσοι.

Άρθρο 4 — Κοινή ευρωπαϊκή επιχείρηση

4.2. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει αυτή την πρωτοβουλία την οποία άλλωστε είχε ήδη προτείνει. Πράγματι, η απουσία ειδικών χρηματοδοτικών μέσων, είναι ένας από τους λόγους που επισήμανε η ΟΚΕ για τον ιδιαίτερα χαμηλό αριθμό κοινών ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Ωστόσο, η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να εξετάσει διεξοδικά και τα άλλα εμπόδια (νομικά, δημοσιονομικά ...) προκειμένου να εξασφαλισθεί η επιτυχία αυτής της εξαιρετικής πρωτοβουλίας.

Άρθρο 5 — Μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ

4.3. Η ΟΚΕ είχε υποστηρίξει ένα παρόμοιο μηχανισμό σε προηγούμενες ευκαιρίες⁽¹⁾ και εγκρίνει συνεπώς απολύτως αυτό το νέο αξιολογικό χρηματοδοτικό μέσο.

⁽¹⁾ Ο ρόλος των αμοιβαίων συστημάτων εγγυήσεων (ΕΕ C 169 της 6.7.1992), ΜΜΕ σε μεθοριακές περιφέρειες (ΕΕ C 206 της 7.7.1997).

Άρθρο 6 — Εκθέσεις και αξιολόγηση

4.4. Η πάροδος τεσσάρων χρόνων μέχρι να ετοιμάσει η Επιτροπή λεπτομερή αξιολόγηση ενός τέτοιου προγράμματος, παρά το ότι θα προηγούνται οι ετήσιες εκθέσεις, μπορεί να φανεί ιδιαίτερα μεγάλο χρονικό διάστημα. Στην περίπτωση επενδύσεων με επιχειρηματικά κεφάλαια θα μπορούσε να αποδειχθεί ιδιαίτερα βραχύ, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι θα χρειαστεί πολύς χρόνος μέχρι να πραγματοποιηθούν πραγματικές επενδύσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν μέγιστη διάρκεια έως και 16 ετών, με μέσο όρο τα 7-10 χρόνια. Θα πρέπει να εξεταστεί πιο εμπειριστωμένα ποια είναι η ενδεδειγμένη περιοδικότητα για την υποβολή εκθέσεων.

Παράρτημα I — Σημείο 5

4.5. Προκειμένου η πρωτοβουλία για την απασχόληση και την ανάπτυξη να στεφθεί από μακρόχρονο επιτυχία, οι επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων θα πρέπει να έχουν την δυνατότητα εξόδου από τις επενδύσεις τους· διαφορετικά το ποσό των διαθέσιμων πόρων θα έχει την τάση να παγωθεί. Έτσι εξηγείται η σημασία της σημερινής μελέτης της Επιτροπής για τα εμπόδια που παρεμβάλλονται στην αύξηση των κεφαλαιαγορών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ΜΜΕ, και με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να υπερπηδηθούν τα εμπόδια αυτά. Έτσι όμως παρέχεται μερική μόνο απάντηση, δεδομένου ότι

μόνο μια μειονότητα επιχειρήσεων θα προβεί στη διακύμανση του μεριδίου της στο χρηματιστήριο.

Παράρτημα II — Σημείο 2

4.6. Η ποιότητα των χρηματοπιστωτικών ενδιάμεσων θα αποτελέσει στοιχείο καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία των τριών προτεινόμενων χρηματοδοτικών μηχανισμών. Για να προσελκυστεί όσο το δυνατόν περισσότερο το ενδιαφέρον των χρηματοπιστωτικών κύκλων, οι κυριότερες χρηματοπιστωτικές και εμπορικές εφημερίδες της ΕΕ θα πρέπει να δημοσιεύουν τουλάχιστον σύντομες ειδήσεις που θα αναγγέλλουν τη δημοσίευση προσκλήσεων για την εκδήλωση ενδιαφέροντος σε ό,τι αφορά το σύστημα της κοινής ευρωπαϊκής επιχείρησης.

5. Συμπεράσματα

5.1. Σύμφωνα με τις ανωτέρω παρατηρήσεις, επιδοκιμάζονται οι τρεις αυτές πρωτοβουλίες, επειδή προβλέπεται ότι θα συμβάλουν αποτελεσματικά στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ στους τομείς όπου υπάρχουν εμφανείς ελλείψεις. Ελπίζεται ότι τα προγράμματα αυτά θα έχουν μεγάλη απήχηση στο κοινό, θα στεφθούν από εξαιρετική επιτυχία και θα καθιερωθούν τελικά σε μόνιμη βάση. Κατ' αυτό τον τρόπο θα πρέπει να συμβάλουν τα μέγιστα στη δημιουργία νέας απασχόλησης υψηλής ποιότητας.

Βρυξέλλες, 26 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Λευκό Βιβλίο σχετικά με τους κλάδους και τις δραστηριότητες που εξαιρούνται από την οδηγία για το χρόνο εργασίας»

(98/C 157/18)

Στις 17 Ιουλίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ανωτέρω Λευκό Βιβλίο.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 12 Μαρτίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Konz.

Κατά την 353η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Μαρτίου 1998 (συνεδρίαση της 26ης Μαρτίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ, 6 κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Σκοπός του υπό εξέταση Λευκού Βιβλίου είναι η εξεύρεση των καλύτερων μεθόδων για την κατοχύρωση της προστασίας της υγείας και της ασφάλειας όσον αφορά το χρόνο εργασίας των απασχολούμενων που εξαιρούνται, επί του παρόντος, από την οδηγία 93/104/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με την οργάνωση του χρόνου εργασίας. Υπό το φως τομεακών αναλύσεων και αξιολογήσεων, και μετά από σχετικό αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή εκτιμά ότι όντως υπάρχει ένα πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί, συγκεκριμένα ότι σε όλους τους κλάδους και τις δραστηριότητες που εξαιρούνται, υπάρχουν εργαζόμενοι που δεν τυγχάνουν προστασίας από τον υπερβολικό χρόνο εργασίας ή εγγύηση επαρκούς ανάπαυσης. (Εξάλλου, η έλλειψη κατάλληλων μέτρων μπορεί να οδηγήσει σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, καθώς και μεταξύ διάφορων τρόπων μεταφοράς.) Για την επίλυση του προβλήματος, τέσσερις είναι οι πιθανές προσεγγίσεις:

- 1) μία μη δεσμευτική προσέγγιση
- 2) μία καθαρά κλαδική προσέγγιση
- 3) μία διαφοροποιημένη προσέγγιση
- 4) μία καθαρά οριζόντια προσέγγιση.

Με την επιφύλαξη της εξέτασης των απόψεων που θα διατυπωθούν για το εν λόγω Λευκό Βιβλίο, η Επιτροπή προτείνει να εξεταστεί το θέμα βάσει της τρίτης επιλογής, δηλαδή βάσει μιας διαφοροποιημένης προσέγγισης. Σύμφωνα με την επιλογή αυτή, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των δραστηριοτήτων που μπορούν να ενταχθούν στα πλαίσια της οδηγίας 93/104/ΕΚ του Συμβουλίου για το χρόνο εργασίας και εκείνων για τις οποίες απαιτούνται ειδικά μέτρα.

Θα επρόκειτο εν προκειμένω για τα εξής:

- την επέκταση του συνόλου των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας σε όλους τους μη κινούμενους εργαζόμενους. Θα πρέπει να γίνει κατάλληλη προσαρμογή των υφιστάμενων παρεκκλίσεων, ώστε να λαμβάνεται ιδίως υπόψη η ανάγκη της συνέχειας των υπηρεσιών και των άλλων λειτουργικών απαιτήσεων

- την επέκταση σε όλους τους κινούμενους εργαζόμενους και στους εργαζόμενους στον κλάδο των «λοιπών θαλάσσιων δραστηριοτήτων», των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας σχετικά με:

- την ετήσια άδεια μετ' αποδοχών διάρκειας τεσσάρων εβδομάδων
- τις υγειονομικές εξετάσεις των εργαζόμενων τη νύχτα
- την παροχή εγγυήσεων για επαρκή ανάπαυση
- ένα μέγιστο αριθμό ωρών εργασίας ετησίως

- τη θέσπιση ή την τροποποίηση της ειδικής νομοθεσίας για κάθε κλάδο ή δραστηριότητα σχετικά με το χρόνο εργασίας και τις περιόδους ανάπαυσης για τους κινούμενους εργαζόμενους και τους εργαζόμενους στον κλάδο των «λοιπών θαλάσσιων δραστηριοτήτων».

Όσον αφορά αυτά τα κλαδικά μέτρα, η Επιτροπή ελπίζει ότι θα καταστεί δυνατό να υπάρξει πρόοδος με βάση μια συμφωνία μεταξύ των κοινωνικών εταίρων.

1.2. Η οδηγία 93/104/ΕΚ, σχετικά με ορισμένες πτυχές της οργάνωσης του χρόνου εργασίας εγκρίθηκε από το Συμβούλιο μόλις στις 23 Νοεμβρίου 1993, ενώ η πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾ είχε ήδη υποβληθεί από τις 20 Σεπτεμβρίου 1990. Η συμφωνία αυτή στο Συμβούλιο των Υπουργών Κοινωνικών Υποθέσεων κατέστη δυνατή μετά από πολλούς πολιτικούς διαταγμούς, που έφθναν μέχρι την υπό όρους εξαιρέση της Μ. Βρετανίας όσον αφορά τη διάρκεια της εβδομαδιαίας εργασίας, τη γενική επέκταση σε όλα τα διευθυντικά στελέχη των πολύ πιο ευρέων παρεκκλίσεων του άρθρου 17 και τον αποκλεισμό από το πεδίο εφαρμογής έως μεγάλου αριθμού τομέων και δραστηριοτήτων.

1.3. Τέλος, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Μεγάλης Βρετανίας κατά του Συμβουλίου με απόφαση στις 12.11.1996 στην οποία αναφερόταν ότι η εν λόγω οδηγία δεν υπερβαίνει τα όρια που είναι απαραίτητα για την επίτευξη του στόχου της προστασίας και της ασφάλειας των εργαζομένων. Συνεπώς, η οδηγία 93/104/ΕΚ έχει ισχύ νόμου σε όλα τα κράτη μέλη και ως τελευταία προθεσμία για την ενσωμάτωσή τους στο εθνικό δίκαιο είχε ορισθεί η 23η Νοεμβρίου 1996.

⁽¹⁾ ΕΕ C 254 της 9.10.1990.

1.4. Η εν λόγω οδηγία βασίζεται στο άρθρο 118Α της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, που προβλέπει ότι τα κράτη μέλη «αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στην προώθηση της καλύτερης ιδίως του χώρου της εργασίας, για να προστατεύσουν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων...». Περιλαμβάνει επίσης στις αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 τις βασικές παραγράφους 7, 8 και 19 του «Κοινοτικού Χάρτη των βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων»⁽¹⁾, και την αρχή ότι «η βελτίωση της ασφάλειας, της υγιεινής και της υγείας των εργαζομένων στο χώρο απασχόλησης αποτελούν στόχο που δεν θα πρέπει να εξαρτάται από εκτιμήσεις αμιγώς οικονομικού χαρακτήρα.»

1.5. Για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς είναι απαραίτητη η θέσπιση κανόνων με κατώτερα όρια στον τομέα της προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Στις 18 Δεκεμβρίου 1990, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία τη γνωμοδότησή της⁽²⁾ για την εν λόγω πρόταση οδηγίας⁽³⁾, η οποία δεν προέβλεπε τότε τις εξαιρέσεις που προβλέπει σήμερα το υπό εξέταση Λευκό Βιβλίο.

Η ΟΚΕ είχε επιδοκιμάσει τελικά τις προτάσεις της Επιτροπής, είχε δε εκφράσει ταυτόχρονα την επιθυμία να ενισχυθούν οι εν λόγω προτάσεις, κάνοντας επανειλημμένα λόγο για τα πρότυπα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΤ, Γενεύη) στον τομέα αυτό. Δεν υποστηρίχθηκε σε καμία περίπτωση η εξαίρεση του ενός ή του άλλου τομέα ή δραστηριότητας, επειδή στην πρόταση οδηγίας εκφραζόταν η επιθυμία να ρυθμιστούν μόνο θέματα που έχουν σχέση με την οργάνωση του χρόνου εργασίας, ενώ στο ίδιο κείμενο αναφέρονταν οι δυνατότητες παρέκκλισης, φυσικά υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Την εποχή εκείνη, η ΟΚΕ έκρινε ότι η εν λόγω πρόταση οδηγίας:

- δεν θα περιορίζε καθόλου την ευελιξία στον τομέα του χρόνου εργασίας και του χρόνου λειτουργίας των εγκαταστάσεων·
- δεν θα μείωνε το συνολικό χρόνο εργασίας·
- δεν είχε ως πρόθεση την εναρμόνιση της εργασίας σε βάρδιες και της νυχτερινής εργασίας σε επίπεδο Κοινότητας.

2.2. Όμως, τρία χρόνια αργότερα, το Συμβούλιο έκρινε σκόπιμο να μην ακολουθήσει την Επιτροπή και την ΟΚΕ. Αποφάσισε με δική του πρωτοβουλία να αποκλείσει μεγάλο αριθμό τομέων και δραστηριοτήτων από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, πράγμα που ήταν ακόμη πιο ακατανόητο στον κόσμο της εργασίας τη στιγμή κατά την οποία η πρόταση οδηγίας προέβλεπε διάφορες διατάξεις για μια ευέλικτη εφαρμογή των αρχών που προτείνει για ιδιαίτερες καταστάσεις. Συνεπώς, επιτρέπεται η παρέκκλιση από όλες τις βασικές διατάξεις, με εξαίρεση την ετήσια άδεια, σε ένα ευρύ φάσμα καταστάσεων, ιδίως «για τις δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από μεγάλη απόσταση μεταξύ του χώρου εργασίας

και του τόπου κατοικίας του απασχολούμενου ή από μεγάλη απόσταση μεταξύ των διάφορων τόπων εργασίας του απασχολούμενου.»

2.3. Η ΟΚΕ είχε λάβει δεόντως υπόψη ότι το Συμβούλιο, όταν αποφάσισε τις εν λόγω εξαιρέσεις, είχε αποδώσει την πράξη αυτή στην ιδιαίτερη φύση ορισμένων δραστηριοτήτων, χωρίς ωστόσο να αμφισβητήσει την αναγκαιότητα κοινωνικής προστασίας των εν λόγω εργαζομένων. Η αιτιολογική σκέψη αριθ. 16 της οδηγίας αντικατοπτρίζει σαφώς την άποψη αυτή και την πολιτική βούληση να ρυθμιστεί διαφορετικά το πρόβλημα:

«εκτιμώντας ότι, λόγω της ιδιομορφίας της εργασίας, ίσως χρειαστεί να ληφθούν χωριστά μέτρα οργάνωσης του χρόνου εργασίας για ορισμένους τομείς ή δραστηριότητες εκτός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.»

2.4. Η ΟΚΕ είχε λάβει επίσης δεόντως υπόψη τη δήλωση της Επιτροπής την ίδια την ημέρα της έγκρισης της οδηγίας, όπου αναφέρονταν τα εξής:

«Η Επιτροπή επιφυλάσσεται να υποβάλει, το συντομότερο δυνατό, κατάλληλες προτάσεις για τους διάφορους εξαιρούμενους τομείς και δραστηριότητες, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες καθενός εξ' αυτών.»

2.5. Στη συνέχεια, η ΟΚΕ παρακολούθησε με ενδιαφέρον τις διάφορες πρωτοβουλίες της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το τελευταίο, για παράδειγμα, εκφράσθηκε ως εξής κατά τη συζήτηση για το πρόγραμμα δράσης 1995-2000 σχετικά με την κοινή πολιτική μεταφορών:

«θεωρεί αναγκαίο να υποβληθούν νομοθετικές προτάσεις για το χρόνο εργασίας στον τομέα των μεταφορών, ιδίως δε στους τομείς όπου οι κοινωνικοί εταίροι δεν μπορούν να επιτύχουν συμφωνία.»

2.6. Βασισμένη στην κατάσταση αυτή των πραγμάτων, η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή, η οποία διαπιστώνει στο υπό εξέταση Λευκό Βιβλίο τα εξής:

- ότι κανένας αντικειμενικός λόγος δεν δικαιολογεί τον πλήρη αποκλεισμό οποιουδήποτε τομέα·
- ότι δεν υπάρχει λόγος να υφίστανται οι «μη κινούμενοι εργαζόμενοι» διαφορετική μεταχείριση από τους άλλους εργαζόμενους που καλύπτονται ήδη από την οδηγία·
- ότι για να εξασφαλιστεί μια ελάχιστη προστασία της υγείας και της ασφάλειας, οι βασικές αρχές της οδηγίας θα πρέπει να ισχύουν για όλους τους εργαζόμενους·
- ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να προστατεύονται επαρκώς από τις αρνητικές συνέπειες μιας ανομοιογενούς οργάνωσης της εργασίας και της νυχτερινής απασχόλησης·
- ότι οι συμφωνίες μεταξύ των κοινωνικών εταίρων θα εξακολουθήσουν να αποτελούν την καλύτερη λύση.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Μεταφορές

3.1.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή η οποία διαφωνεί απερίφραστα ότι το 1993 μεγάλος αριθμός εργαζομένων, ιδίως

(1) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 9.12.1989 στο Στρασβούργο.

(2) ΕΕ C 60 της 8.3.1991 — σ. 26.

(3) ΕΕ C 254 της 9.10.1990.

οι «μη κινούμενοι» εργαζόμενοι στον τομέα των οδικών, των σιδηροδρομικών, των εσωτερικών πλωτών, των θαλάσσιων και των αεροπορικών μεταφορών, είχε αποκλειστεί χωρίς κανένα αντικειμενικό λόγο και ότι οι εργαζόμενοι αυτοί πρέπει να καλύπτονται από την οδηγία 93/104/ΕΚ.

Πρόκειται στην ουσία για εργαζόμενους που εκτελούν δραστηριότητες οι οποίες παρουσιάζουν ομοιότητες με εκείνες άλλων τομέων που έχουν ήδη συμπεριληφθεί στην οδηγία. Το σημείο αυτό είναι άκρως σημαντικό, επειδή το σύνολο των εν λόγω εργαζόμενων αντιπροσωπεύει στην ουσία την πολύ μεγάλη πλειοψηφία των εξαιρούμενων.

3.1.2. Σχετικά, η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής, που μόλις δημοσιεύθηκε, τέσσερα χρόνια μετά από την εξαίρεση των εν λόγω εργαζόμενων, δεν συνοδεύεται από ένα σχέδιο οδηγίας ad hoc.

3.1.3. Όσον αφορά τους «κινούμενους» εργαζόμενους στον τομέα των χερσαίων μεταφορών, η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η ανυπαρξία οδηγίας συνετέλεσε σε σημαντικές μεταβολές σε διάφορους τρόπους μεταφοράς και ότι η καθυστέρηση της θέσπισης νομοθεσίας, που οφειλόταν σε πολλούς λόγους, επιδείνωσε σοβαρά μια κατάσταση που χαρακτηριζόταν συχνά από συγκρούσεις. Εάν είχε θεσπισθεί έγκαιρα μία ανάλογη οδηγία, η αρνητική αυτή εξέλιξη θα είχε αποφευχθεί ή τουλάχιστο θα είχε εξουδετερωθεί.

3.1.4. Στον τομέα των οδικών μεταφορών, η ΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι πρέπει να επιλυθούν πολύ σύντομα τα προβλήματα που εκκρεμούν ώστε να αποφευχθεί τόσο η αύξηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στον εν λόγω τρόπο μεταφοράς και μεταξύ των διάφορων τρόπων μεταφοράς, όσο και η ταχεία υποβάθμιση των συνθηκών εργασίας των μισθωτών οδηγών οδικών οχημάτων, που εργάζονται για λογαριασμό τρίτων. Οι εν λόγω εργαζόμενοι ανέρχονται σε 1,2 εκατ. περίπου στις επιβατικές μεταφορές και 2,1 εκατ. στις εμπορευματικές μεταφορές.

Η νοσηρή αυτή κατάσταση υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να προκαλέσει στον τομέα των οδικών εμπορευματικών μεταφορών, που είναι ένας ζωτικός τομέας της ευρωπαϊκής οικονομίας, σοβαρές κοινωνικές συγκρούσεις και ένα απαράδεκτο κοινωνικό ντάμπινγκ.

Συνεπώς η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει να προστατευθεί από τον αθέμιτο ανταγωνισμό μέσω του κοινωνικού ντάμπινγκ που εφαρμόζουν επιχειρήσεις οδικών μεταφορών τρίτων χωρών σε χαμηλό κοινωνικό επίπεδο.

Πρέπει επίσης να τονιστεί στο πλαίσιο αυτό ότι η οδηγία 93/104/ΕΚ ισχύει ήδη και αυτεπαγγέλτως στον τομέα των οδικών μεταφορών για ίδιο λογαριασμό (κυρίως για τα χημικά, τα πετρελαιοειδή, τα γεωργικά προϊόντα διατροφής, τις κατασκευές και το χονδρεμπόριο/λιανεμπόριο). Στον τομέα αυτό απασχολούνται 3 έως 3,5 εκατ. μισθωτοί οδηγοί οδικών οχημάτων.

Η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην ύπαρξη μιας κοινοτικής ρύθμισης που εφαρμόζεται και στους ανεξάρτητους — δηλαδή τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3820/85 που περιορίζει τον ανώτατο χρόνο οδήγησης και τον κατώτερο χρόνο ανάπαυσης χωρίς να ρυθμίζει, πάντως, τον χρόνο εργασίας συνολικά.

3.1.5. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών οι κοινωνικοί εταίροι που συμμετέχουν στη «Μικτή Επιτροπή Σιδηροδρόμων» κατέληξαν ήδη σε συμφωνία στις 18 Σεπτεμβρίου 1996.

Η συμφωνία αυτή θα μπορούσε κάλλιστα να χρησιμεύσει ως πρότυπο για άλλους τομείς και για την Επιτροπή, ώστε να υποβληθούν οι αναγκαίες προτάσεις οδηγίων στο Συμβούλιο.

3.1.6. Η ΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών οι κοινωνικοί εταίροι κατέληξαν επίσης σε συμφωνία, στη «Μικτή Επιτροπή» που θα πρέπει να οριστικοποιηθεί προσεχώς.

Όπως και η Επιτροπή, η ΟΚΕ ελπίζει ότι τα κράτη μέλη θα επικυρώσουν σύντομα τη σύμβαση της ΔΟΤ αριθ. 180 (1996) για τα ωράρια στις θαλάσσιες μεταφορές, σύμβαση που υιοθέτησε η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας στη Γενεύη τον Οκτώβριο του 1996.

Σύμφωνα με πρόσφατη δήλωση του Συμβουλίου Μεταφορών το πολιτικό πρόγραμμα υπάρχει για μια ταχεία κύρωση που αποτελεί προαπαιτούμενο για τους κοινωνικούς εταίρους του τομέα αυτού που είναι ανοικτές στον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

3.1.7. Αντίθετα, η ΟΚΕ εκφράζει την αποδοκιμασία της για το γεγονός ότι δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των κοινωνικών εταίρων στην «Μικτή Επιτροπή Εσωτερικών Πλωτών Μεταφορών» για τις ποτάμιες και λιμναίες μεταφορές, δεδομένου ότι ορισμένοι εργοδότες δεν είχαν, κατά τη γνώμη τους, την αμοιότητα να συνάψουν συμφωνία.

3.1.8. Η ΟΚΕ αναμένει με ανυπομονησία μια συμφωνία στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, όπου εναπομένει απλώς να προσδιοριστούν οι «Περιορισμοί του Χρόνου Πτήσεων» στην ad hoc ομάδα εργασίας.

3.2. Θαλάσσια αλιεία

3.2.1. Στον τομέα της θαλάσσιας αλιείας, η ΟΚΕ αναγνωρίζει αβίαστα ότι οι συνθήκες και η φύση της εργασίας είναι εξαιρετικά συγκεκριμένες και ανομοιογενείς, ιδίως λόγω του είδους και των μεθόδων αλιείας, του μεγέθους των σκαφών και του μεγάλου αριθμού των ανεξάρτητων αλιέων. Ωστόσο, η ΟΚΕ θα ήθελε να παρατηρήσει πως το γεγονός ότι η μη έγκαιρη εξέταση του προβλήματος του χρόνου εργασίας στον εν λόγω τομέα, όπου συντελούνται σημαντικές μεταβολές, μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει σοβαρές συνέπειες στην εφαρμογή των κοινοτικών προγραμμάτων για τη θαλάσσια αλιεία, των οποίων η σημασία είναι πασίγνωστη.

3.2.2. Η ΟΚΕ είναι επίσης της γνώμης ότι ο εν λόγω βιομηχανικός τομέας, στον οποίο ο αριθμός των θανάτων και των ατυχημάτων στην εργασία είναι υψηλότερος από ό,τι σε όλους τους άλλους τομείς, θα πρέπει να καλύπτεται, και μάλιστα

περισσότερο από άλλους τομείς, από ένα κατάλληλο καθεστώς προστασίας στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, δεδομένου ότι έχει αποδειχτεί κατηγορηματικά η σχέση μεταξύ κόπωσης και ατυχημάτων. Η αρχή αυτή δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, ούτε από τις παλαιότερες πρακτικές, των οποίων το ενδιαφέρον θα άξιζε να διερευνηθεί, ούτε για οικονομικούς λόγους, όπως αναφέρεται ώστε με μεγάλη σαφήνεια στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου⁽¹⁾.

3.2.3. Για τους λόγους αυτούς, η ΟΚΕ προτρέπει τους κοινωνικούς εταίρους, να επιτρέψουν στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων και να εξεύρουν συμφωνία στα πλαίσια της Μικτής Επιτροπής τους.

Εάν δεν καταστεί δυνατή η επίτευξη συμφωνίας, τα διάφορα μέρη πρέπει να υποβάλουν τις προτάσεις τους στην Επιτροπή, ώστε, να μπορέσει η τελευταία να προτείνει στο Συμβούλιο, βάσει των γενικών αρχών που ορίζονται στην οδηγία 93/104/ΕΚ, ένα έγγραφο που να εξετάζει τις εργασιακές προοπτικές του τομέα.

3.3. Λοιπές θαλάσσιες δραστηριότητες

3.3.1. Η ΟΚΕ, στα πλαίσια του Λευκού Βιβλίου, εκφράζει φόβους μήπως καμία πρόταση στον τομέα αυτό δεν θα εκφράζει τα αμοιβαία συμφέροντα των κοινωνικών εταίρων στον εν λόγω τομέα. Αυτό φαίνεται να οφείλεται στην άρνηση ενός των ενδιαφερόμενων μερών να εκφράσει δημοσίως τις προθέσεις του. Η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να συστήσει μια μικτή ad hoc ομάδα, της οποίας αποστολή θα είναι να υποδείξει τα νομοθετικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν για το χρόνο εργασίας στον τομέα αυτό.

3.3.2. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, η εν λόγω «ad hoc μικτή ομάδα» θα πρέπει να στηριχθεί συγκεκριμένα στις νομοθετικές διατάξεις, στις συλλογικές συμβάσεις και στις συμφωνίες που υπάρχουν στην πλειοψηφία σχεδόν των χωρών που ενδιαφέρονται μέχρι σήμερα για τις εργασίες «ανοικτής θάλασσας».

Επειδή το είδος αυτό δραστηριοτήτων ενδέχεται να σημειώσει στο μέλλον νέες εξελίξεις, είναι σημαντικό, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, να υπάρχει στον εν λόγω τομέα κατάλληλη νομοθεσία.

3.4. Ειδικευόμενοι ιατροί

3.4.1. Η ΟΚΕ σπεύδει να δηλώσει ότι δεν υπάρχει βάσιμος λόγος αποκλεισμού των ιατρών που αποκτούν ειδική κατάρτιση ή ειδίκευση, επειδή α) δεν είναι «κινούμενοι» εργαζόμενοι και β) δεν εργάζονται διαφορετικά από τους μισθωτούς συναδέλφους τους «που δεν αποκτούν αρχική κατάρτιση» και οι οποίοι εμπíπτουν εξ ορισμού στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/104/ΕΚ του Συμβουλίου.

Συνεπώς η ΟΚΕ εκφράζει λύπη για το γεγονός ότι το Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής δεν συνοδεύεται από μια πρόταση οδηγίας ad hoc.

3.4.2. Όσον αφορά το θέμα αυτό, η ΟΚΕ θα ήθελε επίσης να τονίσει ότι οι σημαντικές διαφορές που υπάρχουν (ακόμη και σε μία και την αυτή χώρα) ειδικότερα στον τομέα αυτό, δεν θέτουν μόνο σε κίνδυνο, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, τη φυσική και ψυχική υγεία των σχετικών εργαζομένων, αλλά και την ποιότητα των θεραπευτικών αγωγών για τις οποίες οι εν λόγω ιατροί είναι υπεύθυνοι σε ολόκληρο τον τομέα, λόγω του υπερβολικού χρόνου εργασίας ή της ανεπαρκούς ανάπαυσης.

3.4.3. Μολονότι η Επιτροπή κρίνει (βλ. σημείο 66 του Λευκού Βιβλίου) ότι το πρόβλημα της «επιφυλακής» των ειδικευόμενων ιατρών πρέπει να αντιμετωπισθεί σε εθνικό επίπεδο, η ΟΚΕ από την πλευρά της υπενθυμίζει στην Επιτροπή ότι οι συγκεκριμένοι χρόνοι αναμονής (προσωπικό επιφυλακής και επιβολής προστίμων), που διαφέρουν σημαντικά λόγω της φύσεώς τους, πρέπει να έχουν όρια, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και, ειδικότερα, εκείνες για τους διαδοχικούς χρόνους ανάπαυσης που προβλέπονται στην οδηγία 93/104/ΕΚ του Συμβουλίου.

Από τώρα, προληπτικά μέτρα πρέπει να λαμβάνονται στα νοσοκομεία που έχουν υποπέσει σε παραβάσεις για να αποφεύγεται κάθε υποβάθμιση της ποιότητας της περίθαλψης των ασθενών.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή για την υιοθέτηση μιας ρεαλιστικής προσέγγισης που να εγγυάται σε κοινοτικό επίπεδο την προστασία της υγείας και της ασφάλειας, όσον αφορά το χρόνο εργασίας των ατόμων που απασχολούνται σε τομείς και διεξάγουν δραστηριότητες οι οποίες εξαιρούνται σήμερα από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας του Συμβουλίου για ορισμένες πτυχές της οργάνωσης του χρόνου εργασίας.

4.2. Η ΟΚΕ τάσσεται επίσης υπέρ της επιλογής αριθ. 3, σύμφωνα με την οποία πρέπει να εφαρμοστεί μια διαφοροποιημένη προσέγγιση από τρεις απόψεις:

- 1) επέκταση του συνόλου των διατάξεων της οδηγίας 93/104/ΕΚ σε όλους τους «μη κινούμενους εργαζόμενους»·
- 2) επέκταση σε όλους τους «κινούμενους» εργαζόμενους (συμπεριλαμβανομένων και των θαλάσσιων αλιέων) και στους εργαζόμενους στον κλάδο των «λοιπών θαλάσσιων δραστηριοτήτων» των διατάξεων της οδηγίας όσον αφορά:
  - την ετήσια άδεια μετ' αποδοχών διάρκειας 4 εβδομάδων,
  - τις ιατρικές εξετάσεις των εργαζόμενων τη νύχτα,
  - την κατοχύρωση μιας επαρκούς ανάπαυσης και
  - το μέγιστο αριθμό ωρών εργασίας ετησίως.
- 3) θέσπιση, για κάθε τομέα ή δραστηριότητα, μιας ειδικής νομοθεσίας για το χρόνο εργασίας και τις περιόδους ανάπαυσης των «κινούμενων» εργαζόμενων και — «mutatis mutandis» — εκείνων του κλάδου «της θαλάσσιας αλιείας» και των «λοιπών θαλάσσιων δραστηριοτήτων».

⁽¹⁾ Απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1996 για την προσφυγή της Μ. Βρετανίας κατά του Συμβουλίου.

4.3. Η ΟΚΕ, όπως και η Επιτροπή, εξακολουθεί να ελπίζει ότι στους τομείς των μεταφορών και της θαλάσσιας αλιείας οι κοινωνικοί εταίροι θα επιτύχουν συμφωνία.

Η ΟΚΕ καλεί προς το σκοπό αυτό την Επιτροπή να επιμείνει στις προσπάθειές της, ζητώντας από τους κοινωνικούς εταίρους να αναλάβουν τις ευθύνες τους και διευκρινίζοντας ότι οι νέες ρυθμίσεις που πρέπει να θεσπισθούν:

- θα προσλάβουν τον υποχρεωτικό χαρακτήρα μιας οδηγίας·
- θα ισχύουν για όλους τους ενδιαφερόμενους εργαζόμενους·
- δεν θα αποτελούν βασικό λόγο για την υποβάθμιση των σημειώνων όρων εργασίας (βλ. άρθρο 18, σημείο 3 της οδηγίας 93/104/ΕΚ)·
- θα περιλαμβάνουν τις διατάξεις της οδηγίας 93/104/ΕΚ σχετικά με πιθανές και απαραίτητες παρεκκλίσεις·
- θα τηρούν την αρχή της επικουρικότητας, σύμφωνα με την οποία οι εν λόγω παρεκκλίσεις μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο διαπραγματεύσεων στους κύκλους και με τις μεθόδους που έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν στα διάφορα κράτη μέλη·
- θα τεθούν ταυτόχρονα σε ισχύ για να αποφευχθεί ο ολέθριος ανταγωνισμός μεταξύ των διάφορων τρόπων μεταφοράς που προκύπτει από την εφαρμογή διαφορετικών κανόνων

στον τομέα της προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων·

- θα τονίζουν τα πλεονεκτήματα που θα αποκομίσει το ευρύ κοινό, έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι η κόπωση από τα υπερβολικά ωράρια εργασίας αποτελεί πραγματικό και άμεσο κίνδυνο για την ευημερία και την ασφάλεια των άλλων.

4.4. Εξυπακούεται ότι οι συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ των κοινωνικών εταίρων στο πλαίσιο των μικτών επιτροπών για την εφαρμογή των σημείων που αναφέρονται στο εδάφιο 2 της παραγράφου 4.2 πρέπει να ενσωματωθούν στην τομεακή νομοθεσία όπως προβλέπεται στο εδάφιο 3 της παραγράφου 4.2.

4.5. Τέλος, η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας λογικής προθεσμίας για την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Έχοντας υπόψη τα αποτελέσματα των εν λόγω διαπραγματεύσεων, εναπόκειται συνεπώς στην Επιτροπή να υποβάλει χωρίς άσκοπη καθυστέρηση στο Συμβούλιο συγκεκριμένες προτάσεις για την κατοχύρωση μιας αποτελεσματικής προστασίας, όσον αφορά το χρόνο εργασίας, την υγεία και την ασφάλεια των εργαζόμενων στους εξαιρούμενους τομείς και δραστηριότητες, διατηρώντας ταυτόχρονα μία κατάλληλη ευελιξία για να έχουν οι επιχειρήσεις επαρκή περιθώρια χειρισμών.

Προς το σκοπό αυτό, η ΟΚΕ πρέπει να επιμείνει στα προνόμια διαβουλεύσεών της στον τομέα αυτό.

Βρυξέλλες, 26 Μαρτίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS